

§ 76 och § 82 justerades tisdagen den 13 april 2010, övriga §§ justerades tisdagen den 27 april 2010.

Inger Linge

John Glas

Staffan Holmberg

§ 59
Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppropslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 60
Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 31 mars 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 6 april 2010 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 9 april 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 61
Justering

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs andre vice ordföranden och Staffan Holmberg.

Fullmäktige beslutade att utse Staffan Holmberg till förste vice ordförande under detta sammanträde.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 27 april 2010.

§ 62**Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 31 oktober 2010 till ny ersättare i valkrets 4 efter Göran Qvinnerstedt (FP) utse Thomas Bäcklin (FP)**

LS 1003-0308

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 63**Anmälan av Patientnämndens årsrapport 2009**

LS 1003-0287

Anf. 1-13

I ärendet yttrade sig Lena Appelgren, Barbro Nordberg, Helene Sigfridsson, Håkan Jörnehed, landstingsrådet Lars Joakim Lundquist och Gustav Andersson, Rolf Bromme samt landstingsrådet Ingela Nylund Watz.

Efter förslag från ordföranden lades anmälan sedan till handlingarna.

§ 64**Överläggning i ärendet om årsredovisning år 2009 för Stockholms läns landsting och bolag (förslag 25)**

LS 0910-0853

Anf. 14-125

I ärendet yttrade sig landstingsråden Catharina Elmsäter-Svärd, Ingela Nylund Watz, Birgitta Rydberg och Birgitta Sevefjord, Vivianne Gunnarsson, landstingsrådet Gustav Andersson, Pia Lidwall, Yvonne Blombäck, Åke Askensten, landstingsrådet Dag Larsson, Thomas Magnusson, Lena-Maj Anding, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsråden Christer G Wennerholm och Maria Wallhager, Håkan Jörnehed, landstingsråden Stig Nyman och Lars Dahlberg, Sverre Launy samt Helena Söderlind Paues.

§ 65**Revisionsberättelser över dels landstingsstyrelsen, dels övriga nämnders, styrelser och bolags verksamhet för år 2009 samt ansvarsprövning (förslag 26)**

LS 1003-0327

Anf. 126-141

Ordföranden informerade om kommunallagens jävsregler samt de regler för ansvarsprövning som gäller.

I ärendet yttrade sig revisorerna Georg Jönsson, Kenneth Strömberg, Göran Hammarsjö och Gunilla Jerlinger. Dessutom yttrade sig Peter Kockum, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Thomas Magnusson, Vivianne Gunnarsson, Anders Johansson samt landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

Revisorsgrupp I

Fullmäktige beslutade

att med återopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning bevilja ansvarsfrihet för landstingsstyrelsen och övriga styrelser i revisorsgrupp I för verksamheten år 2009
att med återopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning uppdra åt landstingets ombud att vid respektive bolagsstämma rösta för att styrelsen och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet.

De ledamöter och ersättare som innehaft uppdrag i landstingsstyrelsen och bolagsstyrelser inom revisorsgrupp I deltog ej i behandlingen och besluten gällande ansvarsprövning för de styrelser i vilka de innehaft uppdrag.

Revisorsgrupp II

Fullmäktige beslutade

att med återopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning bevilja ansvarsfrihet för nämnder och styrelser i revisorsgrupp II samt för nämnd, bolagsstyrelse och styrelse för kommunalförbund i den gemensamma Norrtäljeorganisationen för verksamheten år 2009

att med återopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning uppdra åt landstingets ombud att vid respektive bolagsstämma rösta för att styrelsen och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet.

De ledamöter och ersättare som innehaft uppdrag i landstingsstyrelsen och bolagsstyrelser inom revisorsgrupp II deltog ej i behandlingen och besluten gällande ansvarsprövning för de styrelser i vilka de innehaft uppdrag.

Revisorsgrupp III

Fullmäktige beslutade

att med återopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning bevilja ansvarsfrihet för nämnder och styrelser i revisorsgrupp III för verksamheten år 2009

att med återopande av revisorernas tillstyrkande och presidiets beredning uppdra åt landstingets ombud att vid respektive bolagsstämma rösta för att styrelsen och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet.

De ledamöter och ersättare som innehaft uppdrag i landstingsstyrelsen och bolagsstyrelser inom revisorsgrupp III deltog ej i behandlingen och besluten gällande ansvarsprövning för de styrelser i vilka de innehaft uppdrag.

§ 66

Beslut i ärendet om årsredovisning år 2009 för Stockholms läns landsting och bolag (förslag 25)

LS 0910-0853

Under den tidigare överläggningen i ärendet under § 64 framställdes följande yrkanden.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-, V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige beslutat bifalla landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa den framlagda årsredovisningen för landstingskoncernen för år 2009 som framgår av bilaga 1, i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att disponera resultatenheterens resultat i enlighet med bilaga 2:1, i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att uppdra åt landstingets ombud vid AB Storstockholms Lokaltrafiks bolagsstämma/årsstämma under förutsättning av revisorernas tillstyrkande att rösta för

att fastställa de i årsredovisningen intagna resultat- och balansräkningarna

att besluta om att AB Storstockholms Lokaltrafiks (SL) vinst om 21 898 206 kronor samt SL-koncernens vinst om 413 891 000 kronor balanseras i ny räkning

att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet

att uppdra åt landstingets ombud vid Landstingshuset i Stockholm AB:s bolagsstämma/årsstämma samt dess dotterbolag under förutsättning av revisorernas tillstyrkande att rösta för

att godkänna de i årsredovisningen intagna resultat- och balansräkningarna samt resultatdispositioner i enlighet med bilaga 2:2, i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet

att Landstingshuset i Stockholm AB enligt bilaga 2:3 skall lämna villkorade aktieägartillskott till Södersjukhuset AB med 12 766 000 kronor, Danderyds sjukhus AB med 57 198 000 kronor, S:t Eriks Ögonsjukhus AB med 3 931 000 kronor, Folkhälsovården Stockholms län AB med 46 453 000 kronor, Stockholm Care AB med 2 714 000 kronor, MediCarrier AB med 8 220 000 kronor, Locum AB med 15 113 000 kronor och Waxholms Ångfartygs AB med 23 290 000 kronor i enlighet med gällande sanktionsregler och vinstdispositionsregler

att godkänna gjord reservering avseende pensioner med 505 000 000 kronor i Koncernfinansiering i enlighet med Finansinspektionens alternativregel gällande landstingets bolag

att uppdra åt landstingets ombud vid TioHundra AB:s bolagsstämma/årsstämma under förutsättning av revisorernas tillstyrkande att rösta för

att fastställa de i årsredovisningen intagna resultat- och balansräkningarna

att besluta om att TioHundra AB:s vinst om 10 524 955 kronor balanseras i ny räkning

att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet

att godkänna överförandet av 62 485 000 kronor från Koncernfinansiering till TioHundra-nämnden/Norrtälje kommun avseende ersättning för tillkommande kostnader för akutsjukvård utanför Norrtälje samt landstingets del av nämndens underskott

att godkänna att Karolinska Universitetssjukhuset samt Landstingsstyrelsens förvaltning tillåts reservera 2 886 000 kronor respektive 20 000 000 kronor avseende kostnader för omställningsarbete.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S-, V- och MP-ledamöterna.

§ 67

Frågestund

LS 1004-0357

Anf. 142-176

- 1) Inger Ros (S) till landstingsrådet Filippa Reinfeldt (M): Kommer du att agera för att möjligheten till medicinsk abort inte ska försämrats i södra delen av länet?
- 2) Gunilla Roxby Cromvall (V) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Tycker du att servicen för de kontantbetalande resenärerna förbättrats sedan införandet av iCash?
- 3) Dag Larsson (S) till landstingsrådet Filippa Reinfeldt (M): Anser du att SLL är värda sin del av Kömiljarden när tillvägagångssättet varit att, utan patientens vetskap, placera patienter i en kö där de blir av med sina patienträttigheter?
- 4) Lars Dahlberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Kan du garantera att Spårväg city kan dras hela vägen fram till Centralen?
- 5) Peter Andersson (S) till landstingsrådet Stig Nyman (KD): Med anledning av överbeläggningarna på Karolinska Huddinge har varit så omfattande att Socialstyrelsen lagt ett vite om 300 000 på sjukhuset – konstigt nog har i media refererats att ingen i majoriteten anser sig ha ansvar för den bristande patientsäkerheten - frågar jag ansvarigt landstingsråd om du är ansvarig för att befolkningen har tillgång till den sjukvård de behöver?
- 6) Anders Lönnberg (S) till landstingsrådet Lars Joakim Lundquist (M): Avser du vidta åtgärder för att patienter med låg utbildning inte ska få sämre vård i samband med cancersjukdom?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 68

Landstingsfullmäktiges uppdrag givna i 2009 års budget – avrapportering årsbokslut 2009 (förslag 27)

LS 1002-0146

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna redovisning av uppdrag givna i 2009 års budget.

§ 69

Anskaffning av fordon för pendeltågstrafik till Arlanda och Uppsala (förslag 28)

LS 0912-1066

Anf. 177-184

I ärendet yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm, Stella Fare, Jan Stefansson samt Rolf Bromme.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att under förutsättning av att AB Storstockholms Lokaltrafik tecknar avtal med infrastrukturförvaltaren A-Train AB om att trafikera Arlanda, eller om avtal med infrastrukturförvaltaren A-Train AB om att trafikera Arlanda inte kommer till stånd, med ett kompletterande beslut av SL:s styrelse om alternativ användning, godkänna anskaffning av pendeltågsfordon till en kostnad av 1100 000 000 kronor

att beakta objektet i samband med beredningen av investeringsbudget för åren 2011-2015.

§ 70**Trafikförsörjningsplan 2010 för AB Storstockholms Lokaltrafik och Waxholms Ångfartygs AB (förslag 29)**

LS 1001-0079

Anf. 185-189

I ärendet yttrade sig Vivianne Gunnarsson, Gunilla Roxby Cromvall samt Mikael Freimuth.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till MP-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa trafikförsörjningsplan för 2010.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av MP-ledamöterna.

UTTALANDE

Särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen antecknades av V-ledamöterna.

§ 71**Genomförande av Kistagrenens spårtunnel under ny E18 (förslag 30)**

LS 1002-0101

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna investeringen i spårtunnel för Kistagrenen för 70 000 000 kronor

att godkänna avtal med Stockholms stad angående förskottering av investering av spår-tunnel under E18.

§ 72

Avtal mellan Banverket och landstinget om tidigareläggning av nytt mötesspår i Nynäsgård på Nynäsbanan (förslag 31)

LS 1002-0102

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna förslag till avtal mellan Stockholms läns landsting och Banverket avseende tidigareläggning av nytt mötesspår i Nynäsgård på Nynäsbanan

att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik att teckna avtalet med Banverket

att bevilja ett räntefritt lån om 82 500 000 kronor till Banverket med de villkor som angivits i förslaget till avtal mellan Stockholms läns landsting och Banverket.

§ 73

Försäljning av aktier i Stockholms Terminal AB (förslag 32)

LS 1002-0115

Anf. 190-201

I ärendet yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall, Vivianne Gunnarsson, Stella Fare samt landstingsrådet Christer G Wennerholm.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna försäljningen av AB Storstockholms Lokaltrafiks aktieinnehav om 400 aktier i Stockholm Terminal AB varav 300 aktier till Stockholms stad och 100 aktier till Jernhusen AB till priset 7 000 kronor per aktie samt i enlighet med övriga villkor i överenskommelsen mellan Stockholms stad, Jernhusen AB och AB Storstockholms Lokaltrafik.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av V- och MP-ledamöterna.

§ 74**Anskaffning av begagnade A32 fordon från Haag för spårvagnstrafik (förslag 33)**

LS 1003-0213

Anf. 202-203

I ärendet yttrade sig Ingvar von Malmborg och Stella Fare.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna investeringen i begagnade A32 fordon till ett belopp av 135 200 000 kronor samt 15 000 000 kronor för anpassningar och övriga kostnader

att hantera investeringen inom 2010 års investeringsbudget.

§ 75**Årsredovisningar och revisionsberättelser 2008 för Samordningsförbunden i Södertälje, Botkyrka, Huddinge och Haninge (förslag 34)**

LS 0912-1082

Anf. 204-213

I ärendet yttrade sig Curt Linderoth, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Gustav Andersson samt Olov Lindquist.

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisningar och revisionsberättelser för 2008 från Samordningsförbunden i Södertälje, Botkyrka, Huddinge och Haninge.

UTTALANDE

Särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen antecknades av MP-ledamöterna.

§ 76**Ombildning av Samordningsförbundet Haninge till Samordningsförbundet Östra Södertörn (förslag 35)**

LS 1002-0133

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att ombilda Samordningsförbundet Haninge till att omfatta Haninge, Nynäshamns och Tyresö kommuner

att förbundet ska heta Samordningsförbundet Östra Södertörn

att fastställa föreslagen förbundsordning för Samordningsförbundet Östra Södertörn

att ställa sig bakom avsiktsförklaring för det fortsatta arbetet i Samordningsförbundet Östra Södertörn

att från Stockholms läns landsting utse en ledamot och en ersättare till förbundsstyrelsen i Samordningsförbundet Östra Södertörn

att från Stockholms läns landsting utse en lekmannarevisor i förbundsstyrelsen i Samordningsförbundet Östra Södertörn

att Samordningsförbundet Östra Södertörn ska starta sin verksamhet den 1 april 2010.

UTTALANDE

Särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen antecknades av MP-ledamöterna.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 77

Motion 2009:17 av Lars Dahlberg och Erika Ullberg (S) om lånecyklar vid bytespunkter i SL-trafiken (förslag 36)

LS 0906-0521

Anf. 214-222

I ärendet yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm, Ingvar von Malmberg, Jan Strömdahl, Stella Fare, Marie Åkesdotter, Jan Stefansson samt Stefan Bergström.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-, V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S-, V- och MP-ledamöterna.

§ 78

Motion 2009:13 av Kerstin Pettersson m.fl. (V) om insatser för att förebygga fallolyckor bland äldre (förslag 37)

LS 0905-0429

Anf. 223-230

I ärendet yttrade sig Håkan Jörnehed, Pia Lidwall, Vivianne Gunnarsson samt Juan Carlos Cebrian.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

- 2) bifall till V-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till MP-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av V-ledamöterna och av MP-ledamöterna.

§ 79

Motion 2009:7 av Anna Kettner (S) om inrättande av familjemottagningar för neuropsykiatriska diagnoser (förslag 38)

LS 0903-0229

Anf. 231-250

I ärendet yttrade sig Anna Kettner, Ingvar von Malmborg, Marie Åkesdotter, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Vivianne Gunnarsson, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Alfonso Morales, Anna Attergren Granath samt Helena Ekekihl.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till MP-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S- och V-ledamöterna gemensamt och av MP-ledamöterna.

§ 80**Motion 2009:11 av Anders Lönnberg (S) om att se osteoporos som ett prioriterat folkhälsoproblem (förslag 39)**

LS 0904-0330

Anf. 251-261

I ärendet yttrade sig Anders Lönnberg, Ingvar von Malmborg, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Kristina Söderlund samt Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till MP-ledamotens reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

Då votering begärts ställde ordföranden först propositioner om vilket av yrkandena under 2) och 3) ovan som skulle utgöra motförslag till landstingsstyrelsens förslag vid voteringen och fann att fullmäktige utsett S- och V-ledamöternas förslag.

Begärd omröstning genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt S- och V-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 71 ja-röster, 36 nej-röster, att 10 ledamöter avstått och att 32 ledamöter varit frånvarande.

Staffan Holmberg meddelade att han avsett att rösta nej.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S- och V-ledamöterna gemensamt och av MP-ledamöterna.

§ 81**Motion 2009:19 av Juan Carlos Cebrian m.fl. (S) om att inhämta kunskaper för en kompetenshöjning i syfte att förbättra vård och omsorg för äldre invandrare (förslag 40)**

LS 0906-0523

Anf. 262-273

I ärendet yttrade sig Juan Carlos Cebrian, Lena-Maj Anding, Maria Hassan, Pia Lidwall, landstingsrådet Birgitta Rydberg samt Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall med instämmande av MP-ledamöterna till S- och V-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla S-, V- och MP-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 72 ja-röster, 45 nej-röster, och att 32 ledamöter varit frånvarande.

Staffan Holmberg meddelade att han avsett att rösta nej.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S-, V-ledamöterna och MP-ledamöterna.

§ 82

Valärenden (förslag 41)

LS 0809-0820, 0810-0944, 0903-0283, 0912-1018, 1057, 1002-0104, 0132, 0183, 1003-0219, 0226, 0264, 0276, 0280, 0284, 0308

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Ingela Nylund Watz fr o m den 1 maj 2010 avseende följande uppdrag: Landstingsråd, ledamot och tillika 2:e vice ordförande i landstingsstyrelsen, ledamot och tillika 2:e vice ordförande i landstingshuset i Stockholm AB, ledamot och tillika vice ordförande i AB SLL Internfinans, ledamot och tillika vice ordförande i Stiftelsen Clara, ledamot i styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde, ersättare i Regionplanenämnden, ersättare i Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län, ersättare i kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Samordningsförbundet Östra Södertörn intill utgången av 2010

Ledamot	Ersättare
M Ann-Marie Larsson	S Staffan Holmberg

Revisor

En majoritetsplats bordlades

Landstingsråd för tiden fr o m den 1 maj 2010 intill det första sammanträdet efter nästkommande allmänna val av fullmäktige

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

Landstingsstyrelsen för tiden fr o m den 1 maj 2010 intill det sammanträde då val av styrelse förrättas efter nästkommande allmänna val av fullmäktige

Ledamot

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

2:e vice ordförande

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

Stiftelsen Clara för tiden fr o m den 1 maj t o m den 31 december 2010

Ledamot

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

Vice ordförande

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

Regionplanenämnden för tiden fr o m den 1 maj t o m den 31 december 2010

Ersättare

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Kettner, Johansson, Rönngren och Berggren inträder ersättarna Jogell, Bosdotter, Hansson, Batljan och Sigurdsson; För ledamoten Kedvall inträder ersättarna Sigurdsson, Jogell, Bosdotter, Hansson och Batljan.

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län Fr o m den 1 maj intill utgången av 2010

Ersättare

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Holmberg och Larsson inträder ersättarna Younan, Batljan och Skoglund; För ledamoten Strandman inträder ersättarna Skoglund Younan och Batljan.

AB Storstockholms Lokaltrafik intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011

Ledamöter

M Christer G Wennerholm
 FP Lennart Rohdin
 S Lars Dahlberg
 M Charlotte Broberg
 M Lennart Kalderén
 M Marie Bladholm
 M Peter Kockum
 KD Jan Stefanson
 C Tage Gripenstam
 S Johan Sjölander
 S Nanna Wikholm
 S Gun Eriksson
 MP Yvonne Blombäck

Suppleanter

M Shashika Padmaperuma
 M Ingmar Wallén
 M Roland Dehlin
 M Tobias Lodestrand
 FP Stella Fare
 FP Alexandra Birk
 KD Michael Stjernström
 C Andreas Strömberg
 S Staffan Holmberg
 S Göran Wrene
 S Helena Söderlind Paues
 S Erika Ullberg
 V Gunilla Roxby Cromvall

Ordförande

1:e v ordförande

2:e v ordförande

M Christer G Wennerholm FP Lennart Rohdin S Lars Dahlberg

Locum AB intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011

Ledamöter

M Mikael Freimuth
 M Annika Sandström
 FP Leif Gunnahr
 C Gustaf Stjernberg
 S Anna Kettner
 S Anders Linder
 MP Ewa Larsson

Suppleanter

M Christer Grunder
 M Harry Bouveng
 FP Fredrik Hjelmqvist
 KD Bojan Tivic
 S Tore Lidbom
 S Erika Ullberg
 V Thomas Magnusson

Ordförande

1:e v ordförande

2:e v ordförande

M Mikael Freimuth FP Leif Gunnahr S Anna Kettner

Waxholms Ångfartygs AB intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011

Ledamöter

M Mikael Freimuth
 M Elisabeth Dingertz
 FP Caroline Åkerhielm
 S Reynoldh Furustrand
 S Urban Ryadal

Suppleanter

M Astrid Grufman
 KD Sara Frykman
 C Hans Lindqvist
 S Tommy Söderblom
 S Gadha Makdesi-Elias

Ordförande

1:e v ordförande

2:e v ordförande

M Mikael Freimuth FP Caroline Åkerhielm S Reynoldh Furustrand

Landstingshuset i Stockholm AB intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011

Ledamöter

M Catharina Elmsäter-Svärd
 M Christer G Wennerholm
 M Marie Ljungberg Schött
 FP Birgitta Rydberg
 C Gustav Andersson
 S Ilija Batljan
 S Anna Kettner
 S Lars Dahlberg
 MP Vivianne Gunnarsson
 Ordförande

Suppleanter

M Jan Olov Sundström
 M Filippa Reinfeldt
 M Shashika Padmaperuma
 FP Maria Wallhager
 KD Pia Lidwall
 S Johan Sjölander
 S Jan Jogell
 S Tomas Rudin
 V Gunilla Roxby Cromvall
 1:e v ordförande 2:e v ordförande

M Catharina Elmsäter-Svärd FP Birgitta Rydberg S Ilija Batljan

SLL Internfinans AB intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011

Ledamöter

M Catharina Elmsäter-Svärd
 S Ilija Batljan
 - Lennart Läftman
 - Hillevi Rosenquist
 - Nils Wilborg

Suppleanter

- Göran Gunnarsson
 - Gunilla Högbom

Ordförande

M Catharina Elmsäter-Svärd

Vice ordförande

S Ilija Batljan

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling Fr o m 1 maj t o m 31 december 2010

Ersättare

S Ilija Batljan (efter Ingela Nylund Watz)

Förvaltningsrätten i Stockholm intill utgången av 2010

Nämndemän

M Anders Hultkvist
 M Ross Tsagalidis
 M Joakim Stockhaus (efter Bert Löfqvist, ej valbar)
 KD Elisabeth Sahlberg (efter Inga-Britt Backlund)
 S Samad Masrours (efter Leo Bogle)
 S Pablo Leiva (efter Hanna Finmo)

Nomineringar**Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län** intill slutet av 2013

Suppleant

M Mikael Freimuth

Mälardalstrafik AB intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011

Ledamöter

Ersättare

M Christer G Wennerholm
S Lars DahlbergM Charlotte Broberg
S Nanna Wikholm**Almi Företagspartner i Stockholms län AB** t o m den 30 juni 2010

Ledamöter

M Kjell Treslow
M Lena Cronvall-Morén
S Sylvia Lindgren
S Staffan Holmberg**Almi Stockholm Investeringsfond AB** t o m den 30 juni 2010

Ledamöter

M Kjell Treslow
S Staffan Holmberg

Fullmäktige beslutade även enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

två ersättare i Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län, efter Jonas Nilsson (M) och Göran Qvennerstedt (FP)

en huvudman i Sparbanksstiftelsen Första, efter Göran Qvennerstedt (S)

en suppleant i Viltförvaltningsdelegationen i Stockholms län, en plats för (M)

tolv nämndemän i Förvaltningsrätten i Stockholm, dels efter Gunnar Nygren (FP), Leif Nyström (S), Eivor Hindström (MP), Berivan Öngörur (V), Toivo Jokkala (V), Inger Gemicioglu (V) och Gunnar Bjerkli (V), dels en plats för (FP), en plats för (C) samt tre platser för (V).

fem nämndemän i Svea Hovrätt, efter Emina Skaljo (M), Christina Brofalk (C), Henning Carlsson (S), Pablo Lizama Farias (V) och Gilda Cordova (V)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 5-8, en plats för (V)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 9-10 och utlandsskattekontoret efter Patrik Kempe (M)

Fullmäktige valde till sist enligt landstingsstyrelsens allmänna utskotts förslag

Lars Dahlberg som ledamot till styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde för tiden från och med den 1 maj 2010 till och med den 31 december 2010 efter Ingela Nylund Watz.

Ordförande och ledamöter till nedanstående bolagsstyrelser under tiden från ordinarie bolagsstämma 2010 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2011 enligt följande

Aktiebolag

Danderyds sjukhus AB

Lars Rekke	ordförande
Christel Wiman	ledamot
Gösta Jedberger	ledamot
Katarina Mohlin	ledamot
Michael Arthursson	ledamot

Södersjukhuset AB

Kajsa Lindstahl	ordförande
Robert Gyll	ledamot
Charlotte Wäreborn Schultz	ledamot
Mora Kallner	ledamot
Per-Olov Eriksson	ledamot

Södertälje sjukhus AB

Kai Hammerich	ordförande
Eva Dannert	ledamot
Lars Godner	ledamot
Christina Torstensson	ledamot
Christina Rapp Lundahl	ledamot

S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Barbro Fischerström	ordförande
Ann-Sofi Lodin	ledamot
Hormaz Kapadia	ledamot
Per-Olov Karlsson	ledamot
Claes Hultling	ledamot

Folktandvården Stockholms län AB

Meg Tivéus	ordförande
Eva Frunk Lind	ledamot
Lennart Läftman	ledamot
Sylvia Lindgren	ledamot
Barbro Sjölander	ledamot

Ambulanssjukvården i Stockholm AB (AISAB)

Lars Erik Strömberg	ordförande
Annelie Hedman	vice ordförande
Kristina Wallentin	ledamot
Rolf Karlstén	ledamot
Sara Karlin	ledamot

MedicARRIER AB

Leif Widmark	ordförande
Anders Lönnberg	ledamot
Christina Söderholm	ledamot
Mikael Wickström	ledamot
Ellen Hyttsten	ledamot

Stockholm Care AB

Iréne Svenonius	ordförande
Birgir Jakobsson	ledamot
Bo Krogvig	ledamot
Lena Hofsberger	ledamot

TioHundra AB

Lars Hjalmarsson	ordförande
Barbro Westerholm	ledamot
Göran Stiernstedt	ledamot
Annelie Hammarberg	ledamot

AB Terreno (dotterbolag Locum)

Gunilla Högbom	ordförande
Dan Eriksson	ledamot
Charlotte Viksten	ledamot

Prima Liv i Danderyd AB (vilande bolag)

Peter Graf	ordförande
Karin Persson	ledamot
Carl-Göran Ericsson	ledamot

Leasing AB Garnis (vilande bolag)

Helena Holmstedt	ordförande
Axel Bernhult	ledamot
Carina Eklund	ledamot

Västra servicegruppen AB (vilande bolag)

Anders Nyström	ordförande
Helena Holmstedt	ledamot
Ingrid Bergman	ledamot

Huddinge Universitetssjukhus AB (vilande bolag)

Anders Nyström	ordförande
Helena Holmstedt	ledamot
Ingrid Bergman	ledamot

Vecura AB (vilande dotterbolag HSAB)

Anders Nyström	ordförande
Helena Holmstedt	ledamot
Ingrid Bergman	ledamot

*Dotterbolag***SL Infrateknik AB (dotterbolag SL AB)**

Gunnel Forsberg	ordförande
Björn Holmberg	ledamot
Anita Wetterlöf Ajaxon	ledamot

SL HR Service AB (dotterbolag SL AB)

Gunnel Forsberg	ordförande
Anita Wetterlöf Ajaxon	ledamot

SL Finans AB (dotterbolag SL AB)

Göran Gunnarsson	ordförande
Helena Holmstedt	ledamot
Bo Fredriksson	ledamot
Lars Gereholt	suppleant

SL Kundtjänst AB (dotterbolag SL AB)

Björn Holmberg	ordförande
Gunnel Forsberg	ledamot
Ann-Sofie Chudi	ledamot
Ragna Forslund	ledamot

SL Lidingö Trafik AB (vilande dotterbolag SL AB)

Gunnel Forsberg	ordförande
Anita Wetterlöf Ajaxon	ledamot
Lars Gereholt	ledamot

Fastighets AB Viggstaberget (vilande dotterbolag SL AB)

Gunnel Forsberg	ledamot
Anita Wetterlöf Ajaxon	suppleant

Tågäta AB (vilande dotterbolag SL AB)

Gunnel Forsberg	ledamot
Anita Wetterlöf Ajaxon	ledamot
Lars Gereholt	suppleant

*Intressebolag***Busslink i Sverige AB**

Gunnel Forsberg	ledamot
Anita Wetterlöf Ajaxon	ledamot
Björn Holmberg	suppleant

Stockholm Terminal AB

Ulf Brandt	ledamot
Anita Wetterlöf Ajaxon	ledamot
Lennart Hallgren	suppleant

Transitio AB

Stefan Kallin	ledamot
Gunnel Forsberg	ledamot
Helena Holmstedt	ledamot
Anita Wetterlöf Ajaxon	suppleant

Samtrafiken i Sverige AB

Göran Gunnarsson	ledamot
------------------	---------

Trafik i Mälardalen AB (TiM)

Göran Gunnarsson	ledamot
------------------	---------

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 83**Anmälan av motioner**

LS 1004-0362

Nr 2010:3 av Anita Johansson och Anna-Lena Östman (S) om möjlighet för av och påstigning gällande helikoptertransporter

Motionen remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 84**Interpellation 2010:12 av Dag Larsson (S) om kvalitetsuppföljningar av vårdval**

LS 1003-0245

Anf. 274-279

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 16 mars 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 4.

Landstingsrådet Filippa Reinfeldt hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Dag Larsson och Filippa Reinfeldt.

§ 85**Interpellation 2010:13 av Håkan Jörnehed (V) om konsekvenser för familjecentralernas existens och arbete med anledning av Vårdval Stockholms införande**

LS 1003-0246

Anf. 280-300

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 16 mars 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 5.

I ordningsfråga yttrade sig Håkan Jörnehed, ordförande Inger Linge, samt landstingsråden Christer G Wennerholm och Birgitta Sevefjord

Ordföranden i programberedning Barn och Unga, Gunilla Helmerson hänvisade sedan till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Håkan Jörnehed, Gunilla Helmerson, Pia Lidwall,

landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Olov Lindquist, Lena-Maj Anding, Boris von Uexküll samt Tove Sander.

§ 86

Interpellation 2010:14 av Lena-Maj Anding (MP) om vård för patienter med ME/Kroniskt trötthetssyndrom

LS 1003-0247

Anf. 301-314

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 16 mars 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 6.

Landstingsrådet Lars Joakim Lundquist hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Lena-Maj Anding, landstingsrådet Lars Joakim Lundquist, Sverre Launy, landstingsrådet Birgitta Sevefjord, Pia Lidwall samt Gunilla Roxby Cromvall.

§ 87

Interpellation 2010:15 av Lars Dahlberg (S) om beredskapen med anledning av den senaste tidens kraftiga störningar i SL-trafiken

LS 1003-0248

Anf. 315-320

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 16 mars 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 7.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm samt Marie Åkesdotter.

§ 88

Interpellation 2010:16 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om underhållet av spårfordon

LS 1003-0249

Anf. 321-325

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 16 mars 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 8.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Christer G Wennerholm samt Sverre Launy.

§ 89

Interpellation 2010:17 av Agnetha Boström (MP) om konstinventering

LS 1003-0250

Anf. 326-335

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för kulturfrågor. Fullmäktige medgav den 16 mars 2010 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, bilaga 9.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Ingvar von Malmborg, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Staffan Sjödén, Karin Ekdahl Wästberg samt Lena-Maj Anding.

§ 90

Anmälan av interpellationer

LS 1004-0350--0353

Nr 2010:18 av Raymond Wigg (MP) om en oberoende uppföljning av kostförsörjningen

Nr 2010:19 av Juan Carlos Cebrian (S) om det låga intresset för hälsosamtal med 65-69-åringar i socioekonomiskt svaga områden

Nr 2010:20 av Kerstin Pettersson (V) om förebyggande hälsosamtal för 75-åringar

Nr 2010:21 av Lars Dahlberg (S) om Spårväg city

Interpellationerna besvaras vid nästa ordinarie sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 20.50.

Vid protokollet

Peter Freme

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 13 april 2010

§ 63 Patientnämndens årsrapport

Anförande nr 1

Lena Appelgren (KD): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill inledningsvis försöka ge en översiktlig bild av patientnämndens rapport till Socialstyrelsen år 2009. Jag förutsätter att fullmäktigeledamöterna har haft tillfälle att läsa den.

Under 2009 sökte ett stort antal människor vård inom Stockholms läns landsting. Vi hade till exempel 3,6 miljoner läkarbesök inom primärvården, 260 000 vårdtillfällen i slutna akutsjukvård och knappt 1,3 miljoner besök i folktandvården.

Sjukvården i vårt landsting har god kvalitet, och vårdpersonalen gör goda insatser. Men som ni ser har inte alla positiva förväntningar, och tyvärr har inte alla patienter positiva erfarenheter av vården heller.

När det har uppstått problem i kontakterna med vården kan patienter och anhöriga kostnadsfritt vända sig till patientnämnden. Under 2009 kom 5 018 ärenden in till nämndens förvaltning. Det är 6 procent fler ärenden än under 2008.

I relation till länets befolkning uppgick antalet ärenden till 2,4 per tusen invånare. Men om man ser på gruppen patienter över 80 år ser man att klagomålen uppgick till 4,7 per tusen invånare, medan gruppen barn under 10 år hade 0,9 klagomål per tusen invånare.

De skriftliga ärendena till nämnden fortsätter att öka. De leder ofta till förbättringsåtgärder i vården, vilket är mycket positivt. Under 2009 avslutades nästan 1 300 skriftliga ärenden, och i 378 av dem kan förbättringsåtgärder dokumenteras. Det sker också förbättringsåtgärder som vi inte kan dokumentera. Exempel på förbättringsåtgärder är att man reviderar rutiner eller inför nya rutiner.

Den vanligaste anledningen till kontakt med patientnämnden är problem relaterade till behandling. Det är också de ärendena som har ökat mest under 2009. Det delproblem inom det området som har ökat mest är problem som rör medicinering.

Om ni tittar ser ni att antalet rådgivningsärenden minskar. Det kan man nog tolka så att landstinget i övrigt har varit tydlig i sin information och att enklare informationsärenden hos patientnämnden därför har minskat.

Ärenden som rör akutsjukhusen ökade under året med 6 procent jämfört med 2008. Ökningen motsvarar ökningen av antalet slutenvårdstillfällen i vårt län. Primärvårdsärendena ökade med 8 procent, medan antalet läkarbesök inom primärvården ökade med 9 procent. Inom den psykiatriska vården ökade antalet ärenden under 2009 med 7 procent.

Den största ökningen inom akutsjukvården ser vi inom problemområdet behandling. Det är positivt att synpunkter på tillgänglighet och bemötande har minskat. Men vi måste också se på behandlingsärendena. Jag vill också peka på antalet ärenden som rör omvårdnad. De är relativt få, men de ökar oroväckande.

Även inom primärvården dominerar de klagomål som avser behandlingsfrågor. Det är också här som vi kan se den största ökningen. Klagomålen som rör tillgänglighet fortsätter att minska något.

Också inom den psykiatriska vården avser den största gruppen klagomål behandling. Det handlar om att det saknas psykoterapeutisk behandling eller att man helt har nekats behandling. Många synpunkter avser läkemedelsbehandling.

När det gäller tandvården rör de flesta ärendena liksom tidigare är ekonomiska frågor.

Vi har också en uppdelning som gäller antal ärenden för kvinnor respektive män. Ni kan se fler tabeller i slutet av vårt dokument.

I årets rapport kan man också läsa särskilda redovisningar som gäller vården av barn och unga, vården vid svininfluensa, som har varit aktuell under året, och läkemedelsrelaterade problem. Men här finns också patientberättelser. Jag uppmanar verkligen fullmäktiges ledamöter att noga läsa patientberättelserna, för att få en bild av vården ur patientens synpunkt.

Anförande nr 2

Barbro Nordgren (S): Ordförande, fullmäktige! Det är revisionsdag i dag, och därför tittar vi på verksamheten för året som har gått men även på hur ekonomin ser ut.

I patientnämndens årsrapport säger vi ingenting om de ekonomiska kostnaderna för det lidande som våra patienter har fått utstå under 2009. Men om man gör ett enkelt räkneexempel och tänker sig att antalet vård dagar på grund av att man har fått ett dåligt bemötande eller att behandlingen har varit felaktig eller inte tillräcklig ökar med fem dagar eller att proverna måste göras om ett antal gånger, då ser man att kostnaderna rasar iväg.

I Socialstyrelsens definition av patientsäkerhet ingår även lidande. Därför är det oerhört viktigt för oss här i fullmäktige att ta del av rapporten och inte bara ta det för självklart – vilket Lena Appelgrens staplar visade – att bara för att vi ökar tillgängligheten går antalet klagomål på behandlingar ner, utan här kan vi till och med se det motsatta förhållandet.

Vi kan läsa oss till det i patientnämnden, men vi vet inte om det är resursbrist, organisatoriska brister eller kompetensbrist. Många av de ärenden som är skriftliga leder till förbättringsåtgärder generellt men också i de individuella fallen. Ändå ökar antalet ärenden, vilket innebär att vi har en grannliga uppgift för det kommande året att ta till oss detta.

Som ett underlag uppmanar jag er att ta till er patientnämndens årsredovisning.

Anförande nr 3

Helene Sigfridsson (MP): Det finns några områden i patientnämndens årsrapport som jag särskilt vill fästa uppmärksamhet vid. Det första är den stora ökningen av antalet anmälda ärenden sedan 2005. Det har ökat med 55 procent. Vi kan se en ökning inom primärvård, akutsjukhus och specialistvård.

Det är särskilt intressant att se på ärendena som rör omvårdnad. De har ökat med 45 procent bara jämfört med förra året. Inom omvårdnaden ligger kosten. En tredjedel av ärendena handlar om kosten. Där vi kan tydligt se att politiska beslut som vi fattar eller inte fattar får konsekvenser för patienterna.

Patientnämndens rapport är viktig, för där kan vi läsa av hur våra beslut och prioriteringar får genomslag i verksamheten. På sidan 36 finns det ett jättebra exempel med en patient som inte får mat som är anpassad efter patientens behov och har anmält det till patientnämnden.

För att sammanfattningsvis säga något om rapporten: Man får en känsla av resursbrist, av att personalen är ganska pressad och av att man hamnar i lägen där man inte alltid kan ge patienten den tid som behövs eller ge patienten tillgång till vård inom den tid som det är meningen att de ska få vård.

Min utgångspunkt är att vi har väldigt kompetent personal i vårt landsting. Men genom att läsa patientnämndens rapport väcks ändå frågeställningen: Ger vi vår kompetenta personal de förutsättningar som de behöver för att göra ett bra jobb, eller behöver vi göra politiska eller organisatoriska förändringar? Jag tror att vi behöver göra det.

Anförande nr 4

Håkan Jörnehed (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag skulle vilja börja med att tacka patientnämndens förvaltning för den utmärkta rapport som de har tagit fram. Jag tycker att patientnämndens årsrapport alltid är en spännande och viktig rapport. Den uppmuntrar till många tankar och funderingar. Den påminner om att det bakom varje statistikpinne och bakom varje diagram och siffra finns patienter och deras anhöriga och deras upplevelser av mötet med vården. Bakom varje statistisk uppgift och anmälan till patientnämnden finns någons berättelser.

Under mina snart åtta år i fullmäktige har jag varit med om att ett antal patientnämndsrapporter har anmälts här i fullmäktige. Rapporterna hanteras och kommenteras lite olika beroende på om det är majoriteten eller oppositionen som uttalar sig.

Ökar antalet anmälningar säger majoriteten oftast att det beror på att patientnämnden har blivit mer känd och att fler därmed anmäler ärenden. Oppositionen däremot brukar ta antalet anmälningar till patientnämnden till intäkt för att det brister i vården. Minskar antalet anmälningar till patientnämnden brukar det parti som då är i majoritet ta det som kvalitetsstämpel på att deras politik är rätt. Oppositionen tar det däremot som ett tecken på att patientnämnden inte är tillräckligt känd.

Sanningen ligger antagligen någonstans mitt emellan. Vi borde nog se patientnämndens rapport mer som tendenser i vården beträffande vad som sticker ut under olika år. Det är väl det som är intressant med patientnämndens rapport för år 2009: Vad är det som är anmärkningsvärt och sticker ut år 2009?

Anmälningarna om problem med tillgänglighet i primärvården minskar. Det har vi hört flera gånger från alliansen som något väldigt positivt. Vi i oppositionen har däremot ställt frågan: Är kvantitet samma sak som kvalitet? Är ökad tillgänglighet detsamma som ökad kvalitet i primärvården?

Vi från oppositionen behöver inte fråga längre, för patientnämndens årsrapport för 2009 talar sitt tydliga språk: Kvaliteten i primärvården har inte höjts. Antalet anmälningar som gäller behandlingar har ökat med 26 procent sedan förra året. Anmälningarna som gäller bemötande har ökat med 12 procent. Rapporten säger att med Vårdval Stockholm har vi i primärvården god tillgänglighet, medan det är mycket klagomål på den medicinska behandlingen och många synpunkter på bemötande, då patienten inte blir lyssnad till eller trodd på.

Sedan tidigare vet vi att män klagat på tillgänglighet och att kvinnor klagat på bemötande. Man kan säga att Vårdval Stockholm har tillfredsställt männen, medan kvinnor i alliansens landsting år 2009 i mötet med vården upplever att de blir bemötta ovänligt, nonchalant eller till och med med brist på empati. Det är något som verkligen är alarmerande och sticker ut från 2009 års patientnämndsrapport.

Här finns också svart på vitt på att kvaliteten inom framför allt primärvården har blivit lidande när läkarna tvingas stressa igenom besöken för att dra in så mycket pengar som möjligt till vårdcentralen. Eller som en distriktssköterska sade: Vården i dag har blivit väldigt mycket matematik och lite etik. Det citatet stämmer. Det kan man utläsa ur patientnämndsrapporten.

Som jag sade i min inledning: Patientnämndens rapport är alltid en mycket spännande och viktig rapport. Den uppmuntrar till många tankar och funderingar. Eller hur?

Anförande nr 5

Landstingsrådet Lundquist (M): Ordförande, fullmäktige! Jag kan instämma i att patientnämndens rapport är viktig. Om man är statistiker kan man läsa en rapport på två sätt. Ni har talat mycket om att antalet anmälningar har ökat. Men antal säger inte lika

mycket som procent. När vi pratar om prevalens och annat anger vi till exempel siffror i relation till hundra tusen invånare.

Det står på första sidan på omslaget att det fortfarande är långa väntetider till hörselvården. Jag vet inte varifrån patientnämnden får sina siffror.

Vi kan titta på siffrorna för hörselvården från 2007, som jag nu visar en bild på. I december 2007 hade vi en väntetid på 22–40 veckor och 4 400 väntande. I december 2008 hade vi en väntetid på 12–28 veckor och 3 307 väntande. Vid senaste årsskiftet var väntetiden inom ramen för vårdgarantin, och vi hade 2 809 väntande. Under år 2008 minskade antalet väntande med 25 procent, och under år 2009 har det minskat med ytterligare 15 procent. Då kan knappast påstå att köerna fortfarande är väldigt långa.

Vi kan sedan se på utvecklingen av antalet anmälningsärenden. Ordföranden i patientnämnden sade att de hade ökat från 63 till 68, det vill säga med 8 procent. Men samtidigt har antalet besök ökat väldigt mycket, från 8 452 till 13 275. Om man räknar som man brukar göra när det gäller prevalens var det 0,75 procent som klagade under 2008 och 0,51 procent under 2009, det vill säga en minskning med 31 procent.

Det går tyvärr inte att dra några tydliga slutsatser av rapporten. Ibland jämför man antalet personer och i andra fall procentsiffror.

Håkan Jörnehed! Antalet besök i primärvården har ökat med 300 000. Det påverkar också det antal som anmäler. Räknar man i procent är det sannolikt så att de flesta av siffrorna visar på att det de facto har skett en minskning.

Avslutningsvis vill jag ta upp en sak i årets rapport. På sidan 81–82 beskriver man vilka synpunkter man framförde beträffande cancersjukvården i 2007 års rapport och anger ett antal punkter. Samtliga de punkterna är nu uppfyllda. Då tycker jag att det vore rätt klädsamt om patientnämnden också hade konstaterat att man framförde dessa synpunkter 2007, att det har vidtagits åtgärder och att alla punkterna är genomförda.

En liten bakläxa till patientnämnden: Jämför inte antal, om ni inte samtidigt jämför det antal som har besökt vården, för då blir det orättvist!

Anförande nr 6

Landstingsrådet Andersson (C): Fru ordförande! Jag instämmer i det som både Håkan Jörnehed och Lars Joakim Lundquist har framhållit. Patientnämndens rapport är ett otroligt angeläget dokument och en informationskälla som spelar mycket stor roll för våra möjligheter att förbättra ytterligare inom hälso- och sjukvården. Inte minst inför ett val har vi väl alla anledning att tränga in i både statistiken och de fall som döljer sig under statistiken för att se vad som kan bli bättre och vad som redan fungerar bättre och hur det ser ut.

Jag noterar liksom Lars Joakim Lundquist att antalet besök och antalet patienter som kommer till inom primärvården har ökat kraftigt sedan årsskiftet 2008/09, när vårdvalet infördes. Jag vet inte vad den aktuella siffran är, men det rör sig väl om 12 procent fler besök och ett antal procent fler patienter.

Därtill kommer att patientnämndens rapport för 2008 redovisade en kraftig minskning. Jag kommer inte på stående fot ihåg procenttalet, men det var en kraftig minskning av antalet anmälningsärenden när det gällde fall inom primärvården.

Jag tror att summan av anmälningarna inom primärvårdsområdet inte är alarmerande i sig utan kan vara en statistisk effekt. Däremot har vi naturligtvis, som både Håkan Jörnehed och Lars Joakim Lundquist framhåller, anledning att titta noggrant på vad som döljer sig i de olika delkategorierna. Där kan vi säkert hämta information om till exempel vårdvalet och primärvårdens uppdrag men även om hur de andra vårdgrenarna kan förbättras ytterligare.

Jag tycker att rapporten är ett mycket angeläget dokument. Men jag tror att den sakpolitiska debatten i de olika frågorna vinner på att den kommer i ett sammanhang där vi behandlar respektive vårdområde och de förslag som kommer inom de områdena.

Liksom vi i Centerpartiet kommer att göra rekommenderar jag alla andra partier att tillmäta det här dokumentet stor betydelse som ett bakgrundsmaterial och ett komplement till de informationer som vi får när vi träffar medborgare och får höra deras erfarenheter av vården när det gäller att formulera politiken för kommande mandatperiod.

Anförande nr 7

Lena Appelgren (KD): Jag tänkte att jag skulle nämna något om primärvårdsärendena. Håkan Jörnehed sade ju några mycket viktiga saker. När man läser patientnämndens rapport kan man inte läsa den som statistik utan måste se på tendenser och vad som sticker ut.

Håkan lyfte fram behandlingsärendena inom primärvården. Eftersom jag har haft förmånen att vara patientnämndens ordförande i snart fyra år och också lade fram 2006 års rapport gick jag tillbaka och tittade på den. Under år 2006 hade man inom primärvården – med den lägre produktion man hade då – 430 behandlingsärenden mot årets 431. Man hade 253 bemötandeärenden mot årets 205.

Vad kan vi säga med anledning av det? Kan vi säga att vården har blivit mycket bättre eller att vården har blivit mycket sämre? Det är inte en statistik som vi kan jobba med så. Därför tycker jag inte att vi ska använda den statistiken för att slå varandra i huvudet, utan vi ska lyssna på patienterna och deras input och se vad vi kan få ut av de ärendena.

Det var därför jag i inledningen försökte sätta det hela i relation till den produktionsökning som har varit. Men det är viktigt att vi tar tag i behandlingsärendena, för de är, precis som Barbro Nordgren sade, viktiga ärenden när det gäller liv och lidande, viktiga ärenden när det gäller budget och ekonomi. Det är här vi hittar patientsäkerhetsärendena.

När det gäller hörselvården, Lars Joakim Lundquist, vill jag säga att vi tittar på de ärenden som kommer in till nämnden. Vice ordföranden har begärt ordet och kommer snart att bemöta dig lite grann när det gäller det.

Beträffande cancerärendena hade jag hoppats att jag skulle få avsluta den här debatten, och då hade jag tänkt ta upp dem som ett gott exempel. Vi ser ju att det har blivit stora förbättringar inom cancervården. Cancerärendena har minskat med 20 procent i vår nämnd. Det tycker jag att personerna inom cancervården ska ha en stor eloge för.

Anförande nr 8

Rolf Bromme (FP): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Patientnämnden har inte bara en utan många viktiga funktioner. Många av oss ser kanske patientnämnden enbart som ett slags säkerhetsventil, att man när något går snett har möjlighet att ta upp det med patientnämnden och få rättelse på ett eller annat sätt. Men det finns flera andra viktiga funktioner.

Jag vill här peka på en mycket viktig funktion, nämligen att patientnämnden kan vara vägledande och hjälpa patienter över trösklar och över problem som de själva inte inser hur de ska komma över. Jag har vid ett antal tillfällen berättat för människor att man kan vända sig till patientnämnden, och jag vet att de har fått hjälp den vägen och kommit över problemen.

Patientnämnden har också en kvalitetshöjande funktion. Det har nämnts av både Lena Appelgren och Lars Joakim Lundquist när det gäller cancervården, som man har tittat lite närmare på. Vi ser en nedgång i antalet anmälningar till patientnämnden som jag tycker är

mycket glädjande, eftersom patientnämnden har kommit med förbättringsförslag. Uppenbarligen har de haft effekt.

Patientnämnden är en kolossalt viktig institution som vi inte ska se som en vetenskaplig granskning utan som en granskning som är till för patienterna.

Anförande nr 9

Helene Sigfridsson (MP): Jag blir lite förvånad. Från majoriteten står man här och försöker tillmäta patientnämndens rapport vikt, samtidigt som man inte riktigt tar den på allvar. Ni försöker dölja rapporten i något slags statistiska dimridåer. Från patientnämnden säger man att rapporten inte är statistik och inte ska läsas som ett statistiskt dokument, utan att rapporten ska läsas som en fingervisning om hur det är att vara patient i vårt landsting.

Majoriteten hänvisar hela tiden till att det sker en ökning av antalet besök i landstinget. Men visst måste vi i vårt landsting ha kapacitet för fler besök. Hur ska det annars gå i framtiden för alla stockholmare som behöver vård, om alla misstag, känslor och upplevelser som inte stämmer överens med vad patienten förväntar sig bara hänförs till att man har fler patienter och att detta var vad man kunde leverera?

Anförande nr 10

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Precis som fler har sagt tidigare är patientnämndens årliga rapport ur i alla fall mitt partis perspektiv en precis lika viktig rapport att ta till sig som revisionsberättelsen, som vi ska hantera senare i dag.

Mot bakgrund av att patientnämnden med den här rapporten uppenbarligen har trampat majoriteten på tårna lite grann i fråga om tillgänglighet i relation till kvalitet i behandling och bemötande tror jag att det finns anledning för landstingsfullmäktige att fundera över om inte de sätt på vilka vi väljer att mäta kvaliteten kunde genomsyra och få en motsvarighet i patientnämnden, så att vi känner att vi mäter kvalitet och tittar på kvalitetsaspekterna på ungefär likartat sätt.

Det känns angeläget mot bakgrund av att majoriteten känner sig trampad på tårna.

Anförande nr 11

Barbro Nordgren (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte ta upp hörselvården. Som det har sagts tidigare: Det är inte statistiken vi går på, utan vi ser tendenserna.

Vi har en enda skattefinansierad hörselmottagning i Stockholms län, vilket leder till att det är långa väntetider. Jag kan inte bemöta den statistik som visades tidigare.

Vi har ett antal ärenden där man först har varit på en privat hörselmottagning och gjort hörselproverna och sedan blir erbjuden att köpa hörselhjälpmedel för uppemot 25 000 kronor. Vet man inte om detta blir man utsatt för de långa väntetiderna, som i sig innebär ett starkt lidande, och man kan också bli lurad ekonomiskt.

Vad vi ser i patientnämndens anmälningar är att det fortfarande är väntetider och missnöjdhet i fråga om hörselvården.

Anförande nr 12

Landstingsrådet Lundquist (M): Barbro Nordgren! Om nu väntetiderna har minskat och ligger inom ramen för vårdgarantin, är det då långa köer och i så fall jämfört med vad? De har minskat mycket kraftigt de senaste åren. Du måste ändå kunna ta till dig siffror och procent, även om det lär vara bara 5 procent av svenska folket som kan räkna med procent.

Jag visar en av bilderna igen. I den nästa sista kolumnen är siffran 0,51 procent, det vill säga 5,1 promille. Det är alltså 5 av 1000 som har anmält. Det är väl en väldigt låg siffra! Man kan naturligtvis hitta enstaka fall. Men totalt sett är utvecklingen mycket positiv.

Ni pratar om trender och tendenser. Men båda bilderna med siffror som jag har visat anger att det går åt rätt håll. Det går inte åt fel håll.

Barbro Nordgren! Läs på ordentligt innan du går upp i talarstolen och säger att ni bedömer att trender och tendenser är negativa. Båda bilderna visar att utvecklingen inom hörselvården är mycket positiv.

Anförande nr 13

Lena Appelgren (KD): Jag hade inte tänkt använda den sista minuten till hörselvården, men lät mig säga: Vi har sett klagomål under de senaste åren som vi inte har haft tidigare.

Jag skulle vilja påminna fullmäktige om att den första lagen om patientnämnder – eller förtroendenämnder, som det hette då – kom för 30 år sedan, så i år är det jubileum. I år införs det – det finns i alla fall en proposition om det – en förändring i LYHS, lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, som förändras till patientsäkerhetslagen. I samband med det utökas patientnämndens uppdrag till att gälla också att bidra till kvalitetsutveckling och hög patientsäkerhet.

Här hade jag tänkt lyfta fram det cancerärende som vi har haft, där man inom vården har gjort ett fantastiskt fint arbete. Man kan också titta på SKL:s hemsida och se hur man i Sverige arbetar med vårdrelaterade infektioner. Man har sparat 220 människoliv, 460 vårdplatser har frigjorts, och 1,3 miljarder har sparats.

Jag vill sedan hälsa er välkomna till ett seminarium som vi kommer att den 27 april med anledning av att vår förvaltningschef sedan 20 år, Åsa Rundquist, går i pension. Jag hälsar landstingsfullmäktige välkommen hit till fullmäktigesalen den dagen.

§ 64 Överläggning i ärendet om årsredovisning år 2009 för Stockholms läns landsting och bolag

Ordföranden: Vi ska nu behandla årsredovisningen. Det är tre punkter på dagordningen som hänger ihop – det är viktigt att komma ihåg det. Det är bara de som är med i överläggningen beträffande årsredovisningen som kan vara med i beslutet om årsredovisningen.

Under den första punkten, som heter Överläggning i ärendet om årsredovisning år 2009 för Stockholms läns landsting och bolag, är det just bara överläggning. Nästa punkt handlar om revisionsberättelser och ansvarsprovning. Under den tredje punkten fattar vi beslut i ärendet om årsredovisningen.

Det finns jävsbestämmelser, men de gäller först punkten med revisionsberättelser, så jag tar upp dem inledningsvis under den punkten.

Anförande nr 14

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande, fullmäktige! År 2009 var ett speciellt år av många olika skäl. Många lär komma ihåg den finansiella krisen, som påverkade vår omvärld och även enskilda människor, men också hur vi på försommaren fick börja hantera den nya influensen, svininfluensan.

Jag tror att det har varit bra att Stockholms läns landsting, trots att det har blåst runt omkring oss, har valt att ta ansvar, hålla god ordning och inte ta till panikåtgärder. Hela årsredovisningen ska nog betraktas utifrån det vi har hört lite om tidigare, nämligen det

stora antal människor som har valt att flytta hit eller födas i den här regionen. Det är all-time-high igen, nästan 40 000 människor. På bara fem år har vi vuxit med i storleksordningen ett helt Linköping.

För oss i alliansen har det varit oerhört viktigt att alla som vill bo och verka här i Stockholm ska kunna göra det. Vi tycker också att det är viktigt att de känner att vi månar om deras tid och också bryr oss om deras val. Det är därför som vi fortsatt har hållit fast vid de tre övergripande mål som vi satte upp även inför 2009 om en god ekonomi, förbättring av tillgängligheten i vården och inte minst tillförlitligheten i kollektivtrafik.

En sund ekonomi är en förutsättning för att enskilda människor ska kunna ha en egen frihet och en egen makt men också en förutsättning för att vi här i landstinget ska kunna bevara och utveckla en god verksamhet och verkligen erbjuda det som invånarna i hela länet behöver. Det ger också en bättre och större trygghet för våra medarbetare både nu och framöver.

De personer som vi möter i landstinget uppfattar vi som patienter, resenärer och medarbetare. Vad vi kan se – trots att flera har flyttat hit och det har skett öknings inom resandet och inom sjukvården och med den ekonomiska situation som har varit – är att köerna för patienterna har kortats. Det handlar inte om att vi har trixat med några siffror i alla lägen. Däremot kan vi faktiskt se att alla köer som alltid har varit problematiska, till exempel beträffande höfter och gråstarr, nästan inte finns kvar.

Vi ser också att patienterna blir mer nöjda, att de upplever att de har fått större valfrihet och har större egen påverkan – det som vi tyckte var en grundförutsättning. Vi har också under hela året haft fortsatt fokus på patientsäkerhet, inte minst det egna arbete som våra verksamheter jobbar med. Det är bra när anmälningar görs, för annars kan vi aldrig upptäcka och se vad som behöver förbättras. Vi har också under året behövt vidareutveckla tanken om den verkligt goda maten, ett arbete som vi har fortsatt under 2009.

I arbetet kan vi se hur resenärerna har blivit fler och blivit mer nöjda. Vi har fått bättre måluppfyllelse och ökad punktlighet. Vi har också klarat av att investera mer än någonsin när det gäller både vägar och fordon och för trafiken som helhet. Vi har haft rekordsatsningar, och vi har rekordnöjda resenärer.

Själva underlaget för att det ska fungera är trots allt våra medarbetare, för utom dem vore vi inte landstinget. Även där kan vi konstatera att våra medarbetare har blivit friskare men också mer nöjda. Flera verksamheter har utvecklat olika typer av belöningsystem under året. Vi har i landstinget inte behövt fatta några beslut om att säga upp personal på grund av dålig ekonomi.

När det avslutningsvis gäller den ekonomiska situationen kan man konstatera att vi för tredje året i rad levererar ett starkt och bra resultat för Stockholms läns landsting med beaktande av det stora antalet invånare som har tillkommit och den ekonomiska situation som har varit i vår omvärld.

Vi har en ekonomi i balans. Vi når de finansiella målen. Vi är det enda landsting som fortsatt betalar skatteutjämning. Vi har god likviditet och bra soliditet, och vår betalningsförmåga har aldrig ifrågasatts under året. Vi levererar till och med bättre resultat än vad som var budgeterat. För detta skulle jag redan här och nu vilja rikta ett stort och varmt tack till hela landstinget och alla våra medarbetare, som vägar, vill och kan.

Anförande nr 15

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag är inte ett dugg förvånad över att skrytvalsen nu går. Men man ska ju bedömas utifrån den ekonomiska situation som man har skapat. Jag ska återkomma till en djupare analys av själva verksamheten i mitt eget anförande senare.

Men jag måste ställa en fråga till finanslandstingsrådet med anledning av de ord som du nu uttalat: Menar du på allvar att ni i den borgerliga alliansen har skapat en stabil grund för landstingets fortsatta utmaningar när ni har ställt ut en blankocheck till staten för framtida investeringar utan att med en krona tala om hur de kommer att påverka driften och utrymmet för verksamheterna? Menar du att ni har skapat en stabil grund för sjukvårdens utveckling när ni lämnar ett tillskott för nästa år på 1 procent för sjukvårdens utveckling?

Anförande nr 16

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! Vad vi kan konstatera, Ingela Nylund Watz, är att vi, med det vi angav inför 2008 och inför 2009, har klarat av att utan att vidta några som helst panikåtgärder se till att vi har gjort ett bra resultat. En sund ekonomi är alltid en förutsättning för bra verksamhet.

Kom också ihåg att det som inleddes under förra året var de långsiktiga avtalen med sjukhusen, där vi i år för första gången har sett hur verksamheterna klarar av att leverera verksamhet med innehåll och håller sin budget för första gången.

Ja, jag tycker att vi har varit med och bidragit gemensamt till att se till att landstinget här i Stockholm har en god grund för en fortsatt bra framtid.

Anförande nr 17

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag måste säga att jag blir en aning förvånad när man står här och skryter över att landstinget har gjort ett bra resultat, samtidigt som man med bläck från sin egen penna har skrivit under en blankocheck till staten på att landstinget ska stå för en stor del av finansieringen av de infrastrukturinvesteringar som ska göras här – utan att med ett öre redovisa i vilken omfattning detta kommer att belasta landstingets ekonomi. Det tycker jag är rätt anmärkningsvärt av ett finanslandstingsråd.

Anförande nr 18

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tror nog att vi som sitter här inne är rätt medvetna om att den satsning som den nuvarande regeringen har gjort beträffande infrastruktur är den största någonsin. För första gången kan vi äntligen börja skrida till verket med vad de flesta politiska partier i den här regionen har ansett vara viktigt och riktigt. Vi har påbörjat investeringar.

Att tala om blankocheck tycker jag är lite grann att lura dem som lyssnar på debatten. Vi har gemensamt mellan alla partier kommit överens om vad som behöver göras och när det behöver göras. Den så kallade blankocheck som Ingela Nylund Watz pratar om är egentligen den viljeinriktning som vi gemensamt har kommit överens om, där varje part i varje del ska tas med ett avtal.

Det handlar inte om någon blankocheck. Staten kommer att vara med och ta sitt ansvar, och vi tar den del av ansvaret som vi har sagt att vi ska ta. Det har aldrig tidigare satts en spade i backen så många gånger som det görs nu och kommer att göras framöver.

Anförande nr 19

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (S): Ordförande, landstingsfullmäktigeledamöter! För ungefär tio år sedan stod jag i den här salen när årsbokslutet för 1999 skulle behandlas. Då hade vi ett rejält underskott, och inte skulle det bli bättre de kommande åren. Det skulle bli ännu värre, och kostnadsutvecklingen skulle faktiskt löpa amok, något vi aldrig hade sett tidigare i offentlig verksamhet.

Nu är det min sista debatt om årsbokslut. Jag vill gärna säga att jag innerligt hoppas att den situation som rädde runt år 2000 aldrig tillåts återkomma. Men dessvärre är jag inte riktigt säker.

Den ekonomiska situationen när vi stänger böckerna för 2009 kan faktiskt i förstone se ganska hygglig ut. Men jag vill påstå att det är bedrägliga blå dunster. Man glömmer bort att sedan 2009 års balansräkning upprättades har den borgerliga majoriteten i landstinget tagit sig före att skriva på en blankocheck i en avsiktsförklaring om investeringar i trafikens infrastruktur, ett åtagande som i huvudsak borde åvila staten. Vi vet ingenting om dess storlek.

Min slutsats är därför att fullmäktige kan glömma den balansräkning som vi har framför oss i dag. Den är helt enkelt inte längre intressant när det handlar om att värdera landstingets ekonomiska ställning. Miljardräkningarna kommer att hagla över landstinget fram till 2021. Jag vill gärna fråga finanslandstingsrådet: När kommer landstingets del i medfinansieringen att tas upp i balansräkningen? Vad kommer detta att kosta?

Ordförande! När vi nu ska skapa oss en bild av landstingets reala ekonomiska status är min poäng följande: Det finns i dagsläget ingen analys av de stora investeringsåtaganden som vi står inför. Det borde finnas. Det borde definitivt finnas innan man tar fram pennan och sätter bläcket på blankocheckar till staten. Annars finns nämligen risken att landstinget hamnar i underskottsträsket igen. Snart kommer nämligen den dag då räntor och amorteringar börjar slå på resultaträkningen.

Inte sällan har vi i den här salen debatterat landstingets skattenivå. Med de investeringsåtaganden som ni redan har knutit upp oss till enbart för trafiken kan ni borgerliga släppa skattesänkarretoriken. Den kommer inte att vara trovärdig, om inte Lédelstrategin ska plockas upp ur bakfickan igen.

Ordförande! Inte heller i det korta perspektivet är allt rosenrött. Under 2009 har stora delar av sjukvården de facto levt med anställningsstopp – och antalet årsarbetare har faktiskt sjunkit.

Med färre händer i vården är det inte konstigt att vårdköerna fortfarande är längre än när den borgerliga majoriteten övertog ansvaret för tre och ett halvt år sedan. Det försöker man dölja genom ett schackrande med "patientvald väntan". Men faktum kvarstår: Köerna är längre i dag än när ni fick ansvaret.

Nu har finansminister Borg dessutom meddelat att statsbidragen ska ned med 12 miljarder nästa år. Det betyder 700–800 miljoner kronor lägre statsbidrag för Stockholms läns landsting.

Ordförande! Moderaterna lovade en köfri sjukvård. Väl vid makten visade det sig att skattesänkningar var mer prioriterat.

Ordförande! Efter andra året med Vårdval Stockholms orättvisa ersättningssystem ser vi nu resultatet. Vårdcentraler i områden med stora vårdbehov har förlorat miljontals kronor och tvingats skära ned. Man tvingas prioritera korta och många besök för att få ekonomin att gå ihop. Men kvalitet är som sagt var inte detsamma som många besök. Det är hög tid att de borgerliga företrädarna äntligen inser detta. Att skapa kvalitet i mötet mellan patient och vårdens personal kräver mycket mer än så, och grundläggande är att mötet måste utgå från patientens behov.

Sammanfattningsvis har vi fått ett orättvist vårdval som har cementerats det senaste året. Köerna har fortsatt att öka, och vi har en balansräkning som redan är överspelad. Det finns all anledning att yrka bifall till den gemensamma reservationen från s, mp och v i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 20

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! Jag hoppas att din sista debatt här i landstinget, Ingela Nylund Watz, inte ska behöva ge samma minne som den första, av ett rejält underskott. Snarare är det väl så att vi har visat på precis motsatsen.

När Ingela Nylund Watz står här och börjar känna längtan efter att höja skatter, eftersom det är det som hon har förespråkat många gånger, ska man väl ta det som intäkt för att hon egentligen vill väl. Men när hon påstår att Anders Borg tar bort 12 miljarder i statsbidrag nästa år därför att han inte vill ge dem till landsting och kommuner ska man samtidigt komma ihåg att han gör det beaktandes att prognosen för skatteintäkterna har reviderats upp. De kommer att öka med i storleksordningen 13 miljarder. För min egen del tycker jag att det är bättre att människor jobbar, betalar in skatt och på så sätt kan bredda skattebasen även för det här landstinget, än att de ständigt förlitar sig på staten. Vi har ett eget ansvar att ta och vi i Alliansen är beredda att fortsätta ta det ansvaret.

Anförande nr 21

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Den minnesgode, som var med när Ralph Lédelaktiken var det som styrde Stockholms läns landsting, delar nog vår uppfattning att det vore en olycklig situation att hamna i den typen av läge igen för Stockholms läns landsting, att bli utpekad som sämst i klassen och på gränsen till lagbrytare. Men jag måste faktiskt säga att när jag ser att den här borgerliga alliansen med berätt mod skriver på blankocheckar till staten på miljardbelopp för investeringar som ingen har en aning om på vilket sätt de kommer att påverka driftutrymmet för våra verksamheter blir jag orolig, Catharina Elmsäter-Svärd. Så oansvarig kan man inte vara som finanslandstingsråd. Det luktar faktiskt Ralph Lédelaktik.

Anförande nr 22

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande och fullmäktige! Jag vill bara upplysa dem som lyssnar på den här diskussionen om att det här landstinget fortfarande betalar och har för avsikt, om vi så måste, att betala skatteutjämning till andra landsting. Vi gör det varje år. Vi har inte tubbat på den delen. Vi tar vårt ansvar.

Den så kallade blankochecken – det är det som vi övriga kallar för avsiktsförklaringen och som vi i landstinget har gjort tillsammans med andra kommuner och framför allt med staten – sträcker sig fram till år 2021 i första hand. Där står det också, det tror jag att Ingela Nylund Watz också har läst, även om hon nu kommer att lämna landstinget, att för varje projekt för sig ska avtal skrivas. Då kommer det också att varje gång hanteras enligt gängse ordning i budget och i investeringsplan.

Jag däremot är mer djupt bedrövad om det är så att vi ska uppfatta Ingela nylund Watz tolkning här som att hon inte tycker att det behöver göras några mer investeringar i en region som växer så att det knakar.

Anförande nr 23

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tror att alla i den här salen är överens om att det behöver göras investeringar i infrastrukturen. Det är bra med sådana. Men jag tycker också att det är bra om ledande politiker som ansvarar för ett fögderi på 70 miljarder, med ett investeringsbehov i sjukvård och kollektivtrafik på ungefär 40 miljarder enligt de önskemål som finns, inte sätter landstingets bläck på blankocheckar till staten utan att redovisa för landstingsfullmäktige hur det kommer att påverka utrymmet för verksamheterna. Det har du gjort, Catharina Elmsäter-Svärd, som ansvarigt finanslandstingsråd. Jag skulle aldrig ställa ut landstinget på den plankan.

Anförande nr 24

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det är väldigt talande besked vi får av Ingela Nylund Watz på hennes sista fullmäktigemöte. Det är höjda skatter som är den enda lösningen för Ingela Nylund Watz – klart besked! Att fler än någonsin nu faktiskt kommer i kontakt med värden och kan få hjälp genom att vi har givit värden 25 procents ökade resurser de senaste tre åren tycks ha gått Ingela Nylund Watz alldeles förbi.

För några år sedan fanns 30 procent av dem som väntade i köer som vi mätte. I dag är mätningarna uppe i 98 procent. Vi försöker få kontroll över var människor väntar och hjälpa dem till vård.

Att människor i områden med större ohälsa än länsnittet äntligen får komma till doktorn genom vårdvalet kallar Ingela Nylund Watz för orättvisa. Sanningen är ju att vårdvalet har gjort att utslagningsområdenas patienter har fått vård. Vad gjorde vårderna i de här områdena med pengarna förut?

Anförande nr 25

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vi är ju här, Birgitta Rydberg, för att bedöma landstingets finansiella situation mot bakgrund av det årsbokslut vi har. Jag måste faktiskt säga att om jag vore i Birgitta Rydbergs kläder skulle jag inte ta till så väldigt höga brösttoner, för du har ordnat det så att landstingets tillskott till sjukvården nästa år ska vara 1 procent. Då undrar jag i mitt stilla sinne: Vilken kvalitetsutveckling av vårderna får vi då?

Anförande nr 26

Landstingsrådet Rydberg (FP): Som vanligt är Ingela Nylund Watz recept enbart höjda skatter. Vi vill se till att man får ut mer av den vård som bedrivs. Kan vi minska kvalitetsbristkostnaderna, som lär uppgå till i storleksordningen 20 procent, finns enorma möjligheter att skapa ett mervärde.

Sedan återstår att se hur skatteintäkterna utvecklas. Vi kan inte spendera mer än de skatteinkomster vi får. Men att ta ifrån medborgarna ännu mer av deras skattepengar minskar tillväxten för hela regionen. Det gäller att veta det, så att man inte biter sig själv i svansen, Ingela Nylund Watz.

Anförande nr 27

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Om ni har dukat det så i ekonomin att landstinget ska få ett tillskott på 1 procent nästa år undrar den samvetsgranne hur många färre årsarbetare det kommer att bli i Birgitta Rydbergs landsting som ska klara den växande befolkningen och ett ökat vårdbehov. Lägg därtill att regeringen tänker undandra 12 miljarder i statsbidrag och ni får nästan en Ebberöds bank. Detta är Birgitta Rydbergs ansvar.

Anförande nr 28

Landstingsrådet Rydberg (FP): Tre år med alliansstyre börjar ge ganska tydliga avtryck. Precis som finanslandstingsrådet nyligen har belyst i sitt anförande har det hänt väldigt mycket. Medborgarna är mer nöjda med sjukvården och tillgängligheten till vård har förbättrats. Det har också revisorerna påpekat. Även i trafiken är medborgarna mycket mer nöjda. Vårt uppdrag för tillförlitlighet har också visat sig gå åt rätt håll. Ekonomin är i balans med ett bokfört överskott som är högre än det vi hade budgeterat. Det ger oss ett bra utgångsläge för att klara ekonomin i år och även bättre ingångsmöjligheter inför nästa år, i och med att vi vet att lågkonjunkturen leder till lite lägre ökning av våra inkomster än vi brukar vara vana vid.

Jag skulle vilja fästa fullmäktiges uppmärksamhet på tre områden: psykiatrin, missbruksvården och folkhälsoarbetet. Men jag vill också säga några ord om vårdvalet och de ökade möjligheter som det innebär för patienter att välja och att välja bort och för vårdpersonal att kunna starta nya vårdföretag.

Vi har under det gångna året utökat vårdvalet så att det i december fanns 13 områden. Under fjolåret skedde också förberedelser för ytterligare vårdvalsområden som vi nu har infört eller inför under våren. Det innebär att vi har fått flera nya vårdgivare för patienterna,

och vi kan se att köerna är borta till höft-, knä- och starroperationer. De var förr långa och gav stora problem. Det ger patienterna makt när pengarna går med till patientens valda vårdgivare.

Intressant är också att vi har börjat lägga ut kvalitetsdata ur kvalitetsregister på landstingets hemsida. Det gäller starroperationer. Vi har dessutom börjat införa viten på kvalitetsbrister. Vårdgivarna får stå för kostnaden om patienten behöver omopereras eller har andra vårdbehov knutna till sin höft- eller knäplastik. Det här får ses som ett första steg i den mer omfattande politiska styrningen för ökad patientsäkerhet och kvalitet.

Som företrädare för Folkpartiet är jag särskilt glad för att husläkarteamens verksamhet har utökats samt att husläkarteamen har blivit fler och i dag tar emot fler patienter, särskilt i de delar av länet där hälsoläget är sämre. Det är ett kvitto på att värden når fler med stora vårdbehov. Det ökar också möjligheterna att arbeta mer med folkhälsoinsatser. Varje gång man möter sin läkare eller sjuksköterska och det har skapats en kontinuitet så att förtroendet finns ökar möjligheterna att påverka och stödja människor när det gäller deras levnadsvanor. Att vi i fjol också började rikta en del av den målrelaterade bonusen till distriktssköterskans folkhälsoinsatser är ett första steg för att uppmärksamma men också dokumentera de här insatserna. Vi behöver i journalerna kunna mäta och följa upp effekterna betydligt mer än vi har gjort hittills.

De nya vårdgivarna inom psykiatri börjar bli varma i kläderna. Vi har fått flera nya verksamheter som startade under fjolåret. Det är utökade och nya verksamheter, men det är också verksamheter som efter upphandlingar har tagits över dels av personal i Praktiker-tjänst på Järvafältet, dels också av vårdverksamheter i andra vårdföretag. Prima barn, som driver Handens barnpsykiatriska mottagning, har förändrat mycket. I dag bedrivs vård med hög kvalitet och med kort väntan. Det är en radikal förändring och förbättring som både familjer och socialtjänsten kan rapportera om.

Samtidigt har BUP-divisionen i landstingets regi fortsatt sin specialisering och kunnat rikta specialistkompetens till olika patientgrupper. Vi ser nu att tillgängligheten har förbättrats i barnpsykiatri samtidigt som mer differentierad vård erbjuds. Också vuxenpsykiatri har arbetat en hel del med förändringar.

Till sist vill jag ändå ge beroendevärden en särskild guldstjärna, inte minst för deras samarbete med kriminalvården där många patienter som tidigare inte har fått adekvat vård nu börjar få bättre vård.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 29

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Också Birgitta Rydberg fortsätter skrytvalsen. Därför måste jag ställa två frågor. Den ena har att göra med vårdvalet. Jag skulle vilja formulera frågan så här: Tror du på fullt allvar att den politik ni har fört, som har inneburit att man har lika många listade på vårdcentralerna i Rinkeby och i Jordbro men 45 respektive 37 procent färre i personalen, har inneburit kvalitetsförbättringar för medborgarna och patienterna i de här två områdena?

För det andra: Kan du göra en bedömning av på vilket sätt blankochecken kommer att minska utrymmet för våra verksamheter när räntor och amorteringar ska betalas?

Anförande nr 30

Landstingsrådet Rydberg (FP): Ingela Nylund Watz! Jag är faktiskt väldigt glad och stolt över en hel del förändringar i sjukvården. Jag har ingenting som jag skäms över. Jag tror faktiskt på allvar att vårdvalet har inneburit ordentliga förbättringar för medborgarna, även på Järvafältet. Det har startats ny verksamhet, med nya vårdcentraler som inte fanns där tidigare. Tensta vårdcentral, den nya som har tillkommit, har inneburit att patienter både dagtid, kvällstid och helger kan söka doktorn. Det var något som inte fanns innan. Jag är

övertygad om att det är kvalitetsförbättringar för patienter i hela länet, och jag tycker att du Ingela ska ställa dig frågan: Vad gjorde vårdcentralerna med de pengar de hade innan, när de uppenbarligen inte tog emot patienterna?

Anförande nr 31

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag får väl likt många andra, till exempel Läkareföreningen, försöka stänga mig blodig för att Birgitta Rydberg ska inse att både läkare och annan profession, liksom patienterna i en del av de utsatta områdena i vårt län, faktiskt anser att det har blivit ett kvalitativt sämre bemötande i vården, eftersom personalstyrkan har minskat och man är hänvisad till 15-minutersbesök på vårdcentralerna för att de ska få ekonomin att gå ihop. Det är synd att det ska ta två förlorade år för den sittande majoriteten att förstå att det inte ser riktigt likadant ut i Rinkeby som i Stockholms innerstad. Men någon gång ska väl syndaren vakna.

Jag fick heller inget svar på hur mycket Birgitta Rydberg tror att blankochecken som finanslandstingsrådet har skrivit under kommer att innebära i ökade kostnader för räntor och amorteringar och på det viset i minskat utrymme för våra verksamheter. Det vore väldigt bra om någon i majoriteten kunde ge ett besked om detta.

Anförande nr 32

Landstingsrådet Rydberg (FP): För det första, Ingela, finns det ingen blankocheck. Det är struntprat du ägnar dig åt.

För det andra har du inga som helst belegg för att kvaliteten genom vårdvalet har blivit sämre för patienterna. Snarare är det tvärtom enligt de utvärderingar som hittills har gjorts. Patienterna är nöjdare. Patienterna kommer till i vården. Vad är problemet?

Anförande nr 33

Landstingsrådet Sevefjord (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Årsredovisning 2009 är en diger lunta, och det ligger ett gediget arbete bakom. Tjänstemännen har jobbat oerhört hårt, vet jag, för att få fram den. Den innehåller väldigt mycket information. När jag har läst har jag funderat och reflekterat lite över det som står där. Det jag har kommit fram till är att det egentligen är väldigt svårt att utifrån alla de siffror som årsredovisningen innehåller göra en ordentlig bedömning av tillståndet i Stockholms läns landsting. Vårdens kvalitet till exempel är svår att bedöma utifrån årsredovisningen. Kvantitet och tillgänglighet kan man se, men kvalitet är svårt att se.

Tillgängligheten har ökat. Det är vi alla överens om, men för vem eller vilka har den ökat? Har den ökat för våra kroniker? Har den ökat för dem som har störst vårdbehov? Det kan vi inte heller utläsa ur årsredovisningen. Vi vet däremot att tillgängligheten för kroniskt hjärtsjuka barn inte har ökat. Det säger man på Astrid Lindgrens barnsjukhus. Där måste man se till att de barn som ska komma på återbesök får vänta längre på sina återbesök därför att man inte har tillräckliga resurser. Vi vet också att det gäller svårt astmasjuka barn. De kan inte komma på återbesök i samma utsträckning som tidigare därför att man inte har tillräckliga resurser. För de här grupperna har uppenbarligen tillgängligheten inte förbättrats.

Vi kan heller inte när vi läser den här årsredovisningen se om vi har genomfört de beslut som vi har fattat här i fullmäktige. Hur är det med handlingsprogrammet för våldutsatta kvinnor till exempel, vården för papperslösa eller andra saker som vi har beslutat om i den här församlingen? Det går inte att utläsa av årsrapporten.

En annan fundering som jag har grundar sig på att vi vet att en växande andel av vården i Stockholm drivs av och utförs av privata bolag, stora och små. I rapporten står det att det är privata vårdgivare som står för ungefär 30 procent av kostnaderna. I takt med att de privata vårdgivarna får ett allt större inflytande över hälso- och sjukvården i Stockholms läns

landsting borde man faktiskt också ha en redovisning av de här privata vårdgivarna. Det har man inte. Det tycker jag är en stor brist, och det är någonting vi behöver fundera över. Vi har till exempel ett stort sjukhus, Sankt Görans sjukhus, som drivs av en privat vårdgivare. Om detta skriver man intet i årsrapporten. Hur ska vi veta någonting om kvaliteten där om det inte finns med i vår årsrapport? Ni bör fundera över detta framöver.

Alliansen säger, och det har man sagt här också, att allting är jättebra. Jag känner lite att det är en totalt okritisk hyllning till sig själv och sin egen politik. Det får mig att tänka på att när jag växte upp brukade man reta varandra och säga att eget beröm luktar illa. Det känns lite så. Jag tror att man måste vara lite mer självkritisk än Alliansen förmår vara i dag.

Jag har svårt att få ihop allt det här med att allting är så väldigt bra när vi just har diskuterat patientnämndens rapport för 2009, där behandlingsrelaterade klagomål har ökat med 23 procent och läkemedelsrelaterade ärenden med 37 procent. Uppenbarligen har vi ändå några problem.

Sammanfattningsvis kan man väl säga att Alliansen verkar vara jättenöjd med sig själv och det som står i rapporten. Jag känner ett visst missnöje med det som inte står i rapporten. Till exempel får vi veta att 812 000 är listade på SLSO:s vårdcentraler. Men hur många listade har vi på de privata? Det är faktiskt viktigt för oss inom politiken att veta. Vi får veta att produktiviteten har ökat med 1,8 procent hos SLSO, det vill säga landstinget. Men hur ser det ut hos de privata vårdgivarna? Det är det också viktigt att vi får veta. Det står att det har tillförts åtta vårdcentraler under 2009. Men det står ingenting om allt det som försvann, familjecentraler, bvc, hemsjukvård till exempel.

Alliansen skriver också att vårdvalet har ökat valfriheten, förbättrat tillgängligheten och kortat köerna. Men detta visar inte rapporten. Rapporten säger att förtroendet för vården inte har ökat 2009 jämfört med 2008. Rapporten säger att antalet som tycker att vården har blivit bra eller bättre inte har ökat 2009 jämfört med 2008. Antalet som anser att väntetiderna är rimliga jämfört med 2008 har inte heller förbättrats. Kort sagt: Alliansen säger att allt har blivit så mycket bättre, men medborgarna håller inte riktigt med. Lite mer självkritik från Alliansen skulle passa bra, tror jag.

Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 34

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Låt mig först och främst få yrka bifall till den gemensamma reservation som s, v och mp har avgett i landstingsstyrelsen. I den reservationen tar vi bland annat upp att det behövs brett förankrade åtgärder som säkrar finansieringen under de kommande åren. Skatteintäkterna för 2009 blev lägre än budgeterat, och det är en oändlig tur att de vägs upp av lägre räntor. I annat fall skulle inte bokslutet ha de positiva siffror som visas i dag.

Att det ändå gick ihop berodde bland annat på att vissa investeringar inom kollektivtrafiken inte genomfördes och att det har bedrivits ett nedskärningsarbete som kallas omställning inom sjukvården. Hälso- och sjukvårdsnämnden har fått pengar över, liksom en del andra nämnder och styrelser, därför att man har minskat på personalen. Den strategin är inte hållbar på sikt.

Hur det har gått med kvaliteten är oklart, vilket också revisorerna pekar på. Antalet besök redovisas men inte andra kvalitetsmått. Detta leder också till en ensidigt förvriden syn på sjukvårdens resultat. Att antalet besök i vården ökar drastiskt är inte ett mått på effektivitet och god kvalitet utan snarare en effekt av att man har infört ett betalningssystem som premierar många besök. Det är inte patienternas önskemål att gå upprepade gånger till doktorn därför att man inte kan tala om hela sin situation på en och samma gång. Vi i Miljöpartiet vill se en mycket större helhetssyn på människan och på hur människan får

sjukvård. Vi vill ändra systemet så att patientens situation står i centrum, inte betalningssystemet.

Ett annat problem har varit de långa köerna till vissa behandlingar inom en garantitid. De växer trots att majoriteten vill påskina det motsatta. Den så kallade kömiljarden var en ren hägring. I själva verket har två köer etablerats. Frågan är vad som egentligen är frivillig väntan när man samtidigt har en vårdgaranti att uppfylla. Den frågan besvaras inte i den här årsredovisningen.

Ett tredje problem i sjukvården har varit uppkomna brister i barnsjukvården med överbeläggningar och långa väntetider på akuten. I årsredovisningen hastar man över landstingets arbete utifrån barnkonventionen med att det nog generellt finns ett barnperspektiv. Det verkar inte finnas någon kunskap om hur landstinget arbetar utifrån barnkonventionen ute på arbetsplatserna. Speciellt gäller det hur barns synpunkter ska beaktas. Det återstår mycket utbildning och återkoppling fastän det är många år sedan Sverige ratificerade barnkonventionen. Vi i Miljöpartiet vill att barnkonventionen ska verka fullt ut i sjukvården. Vi vill även införa barnkonventionen i svensk lag. Det är en viktig förändring.

Jag vill också peka på att arbetet med att förebygga sjukdom och främja en bättre folkhälsa måste stärkas i landstinget. Det handlingsprogram, Handling för hälsa, som har antagits under året har inte fått tillräckliga resurser. Det beställda arbetet från Karolinska folkhälsoakademin har inte utförts enligt intentionerna. Därmed har det förebyggande arbetet totalhavererat, vilket inte syns i landstingets bokslut men mer i kommunernas bokslut avseende sociala frågor, missbruk, åtgärder mot våld och så vidare. Det är ju i ett annat bokslut som effekten kommer upp.

Bland de förebyggande åtgärderna utgör maten en viktig del. Landstinget bör gå före med goda exempel när det gäller att visa matens betydelse för tillfrisknande och rehabilitering.

När det gäller kollektivtrafiken är resandeökningen inte reell om man samtidigt tar hänsyn till befolkningsökningen. Det behövs att många fler resenärer använder SL för att kollektivtrafiken ska ta resandeandelar gentemot bilismen. Det är nödvändigt att snabbt bygga ut kollektivtrafikens infrastruktur. Det tar lång tid innan nödvändiga spårutbyggnader kan tas i bruk. Därför måste planeringen på de närmaste årens sikt i mycket högre utsträckning visa på kapacitetsökningar som går att genomföra nu, bland annat när det gäller vissa ytterligare förstärkningar med bussar.

Tyvär har bindande avtal om infrastrukturen beslutats som innehåller omfattande medfinansiering från landstinget. När Catharina Elmsäter-Svärd säger att alla är med på det ljuger Catharina Elmsäter-Svärd. Vi har inte skrivit under något sådant bindande avtal. Det har inte de andra två partierna som vi skriver den här reservationen tillsammans med heller gjort. Det medför i alla fall att ett statligt finansieringsansvar flyttas till Stockholmsregionens invånare, och det hindrar möjligheten till en kapacitetsökning inom kollektivtrafiken som är nödvändig om klimatmålen ska nås.

Anförande nr 35

Landstingsrådet Andersson (C): Fru ordförande! Det är mycket tjat om det som ibland kallas blankocheck och ibland talas om som att vi har skrivit under på medfinansiering från landstingets sida. Det är sant att vi tycker att landstinget kan vara med och finansiera infrastrukturens utbyggnader för att vi äntligen ska kunna lösa de stora trafik- och infrastrukturproblem som har uppkommit i den här regionen på grund av en lång tids försummelser, från båda sidor ska jag säga, men huvudsakligen från den regering som regerade under perioden 1994–2006. Det är det som är skälet till att det är svårt för kollektivtrafiken att ta ytterligare marknadsandelar. Det tar, precis som du säger Vivianne, tid att bygga ut ny infrastruktur.

När det gäller blankochecken kan man fråga sig vem det var som skrev under den. Socialdemokraterna med sina stödpartier finansierade ju inte den infrastrukturplan som man lade fram och beslutade om under förra mandatperioden. De underfinansierade den,

om man räknar in underhållet också, med mer än 100 miljarder kronor. Nu satsar vi 100 miljarder kronor i den här regionen.

Anförande nr 36

Vivianne Gunnarsson (MP): Vi har en ordning i det här landet som handlar om vilken nivå som ska bekosta vilka investeringar. Jag tycker att man faktiskt ska hålla sig till den. I annat fall blir det totalhaveri för övriga saker som ska betalas både i landstinget och i kommunerna och även på statens nivå. Jag menar att vi har den hanteringen. Nu spräcker den här överenskommelsen den hanteringen. Det innebär samtidigt att om Borg säger nej till att ge ytterligare bidrag till landstingen får vi betala, men vi får inget tillbaka.

Anförande nr 37

Landstingsrådet Andersson (C): Vi har ett kommunalt självstyre i det här landet. Jag som landstingspolitiker tycker faktiskt att det ibland blir lite skamligt när man visar hur rädd man är för att försöka klara finansieringsfrågor i det här landstinget.

Tillbaka till huvudfrågan! Den förra regeringen, vars ekonomiska politik Miljöpartiet var med och stödde, beslutade om en massa infrastruktursatsningar runt om i vårt land, även i Stockholmsregionen, men man var inte beredd att betala för dem. Man beslutade, slog på stora trumman och sade att det här ska genomföras, men i budgeten anslog man inte de pengar som behövdes för det. Man höll nere pengarna till underhållet av infrastrukturen med 40 miljarder kronor, vilket är den fulla förklaringen till det trafikkaos som har rått under den här vintern. Det är ni som borde fråga er vem det var som ställde ut blankochecken. Ni slog på stora trumman för infrastruktursatsningar men sköt notan på framtiden. Vi tycker faktiskt att det är viktigare att man får till stånd infrastruktursatsningar än vem som betalar. Vi vill gå till handling. Ni bara pratar, och ni skickar blankocheckar.

Anförande nr 38

Vivianne Gunnarsson (MP): Då går vi tillbaka massor av år i tiden. Vi kan inte hela tiden hålla på och veva tillbaka och veva tillbaka att då gjorde ni så och då gjorde ni så. Om vi ska få ordning på det här måste vi titta framåt. Men en sak är säker, om var och en ska få ordning på sina finanser, vilken kommunal självstyrelse man än har, handlar det om att var och en håller sig på sin kant, på sin matta. Vi har ett ansvar för landstinget. Vi har ett ansvar för vår infrastrukturutveckling i vissa delar. Staten har ett annat ansvar. Kommunerna har ett tredje ansvar. Om var och en håller sig till det blir det ordning och då kommer det att bli en bra framtidsinvestering.

Anförande nr 39

Pia Lidwall (KD): Fru ordförande, ledamöter! Årsredovisningen 2009: Ett gott liv och en trygg vardag är det kvitto som vi nu presenterar för stockholmarna. Beslutet för 2009 är något som vi inom Alliansen kan vara stolta över, oavsett oppositionens nålstick i enskildheter. Vi har fått ett kvitto på att vi erbjuder ett attraktivt alternativ för invånare i hela Sverige i och med den höga inflyttningen. Många väljer självfallet att bosätta sig i länet på grund av boendemiljön och den goda service som ges här. Självklart är det så. Men här finns också en framtid för alla smaker och inriktningar. Här testas innovationer och företag. Ingen satsar så mycket på forskning och utveckling som här i vårt län.

Inom området life science finns stora förutsättningar för att vi ska kunna skapa oss ett nationellt uppdrag och bli världsledande. Här byggs snart ett nytt sjukhus, hoppas vi, som rätt hanterat kan bli världsledande och inte bara ett nytt hus. Till och med väljer åtta av tio i dag kollektiva färdmedel och är dessutom mer nöjda med det än tidigare. Här finns en framtidsregion. Det är också det vi ska debattera och arbeta för.

Vi har också fått ett kvitto på att Alliansens idé om valfrihet och mångfald fungerar som politisk ledstjärna. Mångfald befriar människor. Politiker ska inte bestämma åt alla människor. Det kan de göra så bra själva. Vi vill verkligen befria människor. Inget landsting har arbetat så hårt och så målmedvetet, inte bara 2009 utan även tidigare, med det som Alliansen i Stockholms läns landsting. Mångfald av företag skärper kvaliteten hos samtliga, som till exempel det vi har sett inom psykiatrin. Vilken utveckling som har skett där!

Sedan 2009 finns också rankning på nätet. Det är unikt. Ingen annanstans i landet finns det som här, och vilket framåtsyftande arbete det är.

Vi har fått två nya vårdföretag inom den geriatriska familjen.

Vi har också fått ett kvitto på att vi kan erbjuda en sjukvård med hög kvalitet, minskande köer, nöjdare patienter och ett reformarbete med att minska flaskhalsarna inom sjukvården där tillgängligheten tidigare inte var så bra. Det går vidare med framgång. Här finns goda exempel inom knä- och höftledsplastik.

Kömiljarden har vi debatterat många gånger i den här salen. Här har vi till och med fått ordning på inrapporteringen, som har varit ett jättebekymmer under den förra mandatperioden.

Vi har numera direktintag på geriatriken via ambulansen. Nöjdare patienter som kommer rätt från början blir det av det. Sextimmarsregeln på akuten innebär att man inte ska behöva ligga mycket längre tid i onödan. Karolinska i Solna och i Huddinge har gjort ett fantastiskt arbete med flödena på akuten under 2009 och lämnar till och med ett överskott.

Andelen kariesfria treåringar ökar för tredje året i rad. Vilket fantastiskt arbete för våra små!

De nya vårdval som vi har i vårt län, som egentligen är en ersättningsmodell, innebär att vi politiker får jobba mycket mer med uppföljning och inte ägna så mycket tid åt nya avtalsförhandlingar. Det är bra för vården. Det är bra för patienterna. Och det är bra för dem som arbetar administrativt att få ägna sig åt uppföljning.

Tack vare de här långsiktiga treårsavtalen har sjukhusen getts en möjlighet att jobba långsiktigt, vilket också visar sig i deras resultat, som vi förmodligen kommer att se framöver på ett helt annat sätt.

Vi har sett ett kvitto på att våra satsningar på att rekrytera till sjukvården fungerar. En god arbetsmiljö med kompetent ledarskap, större utvecklingsmöjligheter och inflytande är bra för vården. Det är vår enda möjlighet att ge en god kvalitet.

Med ögat på sjukskrivningen har man jobbat mycket aktivt med att få långtidssjukskrivna i jobb igen. Inte minst vill jag rikta stort tack till dem som har jobbat för kvinnliga läkare i sjukvården. De har nu fått en möjlighet att känna hopp igen.

Vi har gjort en gigantisk utveckling och utbildning när det gäller patientsäkerhet. År 2009 innebar stora påfrestningar utifrån omvärlden. Vi har tagit oss an de utmaningarna tack vare att vi skapade ut gamla modeller och tänker nytt. Det innebär för Alliansen väldigt goda resultat.

Anförande nr 40

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag utgår från att Kristdemokraterna är ett parti som försöker göra anspråk på att ingå i landstinget under nästa mandatperiod, helst också gärna ta ansvar för landstingets fortsatta utveckling. Därför skulle jag, mot bakgrund av att Pia Lidwall kallar blankochecken till staten för en enskildhet och att Gustav Andersson dessutom kallade det för struntprat, vilja fråga om detta är en enskildhet och om det är struntprat. Vad är det då som krävs? Preciserar summan, Pia

Lidwall! Hur mycket kommer blankochecken att kosta? Det måste ni väl ändå kunna snyta fram när ni tycker att det är struntprat.

Anförande nr 41

Pia Lidwall (KD): Fru ordförande! Det Ingela Nylund Watz talar om som blankocheckar är naturligtvis den avsiktsförklaring som vårt landsting har gjort tillsammans med andra landsting. Det innebär att det ska slutas normala avtal precis i den ordning som de kommer. Det handlar inte om någon blankocheck. Vi har betydligt större ansvar. Det hoppas jag att du också tillmäter oss.

Anförande nr 42

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Pia Lidwall bekräftar bara mina farhågor. Det finns ingen i den här majoriteten som vet vad de har gjort. De har sagt okej till staten, vi är beredda att medfinansiera en lång rad infrastrukturinvesteringar, utan att i nuläget, när böckerna ska stängas för 2009, ha en susning om vad det kommer att innebära i räntor och amorteringar för det här landstingets skattebetalare. Det är inte att ta ansvar.

Anförande nr 43

Landstingsrådet Sevefjord (V): Pia Lidwall höll ett vackert tal som hon avslutade med att säga att "vi skapade ut gamla modeller och tänker nytt". Då funderar jag på vad det är som du har tänkt nytt. Du säger att "mångfald befriar människor". Då undrar jag vad du menar med det. Varför kan du inte säga vad det faktiskt handlar om? Den mångfald du pratar om handlar om privatisering av hälso- och sjukvården. Egentligen borde du, för att vara tydlig, så att medborgarna förstår vad du menar, säga att privatisering befriar människor. Det är precis vad du säger.

Sverige har faktiskt en hälso- och sjukvård i absolut världsklass. Det har vi uppnått därför att vi har haft en politiskt styrd och gemensamt finansierad hälso- och sjukvård. Är det den gamla skåpmat du vill ta bort?

Anförande nr 44

Pia Lidwall (KD): Om du menar ettårsavtal till stora sjukhus, om du menar att politikerna ska bestämma allting inom ramen för vårdcentralerna har vi skåpat ut det. Med stort mod har vi faktiskt tillmätt sjukhusen treårsavtal. Vi tror att de kan bedriva en väldigt bra vård med långsiktiga förutsättningar. Vårdvalet är ett gigantiskt arbete när det gäller ersättningsmodeller, därför att vi tillmäter dem som går i bräsch och personalen ett stort mått av klokskap när det gäller att både ta emot patienter och sköta sin egen ekonomi. Det är att tänka nytt, därför att så har det inte varit tidigare.

Anförande nr 45

Landstingsrådet Sevefjord (V): Om fleråriga vårdavtal för sjukhusen är vi överens. Det behöver vi inte tjafsas om. Jag vill bara veta varför du inte vågar säga vad du egentligen menar. Varför säger du inte att privatisering befriar människor? Varför använder du ordet mångfald? Varför vågar du inte tala om vad du egentligen tycker och tänker?

Anförande nr 46

Pia Lidwall (KD): Om det hade varit så väldigt viktigt för den före detta majoriteten att jobba med långsiktiga avtal hade ni naturligtvis gjort det. Men det gjorde ni inte. När vi började diskutera det hängde ni på, men inte tre år utan två år tänkte ni er.

Självklart är det så att det som befriar människor är egna val, att själv få göra valet att jag kan gå någon annanstans om jag inte är nöjd. Den möjligheten fanns inte på samma sätt tidigare. Det kan man göra nu. Om man inte är nöjd kan man byta varenda dag.

Anförande nr 47

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, åhörare och ledamöter! Jag reagerar när Pia Lidwall säger att åtta av tio väljer att resa med kollektivtrafiken. Det är en sanning med modifikation. Den siffran gäller över tullsnittet och i rusningstid. Det ska man vara väldigt tydlig med. Tittar man på den egentliga siffran, sett till antalet totala resor i hela Stockholms län, ser man att det är fyra av tio som väljer att resa kollektivt. Det är en väsentlig skillnad. Trenden är också en minskande andel kollektivtrafikresenärer. Det framgår också tydligt av revisionsberättelsen. Där har den borgerliga alliansen inte lyckats vända någon trend utan tvärtom förstärka en redan dålig trend.

När det gäller det så kallade avtalet som ni från Alliansen tycker är klokt vill jag säga att det är otydligt, vilket tillstyrks av landshövdingen.

Anförande nr 48

Landstingsrådet Andersson (C): Fru ordförande! Det är naturligt i en bokslutsdebatt att jämföra resultaten från tidigare år med de målsättningar som har varit grunden för den förda politiken. Det har även tidigare företrädare för allianspartierna gjort. Centerpartiet och de andra allianspartierna gick till val på och utfäste vid ingången av den här mandatperioden att vi skulle verka för en tillgängligare vård, en tillförlitligare kollektivtrafik och finanser i god ordning.

Låt mig först säga att det som är särskilt glädjande att se är att på de områden där vårdval har införts minskar tillgänglighetsproblemen markant. På vissa områden, som till exempel höftoperationer, visar vårdvalets införande nästan omedelbart resultatet att köerna försvinner. Det låter kanske lite överoptimistiskt, likväl är vårdvalet med dess kombination av fria möjligheter för vårdgivare att etablera sig och fria möjligheter för patienter att söka vård en slags universalmedicin mot köer. Det enda tråkiga här är att vårdval inte är enkelt att införa inom alla områden av vården. Men sannerligen om inte vi i Alliansen med all vår kraft försöker att nå dithän att vi introducerar vårdvalet på alla områden där det är lämpligt och där det är möjligt, därför att det kommer att leda till en mycket mer tillgänglig vård.

Vårdköerna är inte bra, även om läget helt klart har förbättrats under mandatperioden. Men vi är en bit ifrån de mål som vi har satt upp. Det är nog mer ett organisationsproblem än ett resursproblem. Jag tror att vi delvis har kommit till rätta med vårdköerna. Vi har fått kortare vårdköer just därför att vi har jobbat med frågan från ett organisationsperspektiv genom att ge sjukvården rimliga och sunda drivkrafter att jobba mot vårdköer snarare än att tillföra mer pengar, även om vi har gjort även det. Jag tror inte att enbart nya pengar kan leda till en fungerande vårdgaranti.

Inom tandvården är det glädjande att konstatera att tandhälsan fortsätter att förbättras bland barn och ungdomar, inte minst i de mest utsatta områdena. Inom det här området minskar klyftorna i Stockholms län. Jag ser också med glad förväntan fram mot den verksamhetsförnyelse i samhällstandvården som vårt nya privata folktandvårdsalternativ, distriktstandvården, kan komma att medföra. Jag konstaterar att det verkar som om de har fått en bra start.

Det finns också orosmoln inom tandvårdsområdet. Det gäller äldretandvården. Våra förhoppningar i Alliansen på att fler äldre och funktionshindrade skulle nås av de uppsökande insatserna efter den nya och mycket grundligt genomförda upphandlingen har ännu inte infriats. Men här lägger vi till alla klutar för att se till att i samarbete med kommunerna få ordning på detta mycket viktiga område.

Jag ser att tiden går fortare än beräknat, men trafik- och miljöområdet är en hjärtefråga för Centerpartiet. Vi är ju Alliansens gröna röst. Det finns mycket att glädja sig åt inom det här området. Jag kan inte ta upp allt, men jag måste ändå återigen kommentera struntpratet om blankochecken. Det som Alliansen i landstinget har kommit överens om med kommunerna och staten är en historiskt stor satsning. Vi har ungefärliga uppfattningar om vad det är för storleksordning på kostnaden för de olika objekten. Det finns också en ungefärlig bild av fördelningen av de kostnaderna. Det kan inte slå så enormt mycket åt olika håll beroende på detaljerna i de här uppgörelserna.

För oss i Centerpartiet är det viktigaste att vi nu kommer till skott. Vi har faktiskt förlorat många år, till och med många decennier när det gäller frågan om att anpassa Stockholms infrastruktur, framför allt den miljövänliga, spårbundna infrastrukturen, till de behov som finns i den här regionen. Det är därför som vi har svårt att nu nå de klimatmål som borde vara rimliga för vår region. Det är därför som det är svårt att fullt ut nå den utväxling i form av ökat kollektivtrafikresande som förstärkningarna inom kollektivtrafiken ändå har tydligt visat är möjlig att uppnå.

Jag kan också konstatera, för att förekomma den kritik som oppositionen skulle kunna rikta när det gäller miljöåtgångarna inom kollektivtrafiken, att när den här mandatperioden är slut kommer vi att ha ökat antalet miljöbussar med 350 stycken. När vänsteralliansen, som nu kanske kan vara kritisk, styrde skaffade man 155 nya miljöbussar. Det här är en ganska enkel jämförelseövning när det gäller miljöambitionerna hos de två alternativen.

Fru ordförande! Eventuellt återkommer jag senare i debatten. Jag yrkar härmed bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 49

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Med Gustav Andersson börjar vi kanske, möjligen närma oss ett besked. Vi har en ungefärlig uppfattning om notan vi ska betala till staten, säger Gustav Andersson. Men säg då hur stor den är! Det handlar ju för oss här i fullmäktige om att bedöma hur stark ställning landstinget har inför de kommande åren när vi ska beakta skatteintäkterna, när vi ska beakta statsbidragen och för att vi ska kunna göra en bedömning av vilket utrymme vi har för att ge sjukvården möjlighet att möta de behov som finns. Ni är ju svaret skyldig. Ni är inte trovärdiga när ni inte kan precisera vad in blanko-räkningen kostar.

Anförande nr 50

Landstingsrådet Andersson (C): Jag tycker att vi har ett betydande mått av trovärdighet som faktiskt har presenterat en tydlig viljeinriktning, vad det är för trafikobjekt som vi vill satsa på. Hälften av volymen på detta är spårsatsningar, en massiv satsning på grön trafikinfrastruktur i den här regionen. De som kanske inte har den fulla trovärdigheten i de här frågorna är vänstersidan. Ni är svaret skyldig. Vill ni genomföra de här satsningarna? Är den viktigaste frågan att vi får till stånd en stärkt infrastruktur eller är det vilka procenttal som betalas av staten eller av landstinget? Det är ju inget nytt att det finns medfinansiering. Ni har också den intressanta situationen att ett av partierna finansierar stora kollektivtrafiksatsningar med en trängselskatt som ett annat parti, åtminstone på något sätt, måste ta i anspråk för att bygga en förbifart som man vill ha. Det ska bli väldigt intressant att se om det är ett trafikpaket med förbifart eller ett trafikpaket utan förbifart som vänstersidan kommer att gå till val på.

Anförande nr 51

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Först vill jag rätta ett faktafel. Vi har inte gått med på att finansiera förbifarten med trängselskatter, så att alla är införstådda med det.

Men, Gustav Andersson, nu har ni under den här mandatperioden suttit i landstingets ledning. Ni är väl medvetna om att landstingsstyrelsens uppsiktsansvar bland annat innebär att man ska ha kontroll över utgifter och intäkter. Här har ni skrivit på en blankocheck till staten som ska ha dragningsrätt; jag säger inte till dåliga saker, jag bara konstaterar fakta. Vi vet inte hur stor räkningen blir. Därför kan du heller inte precisera hur stort utrymme vi kommer att ha till sjukvård och kollektivtrafik för skattebetalarnas pengar, för en del ska ju gå till räntor och amorteringar på den blankocheck som ni inte kan precisera storleken på.

Anförande nr 52

Landstingsrådet Andersson (C): I det här landstinget fattar vi beslut om budget år för år, och vi tar det fulla ansvaret för att klara av att fylla budgetarna. Här är det ju också en ny ordning nu när Centerpartiet är med. Hela Alliansen påverkas positivt när det gäller budgethanteringen, kan konstateras.

Ert problem, Ingela Nylund Watz, är ju att ni inte kan tillskriva oss en dålig ekonomisk hantering under den här mandatperioden. Vi har klarat att hålla budgetarna. Vi har ett bra bokslut. Det du gör är att skriva blankocheckar på framtida budgetunderskott i alliansstyrets bokslut för 2015 och 2016. Jag lovar att vi inte kommer att fatta några beslut om att konkret betala några pengar någonstans utan att vi vet hur en fördelning ser ut mellan stat och landsting och att vi kan klara av den finansieringen. Sluta med att prata om blankocheckar och borgerlig oansvarighet i framtiden! Det vi pratar om nu är dagens bokslut för 2009, och vi har klarat budgeten.

Anförande nr 53

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Jag reagerade, Gustav Andersson, när du sade att den här summan inte kan slå åt så många olika håll oavsett vad som händer. Ingela Nylund Watz tog just upp frågan om räntor och amorteringar. Där har det varit stor kritik när det gäller det här avtalet.

Den andra stora frågan är just att den tredje delen, som hela avtalet bygger på, är bilavgifterna. Man förväntar sig att biltrafiken ska öka med en viss mängd varje år eller att den faktiskt måste göra det för att hela finansieringslösningen ska gå ihop. Det är precis det som är otydligheten i var prislappen kommer att hamna i slutändan.

Det är intressant, Gustav Andersson, när du ändå säger att vi kommer att ta det här steg för steg i våra budgetar, år för år. Nu har ni gått in och skrivit på ett avtal. Vi har inte gjort det på den här sidan. Vi gör inte det med anledning av att det är så många oklarheter. Men ni går in och säger det, och ändå säger du att ni ska göra det ni har sagt. Du får ju svårt att komma ur det där avtalet i nästa steg när inte pengarna räcker.

Anförande nr 54

Landstingsrådet Andersson (C): Då är det ju bra att man har en regering som man kan lita på. Den här regeringen har visat att man klarar av att kraftigt öka anslagen till infrastrukturen, till skillnad från den förra regeringen som Miljöpartiet var med och stödde, som underfinansierade infrastrukturen med 100 miljarder kronor, slog på stora trumman för trafikobjekt som man aldrig var beredd att betala för och som skamligt avstod från att underhålla vårt spårnät och vårt vägnät, till stora kostnader för framtiden.

Jag skulle bara vilja säga att vår uppfattning naturligtvis är att vi kan lita på regeringen. Vi kan också lita på vårt eget självstyre. Det finns intäktskällor och det finns möjligheter att göra prioriteringar. För Centerpartiets del är det helt klart så att en bättre och mer miljövänlig infrastruktur i Stockholmsregionen är en högt prioriterad fråga. I det avseendet är vi i det fortsatta alliansstyret gärna en garant för att se till att spårsatsningar och det här stora trafikpaketet verkligen genomförs. Jag tror också att vi är en garant för goda relationer till regeringen i den frågan.

Anförande nr 55

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Jag vill tydliggöra ytterligare en gång, Gustav Andersson, att Miljöpartiet inte satt med i regeringen. Vi var överens om 121 punkter. Det är viktigt att komma ihåg. De genomfördes.

När det gäller den kommande rödgröna regeringen vill jag säga att den kommer att vara helt annorlunda.

Jag vill också påpeka att med den länsplan som du har skrivit under kommer andelen kollektivtrafik att fortsätta minska. Det framgår tydligt av alla siffror. Det är viktigt att fastslå att det inte kommer att leda till en ökad andel utan tvärtom en minskad andel, det vill säga att era satsningar, som inte är riktigt finansierade, inte räcker. Mälarbanan finns inte med där. Spårväg Syd finns inte heller med där. Det är två oerhört viktiga faktorer för att man ska få ihop det här. Jag litar fullt på att de regeringskamrater som kommer efter valet redan har med den här frågan i sina tankar. Därmed förlorar du.

Anförande nr 56

Landstingsrådet Andersson (C): Tyvärr, Yvonne, har inte jag den tillförsikten inför möjligheten för era partier att komma överens om en ekonomisk helhetslösning för landstinget och för den svenska staten när det gäller att kunna genomföra den här massiva satsningen på trafik och på infrastruktur. Ni har väldigt många andra krav som kostar pengar. Nu börjar det dessutom bli lite tveksamt om ni verkligen ska höja skatterna. Det tycker jag visserligen är glädjande, men hur sjutton ska ni ha råd med både friår och förbifart? Sossarna vill ju ha förbifarten. Ni vill ha friåret. Hur ska ni ha råd med förändringar av taken i socialförsäkringarna? Hur ska ni ha råd med satsningen på högre utbildning och så vidare? Det här kommer att bli *väldigt* svårt. Den generella kritiken i den här frågan gäller i minst lika hög grad i landstinget som på den nationella nivån.

Anförande nr 57

Åke Askén (MP): Ordförande, ledamöter! Det var intressant att höra Birgitta Rydberg från Folkpartiet prata om skatterna. Hon menade att med låg skatt ökar man tillväxten. Det är naturligtvis i och för sig sant, om man nu konsumerar för de pengarna vilket inte är självklart, beroende på vad man har för inkomster och så vidare. Men vad hon inte sade är mer intressant. Hon sade nämligen inte att mer vård och mer kollektivtrafik, vilket vi behöver mycket mer av, faktiskt, också ökar tillväxten. Det kan vara värt att veta för dem som kanske trodde att det där första var den enda sanna bilden, liksom Pia Lidwalls bild av kollektivtrafikandelen var den enda sanningen – men det var väl knappt ens en kvartssanning. Ja, statistik är ett problematiskt ämne.

Nu tänkte jag tala om något annat som är problematiskt, nämligen avtalsbrott. Om vi antar att någon i den här salen som privatperson betalade stora pengar för att få en tjänst utförd, och sedan utfördes den bara till en liten del eller utfördes dåligt, då skulle man naturligtvis reagera, eller hur? Men när det gäller skattebetalarnas pengar kanske situationen är på något sätt annorlunda. Det är ju så stora pengar också.

De avtalsbrott jag tänker på är SL och SL:s entreprenörer närmare bestämt, och det gäller busstrafiken. Det är avtalat att man ska använda nigning så att folk som har problem att komma ombord av olika skäl ska kunna göra det. Det ska man alltid göra – men man gör det väldigt sällan. Jag vet inte om SL:s ledning åker buss. Jag vet inte om revisorerna gör det heller, för de är absolut tysta för jag vet inte vilket år i ordningen. De accepterar avtalsbrotten, vilket är mycket märkligt. Det går ut över SL:s resenärer, inte bara dem som har funktionshinder utan även andra, inte minst de som ska försöka åka med barnvagn till exempel. Det här borde man reagera på. Vi kan inte acceptera att våra entreprenörer betor sig på det sättet.

Gustav Andersson från Centerpartiet är alltid lika fascinerande. När han slår sig för bröstet om de infrastruktursatsningar som hans partier på olika nivåer vill göra, måste man bara komplettera lite grann och även där göra ett förtydligande för dem som lyssnar, nämligen att vad han slår sig för bröstet med är 27,5 miljarder – minst, det kommer säkert att bli mera – till någonting som är skadligt, hälsofarligt och som kommer att ge problem också för landstingets ekonomi, nämligen klimatbomben Förbifart Stockholm – en motorväg, som är det sista vi behöver i den här regionen. Jag tycker det är tråkigt att man hänger sig fast vid detta, för jag förutsätter att det blir andra bullar av efter valet.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiet i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 58

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Det är naturligtvis i och för sig så att här föreligger en skillnad i syn och i analys. Från Centerpartiets sida menar vi på att problemet med biltrafiken är avgaserna, inte själva vägarna. Vi är för byggandet av Förbifarten dels därför att vi ser att vi har en mycket snabb utveckling mot miljöbilism, som vi dessutom vill stärka kraftigt, och vi hoppas att när Förbifarten är klar så kommer biltrafikens miljöpåverkan att se helt annorlunda ut än vad den gör i dag.

Sedan är det också så att i dag drar man igenom Sveriges huvudstad, som kanske enda huvudstad i världen, den tunga genomfarts trafiken och väldigt mycket av övrig trafik genom de mest befolkade delarna av vår stad. Det är en trängselfråga, och det är också en folkhälsofråga. Vi måste helt enkelt ha bättre tvärförbindelser eller nord-sydliga förbindelser i den här regionen, för medborgarna och för medborgarnas hälsa.

Anförande nr 59

Å **k e A s k e n s t e n (MP)**: Den trafik som då kommer att bli – om den alls blir – i de här livsfarliga Förbifartstunnlarna kommer inte att vara någon märkbar avlastning på Stockholms innerstad. Tro inte det!

Avgaserna – ja, vi har ju sett vilka rapporter det är om avgaserna. Till och med Vägverket måste tillstå att detta är alldeles förfärligt.

Sedan är Gustav Andersson inne på miljöministerns linje, den förre motståndaren till Förbifarten, när han pratar om fordon som inte skulle avge någonting skadligt. Men även elbilar gör ju det. Det blir partiklar även från dem, på grund av däck, vägbana och så vidare. De partiklarna är mycket farliga. Och dessa elbilar är långt borta.

Jag tror att till sist kommer nog sanningen att rycka så nära att analyserna visar hur olämpligt det där projektet är.

Anförande nr 60

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Vi börjar avlägsna oss från bokslutsfrågan. Men jag måste ändå kommentera, eftersom vi nu har fått en förbifartsdebatt.

Tunnlarna som Förbifarten går genom är vi glada över från Centerpartiet, för de skonar viktiga naturområden. Det är en av de saker som vi är väldigt nöjda med att ha tillfört till Förbifarten. Den tror jag inte hade blivit av utan Centerpartiets i den här regionen starka engagemang.

Sedan noterar jag att det är stora motsättningar på vänstersidan om den här frågan. Många socialdemokrater har uttryckt att de absolut inte kommer att böja sig för Miljöpartiet och Vänsterpartiet i den här frågan. Jag noterar också att många miljöpartistiska kommentarer, i den utsträckning de har kommit, har varit väldigt försiktiga i den här frågan. Därför gör jag den prognosen att ni innan valet kommer att tala ännu tystare i den här frågan,

Socialdemokraterna kommer att få igenom sin linje och så småningom kommer ni att argumentera precis som vi gör i Centerpartiet, att det är bilarna som är problemet och inte vägarna.

Anförande nr 61

Å k e A s k e n s t e n (MP): Som miljöpartist delar jag inte Gustav Anderssons prognos heller i det fallet, måste jag säga.

Det är ingenting att skryta med att man bygger tunnlar för 28 miljarder eller vad det nu blir. Vad man skulle kunna skryta med, Gustav Andersson, vore om ditt parti, det före detta miljöinriktade partiet, i stället minskade biltrafiken, minskade den genomfart genom innerstaden som du pratar om. Det är det vi måste göra, annars kommer alltihopa att kapsejsa!

Men den insikten tycks vara långt borta.

Anförande nr 62

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Jag tänker inte ge mig in i en debatt om Förbifarten i det här läget. Jag misstänker att vi kommer att få tillfälle att diskutera den ganska många gånger i den här och andra församlingar. I stället tänker jag prata om årsredovisningen, som jag tycker är ett förnämligt och mycket intressant aktstycke, där förvaltningen har gjort ett mycket bra jobb att ta fram ett underlag som vi kan fundera mycket omkring.

Det som slår mig och som jag vill uppehålla mig omkring en stund är den politiska kappan kring årsredovisningen. Jag förstår ju att den är skriven utifrån att det är fem månader kvar till val och att man känner ett stort behov från de borgerliga allianspartierna att göra någon form av politiskt statement. Jag tror dock att ni gör ett misstag. Om ni för den typen av resonemang som ni har i den politiska kappan i er övriga propagandaagitation inför valet så tror jag inte att medborgarna kommer att köpa resonemanget.

Om man läser kappan får man klart för sig att allting är jättebra, allting håller på att bli ännu mycket bättre och alla problem som eventuellt finns i sjukvården och kollektivtrafiken beror på den tidigare rödgröna majoriteten i Stockholms läns landsting. Det är faktiskt vad som står där. Jag tror inte medborgarna köper det budskapet så enkelt.

Låt mig ta ett par exempel. Jag kan göra två nedslag i den politiska kappan som jag tycker är synnerligen intressanta. Den första propagandatesen som drivs är: Vi ärvde en socialdemokratisk vårdskuld. Långa köer har blivit kortare tack vare Alliansen. Det kan man ställa i förhållande till att det största Allianspartiet, Moderaterna, i förra valet satte upp affischer runt om i Stockholmsregionen där det stod "Köfri sjukvård". Låt oss då titta efter i hälso- och sjukvårdsnämndens egen statistik hur det faktiskt har gått.

Vi har haft köer länge. I november 2006 var det 10 573 medborgare som hade fått vänta längre än vårdgarantin. Jag tycker det är bedrövligt. Hur såg det så ut nu senast, i november 2009? 20 836 medborgare hade fått vänta längre än vårdgarantin – och så har man mage att skriva i den politiska kappan att köerna har blivit kortare! Det är propaganda på en sådan nivå att man tar sig för pannan. Bättre borde ni kunna.

Jag respekterar ändå er ambition att försöka göra någonting åt köerna, men köerna har blivit längre i vårt landsting. Det är bara att beklaga. Man borde satsa mera resurser och jobba effektivare för att få ned köerna i sjukvården.

Den andra propagandatesen ni driver är: Vi har infört vårdval. Allt har blivit mycket bättre på alla fronter.

Där kan vi ta vårdvalet i primärvården som ni är så stolta över, Vårdval Stockholm som har varit diskuterat ända sedan ni införde det. Man skulle kunna tänka sig att professionens företrädare, de som jobbar i primärvården, skulle slänga ut rosor framför Allianspartierna och hylla er för detta fantastiska Vårdval Stockholm. Läkarbesöken har gått upp med 12 procent, så då borde ju Läkarförbundet stå och jubla över den fantastiska Vårdval Stockholm-reformen. I stället är Läkarförbundet oerhört kritiskt. Distriktsläkarna säger att det har öppnat upp för snorjourer i vården. Nio av tio läkare säger att vården för de kroniskt sjuka har blivit sämre. Vårdförbundet säger att vården i synnerhet i fattiga och utsatta områden har blivit sämre. Och när ni nämner att läkarbesöken har ökat med 12 procent – det har de faktiskt gjort, och jag tycker att det är bra, där ska ni ha en eloge – så glömmer ni samtidigt helt och hållet bort, i god propagandainriktning, att nämna att besöken hos distriktssköterskor och undersköterskor har minskat med 10 procent och att besöken hos distriktssköterskor och undersköterskor i utsatta områden, där det faktiskt är extra intressant, har minskat med 19 procent.

Det förebyggande folkhälsoarbetet har ni raserat i Stockholms fattiga och utsatta områden – och ni har mage att skriva i det här propagandadokumentet att ni är stolta! Som gammal partifunktionär – för jag var en sådan från början, innan den förtroendevalda politiken slukade mig helt – måste jag säga: Det går att göra propaganda smartare än så här. Jag hoppas i och för sig som socialdemokrat att ni fortsätter att köra på det här spåret, men medborgarna kan ni inte slå blå dunster i ögonen på. Medborgarna ser att köerna ökar. Medborgarna ser att det är överbeläggningar på Huddinge sjukhus och att Socialstyrelsen ingriper. Medborgarna hör när, de träffar vårdpersonal, att de blir färre, samtidigt som fler söker vård.

Fortsätt och kör den här typen av propaganda! Jag tror inte medborgarna kommer att köpa det.

Anförande nr 63

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Ordförande! Ja, Dag Larsson, det är kul att höra dig ta upp det här om propaganda och att du är så vänligt sinnad och vill hjälpa oss gentemot medborgarna – jag uppskattar verkligen det. Men är det inte så att många av köerna faktiskt har blivit kortare? En del har också nästan försvunnit. Är det inte bra? Man kan alltid hitta köer där de inte har blivit kortare eller där vi är helt köfria, men vi har inte heller givit upp och sagt att nu ska vi inte göra mer.

En sak skulle jag vilja veta av Dag Larsson, som hänger ihop med vad medborgarna ska köpa eller inte. I dag kan vi läsa utspel av den blivande gruppledaren om att sjukvården kan effektiviseras, och skatten borde nog kunna sänkas – fast i den här talarstolen har vi tidigare hört om det motsatta. Vad ska medborgarna köpa i den delen, med tanke på framtiden och sjukvården och eventuella skattehöjningar eller -sänkningar?

Anförande nr 64

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Catharina, jag ser att du har lite svårt att gå. Jag hoppas att du har fått ett bra omhändertagande och bemötande i den vård som jag hoppas att du har fått och inte behövt stå och vänta på. Jag utgår från att det inte har varit några problem.

Nej, jag säger att det också finns saker och ting som är bra. Man skulle kunna ha en seriös diskussion, om man inte läste ert propagandadokument i den här kappan. Jag tycker till exempel att det är alldeles utmärkt att det har införts vårdval för höft- och knäoperationer. Det har minskat köerna. Vi var också med på att genomföra vårdvalet på det området. Sedan finns det bekymmer med att i snabb takt införa vårdval på en lång rad områden.

Men ert påstående i det här dokumentet, Catharina Elmsäter-Svärd, är att ni har minskat köerna. Hälso- och sjukvårdsnämndens statistik säger någonting annat. Hur kan det komma sig, att ni säger en sak när er egen förvaltnings siffror faktiskt visar att köerna i stället har ökat, till och med fördubblats?

Anförande nr 65

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Herr ordförande! Dag Larsson, jag har inte sökt vård ännu, bara lagt på lite medikament, men jag kanske ska.

Jag har kunnat konstatera att även hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning också har påpekat att andelen väntande till behandling per månad var i genomsnitt 15 procentenheter lägre 2009 än 2008 och att väntande till nybesök hos specialist sjönk med 22 procentenheter under samma år.

Jag tror att det är viktigt att även här titta på trender och tendenser. Höft och knä har varit någonting som verkligen har retat människor tidigare. Gråstarr har vi i stort sett ingen väntetid på alls. Vi hörde för några veckor sedan om logopedier som har tillkommit, så att människor som behöver utredning, till exempel dyslektiska barn, inte behöver vänta mer än max två veckor mot tidigare nästan två år. Det är klart att vi är på väg åt rätt håll.

Vi har fortfarande ambitionen en köfri vård. Men är det inte bra att köerna trots allt har minskat så pass mycket som de ändå har gjort 2009?

Anförande nr 66

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag läser igen direkt ur det dokument som Catharina Elmsäter-Svärd har tagit fram: Vi ärvde en socialdemokratisk vårdskuld. Långa köer har blivit kortare tack vare Alliansen.

Det borde stå för någonting. I den här församlingen har vi tillsammans ställt oss bakom och antagit en vårdgaranti där vi lovar medborgarna att de ska få vård i tid. Enligt hälso- och sjukvårdsnämndens egen statistik var det i november 2006 10 573 som hade fått vänta längre än vårdgarantin, i november 2009 20 836 – alltså fler – som hade fått vänta längre än vårdgarantin. Hur kan man då påstå att jämfört med den tidigare mandatperioden köerna har blivit kortare? Då måste man vara väldigt, väldigt duktig på att räkna propagandamässigt!

Anförande nr 67

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Precis som många andra tycker jag också att årsredovisningen är en både spännande, intressant och viktig läsning. Den ger oss en inblick i hur det faktiskt har gått under det gångna året, och det tror jag att många av oss fullmäktigeledamöter behöver.

Det är glädjande att vi kan se att det är ett positivt resultat. Det vore märkligt om någon hade någon annan uppfattning i den frågan. Sedan kan vi väl konstatera att det i alla fall till en viss del berodde på tillfälliga faktorer, till exemplen låga marknadsräntor.

Till den negativa sidan hör bland annat att skatteintäkterna är lägre 2009 än budgeterat, något som vi faktiskt varnade för när budgeten togs. Ibland är det ganska roligt att ha rätt i den politiska debatten, men ibland är det faktiskt tråkigt att behöva konstatera: Vad var det vi sade? Med facit i hand kan vi konstatera att vår varning var berättigad. Årsredovisningen är ju en titt bakåt i tiden. Vitsen med det är inte att lyfta upp allting som hände förr, utan vitsen med det är att stämna av om de beslut som vi har tagit tidigare var tillräckligt och kanske framför allt om de var riktiga.

Nu blir slutsatsen av den här tillbakablicken återigen en oro för den finansiella utvecklingen framöver. Det är i det perspektivet som man ska se det förslag som vi lägger från oppositionen, att landstingsstyrelsen bör utarbeta ett långsiktigt program för utveckling, finansiering och effektivisering – just därför att vi ser den här oron och den här osäkerheten. Det är viktigt för att vi i landstinget ska kunna få en övergripande bild av det ekonomiska läget framdeles.

Det är oerhört viktigt att hålla budgeten, och det är oerhört viktigt att bokslutet visar att man har hållit budgeten, men det får inte leda till att man inte ser hur verksamheten har utvecklats. Budgetdisciplinen måste följas av en genomlysning av hur verksamheten i verkligheten har klarats av. Ser vi problem så går det inte att bara slå sig för bröstet med att det är bra att vi håller budgetdisciplinen. Ett exempel på det är när personalneddragningar gör att vårdköerna växer, då måste man agera.

För mig är det fortfarande helt obegripligt med den rädsla som Alliansen visar för att prata pengar kontra verksamhet. Jag förstår inte att man är så rädd för att kunna koppla ihop det, att det inte skulle finnas något samband mellan att man skjuter till mer pengar och att man därför kan få bättre verksamhet.

Jag förstår inte heller den här in blanko-diskussionen, denna rädsla för att redovisa vad det faktiskt kostar och hur det faktiskt ser ut. Den blankocheck som man har pratat om tidigare har ju till syfte att försöka reda ut vilken ekonomisk påverkan de här infrastruktursatsningarna får för landstinget. Detta har vi, som Ingela Nylund Watz påpekade förut, ingen susning om i nuläget.

Det andra, som kanske är politiskt allvarligare, är att man kan uttrycka önskelistor – det gör varje barn inför julen – men om man inte har råd med detta så stannar det vid en önskan om vad man skulle vilja ha, man vet inte om man kan få det. Det är viktigt att konstatera att vi i Stockholms läns landsting behöver ökade ekonomiska tillskott. Därför är det allvarligt att Alliansregeringen tvärtom drar bort 12 miljarder från landstings- och kommunsektorn, vilket innebär cirka 700–800 miljoner kronor för oss nästkommande år. Det är också allvarligt att Alliansen bara pratar effektiviseringar. Vi i oppositionen är inte emot effektiviseringar – det är därför vi lägger det yrkandet – men det är också viktigt att ha klart för sig att det inte går att trola. Sjukvården kommer att kosta, behöver kosta, mer om vi ska ge den vård stockholmarna behöver. Kollektivtrafiken behöver mer resurser, både till ökad turtäthet, att hålla låga avgifter och byggas ut.

Sammantaget står Stockholms läns landsting inför stora utmaningar, och då behöver vi stå väl rustade för framtiden. Det vi hör i dag är att Alliansen slår sig för bröstet om hur bra allting är, medan oppositionen tar framtidens utmaningar på allvar. Vi behöver därför gemensamt arbeta för att säkra en långsiktig finansiering, så att vi kan möta de här utmaningarna. Med de orden yrkar jag bifall till det gemensamma S-V-MP-yrkandet i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 68

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d (M)**: Herr ordförande! Jag passar på att begära replik. När Thomas Magnusson säger att oppositionen tar framtidens utmaningar på allvar skulle jag också vilja tro att det var på det sättet, men om ni nu såg att skatteintäkterna såg ut att vara lägre redan när budgeten antogs inför 2009, var det då för att ni redan kände till effekterna av den finansiella kris som stod för dörren? Eller var det så att ni hade tänkt att höja skatten? Hade det varit det bästa då, oavsett hur läget hade varit? Man vet ju att höjd skatt kunde få direkt motsatt verkan i en sådan situation. Eller var det bara för att kunna höja upp kostnadsutvecklingstakten och i stället behöva vidta panikåtgärder under året som var?

Det här är inte trovärdigt, om det är det som det ska handla om.

Avslutningsvis: Regeringen drar inte bort 12 miljarder i pengar som behövs till den här sektorn. Den har gjort insatser tidigare, men nu ökar skatteintäkterna igen, under den perioden med 13 miljarder. Då behövs inte de 12 miljarderna.

Anförande nr 69

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Jag kanske ska påminna Catharina Elmsäter-Svärd om att det var just oron för den finanskris som vi har som var grunden i den debatt som vi hade när vi antog budget 2009. Det var alltså utifrån den oron som vi sade: Det här måste vi vara

beredda att skjuta till, om det är så att skatteintäkterna faktiskt sjunker, vilket det fanns tecken som tydde på.

Du valde medvetet att inte tro på det. Du valde medvetet att säga: Vi får avvakta och se vad som kommer att falla ut av det här.

Vad vi kan konstatera är att på ett sätt har både du och jag rätt, därför att å ena sidan sjönk inte skatteintäkterna på det sätt som man skulle kunnat oroa sig för, men det långsiktiga är ändå att skatteintäkterna sjunker. Det är den oron som jag tycker att du fortfarande inte tar på allvar, och det som är riktigt allvarligt är att din regering inte heller tar den på allvar utan nu vill man tillfälligt ta bort de pengar som vi tror faktiskt behövs.

Anförande nr 70

Landstingsrådet Elmström-Svård (M): Herr ordförande! För att den som lyssnar på debatten inte ska få allt helt om bakfoten, vill jag ändå påminna om att den här regeringen just för landstings- och kommunsektorns del per 2010 jämfört med 2006 har tillfört 38 miljarder kronor. Så mycket har aldrig tidigare tillförts den här sektorn. Just för att det skulle utgöra en konjunkturutmätning faktor sköt man också till extra pengar inför 2010, men pengar ligger också kvar för 2011. Att man drar bort 12 miljarder, som Thomas Magnusson uttrycker sig, är för att prognoserna har gjorts om, för att skatteintäkterna ökar i snabbare takt än vad man tidigare trodde så att man nu hämtar hem 13 miljarder.

Det som jag känner mig orolig för är snarare om allting ska lösas bara genom att man höjer skatten, särskilt i ett läge som är så finansiellt osäkert. Det är väl snarare bredden, att fler människor arbetar och kommer i jobb, vilket vi tror att sänkt skatt leder till, som gynnar också landstinget och våra verksamheter, inte tvärtom?

Anförande nr 71

Thomas Magnusson (V): Det är alltid spännande att höra hur retoriken ibland inte stämmer överens med hur verkligheten ser ut.

Det som händer nu när Alliansregeringen inte skjuter till de pengar som vi tror faktiskt kommer att behövas, är att den landstingsledning som sitter och ska fatta beslut om budget 2011 kan behöva skjuta till mera pengar genom att höja skatten. Det är konsekvensen av att vi inte har en regering som tar ansvar för den långsiktiga finansieringen. Då måste vi ta det ansvaret själva, och då kan den praktiska konsekvensen av ditt agerande bli att du faktiskt måste höja skatten om du – förhoppningsvis inte – sitter vid makten så att du kan fatta beslut om budget 2011.

Vi försöker säga att vi behöver hjälpas åt, både här i landstinget att ta vårt ansvar, men ska vi klara våra stora utmaningar så kommer vi också att behöva hjälp av staten. Därför hade de här pengarna behövts.

Anförande nr 72

Lena-Maj Andersson (MP): Åhörare, landstingsledamöter! Vi i Miljöpartiet är minst sagt kritiska till delar av den verklighetsbeskrivning som finns i underlaget, årsredovisningen. Det handlar mycket om Vårdval Stockholm. Vi har pekat på att det faktiskt har blivit längre värdköer med Vårdval Stockholm än tidigare. Vi har också konstaterat att i områden med stora vårdbehov var vårdcentraler förlorat miljontals kronor.

Vi har fått en väldigt konstig vård, där läkarens vård har uppvärderats på bekostnad av en för undersköterskor, sjuksköterskor och distriktssköterskor mycket sämre situation, och också för de patienter i vården som vill söka sig dit. Ersättningen till läkaren är över 300 kronor mer än för en undersköterska, för samma vårduppgift! Det är klart att då har man flyttat vårduppgifter till läkaren, för att få in så mycket pengar som möjligt. Ersättningen är över 200 kronor mer än för en sjuksköterska. Så nu sköter läkare

sjuksköterskors och undersköterskors arbete till stora delar. Antalet läkarbesök har därmed ökat, därför att man får mer betalt för sjukvårdsuppgiften om läkaren utför den. Det är det som har ökat tillgängligheten, menar vi. Tillgängligheten i sig har inte ökat, utan antalet läkarbesök har ökat. Då tycker jag att man bör beskriva verkligheten på det sättet.

Ersättningssystemet stimulerar till korta och många besök på vårdcentralerna, i den nära hälso- och sjukvården. Vad man över huvud taget inte har undersökt är kvaliteten. Att välja utifrån kvalitet är inte möjligt.

Och det säger ingenting om hur friska patienterna har blivit när de har träffat läkarna så här många gånger. Det är precis som att ett besök hos läkaren har blivit en placeboeffekt. Man mår lite bättre när man har fått träffa läkaren – men det säger ingenting om hur sjuk man har varit, och det säger ingenting om hur frisk man har blivit.

Egenvård, att lära sig hur man tar hand om en halsinfektion, finns inte kvar i hälso- och sjukvården. Det har man skapat ut, och därmed har också helhetssynen på hälso- och sjukvården försvunnit, menar vi.

Den hälsofrämjande och förebyggande hälso- och sjukvården finns till stora delar inte längre. Stora vårdcentraler med väldigt många läkare har råd att ha en hälsofrämjande verksamhet. Där finns det till viss del till exempel psykosomatiska team för att hjälpa människor som upplever en sämre psykisk hälsa, men på andra vårdcentraler som inte är särskilt stora har man inte råd med det längre. Det tycker vi är en försämring i Vårdval Stockholm mot tidigare.

När det gäller den somatiska specialistvården däremot är det lite intressant. Den sker ju på sjukhusen, och sjukhusen har treårsavtal. Man har faktiskt kunnat operera mera höfter, knän och katarakter – gråstarr – än tidigare. Man har ökat operationerna av knän till exempel med 35 procent och gråstarr med 45 procent. Det är positivt, tycker vi, men man behöver analysera hur det här hänger ihop. Vilka vårdområden är det där det är positivt att vi har en auktorisation och ett vårdval? Men man behöver också fundera över vad det här gör med sjukhusens ekonomi på sikt. Vilka förändrade förutsättningar blir det i sjukhusavtalen när man auktoriserar specialistvård på det här sättet? Det är ändå väldigt positivt.

Så några avslutande ord om landstingets miljöarbete och arbetet med folkhälsan. Vi har ju antagit en folkhälsopolicy och vi har beslut om att landstinget ska införa hälsofrämjande sjukhus. En målsättning på sikt är att vi ska ha en hälsofrämjande hälso- och sjukvård, men här saknas det riktlinjer och handlingsprogram.

Lustgas släpper vi fortfarande ut alldeles för mycket. Här behövs det mycket kraftfullare åtgärder, fler reningsanläggningar. Likaså finns det fortfarande PVC och ftalater i landstingets verksamheter, vilket är en stor nackdel. Det måste man göra någonting åt.

Bifall till S-V-MP-reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 73

Landstingsrådet Andersson (C): Lena-Maj Anding, det är glädjande att det blir någon diskussion om miljöfrågorna i alla fall, men jag förstår inte riktigt vad det är du i så fall vill åstadkomma när de två saker som du nämner är lustgas och ftalater.

Med lustgasen är det ju så att tack vare kraftfulla insatser från landstingsledningen kommer alla sjukhus som har förlossningsavdelningar att ha lustgasreningsanläggningar vid utgången av 2010, eller också kommer man att ha beställt sådana anläggningar. Här upplever inte vi att det kommer att bli några svårigheter att se till att alla sjukhus har sina lustgasreningsanläggningar. Det såg lite knackigt ut under 2008, därför att alla sjukhus inte var tydligt fokuserade på att det här var någonting som man var beredd att ta ansvar för, men vi införde från Alliansens sida ett tydligt ekonomiskt system för att premiera de sjukhus som införde lustgasdestruktion, och det kommer nu alla att göra.

Anförande nr 74

Lena - Maj Anding (MP): Nu debatterar vi årsredovisningen för 2009, och där säger man att man inte når de mål som man hade satt upp. Jag vet inte om du med de åtgärder du nämner för 2010 kommer att nå de målen. Om det är så, är ju det väldigt positivt, men det finns fortfarande saker att göra.

När det gäller PVC och ftalater står det också i årsredovisningen att kravet inte kan ställas generellt. Vi har det här fortfarande i landstingets verksamhet, vilket är en stor nackdel eftersom vi inte ska ha PVC längre. Jag vet inte vilka åtgärder du tänker vidta där, men det är viktigt att vidta åtgärder så att vi inte längre ska ha det i landstingets verksamhet.

Anförande nr 75

Landstingsrådet Andersson (C): Frågan om ftalaterna är svår, och där behöver vi helt klart vidta åtgärder. Det är mycket en teknisk fråga att hitta lösningar som gör att vi kan undvika att ha dem. Det finns även andra kemikalier och ämnen som det vore önskvärt att vi kom ifrån.

När det gäller lustgas arbetet menar jag att landstinget kommer att fram till 2012 göra det som går att göra. Sedan är det så att det inte är säkert att målet 75 procents lustgasdestruktion kan uppnås med den teknik som finns tillgänglig. Det är precis så att det balanserar på målsnöret.

Eftersom du lyfte upp just lustgasfrågan tycker jag ändå att jag som företrädare för Alliansen kan känna att vi verkligen har vidtagit de kraftåtgärder som man kan vidta. Jag hoppas också att det ska vara tillräckligt för att nå målen.

Anförande nr 76

Lena - Maj Anding (MP): Vi i Miljöpartiet menar också att man måste titta på andra former av smärtlindring. Det finns ju metoder inom hälso- och sjukvården som man kan använda för att minska smärta hos kvinnor som föder barn, om man nu använder lustgas på grund av det. Då kan man till exempel öka behandlingen med akupunktur för att få bort smärta.

Det är också något man kan titta på i miljöarbetet. Finns det andra vägar att gå, så att man kan komma åt det här på ett annat sätt?

Anförande nr 77

Gunnilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, åhörare och fullmäktigeledamöter som är i salen! Kristdemokraterna, Folkpartiet, Centern och Moderaterna, nu har ni haft makten i Stockholms läns landsting i tre år och sju månader. I mitt inlägg kommer jag nu att ta upp trafiken och miljön, både det som vi stockholmare inandas och den miljö vi har som reser kollektivt. Det här handlar ju om en årsrapport för 2009 – vad har hänt i borgerligt styre av vårt landsting?

Vi i Vänsterpartiet är djupt oroade över bristen på rätt utveckling för oss i Stockholms län. Framför allt är vi oroade över det som inte står i er politiska kappa men som man kan läsa sig till i nästa ärende, som är revisionsrapporten. Förra året ökade vårt landsting med 39 000 nya medborgare. Av dem åkte kanske bara högst 12 000 med den kollektiva trafiken, 27 000 av dem åkte alltså inte med den kollektiva trafiken. Det är lite svårt att räkna på de här siffrorna, därför att vi räknar ju, som Yvonne Blombäck tidigare har sagt, bara antalet påstigande och vi vet inte om det är några av oss som stiger på en massa olika linjer överallt eller hur det faktiskt ser ut. Men revisorerna konstaterar att resandeökningen förra året bara var 0,6 procent. Räknar jag bara slarvigt om siffrorna är det alltså bara 12 000 av de 39 000 som åkte med den kollektiva trafiken.

Vi stockholmare måste få bättre miljö och bättre luft att andas. Det är trångt i den kollektiva trafiken, det är bullrigt och det stör när vi är ute och går i vårt län.

Det som oroar är också att tillgänglighetsmålet för 2010, det mål vi alla har skrivit under för det här året, kommer vi inte att nå. Alla kan alltså inte åka med vår kollektiva trafik. Andelen kollektivtrafik minskar och bilismen ökar. Och det har tagits beslut om att förvärpa detta ytterligare framöver!

Vi i Vänsterpartiet är, som också tidigare har sagts, djupt oroad över att de investeringar som görs görs på vägar och på Förbifarten och inte på den kollektiva trafiken, och att det som har beslutats under året om investeringar på den kollektiva trafiken kommer alltför sent. Det är ju så att Stockholm har blivit så mycket större. Antalet stockholmare har ökat de senaste åren med flera hundratusen nya medborgare. Vi måste *nu* – och vi borde ha gjort det redan förr – lägga om!

Ett annat stort problem som vi har, som vi först nu har känt av, är punktligheten i den kollektiva trafiken. Den måste ju vara tillförlitlig. Alla vi som bor i Stockholm har haft tur att vi har haft så milda vintrar, men nu fick vi inte det, och då ser vi vilka gigantiska problem vi har. Vi måste därför göra kraftfulla satsningar på den kollektiva trafiken.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag, som är gemensamt med Miljöpartiet och Socialdemokraterna i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 78

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det var ett intressant inlägg att lyssna till. Ibland går det för fort, ibland går det för långsamt. Ibland är det för lite, ibland är det för mycket.

Man kan konstatera att det tar lite tid att sopa upp efter er. Hade besluten varit fattade om infrastrukturinvesteringar så hade redan de byggna varit i gång.

Nu, när vi väl har tagit tag i detta och det finns ett paket på 100 miljarder, säger ni att det inte har hänt något. Men om ni hade levererat när ni kunde påverka en sosseregierung och hade majoriteten i det här huset, då hade investeringarna i spår redan varit på väg.

Men si av det blev det ingenting, inte ett spadatag, när Vänstern var med och styrde! Ni får väl bestämma er för om det är för mycket, för lite, om det går för fort eller om det går för långsamt, eller vad det nu är frågan om.

Det gäller även för att öka tillgängligheten. Där kan jag peka på att under ett år har tillgängligheten ökat från 69 till 77 procent i busstrafiken.

Anförande nr 79

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Moderaterna! Ni har haft makten i tre år och sju månader! Förra året, som den här årsrapporten handlar om, har kollektivtrafikandelen bara ökat med 0,6 procent medan befolkningsökningen var ungefär 1,7 procent. Det är allvarligt. Det hände under ert styre. Det är det vi diskuterar – årsredovisningen 2009.

Anförande nr 80

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Ja, det kanske är så att man ska ta reda på vad som är orsaken till befolkningsökningen. Jag läste i tidningen i morse att vi aldrig haft ett så stort födelseöverskott som nuvarande läge sedan 1968. Då kan man ju fundera på om alla dessa barn är ute och åker kollektivt hela tiden. Jag tror knappast det, Gunilla.

Det vi däremot ser är en fantastisk ökning av kollektivresandet i de snitt där det är som trängst. Bilens andel minskar på kollektivtrafikens bekostnad när det gäller resande över tullsnitt och i Stockholms innerstad. Det tycker jag är en fantastisk utveckling. Sedan kommer det att ta ett tag innan vi kan få samma utveckling i mer glest befolkade områden.

Fundera lite på hur du använder statistiken och vad det är för tillkommande medborgare vi har! Det händer nog att en och annan barnvagn är ute och åker, men är det födelseöverskottet som är en stor andel så kanske det inte direkt ger utslag i antalet resande.

Anförande nr 81

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Då ska jag påminna Christer G Wennerholm om att ni hade som mål att den kollektiva trafiken skulle utökas förra året med 1,3 procent. Det tyckte vi i Vänsterpartiet var för lite, eftersom befolkningsökningen var högre, och jag kan konstatera att ni har misslyckats med att ni bara fick en ökning på 0,6 procent. Ni hade ju till exempel kunnat sätta in fler bussar. För inte är det väl bebisarna som är ute och åker i vår kollektiva trafik? Det är vi som trängs, vi som åker till och från jobbet, vi som åker till och från olika fritidsverksamheter etcetera.

Det är katastrof, Christer, den utveckling som har varit 2009.

Anförande nr 82

L a n d s t i n g s r å d e t W a l l h a g e r (FP): Herr ordförande! Ja, det är en intressant debatt att lyssna på.

Flera av mina allianskolleger har redan varit i talarstolen och pratat om 2009 och om de speciella förutsättningar som har varit under det året, men också på ett föredömligt sätt, tycker jag, lyft fram de positiva förändringar som beskrivs i årsbokslutet. Det är en ökad tillgänglighet i sjukvården. Patienterna är nöjdare. Medarbetarna är mer nöjda. Vi ser positiva resultat av införandet av flerårsavtalen, med långsiktiga förutsättningar och ett arbetssätt som gynnar våra sjukhus. Vi fortsätter att utvärdera och utveckla de konstruktiva flerårsavtalen.

Ja, herr ordförande, det är ingen slump att vi nu i bokslutet ser att akutsjukhusen faktiskt har positiva siffror och inte negativa siffror. Det är ett resultat av ett målmedvetet, långsiktigt arbete, ett resultat av en mer aktiv och utvecklad ägarstyrning.

Herr ordförande! Det viktigaste i vår verksamhet är nog ändå våra medarbetare. Utan dem skulle landstinget stanna, oavsett om det gäller kollektivtrafiken eller sjukvården. Jag skulle vilja instämma i det som min kollega Elmsäter-Svärd sade och rikta ett stort och varmt tack till våra medarbetare, som har jobbat hårt men också haft bättre förutsättningar under det gångna året.

Tittar man på medarbetarenkäten för 2009 så ser man att vårdpersonal och landstingsanställd personal mår bättre och tycker att det är positivare att jobba i vården och andra verksamheter. Det är stort. Man kan se att den positiva trenden fortsätter både i landstinget som helhet och på de enskilda sjukhusen. Lärandet och motivationen präglar landstinget också som en arbetsplats.

Ordförande och ledamöter! Sjukfrånvaron fortsätter att minska. Den största och mest positiva förändringen ser vi faktiskt inom primärvården, den som så många upplever vara en så förskräcklig arbetsplats om man ska lyssna på vad som kommer från den andra sidans talarstol ibland. Arbetet mot osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor inom samma yrkesgrupp fortsätter, och snart har vi arbetat bort dem. Det är ett arbete som man alltid måste fortsätta och bevaka, men det som vi ser i dag är att det har varit en positiv utveckling.

Under 2009 ökade totalt sett de kvinnliga lönerna mer än männens löner. Det är också ett område som vi måste fortsätta att bevaka och där vi inte kan luta oss tillbaka i soffan och förklara oss nöjda.

Jämställdheten och mångfalden har alltid varit och kommer alltid att vara strategiskt viktiga områden här i landstinget. Jämställdhetsutbildningen för chefer är ett prioriterat område och en viktig och framgångsrik satsning, som faktiskt har prisbelönats under 2009 för sin jämställdhetsintegrering.

Ja, ordförande och ledamöter, den här debatten har i stor utsträckning handlat om bokslutet för 2009, även om det har varit vissa utsvävningar. Men den har starkt präglats, tycker jag som har suttit och lyssnat på den, av att vi är inne i ett valår. Debatten har visat på tydliga ideologiska skillnader. Det tycker jag är positivt. Väljaren kommer i september att göra sitt val. Är det då viktigt att man kan välja vårdcentral, är det då viktigt att kollektivtrafiken fungerar, är det då viktigt att man bygger ut kollektivtrafik, är det då viktigt att vi har nöjda medarbetare och att sjukskrivningen minskar – ja, då är jag helt övertygad om att man kommer att välja ett fortsatt Alliansstyre i det här landstinget.

Anförande nr 83

H å k a n J ö r n e h e d (V): Herr ordförande! Tack, Maria för ditt inlägg! Vad bra att du nämnde de här sakerna, för jag har några frågor på detta.

Du säger att de osakliga löneskillnaderna mellan män och kvinnor inom samma yrkesgrupp i landstinget snart har arbetats bort, och det skriver ni i er politiska kopia. Men i själva rapporten hittar jag ingenting om det. Jag skulle gärna vilja veta varför du säger så och vad du har för information. Det är ju väldigt bra ifall det blir så.

Jag undrar också om det här med att den genomsnittliga sjukfrånvaron minskar. Det är ju bra, men jag hör alarmerande rapporter att sjuknärvaron ökar. Har du, som ansvarigt landstingsråd, någon kunskap om ligger någonting i det?

Jag fick ju igenom en motion om att vi skulle anställa fler lönebidragsanställda, som är 70 stycken. Maria, har det blivit några fler?

Anförande nr 84

Landstingsrådet W a l l h a g e r (FP): Håkan, det är jätteviktiga frågor som du tar upp. Merparten av dem tror jag att vi har hanterat i produktionsutskottet, där du kanske också har fått en del av svaren.

När det gäller lönebidragsanställda är det ett problem, tycker jag, att det inte finns fler platser – eller att man upplever att det inte finns fler platser skulle jag säga – för dem som har särskilda behov i vår verksamhet, som ändå är gigantisk. Där vet du precis som jag och förhoppningsvis en del av fullmäktige att vi har ett projekt tillsammans med EU för att öka kunskapen om funktionshinder i vår verksamhet, för att just möjliggöra att man ska kunna få fasta anställningar. Vi jobbar också med de sommarjobb som nu kommer att utökas, för att även funktionshindrade ska kunna få sådana platser.

Det handlar väldigt mycket om kunskap och attityder, och där måste vi tillsammans hjälpas åt och säkerställa att man bereder plats för att de ska få komma in i vår gigantiska verksamhet.

Anförande nr 85

H å k a n J ö r n e h e d (V): Jo, Maria, jag tror att du har rätt just när det gäller lönebidrag – det handlar om kunskap. Men det är väl lite futtigt, 70 stycken av 42 000 anställda? Det går ju. Jag har tagit upp exemplet Carin Göthblad och Polisen jobbar. Jag tror att man måste jobba mycket, mycket mera och inte bara titta på det där projektet.

Jag kan säga att sedan jag fick igenom motionen har jag blivit flitigt uppvaktad om sådant som att frivården behöver lönebidrag, jag har hört från Arbetsförmedlingen om det hårdare klimatet som har blivit när fler ska komma ut, från Samhall om attityduppdraget, som jobbar med övergångsarbeten som Fountain House och liknande.

Jag tror att man måste lägga in en växel till så att någonting händer. Tänk om du kunde ha sagt att det blev två till – vad härligt det hade varit! Det blev ingen.

Anförande nr 86

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (FP): Ja, kanske kunde man glädjas åt att kunna säga att det hade blivit två fler, men jag skulle ha hoppats på 200 fler eller 2 000 fler – det hade varit ännu roligare att kunna säga.

Jag tror att vi har samma mål i den här diskussionen, du och jag, Håkan. Jag vet att vi har diskuterat de här frågorna många gånger tidigare i olika sammanhang. Kanske har vi lite olika medel. Jag tycker inte om att trycka ner saker uppifrån, utan jag tycker det är viktigare att bygga på kunskap nerifrån, så att det när de här personerna kommer in med sina behov, av den ena eller andra karaktären finns en förståelse och en kunskap runt omkring deras situation, snarare än att vi härifrån säger: De här ska ut! – vare sig det sedan gäller 200 eller 2 000. Det är oerhört viktigt att öka kunskapen och öka möjligheterna till ett långsiktigt arbete för dem som har funktionshinder, så att de blir en helt naturlig del. Man ska inte behöva ta hänsyn till att någon har en funktionsnedsättning av det ena eller andra skälet, utan det ska vara lika naturligt som för alla andra att de kan jobba i till exempel vården.

Anförande nr 87

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande! Jag skulle vilja ta upp några frågor som jag inte hann med tidigare.

Birgitta Sevefjord påpekade i sitt anförande förtjänstfullt att det är väldigt viktigt att ta upp det som redovisas i årsredovisningen, att det finns bra underlag och att det blir en hel bedömning, så att det inte bara är delar som redovisas där. Revisionen påpekade också i år att det är viktigt hur nämnder och styrelser genomför sin målstyrning och de uppdrag som är givna till dem, och att de uppdragen redovisas på ett klart och bra sätt i förhållande till fullmäktigeledamöterna. Man kan säga att i och med att vi får uppdragsredovisningen i ett särskilt ärende hänger det inte ihop med årsredovisningen, men jag skulle önska att det gjorde det, därför att det finns mycket som man skulle kunna önska vore bättre.

Exempelvis kan man titta på ett par uppdrag som har givits, bland annat att titta över hur det ser ut för handikappade här i Landstingshuset. Där kan man se att det var ett bra tag sedan det uppdraget gavs, men det är fortfarande inte slutredovisat. Jag vet inte hur många gånger man har gett det uppdraget, men jag har i alla fall sett det ges ett antal gånger under de år som jag till och från har befunnit mig i landstinget. Det är bara ett exempel på att det behövs en bättre uppföljning.

Likadant är det med krisledningsutskottet – där har vi inte heller fått den redovisning som man kunde ha hoppats på, när vi ändå har haft kriser och det har genomförts övningar. Ändå finns det inte en rad om krisledningsutskottet i årsredovisningen.

En annan sak som jag vill ta upp är redovisningen av forskning och utveckling i årsredovisningen. Där är det faktiskt på det viset att vi har ett mål att säkra Stockholms nationella och internationella konkurrenskraft samt bidra till den regionala utvecklingen, att säkerställa att landstinget bedriver forskning som positivt bidrar till verksamhetens utveckling och bidrar till nyttan för länets invånare. Vi får inte en enda rad om hur detta mål har uppfyllts. Vad är det vi får för de 1,3 miljarder kronor som läggs av oss och staten på forskning, och vad är det för stora ord som kommer i den kapp som majoriteten redovisar? Att vi gör väldigt mycket i forskningshänseende – ja! Men är det verkligen så att det här målet uppfylls? Hur ska vi veta det, vi som är landstingsledamöter?

Jag tycker faktiskt att Stig Nyman ska svara på den frågan, för jag ser ingenting i årsredovisningen som visar vad vi har åstadkommit med de 1,3 miljarder kronorna.

Anförande nr 88

Landstingsrådet N y m a n (KD): Det är inte alldeles enkelt att svara på, och det har det inte varit någon gång, exakt vad som kommer ut av forskningen. En forskningsinsats i den här storleksordningen per år, som vi har hållit på med i väldigt många år i vårt landsting, kan ge resultat i en del fall omedelbart, det går in direkt i vården, medan annat kan ta fem, tio år eller längre. Att hitta en form för att beskriva det i årsredovisning efter årsredovisning är jag oerhört nyfiken på. Det dök inte upp någon under förra perioden heller, så jag anar att vi har ungefär samma svårigheter att möta när det gäller att hitta den redovisningen.

Man kan fördjupa sig genom att vi framöver, enligt regeringsbeslut om forskningsmedel, ska bli bättre på att göra forskningsbokslut. Men vi är inte där ännu.

Jag tror att vi har en gemensam ambition att hitta sätt att mäta det här på, men det är svårare. Samtidigt hoppas jag att vi är överens om att det är oerhört angeläget att vi fortsätter att satsa på forskning och utveckling.

Anförande nr 89

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Stig Nyman, mitt inlägg handlade inte om att det inte är nödvändigt att satsa på forskning, utan vad vi får ut av 1,3 miljarder som satsas på forskning. Jag vet inget annat område där man säger: Nej, det är så svårt att följa upp vad vi får ut av de 1,3 miljarderna så det har vi avstått ifrån.

Lite kommer ut nu, lite kommer ut sedan. Ja, men så är det väl på många områden? Det är jättemånga områden där man inte kan redovisa hela utvecklingen, men man kan åtminstone redovisa delar av den. I så fall borde man kunna göra återblickar ett antal år bakåt i tiden.

Jag efterfrågar verkligen att få en sådan redovisning. Jag vill veta vad vi lägger pengarna på, för jag har också sett hur många och små projekt det kan vara fråga om och hur fraktionerad forskningen är. Vi kan inte styra någonting av detta, ifall vi inte får veta resultatet. Och vi vet inte om Stockholmsregionen faktiskt är väldigt duktig eller inte.

Anförande nr 90

Landstingsrådet N y m a n (KD): Vad vi lägger forskningspengar på redovisas årligen i forsknings- och utvecklingsutskottet. Det går att titta i protokoll och underlag.

Forskingens resultat sedan – ja, låt mig berätta om att i början av juni 1999 hade vi bjudit in Olle Edhag till hälso- och sjukvårdsnämndens möte tillsammans med dåvarande produktionsstyrelsen och landstingets alla chefläkare för att tala om framtidens sjukvård. Då sade Olle så här – det kan vara bra att ha lite perspektiv bakåt: ”Mer än hälften av dagens behandlingsmetoder fanns inte för tio år sedan. Varenda en av dem är resultat av forskning och utveckling.” Det är så. Då kunde man inte operera under vilka omständigheter som helst vad det gäller ålder, men det går i dag. Anestestin har haft en fantastisk utveckling, beroende på forskning och utveckling, och det finns exempel efter exempel. Hade jag en minut till så skulle det komma tio till!

Anförande nr 91

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande och Stig Nyman! Det är fortfarande samma problem, tycker jag. Jag har inte frågat vad, för jag vet att vi får en redovisning av vad vi forskar på, utan det jag vill ta upp är: Vad är det vi åstadkommer med Stockholmsregionens mål? Varför ska vi satsa på ett visst sätt? Varför ska vi satsa på vissa delar av sjukvården och inte andra, varför ska vi satsa på viss forskning och inte andra,

varför ska vi bygga en forskningspark som har en viss inriktning – om vi inte vet att det här är bra, att vi verkligen klarar av det?

Jag tror inte att det är så som Olle Edholm säger, att för tio år sedan fanns ingenting av det här, om vi inte hade forskat i Stockholm. Det är ju så att det forskas över hela världen, och man använder varandras resultat.

Det jag är ute efter är vad våra 1,3 miljarder kronor går till. Vad är det vi får ut av de 1,3 miljarderna? Behöver vi minska detta eller öka detta? Ska vi lägga det på ett annat sätt? I alla andra verksamheter jobbar man på det viset för att få fram så bra resultat som möjligt – dock inte här!

Anförande nr 92

Håkan Jörnehed (V): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Ja, det är kanske det som inte står i den här rapporten som är lite spännande. Jag tänkte koncentrera mig på det som står på s. 11 i den politiska kappan, det där som handlar om stolta medarbetare. Där står det att medarbetarna trivs bättre och mår bättre. Man har skrivit elva rader om hur de har det. Jag tycker att det är jättebra att personalen är stolt och vill arbeta i landstinget, men det som kanske också är intressant är frågan om hur den personal som ledningen är så stolt över har blivit behandlad.

Hur var det nu egentligen med den personal inom den folktandvårdsmottagning som såldes, fastän ingen ville det, till ett privat tandbolag? Hur många var det som ville följa med över till det nya bolaget? Det var ytterst få. Personalen var så stolt att de flesta ville vara kvar i landstinget. De var stolta över Folktandvården som arbetsgivare och trivdes där så de följde inte med över. De nya ägarna har tvingats hyra in personal till det nya tandvårdsbolaget.

Ett annat exempel är personalen på dialysenheten i Sundbyberg. De hade arbetat i två år för att utveckla sin vårdmiljö tillsammans med dialyspatienterna och tillsammans med arkitekter. Det hade de gjort i två års tid. Dem måste ni i alliansen ha varit mycket stolta över då ni körde över dem brutalt och inte ens ville träffa dem. Deras arbete och engagemang var tydligen inte värt ett dyft. Jag tycker väl inte att det var en så god personalpolitik. Den frågan kan man verkligen diskutera.

Hur var det med det senaste exemplet med SLSO:s personal och de distriktssköterskor som arbetade i äldreteamet i Huddinge? Plötsligt presenterades det för dem att det ska komma en ny entreprenör som ska ta över i åtta månader för att avveckla verksamheten vilket leder till stort stök och bök för personal, patienter och anhöriga. Fanns det inga andra lösningar, kan man då undra. Nej, det besked som man fick från HSN:s sida var att man inte hann utreda andra alternativ för det skulle bli julhelg.

Jag är glad att man kan läsa i det här dokumentet att det är svarta siffror på Karolinska sjukhuset, men till vilket pris? Jag pratade om det här med jul och därför kan man ju fråga sig vilka julklappar som vår stolta personal fått under 2009. Barnmorskorna på Karolinska sjukhuset, de har både varit med om att de blivit färre och att det aldrig någonsin tidigare har fötts så många barn. De har verkligen knogat på under året, och de fick som tack i julklapp en tallrik risgrynsgröt i fikarummet. Förra julen fick dessa barnmorskor åtminstone en biljett för att gå till personalmatsalen och äta en jultallrik – men inte 2009, för då blev det en tallrik risgrynsgröt i fikarummet. Vilken uppskattning!

Jag tror att det är ett fullkomligt kontraproduktivt sätt att behandla våra stolta medarbetare på. Därför tänker jag att man kanske ändå får vara glad åt det lilla. Det var ju ändå risgrynsgröt på förlossningsavdelningen på en porslinstallrik. I en svart plastskål är det än så länge bara patienterna som äter i alliansens landsting 2009. Därmed yrkar jag bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen som vi skrev tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet!

Anförande nr 93

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: För det första måste man spontant reagera på så sätt att det nog inte är någon klok personalpolitik att som juluppskattning till personalen bjuda på kall risgrynsgröt. Det tror jag är något som straffar sig. Samtidigt är det ju så att makten att leda personalgrupperna ska vara decentraliserad i det här landstinget. Det är en av lösningarna på att få bättre engagemang, kortare beslutsvägar och så vidare. Det är väldigt bra att så är fallet. Då kommer det också i längden att straffa sig som man är dum och snål i den här typen av situationer.

Det jag reagerade på är förstas beskrivningen av det som har hänt, nu när vi har infört en samhällstandvårdsaktör i det här länet. Faktum är att distriktstandvården har höjt lönerna och ökat personalens delaktighet. De som är kvar är entusiastiska, och enligt uppgift föreligger inga problem med att nyrekrytera. Däremot är det självklart så att människor inte alltid kan börja från dag 1, eftersom de har uppsägningstider. Det här kommer att gå bra, det är mitt budskap.

Anförande nr 94

H å k a n J ö r n e h e d (V): Enligt uppgift, Gustav Andersson, som vi har fått på produktionsutskottets sammanträde så stämmer inte den bild som du gav av tandvårdsbolaget.

Jättebra, Gustav, att vi är överens om att risgrynsgröt är en plump i protokollet!

Om personalpolitiken ska vara decentraliserad och vi får problem som exempelvis kall risgrynsgröt så verkar det inte vara så lyckat. Då får man ta till något annat. För det är ju en långsiktig strategi att vilja jobba i den här branschen. Ingen här skulle vilja rekommendera någon att ge den där uppskattningen.

Anförande nr 95

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Nej, ett alternativ är ju centralstyre, byråkratiskt eller politiskt centralstyre. Det är ju något som vi dock har testat väldigt länge. Ett faktum är ju att personalen nu förefaller vara friskare och förmodligen mer engagerad. Det här är ju inte mitt specialområde, men mitt intryck är att personalnöjdheten generellt sett ökar, men när det gäller distriktstandvården skulle jag vilja veta i vilka delar av uppgifterna som **Håkan Jörnehed** anser att verkligheten inte stämmer överens med min bild av den. Jag tror att jag kanske har mer aktuell information och inte heller så mycket information som bygger på hörsägen.

Generellt sett tror jag att ett stort framsteg för de inom personalen inom tandvården som vill vara anställda är att det finns fler arbetsgivare och att de inte är tvungen att starta egen firma och egen tandvårdsmottagning bara för att de inte vill arbeta hos Folk tandvården.

Anförande nr 96

H å k a n J ö r n e h e d (V): Jag konstaterar bara, Gustav, att det var du som sade att det är hörsägen vi får i produktionsutskottet. Vi har haft många synpunkter på hur produktionsutskottet har fungerat, men det är bra att vi är överens om att det är hörsägen som presenteras där.

Anförande nr 97

Y v o n n e B l o m b ä c k (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi talar om årsredovisningen här i dag, och precis som **Gunilla Roxby Cromvall** sade tidigare står det en del där men det är också mycket som inte står där.

Kritiken hittar man i landstingsrevisorernas rapport, men det som står i årsredovisningen och som jag också vill betona här handlar bland annat om trygghetsprojektet. Det är ju så att vi vet, genom de redovisningar som vi har fått, att det finns ett stort antal icke fungerande kameror, och det är de kameror som är uppsatta. Utöver det så finns det också stora brister när det gäller rättssäkerheten då de så kallade väktarrummen inte har en enda kamera.

Det här är något som är allvarligt om man talar om trygghetsprojektet som någonting som man menar allvar med.

Sedan finns det ytterligare en punkt som jag vill belysa och det är SL Access. Det är väldigt bra att detta viseringssystem har kommit, men det är fortfarande så att det saknas en tillfredsställande plan för hur den stora resenärsgrupp som bor utanför spårsystemen ska ges möjlighet att köpa sina biljetter.

En ytterligare brist i hela SL Access-systemet är att SMS-biljetterna inte någonstans i systemet kan visas på ett rättssäkert sätt, och jag saknar också en plan för hur detta ska åtgärdas. Det om det som står i själva årsredovisningen.

I övrigt visas det upp en antal tjugiga siffror, men vi har ju hört tidigare i diskussionerna här i dag att det finns en hel del övrigt att önska. Jag vill uppehålla mig kring det som gäller minskad kollektivtrafikandel ytterligare en stund.

Det är allvarligt att kollektivtrafikandelen minskar och det är också sådant som står i revisionsrapporten. Landstingsledningen har inte lyckats tillfredsställande visa för revisorerna hur man ska lösa problemet. Det problemet är allvarligt, för om vi inte kan lösa situationen så att folk åker mer kollektivt än med bil i Stockholms län är vi illa ute. Då handlar det både om trängselproblem och om miljöproblem. Det kommer att kosta oss stora pengar – hur stora kan ingen säga i dagsläget.

När Christer Wennerholm säger att biltrafiken över tullsnittet har minskat och i Stockholms innerstad så beror detta på trängselskatten som faktiskt vi i den rödgröna majoriteten fattade beslut om och som ni i den borgerliga alliansen inte ville ha. Det är det som har gjort att fördelningen har blivit sådan, men i alla andra delar av Stockholms län ökar biltrafiken medan kollektivtrafikandelen minskar. Det är faktiskt väldigt viktigt.

Även fritidsresandet har ökat. Detta står i varenda rapport som vi får när det gäller trafiken, men det finns ingen som helst strategi för hur ni ska tillgodose det behovet.

Det här är någonting som jag känner är viktigt för den borgerliga alliansen att kunna möta. Det är ju så när ni talar om er länsplan, som ni är så stolta över, så kommer alla kollektivtrafikobjekt att fortsätta att leda till att kollektivtrafikandelen minskar. Det är väldigt viktigt.

Störningsinformationen fungerar inte heller. Det har vi fört många diskussioner om tidigare, och det där står det också om i revisorernas rapport. Det var någonting som ni i den borgerliga alliansen gick till val på att fixa. Det har ni inte klarat fastän mandatperioden nästan är slut.

En annan allvarlig brist är att ni i majoriteten inte har koll på att den busstrafik som beställs verkligen utförs. Det är ju något som vi har diskuterat i SL-styrelsen bland annat, men jag känner att det fortfarande finns oerhört mycket att göra på den punkten.

Vi efterlyser ett antal svar här i dag. Trygghetsprojektet fungerar inte, målet att öka kollektivtrafikandelen fungerar inte, störningsinformationen fungerar inte. Därmed vill jag också yrka bifall till Miljöpartiets, Socialdemokraternas och Vänsterpartiets reservation i landstingsstyrelsen!

Jag ser verkligen fram emot att få en del svar på alla de frågor som har ställts i olika sammanhang under dagens möte medan ingen från den borgerliga sidan har kunnat ge ett tillfredsställande svar.

Anförande nr 98

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Det är väl som vanligt när man diskuterar med Miljöpartiet och Vänstern; ni tycker att vi skulle ha rätt ut det som ni inte fixade.

Här har jag en bild av hur det ser ut när det gäller hur man väljer att åka kollektivt jämfört med att åka bil.

Yvonne, det är ju inte mycket du har att slå dig för bröstet för. Jag ser att stapeln är betydligt högre än tidigare, och kom inte dragande med att det är avgiften! Det handlar om att det faktiskt aldrig någonsin har satsats så mycket pengar i kollektivtrafiken som under de senaste fyra åren när vi är färdiga med den här mandatperioden. Det är sanningen.

När du hade möjlighet att påverka och bestämma, då hände det ingenting i det avseendet.

Anförande nr 99

Yvonne **Blombäck (MP)**: Christer Wennerholm, antalet resenärer ökar. Det har vi sagt flera gånger. Det stämmer och du har helt rätt i den saken, men problemet är att också befolkningsökningen påverkar situationen. Det är förhållanden som leder till att andelen resande minskar när inte tillräckligt många fler väljer att resa kollektivt. Det är sanningen.

Det finns bilder som du inte har med dig här som visar att bilresandet ökar. Det ökar utanför det centrala snittet där kollektivtrafiken brister på tvärregionala resor. Det har ni inte lyckats med. Det är bara att konstatera det, Christer Wennerholm. Ni har inte ens tagit med tillräckliga åtgärder i länsplanen för att hantera den frågan. Det är det kritiken gäller. Det är andelen som måste öka, inte antalet i sig.

Anförande nr 100

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Just den här bilden visar kollektivtrafikandelen. Ni kan få se bilden över antalet resande också. Det är ju lite jobbigt att återställa de brister som du som miljöpartist hade i relationerna till arbetet med Socialdemokraterna. Det är ju vi som nu tillsammans med regeringen anslår pengar så att det blir tvärförbindelser. Ni gjorde ju inte ett dyft.

Dessutom, Yvonne, kanske du ska sänka tonläget något för du kommer ju att få din Golgatavandring om du ska regera med sossarna, för då kommer förbifarten att byggas. Kom igen när du har levererat ny kollektivtrafik i den mån som du försöker slå dunster i ögonen på folk med vad du ska göra. Det har du aldrig gjort i majoritet, för då ger du vika. Då är det minsann socialdemokratisk politik som gäller, och då byggs det inte en meter spår. Det är snarare med mig som du kan få spårvagnar i Stockholms innerstad, inte tillsammans med Lasse Dahlberg. Jag är ledsen, *Im so sorry*.

Anförande nr 101

Yvonne **Blombäck (MP)**: Det är härligt, Christer Wennerholm, att höra dig tala från hjärtat. Det är fantastiskt, för en gångs skull! Tyvärr kommer jag att göra dig besviken. Jag känner mig verkligen helt trygg i de diskussioner som pågår på nationell nivå om att vi kommer att hitta en bra lösning.

Jag vill åter en gång betona att Miljöpartiet inte har suttit i någon regering. Det vill jag slå fast. Vi kan inte nu ta ansvar för det som Miljöpartiet faktiskt inte har haft ansvar för tidigare.

Nu när vi går framåt så satsar Miljöpartiet mer än 600 miljoner kronor mer i vårt förslag till landstingsbudget till ökad kollektivtrafik än vad ni i den borgerliga alliansen har. Det är fakta. Det är sanningen. Vi hade kunnat göra så mycket mer än vad ni förmår. Det är det som framgår av den årsredovisning som vi nu behandlar.

Anförande nr 102

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! Mycket har ju sagts om kollektivtrafiken och det senaste året. Jag kan inte låta bli att ge mitt bidrag till den debatten.

Det man kan se på en del av den statistik som Christer tycker så mycket om att redovisa är ju att det stora lyftet för SL skedde mellan 2005 och 2006, medan förbättringarna därefter är marginella. Jag skulle vilja hävda att den viktigaste skillnaden mellan 2006 och åren därefter är att pendeltågstrafiken har fungerat bättre. Det som inte sägs om detta i årsredovisningen är att en viktig förklaring till att pendeltågstrafiken går bättre är att man har dragit ner på ambitionerna. Extraturer har dragits in för att öka punktligheten eftersom Banverket inte har kunnat garantera god spårförsörjning. Det redovisas inte, inte alla extraturer som har dragits in inom pendeltågstrafiken är återinsatta. Dessutom har lillpendeln, som den kallas, mellan Västerhaninge och Nynäshamn betytt väldigt mycket också för pålitligheten. Den har gjort att pendeltågstrafiken har blivit mer pålitlig, naturligtvis, men den har inte samma omfattning som tidigare.

Det är den viktigaste förklaringen till de förbättringar som skett de senaste åren när det gäller både kundnöjdhet och punktlighet.

Christer tycker, som sagt, om att prata om statistik men gör det då helt och hållet utifrån en ambition att framhäva det som är bra – och det finns mycket som är bra, men det finns också en fara med att stoppa huvudet i sanden kring de problem som faktiskt finns. Och vi som sitter i opposition har en viktig uppgift att faktiskt påpeka det problemen.

En av de saker som inte alls nämns i årsredovisningen är de växande kapacitetsproblemen i spårtrafiken som leder till att vi i både tunnelbanetrafiken och i pendeltågstrafiken under högtrafiktid har oerhörda bekymmer med att resenärer faktiskt inte kommer med tågen när de ska avgå eftersom det är för fullt.

Vi kan konstatera, som Yvonne och Gunilla har varit inne på, att ambitionen att öka resandet med 1,3 procent har misslyckats, men vi uppnådde nästan hälften av den ökningen och det är i förhållande till den växande befolkningen och den ökande sysselsättningen faktiskt ett ganska tydligt misslyckande.

Vi kan konstatera att även om pendeltågstrafiken har blivit bättre så finns det fortfarande problem och det råder stor osäkerhet i dag, trots att tre år har gått, beträffande de nya vagnarnas pålitlighet och funktion. Majoriteten har inte lyckats att se till att vi får ordning på S60-vagnarna som nu går i trafik.

Vi kan konstatera att sittplatsgarantin, som majoriteten gärna pratar om, emellanåt inte fungerar. Det är bara att gå in och provaka under de mest belastade tiderna i busstrafiken, till exempel från Tyresö eller Norrtälje, Värmdö för att kunna konstatera att man får stå när bussen kör i höga kastigheter med risk för trafiksäkerhetsproblem och annat. Det rimmar inte med den sittplatsgaranti som majoriteten gärna talar om.

Vi kan konstatera att 2009 innebar en hel del bekymmer för SL. Bland annat tvingades SL säga upp avtalet med Busslink, en av de stora bussentreprenörerna. Det nämns inte med en enda bokstav i årsredovisningen. Det är en mycket anmärkningsvärd situation att SL-styrelsen faktiskt tvingades säga upp ett avtal med en leverantör som uppträdde bedrägligt mot beställaren. Det nämns inte med enda bokstav, och det tycker jag är beklagligt.

Ett annat problem har varit det så kallade trygghetsprojektet som inte har kunnat leverera den trygghet och kameraövervakning i bussarna som majoriteten gärna talar om men som i praktiken inte har fungerat. Detta nämns inte heller med en rad i årsredovisningen.

Jag kan hålla på så här ett tag, men det som jag framför allt skulle vilja fokusera på under den minut som jag har kvar nu är de tre allvarligaste bristerna som jag tycker att majoriteten inte svarar upp mot i den här debatten.

Den första bristen är ju att resandandelen faktiskt minskar. Om man tittar på andelen invånare som reser med SL minst en gång per vecka så minskar alltså andelen från 66 procent år 2008 till 61 procent år 2009 – en allvarlig brist som majoriteten inte har någon politik för att åtgärda.

Sedan har vi det här med investeringarna. Den frågan har också varit uppe både i den här debatten och i tidigare debatter. SL har fortfarande problem med att genomföra den investeringsbudget som de åtar sig. Det är en differens i årsredovisningen. Av de budgeterade 4,2 miljarderna är det bara 3,8 som blir använda, en differens på drygt 400 miljoner. Det allvarligaste i den differensen är att av avsatta 55 miljoner till förbättring av bussdepåer har bara 4,6 miljoner använts till att åtgärda bussdepåerna, som är den viktigaste flaskhalsen när vi vill öka busstrafiken. Bifall till Socialdemokraternas reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 103

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Fru ordförande, landstingsledamöter! Det är ju rörande med Lars Dahlbergs omsorg om hur era projekt inte fungerar när vi har att hantera dem! Jag vill bara fråga dig: Vem var det som beställde trygghetsprojektet? Vem var det som tog emot pendeltägsleveransen? Vem var det som beställde Just nu-projektet? Svara på de frågorna!

Vi vidtar nu åtgärder för att komma till rätta med de problem som finns. Det gäller också med den översyn av SL:s organisation som vi i stor samsyn mellan alliansledningen och oppositionen, vilket jag är glad över, har satt i gång under ledning av den nya VD:n. Det kommer att göra att vi kommer att ha bättre förmåga att bli ännu duktigare på att leverera en fungerande vardag.

Men allt det här beror ju på att ni lämnar efter er ofullständiga instrument för ledningen för SL att se till att trygghetsprojektet hade den skärpa som det skulle ha haft eller att pendeltågen var som de var eller Just nu-projektet. Vi har ju att ta reda på allt det som ni lämnade efter er och den organisation som inte fungerar. Och så har du haft mindre pengar till kollektivtrafiken i dina budgetförslag, för du skulle ha lägre taxa.

Anförande nr 104

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Ordförande, fullmäktige! Det finns något grundläggande i synen på de uppdrag som vi åtar oss. Jag betraktar det som självklart att vi den 20 september, då vi tar över majoriteten här i landsting, fullt ut tar ansvar för alla de projekt som pågår i SL.

Jag skulle vilja hävda att misslyckandet när det gäller pendeltågstrafiken är ett misslyckande som handlar om att majoriteten inte har tagit ansvar för det uppdrag som man tog på sig efter förra valet. Samma sak gäller Just nu-projektet och trygghetsprojektet. Visst man kan diskutera hur beställningarna har utformats, och på den punkten har vi också enligt min uppfattning en gemensam uppfattning om att SL:s beställarkompetens behöver förbättras. Men i fråga om synen på vad det innebär att efter ett val ta över ansvaret för driften så skiljer sig våra uppfattningar oerhört, Christer Wennerholm. Och det beklagar jag. Det går nämligen ut över resenärerna.

Anförande nr 105

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Det går inte alls ut över antalet nöjda resenärer. Titta på den här bilden! Vi har på tre år levererat en starkare ökning av antalet nöjda resenärer än ni gjorde på fyra år. Ni kan stå och tala om era trängselskatter hur mycket ni vill.

Det är populärt. SL är omtyckt, folk vill åka kollektivt. Det tycker jag att vi gemensamt ska vara stolta över. Vi ska fortsätta att bygga SL som varumärke, kollektivtrafiken som varumärke, så att vi får allt fler människor att använda denna förnämliga transportapparat!

Utan de satsningar som alliansen har stått för, och som i många fall har stötts av oppositionen, hade vi inte varit där i dag. Då hade det varit tvärtom. Då hade förmodligen antalet resenärer stagnerat rejält eller rentav minskat. Det går ju bra då att hålla på i marginalen och hacka, men kom igen och försök få mer kollektivtrafik när man ska ha lägre taxa och har mindre intäkter. Det tycker jag är ett cirkustrick som ni ska bevisa för väljarna är en bra lösning på problemet. Jag tror inte att de går på det.

Anförande nr 106

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! Christer går ju inte in i någon sakdebatt om de frågeställningar som jag tar upp till diskussion. Det följer naturligtvis ett mönster.

Det är ju så när det gäller budget att vem som helst kan gå in och titta i de budgetar som lagts tidigare och konstatera att vi avsätter mer pengar till SL och kollektivtrafiken än vad majoriteten har gjort. Det är precis samma sak som kommer att vara fallet efter en rödgrön valseger nu i höst. Vi kommer att satsa mer på kollektivtrafiken än vad ni kommer att göra.

Det vi ser här nu när vi gör bokslut efter de år som Christer G. Wennerholm haft ansvar för kollektivtrafiken är ett förhållningssätt där man stoppar huvudet i sanden och blundar för att det faktiskt är så att 2009 blev ett sämre år för kollektivtrafikens utveckling än 2008. Det håller inte att hålla för ögonen och tuffa på på samma sätt. Man måste lyfta blicken och vara öppen för att diskutera lösningar. I det sammanhanget, Christer G. Wennerholm, är jag övertygad om att även taxefrågan har en tung roll att spela när det gäller att vinna resenärer.

Anförande nr 107

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Det har varit en lång debatt. Huruvida den har varit intressant ska jag inte bedöma. Jag tror att det här är min femtonde bokslutsdebatt, och det är väldigt mycket som jag känner igen. Det handlar om hur vi fördelar gracer eller inte gör det alls. Nu ska jag utsätta mig för risken att bli kallad propagandist och att inlägget går i skrytvalstakt.

Det är nämligen omöjligt att hitta någonting annat än att det är positivt i den årsredovisning vi diskuterar. Alla siffror pekar åt rätt håll. Patienterna och resenärerna är alltmer och i ökande omfattning nöjda. Personalens nöjdhet förbättras och sjukskrivningarna minskar. Det här ska ses i ljuset av att vi under den här majoritetens mandatperiod hittills har ökat befolkningen med ungefär 100 000 invånare. Ändå går allting åt rätt håll. Jag vet ju sedan gammalt att det inte går med ens den mest sluga att-sats för alliansen att ändra oppositionens förhållningssätt i de här sammanhangen och få dem lite mer positiva till ett bokslut som är så fantastiskt som det som vi just nu redovisar och lägger på bordet.

Jag skulle vilja önska att det ändå fanns något positivt inlägg, och det finns några kvar som har möjligheten, och det önskar jag för medarbetarnas och chefernas skull. Jag tycker att det är fantastiskt att de presterar sådana resultat med tanke på vilken majoritet som leder landstinget!

Vi har ju enligt oppositionen försämrat alla förutsättningar, men ändå redovisar personalen fantastiska resultat – för så långt måste ni väl ändå kunna läsa årsredovisningen på samma sätt som vi andra gör. Då skulle det vara bra om ni tog chansen innan det här är slut och uttrycka åtminstone det positiva att medarbetarna och cheferna medverkar till det resultat som är slående positivt med tanke på de förutsättningar som förelåg när vi gick in i 2009.

Den ekonomiska krisen fanns med lite i början på den här debatten, men sedan är den som bortblåst. Sedan har vi berört julgröt, enstaka tallrikar, kalla, och att läkarna har blivit en placeboeffekt – och vad är det för fel med det egentligen? Placeboeffekten brukar vara positiv och leda till att patienterna inte söker vård för någonting annat.

Jag ska inte raljera mer över detta, men när vi debatterar ett bokslut i Sveriges i särklass största landsting med fantastiska uppgifter både bakom sig och framför sig så borde vi väl kunna tillägna oss en annan ton i den här debatten!

Krisåret 2009 blev ett framgångsår för patienterna i Stockholms läns landsting, för medarbetarna i Stockholms läns landsting och för skattebetalarna i Stockholms läns landsting. Varje annat påstående måste säkerställas med någon form av bevis. Evidensbaserad vård burkar vi tala om, men evidens kräver vi aldrig i debatten. Ett önskemål må det vara. Jag ber att få yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 108

Lena - Maj Anding (MP): Jag måste bemöta det som sades här. Det är väl väldigt bra med placeboeffekt. Det är en väldigt fin effekt som vi ska använda oss mycket av. Men jag tycker att när läkarna blir en placeboeffekt så använder man inte pengarna på rätt sätt. Och när man inte utbildar patienter i egenvård utan folk ska komma första dagen för att få ett besked av en läkare som säger "Ja, du har en halsinfektion. Nej, vi kan inte göra någonting åt det" så betalar folk och säger tack så mycket, då har det gått lite långt. Man sätter människor som verkligen har behov av vård på undantag. På det sättet så ska vi inte använda skattebetalarnas pengar.

Vi ska se till att patienter i vården får lära sig hur man tar hand om halsinfektioner. Det ska man inte behöva springa till läkaren för titt och tätt. I den delen finns det mycket att göra inom hälso- och sjukvården

Anförande nr 109

Landstingsrådet Nyma n (KD): Vi har fört den här debatten tidigare och vi kommer att föra den några månader ytterligare. Du har inget belägg för det som du påstår, det om hur läkarna uppträder som någon sorts generellt påstående. Du har inget belägg för detta, Lena-Maj. Det blir ju en beskyllning mot både läkarna och resten av sjukvårdspersonalen om det är så patienterna behandlas. Du vill ju ge en bild av det.

Ta tillbaka det, be om ursäkt och uppskatta dem i stället för alla fantastiska insatser som görs ärligen. Det är märkligt att patienterna i mätning efter mätning uttrycker ökad nöjdhet om det skulle vara som du säger. Någonstans är det fel – mätmetoden möjligen, eftersom det är en borgerlig majoritet i landstinget.

Anförande nr 110

Lena - Maj Anding (MP): Stig säger att man har fel mätmetod. Det håller jag absolut med om. Visst har man fel mätmetod när man mäter antalet besök i stället för om man får rätt vård eller inte, om man har blivit frisk efter besöket eller inte. Det som man mäter i dag säger alltså ingenting om kvaliteten.

Visst är det så att vi har gjort en rad studiebesök i hälso- och sjukvården, till exempel på vårdcentraler där man berättar just det som jag har sagt. Patienterna kräver att få komma första dagen för lättare halsinfektioner, och läkarna kan inte göra någonting åt det. Man tackar för beskedet att man har fått en halsinfektion och går därifrån. Så ska vi väl ändå inte använda läkarkompetensen i vårt landsting.

Anförande nr 111

Landstingsrådet N y m a n (KD): Kan du inte berätta i en replik, Lena-Maj, vilka mätmetoder som du förordar? Nu dömer du också ut de mätmetoder som hälso- och sjukvårdsnämnden använder. Det har väl inte ändrats särskilt mycket sedan förra mandatperioden.

Det märkliga är ju att patienterna säger att de är nöjdare. Och jag tror inte att de nöjdare av det skäl som du antyder här utan just för att de får adekvat vård och adekvat vägledning av sjukvårdens personal. I annat fall skulle de inte uttrycka den här nöjdheten.

Det är under den här mandatperioden, de senaste tre åren som nöjdheten har ökat så markant. Framför allt tror jag att det kan bero på tillgängligheten, och det är tillgängligheten till god vård eftersom man är nöjd efter att ha fått det här besöket genomfört.

Jag tror mycket bättre om sjukvårdens medarbetare än jag tycker mig antydningvis höra i Lena-Majs inlägg.

Anförande nr 112

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Precis det som du berättar, Stig, berättar man också för oss på vårdcentralen. Patienterna är väldigt nöjda med att få träffa läkare titt och tätt. Men det är väl ändå inte så vi ska använda kunniga läkare i hälso- och sjukvården, till att ge patienterna besked om något som de faktiskt redan känner till! Resurserna används på fel sätt.

Anförande nr 113

S v e r r e L a u n y (V): Ordförande, ledamöter! I debatten här så har det målats upp ganska mycket om hur väl kollektivtrafiken fungerar. Går man och tittar på årsredovisningen och revisorernas rapport så kan man konstatera att bland annat punktligheten har ökat under 2009. Men det krävdes bara lite kyla och något mer snö än vanligt för att hela systemet skulle kollapsa. Det visar väl att man har byggt hela systemet med kvalitetsredovisning lite grand på en bubbla som utgår från att ett undermåligt system i övrigt ska fungera.

Jag ska berätta vad som hände i morse när jag skulle åka hit, som en liten illustration till hur det här ofta fungerar.

Jag stod och väntade på att snabbtåget från Nynäshamns station in till Stockholm skulle gå kl. 06.56 från Nynäshamns station. Kl. 07.05 får vi besked om att tåget är trettio minuter försenat på grund av vagnfel, så vi får sätta oss på det ordinarie tåget. Det är ett kort tåg där alla som skulle åka med snabbtåget plus de som normalt sett åker med det vanliga tåget skulle få plats. Därför blev det ståplats till Västerhaninge för en mycket stor del av passagerarna.

När vi väl kom till Västerhaninge fick vi besked om varför det så kallade direkttåget inte hade gått. Det stod kvar på Nynäshamns station därför att luften hade gått ur – precis som ur den bubbla som alliansen försöker måla upp kring den perfekta pendeltågstrafiken.

När man tittar vidare i årsredovisningen kan man väl konstatera att när det gäller miljöredovisningar och sådana saker så finns det en hel del positivt att notera. Landstingets miljöarbete och SL:s miljöarbete är inte helt eländigt, så att säga, det finns vissa riktigt bra grejer i det. Samtidigt kan man efterlysa en hel del av det nytänkande och av de innovationer som man från alliansens sida hävdar att man har i de här frågorna och i alla frågor under den här mandatperioden då de styr. Ni tänker inte speciellt nytt när ni gör investeringar i kollektivtrafiken. Ni redovisar under SL:s miljövänlighet att det finns 418 etanolbussar och 103 biogasbussar i trafik och ni talar också om att det har beställts 453 miljöbussar för att bidra till målet att det här ska vara fossilbränslefritt år 2025.

Det här är gammal teknik och den är inte helt problemfri. Etanolbussar är miljövänliga under förutsättning att de går på etanol. Det är det mest miljövänliga trafikslag vi har på ett sätt. Samtidigt är det så att biogasen inte räcker till. Man blandar in fossilgas för att över huvud taget kunna köra de här bussarna, och då försvinner väldigt mycket av miljövinsten. Dessutom är det så att både den typen av bussar och etanolbussar och bussar som går på miljödiesel faktiskt inte är effektiva. De facto är det så att förbränningsmotorer bara har en förbränningsgrad på ungefär 40 procent. Endast 40 procent av den använda energin går till att driva fram de fortskaffningsmedel som tankas med de här medlen. Resten försvinner rätt ut i form av värme.

Under föregående år har vi vid ett antal tillfällen diskuterat alternativa former av bussar, trådbussar har varit ett. Det har väl också dryftats något ytterligare alternativ för eldrivna fordon. Dessa hade varit betydligt mer effektiva att titta på som en miljöinvestering för framtiden än att bygga fast sig i en ny fastän gammal teknik. Det blir ungefär som att köpa förra årets julklapp och slå in den i ett nytt papper.

Det finns en hel del mer att göra när det gäller den här typen av frågor. Det vore bra och välkommet med en bredare diskussion om vilka miljöåtgärder som är efter mest effektiva. Bifall till den gemensamma reservationen!

Anförande nr 114

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag vill först tacka för de oväntat positiva noteringarna av miljöarbetet. Det gläder mig som miljöansvarigt landstingsråd. Jag tycker att det är väldigt bra och intressant att vi för en diskussion om olika typer av miljöteknik, men samtidigt blir det lite konstigt om kriteriet på nytänkande är huruvida landstingsfullmäktiges majoritet antar just de förslag som Vänsterpartiet för fram.

Frågan om huruvida man ska satsa på trådbussar eller inte är ju en fråga som måste bedömas ur många olika aspekter, till exempel hur flexibelt trafikslaget är, kostnaderna för uppbyggnaden av den samlade infrastrukturen och så vidare. Vi borde väl ändå vara nöjda med att vi har, generellt sett, ett väldigt stort intresse i det här landstinget av att pröva nya tekniker. Därför är vi väl inte bakåtsträvande bara för att vi inte har bifallit det förslag som Vänsterpartiet har lagt om trådbussar.

Det finns nu också spännande förutsättningar för framtiden med viss sannolikhet för så kallade spårbilar – så det finns mycket nytänkande, men just när det gäller trådbussarna så har inte alliansen och Vänsterpartiet samma uppfattning.

Anförande nr 115

S v e r r e L a u n y (V): Ordförande, ledamöter och Gustav! Jag vill fortfarande hävda att ni försöker sälja förra årets julklapp i nytt omslagspapper. Ni diskuterar inte konsekvent eventuella andra lösningar än dem som finns i dag, nämligen användningen av förbränningsmotorer utom möjligtvis spårvagnar, till exempel NK Express som den kallas. I det fallet man kan konstatera att investeringskostnaderna för dem vida överstiger vad som kan beräknas som effektivt.

När det gäller olika varianter av eldrivna fordon – spårbussar eventuellt batteridrivna spårbussar eller liknande – så har man en kostnadseffektivitet och energieffektivitet som vida överstiger allt som vi håller på med i dag. Varför är ni inte ens beredda att diskutera det? Det är bara avslag – förmodligen för att förslaget kommer från Vänsterpartiet -, diskutera det vill ni inte.

Anförande nr 116

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag tror inte att det vare sig SL eller andra verksamheter inom de andra områden där det pågår ett aktivt miljöarbete i landstinget finns någon

särskild prestige rörande vilken teknik man väljer att använda sig av. Det är något som förändras successivt.

Däremot väljer man med fördel i de stora satsningarna beprövad teknik samtidigt som man utvecklar ny teknik i olika typer av projekt eller tar del av erfarenheter från andra håll. Men det är ju en intressant motsättning som här dyker upp mellan de spårsatsningar som för alliansens del, både här och nationellt, är en central del i det nya trafikpaketet och de trådbussar som Vänsterpartiet står för. Jag har inte uppfattat att ni generellt sett lyckats samla vänstersidan kring en tydlig och stark strategi rörande trådbussarna.

Anförande nr 117

Sverre Launy (V): Nej, det må så vara. Det finns ingen tydlig och gemensam strategi rörande detta, för detta är något som befinner sig på diskussionsstadiet.

Det vore välkommet om även alliansen som säger sig vara väldigt miljövänlig, speciellt med Gustav Andersson i spetsen, faktiskt vore beredd att ta upp den diskussionen.

Det finns ingen inbyggd motsättning mellan spår- och trådbussar eller någon annan form av eldrivna bussar, det gör det inte alls. De har olika användningsområden och kan gå olika sträckor. Där det finns spår ska vi använda dem, men varför ska vi lägga ner enorma summor på att investera i nya när det finns ekonomiskt effektivare och energieffektivare alternativ?

Anförande nr 118

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande! Ja, nu har vi möjligtvis inte hunnit prata om allt, även om vi har hunnit prata om en hel del. Vi har haft flera av våra revisorer här i dag, och de har haft möjlighet att sitta och lyssna på debatten och även tidigare har haft möjlighet att läsa och revidera detta årsbokslut. Jag vill också passa på att tacka revisorerna för den dialog som vi har haft möjlighet att ha under året, även om vi kanske inte alltid har varit helt överens!

Ändå så har ju revisorerna uppmärksammat, vilket man också kan läsa om, att det finns vissa brister men också att vi har tagit itu med en del brister, till exempel hur vi avrapporterar mål och uppdrag till fullmäktige, hur vi faktiskt har hittat en bättre hanteringsordning när det gäller ärenden och rättat till delegationsordningar och annat. Om vi läser revisorernas bedömning så kan vi konstatera att de bedömer att tillgängligheten i vården har förbättrats, att kollektivtrafikens tillförlitlighet huvudsakligen har uppfyllts och att målet att säkerställa en ekonomi i balans är uppfyllt, att räkenskaperna i huvudsak ger en rättvisande bild och att vi har en tillräckligt god intern kontroll. Det är lite grand detta som också årsredovisningen och bokslutet handlar om.

Nu vill jag rikta mig till Ingela Nylund Watz. Det är klart att allt inte är bra. Den dag då vi har slutat vilja bli bättre har vi redan slutat att vara bra. Därför tycker jag att det är lite tråkigt att höra ordet skrytvals, någonting som snarare kan uppfattas som motvals. Jag tycker att det är tråkigt att Ingela, som fick kliva in i krisår, inte uppskattar att hon har möjlighet att kliva ut ett "prisår". Någonting positivt har väl ändå hänt under den här tiden? Jag tycker att det till och med vore trevligt för Ingela Nylund Watz att känna att ekonomin, när hon nu lämnar landstinget, är god.

Vi har ett starkt resultat. Sjukvården har allt kortare köer och mer nöjda patienter och allt fler resande med kollektivtrafiken också är nöjda. Medarbetarna är mer friska och mer nöjda. Det tycker jag personligen inte är skryt. Jag tycker att det är vårt ansvar gentemot medborgarna, och det är ett faktum att landstinget med alla sina medarbetare faktiskt kan, vill och vågar.

Ingela, till dig vill jag ändå passa på, eftersom det här är din sista debatt – det kommer en avtackning av dig lite senare –, att ge ett litet råd: passa på när du kliver av den 1 maj att hämta andan, att sopa lite i stallet, att gå med hunden och att vara med familjen, för det är minst lika körigt när man kommer in i riksdagen, vilket jag tror att du har möjlighet att göra. Men då måste då måste man vara en alert oppositionspolitiker, för det är mycket att göra där då.

Anförande nr 119

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska inte tacka för de fina orden i förskott, för ni blir inte av med mig förrän i samband med att det här landstingsfullmäktigemötet upplöses. Jag ämnar nog delta i en och annan debatt ytterligare. Tack ändå!

Jag hade tänkt att för vår del försöka avrunda den här debatten lite grand på samma tema som finans landstingsrådet, men inte med det retoriska greppet, naturligtvis – jag är ju tyvärr inte moderat utan socialdemokrat.

Jag skulle väl kunna formulera mig så här: jag hade också tyckt att det har varit mycket trevligt att kunna lämna det här landstinget med vetskapen att vi har en ekonomi som är stabil nog att möta de utmaningar som vi står inför. Jag tycker att mycket av det som står i årsredovisningen ger en väldigt bra bild av de förutsättningar som vi har, men dessvärre måste jag faktiskt säga att jag blir en aning bekymrad när jag ser på det sätt på vilket den politiska majoriteten, den borgerliga, i det här landstinget förvaltar den kunskapen i sin överdrivet positiva pamflettartade kapp till årsredovisningsärendet.

För det är ändå så, Catharina Elmsäter-Svärd, att den stabilitet som vi har byggt under mandatperioden och under det år som vi nu reviderar, 2009, ska möta de utmaningar som vi står inför i framtiden. Jag kan bara säga att om det inte hade varit för det fantastiskt märkliga ränteläge som vi haft och för en del andra engångseffekter så hade det här bokslutet inte varit lika starkt. Mot den bakgrunden är jag bekymrad över att du målar världen i rosenrött.

Det som nämligen inte alls framgår av debatten och som jag har försökt att framhäva är att utmaningarna är ungefär tre, så vitt jag kan bedöma. Det är också mot den bakgrunden som man ska bedöma om det här är ett starkt bokslut eller inte.

För det första är det väldigt oklart hur skatteintäkterna kommer att utvecklas. Vi kan hoppas att den finansiella krisen har haft sina värsta vågor, men det tar lång tid att reparera skatteunderlaget i vår organisation.

För det andra har den borgerliga majoriteten som du leder skrivit under en in blanco-check på framtiden om väldigt stora investeringar, åtaganden för landstinget, och vi vet inte allt på vilket sätt det kommer att påverka utrymmet att bedriva verksamheterna i landstinget när vi ska betala räntor och amorteringar. För det tredje kommer landstinget att få 700–800 miljoner kronor mindre i statsbidrag nästa år.

De här tre faktorerna sammantaget leder mig till att ta till mig det som finns i årsredovisningen som en bra redovisning men att ändå göra en något mindre optimistisk bedömning om landstingets styrka.

Anförande nr 120

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag vet inte om det var något freudianskt som hände när Ingela Nylund Watz inledde med att säga att hon tyvärr inte är moderat, hon är socialdemokrat. Det kan vi alltid råda bot på, Ingela. Det är inga problem.

Så till det här med att vara bekymrad. Jag tycker att det är okej om Ingela Nylund Watz är bekymrad över den politiska kappan så länge hon inte är bekymrad över det som vi faktiskt har åstadkommit och det som verksamheterna har levererat. Jag håller mig mera till det innehållet, för det talar sitt tydliga språk. Det finns utmaningar som talar så mycket för osäkerhet. Ja, hur utvecklas skatteintäkterna? Det är en fråga som ju har sin koppling till det som Ingela Nylund Watz avslutade med, nämligen att regeringen drar in statsbidrag nästa år. Det sker ju därför att de inte skulle behövas på samma sätt just för att skatteintäkterna ökar, till och med lite mer än vad bidragen bestod av, men man tittar fortfarande på och följer utvecklingen noga.

In blanco eller inte? Jag tycker att vi ska vara väldigt tydliga med att vi har en avsikt och en vilja att fortsätta att låta det här länet vara en stark tillväxtregion.

Anförande nr 121

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det är detta som skiljer ett rödgrönt ledarskap från ett borgerligt. Vi skulle aldrig, mot den bakgrund vi har av Lédeltaktikens sätt att sköta landstingets ekonomi, teckna en check in blanco på skattebetalarnas bekostnad på framtiden där vi inte för landstingsfullmäktige samtidigt kan redovisa vilka effekter det har för utrymmet att bedriva våra verksamheter i stället för att betala räntor och amorteringar. Det är skillnaden, Catharina Elmsäter-Svärd.

Anförande nr 122

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande och fullmäktige! Jag tycker att vi har visat tre år i rad att vi har klarat att inte övertaxera våra medborgare, klarat av att leverera verksamhet som faktiskt allt fler tycker är allt bättre oavsett om man är patient eller resenär.

Ingela Nylund Watz avslutar med – och jag ska inte ställa en fråga eftersom hon inte har några fler replikmöjligheter – att mena på att det finns en skiljelinje mellan det rödgröna ledarskapet och alliansens ledarskap. Jag skulle ställa mig väldigt frågande, om jag vore i det rödgröna laget, vilket ledarskap som ska gälla framöver här i landstinget. I stort sett alla lösningar hittills från den rödgröna sidan är nämligen alltfler och mer höjda skatter, medan vi i dag hör signaler om att den nya växlingen av ledarskapet just i den här gruppen socialdemokrater snarare signalerar att skatten är för hög, den ska åtminstone vara oförändrad eller till och med sänkas. Därför undrar jag vad det är för ledarskap som är på gång på den rödgröna sidan och vad som kan oro medborgarna i så fall.

Anförande nr 123

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Catharina Elmsäter-Svärd behöver inte bekymra sig så mycket för växlingen av ledarskap. Jag är helt övertygad om att man, oavsett vem som är i ledningen för den rödgröna majoriteten under nästa mandatperiod, med vanda kommer att komma ihåg de är som Moderaterna tvingade landstinget genomlida under Lédel-eran och noga bevaka att det inte blir tal om några in blanco-checkar med fri dragningsrätt från statens sida på skattebetalarnas pengar i Stockholmsregionen.

För övrigt kan jag också konstatera när det handlar om ledarskap att det till sist ändå är väljarna som avgör. Om man ska låta påskina att en kombination av uteblivna skatteintäkter, minskade skattebidrag och in blanco-checkar till staten kan leda till en bättre vård, då har man på förhand bundit ryggen för en valförlust.

Anförande nr 124

Helena Söderlind Paus (S): Nu har jag hört alliansens företrädare tala om tillgången till vård en dryg förmiddag. Ni understryker hela tiden tillgången till vård, tillgängligheten och hur lätt det är att få träffa en läkare.

När Ville var åtta månader fick han problem med ihållande hosta. Nu är han två år, och under den här perioden har han för just den här hostan varit på ett BVC-besök, tre vårdcentralsbesök, ett akutbesök på Huddinge barnakut med ambulans, fem besök på barnläkarmottagningen Hägersten-Liljeholmen där vi har träffat fyra läkare. Det är sammanlagt tio besök. Tänk på vad det har kostat i resurser! Det har kostat pengar, vårdens tid, Villes tid, mediciner och faktiskt också i lidande för honom.

Nu har vi, för det är jag som är Villes mamma, äntligen fått en astma- och allergiutredning på honom.

Att snabbt få träffa en läkare är bra, men det är verkligen inte samma sak som att få rätt vård. Ni säger att patienterna är nöjda för att de får träffa läkare snabbt. Jag är fan inte nöjd!

Jag tänker inte ta någon replik på det här inlägget för jag blev mycket mer personlig än vad jag hade tänkt. Jag har suttit och hållit mig hela förmiddagen för jag ville inte säga det här. Jag tycker nämligen inte att man ska vara så här personlig i talarstolen, men jag kan faktiskt inte låta bli. Tio besök – han är två år!

(Ordföranden: Svordomar är ingenting vi använder i debatten.)

Jag ber om ursäkt!

(Ordföranden: Jag förstår upprördheten, men vi försöker använda andra ord.)

Anförande nr 125

Thomas Magnusson (V): Fru ordförande! Det har varit en ganska lång debatt och den har också varit fylld av stora kontraster. Oppositionen har, som jag uppfattar det, i vanlig ordning försökt att påvisa ett antal problem samtidigt som vi konstaterar att väldigt många bra saker sker i landstinget. Men vi har också velat lyfta blicken, för det är det som en bokslutsdebatt handlar om, att lyfta blicken titta lite längre fram, ställa frågan hur vi ska göra, vad är det som behövs?

Alliansen har däremot ägnat sig åt att slå sig för bröstet hela tiden och säga att allting är väldigt bra. De verkar inte ha tagit till sig vare den diskussion som vi har här eller, vilket kanske är allvarligare, de synpunkter som finns ute i verksamheterna.

Man kan väl också konstatera att alliansen har klarat resultatet på ett positivt sätt för 2009, lite grand räddade av gonggongen, eller hur jag nu ska uttrycka saken. Krisen blev inte så allvarlig som jag och kanske många med mig befarade. Att resultat blev som det blev tycker jag är oerhört positivt, och det ska vi vara glada över.

De låga räntorna gjorde sitt till för att vi skulle klara bokslutet, men det har också genomförts neddragningar, neddragningar som vi menar får allvarliga konsekvenser för verksamheterna på sikt.

Nu när vi behöver se mot framtiden och rusta oss så känns det som om alliansen redan har gett upp slaget om vad som ska ske i september. Ni tror inte att landstinget behöver rusta för framtiden, ni är inte medvetna om att landstinget har en del besvärigheter. Därför säger ni att allt är så himmelens bra så vi behöver inte rusta för framtiden.

Vi har en helt annan uppfattning, och vi tror också att Stockholms medborgare har en helt annan uppfattning. Det finns behov inom sjukvården, det finns behov inom kollektivtrafiken, och vi menar att det är viktigt att landstinget skjuter till mer resurser oavsett om de kommer från staten eller om landstinget fixar det själv eller hur vi kan realisera det.

Det ni pratar om är att allting är rosenrött i den blå alliansens landsting och att ni inte behöver några mer pengar från staten och att ni inte behöver mer pengar genom att höja skatten. Det är en bild som ni försöker slå blå dunster i ögonen på stockholmarna med. Vi får väl se vad som händer i valet, om ni kommer att få ta ansvar för den oansvariga politik som jag tycker att ni faktiskt står för i det här läget.

Vi vill däremot ta ansvar, och det är därför vi lägger vårt yrkande som innebär att vi behöver titta på den långsiktiga finansieringen och effektiviseringen med mera noggrannare. Det tror vi att det här landstinget har nytta av på sikt.

§ 65 Revisionsberättelser över dels landstingsstyrelsen, dels övriga nämnders, styrelser och bolags verksamhet för år 2009 samt ansvarsprövning (förslag 26)

Ordföranden: Då går vi över till ärendet om revisionsberättelser över dels landstingsstyrelsen, dels övriga nämnders, styrelser och bolags verksamhet för år 2009 samt ansvarsprövning.

Ansvarsprövningen efter det att vi har hört revisionens berättelser är kanske ett av de viktigaste beslut som en fullmäktigeförsamling fattar under ett år. Ni har alla fått underlag från den beredning som presidiet har gjort beträffande ansvarsprövningen, och vi har som vanligt ett gediget underlag från revisionen. Den jobbar, som ni vet, på fullmäktiges uppdrag och är indelad i tre olika revisionsområdena. Jag kommer först att ge ordet till revisorskollegiets ordförande och sedan till ordförandena i revisionsområde 1, 2 respektive 3. Därefter finns det möjlighet att ställa frågor till revisorerna.

Under den här punkten finns bestämmelser om revisionsjäv. Den enkla utgångspunkten är att ingen ska fatta beslut om att ge sig själv ansvarsfrihet. Det är enkelt och förstaeligt. Ingen bör diskutera eller kommentera något inom den nämnd där man själv har uppdrag – gruppledare och presidieledamöter undantagna. Det är utgångspunkten.

Anförande nr 126

Georg Jönsson: Fru ordförande, ärade landstingsfullmäktigeledamöter! Nu är det dags igen. Nu är det dags för oss i landstingsrevisionen att redovisa resultatet av vår samlade granskning och våra bedömningar avseende det gångna årets verksamhet. Det gäller samtliga styrelser, nämnder och bolag.

Vi har lämnat två delårsrapporter samt delredovisningar i augusti och i november. Jag har vid två tillfällen under det gångna året haft möjlighet att muntligen lämna en rapport till fullmäktige. Vid inledningen av mandatperioden lämnade jag en redovisning för fullmäktige under en halvtimmes tid vad gäller revisionens totala uppdrag enligt gällande lagstiftning, reglemente och annat. Som fullmäktiges ordförande har sagt arbetar vi på fullmäktiges uppdrag.

Landstingsrevisorerna noterar övergripande ett positivt ekonomiskt resultat på 1 100 miljoner kronor, vilket med 300 miljoner kronor överstiger det budgeterade, vilket är positivt. Vi är särskilt tillfredsställda med att den samlade sjukvården redovisar ett positivt resultat. Där har det tidigare varit ekonomiska problem. Vi noterar samtidigt en fortsatt positiv utveckling av såväl vården som trafiken. Det finns direktiv och uppdrag lämnade av fullmäktige. Landstingets olika verksamheter har generellt i allt väsentligt skötts på ett korrekt och tillfredsställande sätt och varit under ekonomisk kontroll.

Resultatet kan kort sammanfattas i tre avsnitt: ansvarsfrågan, påpekanden och revisionsarbetet som sådant.

För det första vad gäller ansvarsfrågan tillstyrker revisionen ansvarsfrihet för samtliga landstingets styrelser, nämnder och bolag. Vi har heller inte funnit anledning att rikta någon revisionsanmärkning eller revisionskritik avseende någon av landstingets verksamheter.

För det andra beträffande påpekanden: Vi lämnar påpekanden inom endast fyra områden, landstingsstyrelsen vad gäller ett antal viktiga internkontrollfrågor, vad gäller Karolinska Universitetssjukhuset en internkontrollfråga och vad gäller SL i några styrningsfrågor. Vi har också när det gäller färdtjänstnämnden en synpunkt av mer formell art.

För det tredje beträffande revisionsarbetet: Vi är eniga i alla de bedömningar som vi har lämnat till fullmäktige.

Det fullständiga materialet är överlämnat till fullmäktiges presidium. Vi har också på era bord delat ut "Nötskalet", ett sätt att lite mer lättfattligt ta del av våra synpunkter inom olika områden av landstingets stora verksamhet. Vi har också utanför salen dukat upp lite kompletterande underlagsmaterial till er.

Vi arbetar nu vidare vad gäller 2010 års verksamhet, och därför har jag fått möjlighet att på era bord få utlagt vår revisionsplan, som vi kommer att arbeta efter 2010, baserad på vår risk- och väsentlighetsanalys. Den rekommenderar jag till läsning.

Vi kommer att fortsätta arbetet med en god kontakt med dem vi reviderar och en dialog med de olika verksamheternas ansvariga.

Efter den här överblicken kommer närmare kommentarer att lämnas av ordförandena för de tre olika grupperna: Kenneth Strömberg, ordförande för grupp 1, Göran Hammarsjö, ordförande för grupp 2, och Gunilla Jerlinger, ordförande för grupp 3.

Med detta sagt tackar jag för ordet.

Anförande nr 127

Kenneth Strömberg: Ordförande, landstingsfullmäktige! Revisionen av 2009 års verksamhet är nu avslutad, och jag vill lämna några synpunkter och omdömen över verksamheten.

Alla enheter utom en i revisionsområde 1 har för 2009 fått betyget godkänt eller högre när det gäller såväl räkenskaper och intern kontroll som styrning. Som vanligt, vilket är glädjande, har SLL Internfinans fått det högsta betyget – som numera är bra – beträffande både intern kontroll och styrning.

Den interna kontrollen bedöms däremot inte som helt acceptabel för landstingsstyrelsens förvaltning, bland annat beroende på de brister i ärendehantering som har funnits under året.

För koncernen i sin helhet får områdena styrning och intern kontroll sammantaget bedömningen acceptabel, det vill säga godkänt. Räkenskaperna för samtliga nämnder och bolag bedöms också i allt väsentligt vara rättvisande.

Nu till några synpunkter vad gäller styrningen av verksamheten och ekonomin.

Trots ett kontinuerligt arbete med att utveckla ägarstyrningen inom landstinget kvarstår behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen när det gäller styrningen. Inte minst styrstrategin för sjukhusen, med ökade befogenheter och ansvar för sjukhusens styrelser, ställer ökade krav på ägarstyrningen.

På koncernnivå saknas mål avseende patientsäkerheten, liksom en tydlig ledningsstruktur för kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet. Utan tydliga mål på koncernnivå saknas förutsättningar att mäta i vilken riktning kvalitet och patientsäkerhet som helhet utvecklas.

Fru ordförande! Vi har också från revisionens sida granskat landstingsstyrelsens ärendehantering och konstaterat brister i densamma. De brister som påvisades i samband med kostupphandlingen – som har diskuterats under året – är inte acceptabla. Men vi har i revisionen funnit att det även i annan ärendehantering har funnits relativt stora brister. Detta har medfört att ett antal av de granskade besluten sannolikt fattats i strid med bestämmelserna i kommunallagen.

Ordförande! Nu några ord om den nya organisationen för färdtjänsten. Den infördes den 1 juli förra året och syftade till att få en ökad integration mellan den allmänna kollektivtrafiken och färdtjänstresorna. Effekterna av organisationen har det varit för tidigt att bedöma. Vi har däremot granskat beredningen av ärendet och konstaterar att den nya organisationen har medfört en svåröverblickbar och otydlig ansvarssituation.

Ordförande! Vi kritiserar därför landstingsstyrelsens beredning av ärendet inför det beslut som fullmäktige hade att fatta. Beslut, avtal och styrdokument är inte konsistenta och synkroniserade.

Ordförande! Jag går sedan över till vår bedömning av årsredovisningen.

Den löpande ekonomiska redovisningen har i huvudsak hållit fortsatt god kvalitet. Fullmäktiges långsiktiga finansiella mål har uppnåtts. Årsredovisningen för 2009 bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Årsredovisningen är dock återigen inte fullt ut upprättad enligt god redovisningssed, vilket har påpekats tidigare, sedan ett antal år tillbaka. Avvikelser förekommer alltså, liksom 2006–2008, vad gäller avsättningar för omstruktureringskostnader. Revisorerna har tidigare gjort påpekanden om de avsättningarna.

Det är viktigt att påpeka att fullmäktige inte ska besluta om vilka poster som ska redovisas ett visst år, vilket återigen de facto har skett i och med beslutet om ny avsättning i samband med månadsbokslutet för september 2009.

Sedan 1998 finns en kommunal redovisningslag som säger att god redovisningssed bestäms av rekommendationer från normgivande organ.

Årsredovisningen bedöms sammantaget i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och den ekonomiska ställningen.

Fru ordförande! Mot bakgrund av det jag har sagt här och det vi skriver i vår revisionsberättelse tillstyrker vi att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för landstingsstyrelsen och dess ledamöter för verksamhetsåret 2009.

Ordföranden: Vår avsikt var att någon partitillhörighet för revisorerna inte skulle anges på tavlorna. Men eftersom Georg Jönsson är ersättare i fullmäktige fanns han inlagd med partibeteckning i vårt system, och vi har inte kunnat ta bort den. För övriga revisorer anges ingen partitillhörighet. Men ordförandena för de tre revisionsområdena är ju utsedda av Socialdemokraterna.

Anförande nr 128

Göran Hammar sjö: Fru ordförande! Jag vill först kommentera det ordföranden sade om partitillhörighet. Enligt min bestämda uppfattning är jag utsedd till gruppordförande i revisorsgrupp 2 av landstingsfullmäktige. Det kan vi nog vara överens om.

Ordförande, ledamöter, åhörare! Revisorsgrupp 2, med ansvar för revision av sjukvårdsproduktion och patientnämnden, vill utöver vad som sägs i det revisionsunderlag som finns i foajén poängtera delar av revisionsområdet. Jag vill också anmäla iakttagelser

från den revision som har utförts av revisorerna Bernt Östh och mig själv för den gemensamma vårdorganisationen i Norrtälje.

Hälso- och sjukvården år 2009 har påverkats av förändringar och nya förutsättningar för hälso- och sjukvård. Jag vill peka på fyra områden som har betydelse för hur vi har tittat på det hela och som jag är övertygad om har betydelse även för andra.

- Flerårsavtal ger bättre möjlighet till framförhållning för sjukhusen men även risk för ökade krav på affärsmässighet i styrningen.
- Vårdgarantin ger ökad tillgänglighet inom vården men risk för att vissa patientgrupper nedprioriteras.
- Vårdvalet ger positiva effekter vad gäller tillgänglighet men även risk för fragmentisering av vården samt brister i vårdkedjor.
- Samverkan blir alltmer komplex. Äldreomsorgen och psykiatrin är de vårdgrenar som har störst problem.

Dessa områden blir naturligtvis av stort intresse framgent för revisionen och även för verksamhetsområdena.

Jag går nu över till att beskriva vår bedömning av styrelser och nämnder.

För HSN ser vi en god måluppfyllelse av fullmäktiges resultatkrav. Man har nått 48 mål jämfört med krävda 14. Prognoserna har varit underbyggda, även om brister har funnits i underliggande statistik för till exempel psykiatrin.

Ett av fullmäktiges mål för 2009 var att förbättra tillgängligheten till hälso- och sjukvården. Måluppfyllelsen pekar mot att tillgängligheten har förbättrats, men alla mål har inte uppnåtts. Förbättringar har dock skett vad gäller väntetider för besök och behandling eller operation beträffande specialistvården.

Det går tyvärr inte att uttala sig om måluppfyllelsen avseende målet om god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Anledningen är praktisk: två fördjupade analyser ur befolknings- respektive patientperspektiv kommer att redovisas först innevarande år. Vi har alltså saknat bedömningsunderlag. Men vi har ett år på oss, fru ordförande, så vi kommer tillbaka.

Revisionen har också granskat hur styrningen av sjukvården fungerar på en rad områden. Jag vill peka på de väsentligaste iakttagelserna.

1. Samverkan mellan landsting och kommuner har inte anpassats till de ändrade förutsättningar som råder, med bland annat vårdval och en mångfald av utförare.
2. Det finns vissa brister i såväl de kvalitetskrav som ställs på utförarna inom vårdvalet som hur kraven följs upp.
3. Ersättningsmodellerna på sjukhusen har lett till ökad administration för både sjukhusen och HSN:s förvaltning.
4. Ansvars- och arbetsfördelningen mellan landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden kan förtydligas när det gäller styrfrågor kring sjukhusen. Ni noterade nyss egentligen samma synpunkt från grupp 1.

Beställarrollen har förändrats i riktning mot mer uppföljning, utvärdering och analys i stället för förhandling och avtalstecknande.

Problem vad gäller hantering av värdfakturor och uppföljning av vårdgivarnas värdvolymer finns inte bara inom allmänpsykiatri och för sjukhusen. Liknande problem finns i flertalet ersättningsmodeller oavsett vem som vårdar. Modellerna innehåller ofta komplicerade och detaljerade regler som försvårar rätt registrering av diagnos och åtgärder. Det är även svårt att få ut korrekt information från IT-system som används för fakturering och uppföljning. Problemet är känt på många håll.

Vi inom revisionen har en betygssättning eller rating som jag vill redovisa som följer.

Alla enheter i det område som revisorsgrupp 2 avser har för 2009 fått betyget godkänt eller högre när det gäller räkenskaper och styrning. Vad gäller intern kontroll, det tredje området, är det med undantag för Karolinska Universitetssjukhuset godkänt eller bättre överlag.

För Karolinska bedöms den interna kontrollen som icke godkänd, främst på grund av iakttagelser i samband med revisionens IT-granskning, där vi har noterat brister i behörighetshanteringen.

AISAB, det vill säga ambulansbolaget, Stockholm Care, folktandvården och inte minst patientnämnden har fått högsta betyg – bra – för både intern kontroll och styrning.

Från och med 2009 har ansvaret för tillgängligheten för patienter som är berättigade till vårdgarantin förts över till sjukhusen genom flerårsavtalen. Sjukhusen visar en klar förbättring vad gäller såväl nybesök som tid för behandling, men de uppnår tyvärr inte fullmäktiges alla mål. Danderyds sjukhus och Södersjukhuset får sänkt betyg jämfört med förra året. Det blir alltså acceptabelt i stället för bra enligt vår betygsskala.

Styrningen bedöms sammantaget som acceptabel på Karolinska Universitetssjukhuset. Den är starkt jämfört med 2008. Resultatet beror på genomförandet av beslutat åtgärdsprogram. Revisionen har granskat genomförandet i särskild ordning. Den minnesgoda i församlingen vet ju att det fanns ett betydande underskott 2008. Det har blivit väsentligt bättre 2009.

Räkenskaperna för samtliga nämnder och bolag bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.

Tiohundra AB, verksamheten i Norrtälje, bedriver verksamheten i linje med övergripande mål om tillgänglighet och kvalitet. Tillgänglighetsmålen uppnås inte, och kvalitetsmålen visar varierande måluppfyllelse, med bättre utfall än föregående år.

Styrningen bedöms som acceptabel. Bolaget har en utvecklad modell för systematisk styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet samt information till styrelsen.

Den interna kontrollen bedöms som acceptabel. Rekommendationer har lämnats gällande bland annat rutiner för lönehantering och IT-säkerhet. Bolaget måste ta fram en internkontrollplan.

Sammanfattningsvis: Vi lämnar rena revisionsberättelser för alla revisionsobjekt med undantag för Karolinska Universitetssjukhuset. Ören revisionsberättelse för Karolinska lämnas på grund av att styrelsens interna kontroll inte har varit helt tillräcklig. Under året har vi uppmärksammat att informationssäkerheten har brister och sannolikt inte lever upp till gällande lagkrav – det handlar om patientdatalagen (2008:355). De brister som har noterats berör bland annat behörighetshanteringen samt loggning och uppföljning av IT system som innehåller patientinformation.

Sammantaget kan eniga revisorer för 2009, med påpekande för Karolinska, konstatera att ordning och redovisning är godtagbar. Räkenskaperna kan fastställas. Ansvarsfrihet tillstyrks från vår sida.

För 2009 års revision i Norrtälje konstaterar jag och Bernt Östh som revisorer att ordning och redovisning är godtagbar, att räkenskaperna kan fastställas och att ansvarsfrihet tillstyrks.

Med detta, fru ordförande, tackar revisorerna för sig.

Anförande nr 129

Gunilla Jerlinger: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Då är det slutligen grupp 3 som ska redovisa sina iakttagelser och redogöra för granskningsområdena för revisorsgrupp 3. Jag tänker inte gå in på de betygssättningar som tidigare grupper har gjort utan hänvisar till respektive årsrapport från revisionen.

Men jag vill ändå ta upp några av områdena. Det gäller först och främst AB Storstockholms Lokaltrafik. Jag vill inleda med att hänvisa till de särskilda förvaltningsrevisionella granskningar som har avlämnats i särskilda rapporter, som Förstärkt trafikplanering för ökad kollektivtrafik, Spårväg City – uppföljning av beredning och styrning, Störningsinformation inom kollektivtrafiken, Tunnelbanan – upphandling av entreprenör, SL:s arbete för ökad säkerhet och trygga, rena och attraktiva miljöer i kollektivtrafiken, Brandskyddsarbetet i kollektivtrafiken.

Årets resultat uppgick till 414 miljoner kronor, vilket ska jämföras med fullmäktiges resultatkrav på 55 miljoner. Det förbättrade ränteläget har självfallet påverkat resultatet positivt.

Vi kan också konstatera att punktligheten för tunnelbanan och pendeltågen har förbättrats. SL når därmed målen för 2009.

Tillgängligheten har förbättrats men är inte helt i nivå med uppsatta mål.

Fler resenärer än 2008 är nöjda med tidhållningen inom kollektivtrafiken. Andelen nöjda pendeltågsresenärer är fortfarande låg, men med en positiv utveckling de senaste åren.

Styrningen bedöms sammantaget vara acceptabel. Granskningen visar dock att det saknas mål och strategier för att styra mot en ökad kollektivtrafiksandel. Vidare har SL haft problem vad gäller projektstyrningen i större projekt, bland annat i trygghetsprojektet, spårväg City och tunnelbaneupphandlingen. SL har också problem med att hantera information vid omfattande störningar inom spårtrafiken.

Den långa vintern 2009-2010 med mycket snö och kyla har inneburit stora påfrestningar på särskilt spårtrafiken. Frågor måste ställas om beredskapsplanering, störningsinformation, ersättningstrafikering, underhåll etcetera har en nivå och kvalitet som är tillräcklig för att klara även svåra vinterförhållanden.

Även det delade ansvaret för trafikering och underhåll mellan Banverket och SL skapar funderingar och frågor.

Den interna kontrollen bedöms vara acceptabel. Synpunkter lämnas dock angående problem med avtalsuppföljningen, särskilt inom busstrafiken. SL:s hantering av intäktssäkring samt risker kopplade till SL Access-projektet är också avgörande för att framöver säkerställa en god intern kontroll.

Lekmannarevisorerna har också avlämnat särskilda granskningsrapporter för dotterbolagen inom SL. De är SL Infrateknik AB, AB SL Finans, SL HR-service, SL Kundtjänst AB och så de vilande bolagen Fastighets AB Viggstaberget och SL Lidingö Trafik AB.

Jag skulle också vilja nämna något om färdtjänstnämnden. Ordföranden i grupp 1 har redan konstaterat att det finns en koppling till landstingsstyrelsen. Det gäller det beslut som landstingsfullmäktige tog i december 2008 om att uppdraga åt färdtjänstnämnden att tillsammans med SL genomföra en överföring av alla verksamheter inom färdtjänsten som inte berör myndighetsutövning till SL. Det genomfördes vid halvårsskiftet 2009.

Den genomförda organisationsförändringen har enligt vår mening medfört en svåröverblickbar och otydlig ansvarssituation. Vad gäller revisionen och ansvarsprövningen för 2009 innebär detta att denna för andra halvåret 2009 har gjorts exklusive den nyinrättade färdtjänstverksamheten vad avser både färdtjänstnämnden och SL. I konsekvens med detta görs inskränkningar i de omdömen som revisionen ger för styrning och intern kontroll för respektive styrelse.

Ordförande! I och med denna föredragning har jag särskilt lyft fram frågor som rör SL och färdtjänstnämnden. För övriga områden, med Locum AB, Medicarrier AB, regionplanenämnden, kulturnämnden och Waxholmsbolaget, hänvisas till av revisionsgrupp 3 avlämnade årsrapporter.

Inom området för revisionsgrupp 3 har avlämnats granskningsrapporter för bolagen. Där bedömer vi sammantaget att verksamheterna har skötts på ett i huvudsak och i allt väsentligt ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

I våra lämnade berättelser för kulturnämnden, regionplanenämnden och färdtjänstnämnden bedömer vi sammantaget att verksamheterna i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att räkenskaperna är rättvisande och att den interna kontrollen har varit tillräcklig, med undantag för färdtjänstnämnden, där styrning och intern kontroll inom den nya organisationen inte helt kunnat bedömas.

Slutligen: Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas ledamöterna i styrelsen.

Ordföranden: Nu är ordet fritt. Jag påminner fullmäktigeledamöterna om de jävsregler som jag lite förenklat förklarade inledningsvis, nämligen att ni inte bör diskutera eller kommentera något som ligger inom den nämnd där ni själva har uppdrag, med undantag av presidierna – den regeln gäller för att man ska kunna bemöta något påstående från revisorernas sida som man anser är felaktigt.

Nästa talare är Peter Kockum, som har uppdrag i regionplanenämnden och Storstockholms Lokaltrafik och alltså inte får tala om dem.

Anförande nr 130

Peter Kockum (M): Fru ordförande! Jag är stillsamt bekymrad över revisionen och dess omfattning totalt. Jag har årsredovisningen här och revisionsrapporterna där – de väger mycket. Då har jag inte räknat med det berg av papper som ligger ute i foajén.

Jag ser det som så att revision är något som ska göras i efterhand. Själva ordet *revision* säger: titta på igen. Imperfektum!

Om man läser den utdelade revisionsplanen får man inte det intrycket. Revisionen följer snarare en utveckling som har emanerat från regeringens lag rörande revision, där revisionsbyråerna inte ska granska små tobakshandlare som har råkat sätta sig på aktiebolag för dyra pengar utan viktas om sig till att syssla med konsultrapporter.

Så sker i det kommunala, och så sker också här. Då finner vi att man ger sig in i ärenden som är pågående. Man blir så att säga en parallellorganisation som tittar på ett händelseförlopp, någon sorts revisionskommisarie som går in i saker som de många gånger inte har aning om hur det hanteras.

Det är inte en bra utveckling, fru ordförande. Det finns all anledning att titta närmare på den utvecklingen ur politisk synpunkt. Vi ska naturligtvis ha en bra revision. Men den ska vara smal, fokuserad och smidig. Den här revisionen är inte det.

Anförande nr 131

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill för vår partigrupps räkning tacka revisionen för den oerhört fina genomgång som är gjord av landstingets verksamheter och för egen del tacka för den rådgivande roll som jag upplever att revisionen många gånger spelar, inte minst i en situation då man innehar ledande positioner i landstingsstyrelsen. Vi talar ändå om en verksamhet som för närvarande omsluter 70 miljarder kronor, och jag är helt övertygad om att den mår väl av en aktiv och väl fungerande revision.

För egen del vill jag fästa fullmäktiges uppmärksamhet på några förhållanden som revisionen särskilt pekar på.

Det första gäller att bokslutet i år igen inte är upprättat i enlighet med det som kallas god revisionsred. Jag noterar att det är fjärde året i rad som revisorerna tar upp den frågan och riktar den kritiken i sin redovisning. Jag tycker att det är ytterst anmärkningsvärt.

Avsättning för omstruktureringskostnader, som det handlar om, är inte bokförda korrekt i enlighet med den kommunala redovisningslagen och inte heller enligt rekommendationer från normgivande instanser. Jag tycker att det är väldigt underligt. Man kan undra vilka överväganden finanslandstingsrådet och majoriteten gör.

Vad är det för fel på kritiken från revisorerna? Varför överprövar ni år efter år rättmätiga krav från revisionen om att bokslutet ska upprättas i enlighet med god redovisningsred? Om inte annat kunde det väl vara intressant för revisorerna att få det beskrivet av finanslandstingsrådet i samband med den här debatten.

Jag hoppas verkligen att det är sista gången som landstingsfullmäktige behöver vara med om den typen av kritik.

Det andra i revisorernas berättelse som jag väljer att lyfta upp och fästa uppmärksamheten på handlar om brister som har påvisats i samband med kostupphandlingen. Så här skriver revisorerna i sin berättelse:

”Granskningen visar att det funnits relativt stora brister, vilket medfört att ett antal av de granskade besluten sannolikt fattats i strid mot bestämmelserna i kommunallagen. Revisionens samlade bedömning är att ärendehanteringens måste förbättras för att motsvara kommunallagens krav samt kraven på god intern kontroll.”

Vidare konstaterar revisorerna att beslut har fattats om förändringar men att de ”kan komma att åtgärda en del av revisionens iakttagelser”.

Det är just så det är. De åtgärder som har vidtagits kommer till rätta med bara en del av de uppdagade bristerna. I SKL:s granskning pekas det nämligen på att upphandlingen har hanterats och kantats av brister i förvaltningskulturen och den förvaltningsmässiga kompetensen.

Det är min uppfattning att en väl fungerande förvaltningskultur innefattar en vilja att vara öppen och transparent. Det är uppenbart att den viljan inte har varit ett framträdande drag hos ledningen för landstingsstyrelsens förvaltning under 2009, där kostupphandlingen är enbart ett belysande exempel. Det finns i dag, precis som revisorerna har påtalat, uppenbara brister i ärendehantering, diarieföring och förvaltningsrättslig kompetens samt inte minst en uppenbar brist på transparens.

Avslutningsvis: Mot bakgrund av det här årets revision finns det all anledning för landstingsstyrelsen och särskilt dess ordförande oavsett kulör att under 2010 eller för den delen redan från och med nu säkra en erforderlig uppstramning av rutiner, kompetensutveckling, ändamålsenlig organisation samt sist men inte minst rätt ledningsbemanning.

Ordföranden: Nästa talare är Thomas Magnusson, som har suppleantuppdrag i Locum och är adjungerad i FoUU-utskottet.

Anförande nr 132

Thomas Magnusson (V): Fru ordförande! Jag begärde ordet för att säga i princip detsamma som Ingela Nylund Watz tog upp, prata om omstruktureringskostnaderna och ärendehantering. Jag tycker inte att jag behöver upprepa det. Ingela har fäst fullmäktiges uppmärksamhet på två mycket väsentliga frågor som revisionen tar upp.

Jag vill också passa på att tacka revisorerna för det gedigna arbete som vi har fått redovisat skriftligt men också för de ganska gedigna muntliga föredragningarna här. Jag tycker att det har varit oerhört viktigt och intressant att ta del av dem.

Jag vill kommentera det Peter Kockum säger. Jag förstår att man vill göra en jämförelse mellan vad som står i årsredovisningen och kanske vad som finns i revisionsberättelserna. Det kanske är just därför det finns revisionsberättelser – för att man ska se på vad som står i årsredovisningen och granska det som sammantaget har skett under det gångna året.

Om jag tolkar Peter rätt skulle det finns en motsättning i det, men det har jag svårt att förstå. Snarare är detta ett uttryck för att någon kontrollerar att det fullmäktige har beslutat blir fullgjort. Jag vet inte om det Peter pratar om – huruvida revisionen ägnar sig åt det som har varit kontra det som pågår – är din egen personliga uppfattning eller om det är en uppfattning som Moderaterna har. Det vore bra om vi fick en tydlig fingervisning om det.

Det är en ganska allvarlig anklagelse som Peter Kockum riktar mot revisionen, där han i praktiken säger att de inte gör det jobb som det är sagt att de ska göra. Det känns inte bra.

Jag måste också tillägga att det är svårt för oss som företräder Vänsterpartiet att veta om det under den här mandatperioden har skett någon ändring i revisionens arbete, eftersom vi inte får delta. Det kanske finns skäl att fundera över om det har skett en förändring som innebär att den varningssignal som Peter vill skicka upp har något belägg eller inte. Jag kan tyvärr inte svara på den frågan.

Ordföranden: Nästa talare är Vivianne Gunnarsson, som är ledamot i landstingsstyrelsen och därför inte får kommentera det som gäller landstingsstyrelsen.

Anförande nr 133

Vivianne Gunnarsson (MP): Jag vill kommentera det Peter Kockum har sagt. Men först vill jag i alla fall tacka revisorerna för ett gott arbete. Sedan vill jag inte upprepa vad som har sagts av övriga, och jag kan inte heller göra det och får inte göra det.

Peter Kockums uttalande tycker jag är mycket märkligt. Här i landstinget hanterar vi 60 miljarder som inte är våra utan skattebetalarnas medel. Inget av det som finns här är vårt eget. Alla som får bidrag från någon offentlig verksamhet ska ha revision. Det gäller egentligen den minsta lilla handikappförening. Det regeringen nu har gjort beträffande aktiebolagen gäller inte när det handlar om offentliga medel.

Jag tycker att Peter Kockums anmärkning är otroligt märklig. Revisionen ser på olika delar av verksamheten lite djupare och är ett komplement till den årsredovisning som vi får. Hur ska vi annars få vetskap om vad de andra ögonen kan se? Jag förstår inte hur vi ska kunna ha så många ögon både framåt och bakåt, i nacken och åt sidorna, så att vi kan se hela verksamheten. Vi måste ha hjälp av andra för att kunna värdera och titta på verksamheten.

Då är det jätteviktigt att alla partier har en ledamot i revisionen. Vi i Miljöpartiet har inte det. Det är något som man absolut måste ändra på.

Om man skulle ändra på något handlar det inte om att ta bort revision. Man kan minska på en viss del av revisionen. Men då måste man ersätta det med intern kontroll och intern revision.

Ni kanske kommer ihåg vad som hände EU-kommissionen för tio år sedan. Där hade man en internkontroll efter fransk modell. Sedan ändrade man till den typ av modell som vi i de nordligare länderna brukar ha, där man internkontrollerar varje enhet under gång, så att säga.

Jag tycker det är helt otroligt att man kan säga att dessa extra ögon inte ska finnas, när man hanterar verksamhet som skattebetalarna lägger 60 miljarder kronor på om året.

Vi har fått en förteckning över revisions- och granskningsrapporterna för 2009, så vi själva behöver inte lägga ner mer arbete på detta än vi måste. Vi kan läsa de sammanfattande fyra sidorna om vi inte orkar titta igenom allt vad revisionen har åstadkommit.

Jag vill i alla fall tacka revisionen för ett jättebra jobb. Jag hoppas verkligen inte att det blir en ändring utan att vi kommer att få fortsatt goda revisionsrapporter.

Anförande nr 134

Peter Kockum (M): Vivianne Gunnarsson tycker att mitt inlägg var märkligt. Det kan man ju tycka när man inte har förstått det.

Jag talar om revision som en verksamhet som ser på något som har varit, inte en parallellorganisation som i likhet med någon sorts revisionskommisarie är inne och rotar i en pågående process. Det är så jag ser det – rätt eller fel.

Detta var tydligen väldigt känsligt. Caesars hustru får inte misstänkas. Det enda jag kan säga i den delen är: Jag har haft en farhåga för att Caesars hustru har blivit för fet.

Anförande nr 135

Vivianne Gunnarsson (MP): Det är väldigt tråkigt att bli anklagad för att inte förstå vad som har sagts. Jag förstod mycket väl vad som sades. Jag har själv ett revisionsförflutet. Det är därför jag kan stå här och prata om det. Jag har jobbat med utvärderingar. Jag vet vad kommissionen gjorde.

Det man gör är självfallet att arbeta med frågorna under gång. Det måste man göra för att kunna hålla sig ajour. Jag skulle inte gilla en revision som bara skrev en rapport efteråt, utan jag tycker det är jättebra att de går in och arbetar under tiden och att vi under tiden får veta vad de håller på med. Jag tycker det är fantastiskt att vi kan få så pass bra rapporter som vi får.

Vill man göra ett bättre jobb kan man göra mer av utvärdering och internrevision. Jag välkomnar om vi får ännu bättre sådana rapporter, för vi är lite dåliga på utvärdering i landstinget.

Anförande nr 136

Anders Johansson (S): Fru ordförande! Revisorerna är inte landstingsledningens eller landstingsstyrelsens instrument för att kontrollera och granska verksamheten utan är till för oss som är ledamöter i fullmäktige, för att vi ska kunna granska verksamheten och så småningom ta ställning till frågan om ansvarsfrihet, exempelvis för dem som har fått uppdraget att sitta i nämnder och styrelser, och se hur de har skött sin verksamhet och om de har levt upp till de beslut och uppdrag som vi i landstingsfullmäktige har givit dem.

När ordföranden lämnade ordet fritt gjorde hon det för att vi skulle ha möjlighet att ställa frågor till revisorerna – inte för att vi skulle debattera med varandra i egentlig mening.

Det som ledamoten Peter Kockum har tagit upp skulle man dock trots allt kunna säga är ett intressant inlägg. Han som ledamot av landstingsfullmäktige tycker att den granskande funktion som landstingsrevisorerna har är för stor. Den är inte tillräckligt smart, fick vi höra, och den är inte tillräckligt vass.

Jag tycker att landstingsrevisionen är smart, och jag tycker att den är vass och bidrar med mycket gott till det arbete som vi i fullmäktige har att genomföra.

Jag delar inte heller Peter Kockums uppfattning att revisionsarbetet bara handlar om att granska det som har varit. Jag tror att många av oss som har suttit i en styrelse, ett bolag eller en kommun ofta kan uppleva det som ganska bra att konsultera revisionen under det löpande arbetets gång för att inte kliva fel utan för att göra rätt enligt de regler, lagar och annat som vi har att rätta oss efter.

Därför ska jag göra precis som fullmäktiges ordförande sade när hon öppnade upp punkten för diskussion, fråga revisorskollegiets ordförande om han delar Peter Kockums uppfattning att revisionen är för stor, för fet och inte tillräckligt vass.

Anförande nr 137

G e o r g J ö n s s o n: Fru ordförande! Ärendet gäller vad jag har förstätt granskningen av 2009 års verksamhet. Som jag sade tidigare informerade jag fullmäktiges ledamöter vid mandatperiodens utgång under någon halvtimme om vad revisionens uppdrag går ut på.

Omslutningen är uppemot 70 miljarder. Revisionskostnaden understiger 0,5 promille. Vi är enligt gällande kommunallag skyldiga att anlita sakkunniga i vårt arbete. Vi har eget kontor, och vi arbetar i stor utsträckning med privata sakkunniga.

Vi ska granska räkenskaperna. De är i stor utsträckning utlagda på privata företag. Vi ska granska verksamheten löpande under året och se om den bedrivs ändamålsenligt och effektivt, om man har god styrning under arbetets gång under året och om den interna kontrollen fungerar.

Vi har gjort en enkät till fullmäktiges ledamöter och andra som jag nämnde kort i samband med novemberrapporten. Vi har haft en extern konsult som har gjort utvärderingen. Jag upplevde att vi fick gott betyg. Därför är min avsikt inte att ändra arbetssättet, utan vi arbetar vidare som vi har gjort tidigare. Det är ingen förändring gentemot föregående mandatperiod.

Anförande nr 138

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Fru ordförande, fullmäktige! Det är möjligt att Peter Kockum missförstod mig, att jag framförde en synpunkt på om du skulle få framföra din kritik. Jag ber om ursäkt om du uppfattade det på det sättet. Självfallet måste du, precis som alla vi andra, kunna ha en uppfattning även om hur revisionen sköter sitt arbete.

Min uppfattning var att jag framförde ett tack för det fantastiska arbete som jag tycker att revisorerna har gjort. Men det betyder inte att det inte går att föra en fortsatt diskussion om hur det ska se ut framledes.

Den fråga som jag ställde i mitt förra inlägg var om det handlade om en personlig uppfattning från den moderata ledamoten Peter Kockum eller om det är en uppfattning som Moderaterna har. Därför måste jag fråga dig, Catharina Elmsäter-Svärd: Är detta en uppfattning där Moderaterna menar att revisionen har ett annat uppdrag, så som Peter Kockum beskrev det, eller är detta en uppfattning som den enskilda ledamoten har?

Anförande nr 139

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande, fullmäktige! Det går väl att göra politik av det mesta. Jag tycker att det är precis så nu.

Det är klart att revisionen har ett uppdrag som vi har formulerat från landstinget. Vi har inte tänkt att vi ska ändra några uppdrag. Revisionen har sitt givna uppdrag.

Vi har haft ganska mycket dialog under året, vilket jag har möjlighet till i presidiet tillsammans med revisorerna. Som jag sade i mitt tidigare anförande har jag haft möjlighet att diskutera en hel del med dem.

Något som jag tycker har blivit mycket bättre, vilket man också ser i revisionsrapporten, är att revisionen har påbörjat ett arbete med att inleda förstudier för att se om man ska gå vidare med ytterligare revisioner. Det tycker jag är en förbättring, för att veta att man lägger krut på rätt saker. Det finns en ömsesidig ambition i den delen.

Men Thomas Magnusson lär stå i den andra talarstolen för att hitta splittring i vår grupp. Thomas Magnusson sade tidigare att varje person som sitter här inne har rätt att ställa vilken fråga den vill som person eller som grupp. Det må du tolka precis som du vill.

Anförande nr 140

Thomas Magnusson (V): Tack, Catharina! Jag tolkar det så att vi därmed kan konstatera att det är ledamoten Peter Kockum som har uttryckt en annorlunda uppfattning, visserligen helt legitimt, men att vi i övrigt är helt överens om hur gången ska se ut när det gäller revisionens arbete.

Anförande nr 141

Anders Johansson (S): Fru ordförande! Jag vill bara tacka revisorskollegiets ordförande Georg Jönsson för det svar han gav på min fråga. Jag tycker att det var ett bra svar. Jag tror att många här i salen delar hans uppfattning, nämligen att omfattningen av revisionen är väl avvägd och har den storlek som den behöver ha för att kunna förse oss i församlingen med beslutsunderlag, granskning och annat som vi har att utöva gentemot dem som har fått förtroendet att sitta i nämnder och styrelser.

Sedan vill jag bara för min egen del – och säkert också för många andra här i salen – understryka att det inte var Thomas Magnusson som satte igång debatten och begärde ordet, utan det var faktiskt Peter Kockum gjorde det. Och det var inte så att han ställde några frågor, vilket Catharina Elmsäter-Svärd gav antydningar om, utan det var ganska tydliga påståenden.

Sedan är jag inte riktigt lika säker som Thomas Magnusson på vad Catharina Elmsäter-Svärd egentligen sade när det gällde om det var Peter Kockums egen uppfattning eller inte. Men det är väl ingen idé att förlänga diskussionen om det.

Ordföranden: Som ordförande i landstingsfullmäktige har jag och presidiet ett särskilt uppdrag att ha kontakt med revisionen. Jag är också ordförande i revisionens budgetberedning, som är en speciell grupp. Där måste vi göra bedömningar som grundas på den diskussion som förs här. Det är inte så många gånger om året som man kan diskutera också revisionens arbete, så på det sättet var det naturligtvis helt legitimt av Peter Kockum att ta upp en sådan synpunkt.

För min del känner jag att det är viktigt att vi ser revisorerna som en tillgång och som en grupp som är fristående från politiken och som ser på den verksamhet vi bedriver i landstinget. De måste känna att de har vårt förtroende. Detta är en förtroendefråga. Vi kan heller inte lägga os i hur de jobbar, utan de måste känna att de jobbar självständigt.

Revisorerna blir mer och mer fristående från politiken. Det finns ny lagstiftning som säger att man inte kommer att kunna vara ledamot i fullmäktige och samtidigt vara revisor, något som hittills har varit möjligt. De har presidiets fulla förtroende. Det är viktigt att efter den här diskussionen poängtera detta.

§ 67 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 142

Inger Ros (S): Ordförande, fullmäktige! För ett tag sedan kunde man läsa i DN att bland annat Barnmorskeföreningen skrev att man skulle flytta de medicinska aborterna från Karolinska i Huddinge till Solna. Då blev jag bekymrad. Jag anser att vården i vårt län redan är snedfördelad mellan södra och norra sidan. Det finns mycket mer vård på norra sidan.

Det är olyckligt om det stämmer att de medicinska aborterna ska flyttas. Då du, Filippa Reinfeldt, inte har vare sig bemött eller dementerat detta tänkte jag ta tillfället i akt att här i fullmäktige fråga dig om du kommer att agera för att tillgängligheten för medicinsk abort inte ska försämrats i södra delen av länet.

Anförande nr 143

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Tack, Inger, för frågan. Det korta svaret skulle kunna vara ja, men jag tycker att din fråga förtjänar mer utrymme. Detta är en viktig fråga som vi har haft uppe i Hälso- och sjukvårdsnämnden och diskuterat mycket. Frågan grundar sig, precis som Inger sade, på den oro som Barnmorskeförbundet ger uttryck för i sin skrivelse, som bland annat handlar om att Karolinska Universitetssjukhuset har lämnat ett förslag om hur man vill omstrukturera aborterna i vad gäller den geografiska spridningen.

Jag kan direkt lämna besked om att när denna förfrågan inkom till förvaltningen så blev svaret på den nej. Det var för tre fyra veckor sedan. Det pågår mycket diskussioner, inte minst för att vi alla vet att det är viktigt med god tillgänglighet till medicinska aborter runt om i länet. Det är en viktig kvalitetsfråga för kvinnor som vill ha detta.

Jag kan också berätta att förvaltningen har författat och sänt i väg ett svar på skrivelsen där man bland annat slår fast att frågan snarast tas upp vid ett möte där man ska diskutera just tillgängligheten till aborter för kvinnor i de sydvästra länsdelarna och säkerställa att tillgängligheten inte försämrats där. Jag tror att detta redan har ägt rum.

Jag kan också redogöra för att taken i beställningarna vad gäller aborter har tagits bort. Södertälje sjukhus har meddelat att man gärna utför fler aborter än i dag om behov finns. Det har förvaltningen naturligtvis ställt sig oerhört positiv till.

Karolinska har alltså fått nej på sin förfrågan. Nu förs samtal om hur man ska säkerställa att tillgängligheten till aborter är god också för kvinnor i den sydvästra länsdelen.

Anförande nr 144

Inger Ros (S): Ordförande! Tack för svaret, Filippa! Jag förstår att du också tycker att det här är viktigt. Det hör jag på ditt svar. Men jag vill ändå skicka med att jag inte tycker att det räcker att man utökar beställningarna på Södertälje sjukhus. Jag tycker att det är för lite med en plats i hela södra länet för att man ska klara av den här frågan.

Vi har tidigare haft diskussioner här i fullmäktige om att man inte ens har klarat denna verksamhet under sommarmånaderna, vilket har lett till att kvinnorna har tvingats till mer komplicerade ingrepp då det inte har funnits tillgång till medicinska aborter. Jag tycker inte att det är acceptabelt att de finns bara på ett ställe.

Inför den här diskussionen var jag inne på Vårdguiden och kunde konstatera att det är väldigt dålig information där om var man kan göra medicinska aborter. Det tycker jag att man ska se över, så att man snabbt kan hitta rätt.

Anförande nr 145

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Tack, Inger! Det är bra att du lämnar denna information. Det ska jag också se till att föra med. I dag är det möjligt att få medicinska aborter utförda på ganska många ställen i länet. Förvaltningen har också uppmuntrat sjukhusen att flytta ut en del av de aborter som inte kräver sjukhusens resurser, så att de ska finnas närmare där folk bor men också så att antalet kan öka.

Vi har också förbättrat tillgängligheten, bland annat genom att ta bort taken i alla vårdavtalen. Tidigare fick vårdgivarna utföra bara ett visst antal medicinska aborter. Det har vi nu ändrat på. Vi har också sett till att de har utökat öppettiderna, inte minst under sommaren.

Jag delar din oro om det inte finns tillräckligt god information på Vårdguiden. Det ska vi naturligtvis se till att föra tillbaka till förvaltningen. Det är självklart.

Anförande nr 146

Inger Ros (S): Ordförande! Det finns ju en ganska hygglig tillgång i norra delen av länet, men i den södra delen finns det bara Huddinge och Södertälje. Därför är det väldigt viktigt att det inte bara blir Södertälje sjukhus som tillhandahåller medicinska aborter. Jag tror att det är väldigt viktigt för kvinnor i Botkyrka och Huddinge att ha lite närmare tillgång.

Jag har inget emot om man lägger detta i annan verksamhet och att inte alla aborter behöver ske inom den högspecialiserade vårdens väggar. De ska däremot vara lättillgängliga och finnas på fler ställen än bara på Södertälje sjukhus.

Jag kommer att hålla noga koll på den här frågan, Filippa, så att du nu gör det du lovar i talarstolen.

Anförande nr 147

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Tack, det är alltid bra med en nagel i ögat, Inger. Medicinska aborter finns i dag i Södertälje, Handen, Nacka, Huddinge och på SÖS. Det finns som sagt en förfrågan från Karolinska om att få koncentrera denna verksamhet till Solna, men som jag sade tidigare har förvaltningen redan svarat nej på denna förfrågan.

Fråga 2

Anförande nr 148

Gunilla Roxby Cromwall (V): Ordförande! Det är bra med frågestunden i fullmäktige, för då kan man ibland snabbt rätta till problem som håller på att uppstå. Jag tror att det nu håller på att ske med Icashmaskinerna. Det är de nya kontantmaskinerna som håller på att installeras för att man ska kunna köpa kontantbiljetter i kollektivtrafiken. Jag har av flera spärrvakter fått reda på att de inte fungerar och att de tar för lång tid att använda. Nu hoppas jag att detta inte blir en politisk fråga utan att de problem som finns omgående ska rättas till.

Därför har jag ställt frågan: Tycker du att servicen för de kontantbetalande resenärerna har förbättrats sedan införandet av Icash? Det har alltså blivit väldigt krångligt och tar mycket lång tid att köpa en kontantbiljett.

Anförande nr 149

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, ledamöter! I ett försök har 13 av 150 bemannade entréer i tunnelbanan fått slutna kontanthanteringssystem. Syftet är att minska ränsrisken och förbättra arbetsmiljön. Det är för mig viktigt med en trygg arbetsmiljö för personalen. Tidigare har det funnits arbetsmiljökrav på att spärren ska hållas stängd under den tid det tar att räkna kassan vid byte av personal, men med det nya systemet kan avlösning ske flygande, utan störningar för resenärerna. Det är tanken.

Det har varit vissa inkörningsproblem med det nya systemet, i huvudsak beroende på handhavandefel. Utbildningen av personalen kommer därför att intensifieras och förbättras. Det slutna systemet innebär, som ni säkert har sett i affärer, på banker och liknande, att man stoppar in sedlarna i en automat som tar hand om dem. Då behöver man aldrig räkna kassan manuellt. Precis som frågeställaren påpekar har det varit problem med att få detta att fungera friktionsfritt. Det är ju inte bra. Därför har jag fått beskedet att man nu ska förbättra utbildningen, så att det hela kan fungera bättre.

Jag hoppas att vi ska kunna ha det här systemet överlag. Det underlättar som sagt för personalen. Deras arbetsmiljö blir tryggare, för det finns inga kontanter att råna någon på i spärrarna i tunnelbanan, och det är en bra utveckling.

Anförande nr 150

Gunilla Roxby Cromwall (V): Det du säger är bra alltsammans, men det är inte det som problemet handlar om. Jag ska läsa vad en spärrvakt har skrivit till mig.. Han tycker att jag ska besöka någon station och köpa biljett. Det har jag tyvärr inte gjort, för jag har ett accesskort, men han skriver: Prova gärna att vara två eller flera personer som ska köpa biljett, för då tar det tid. Man kan nämligen inte köpa flera biljetter samtidigt.

Vi har stora kongresser med många besökare här i stan. Vi har turister, och vi har många barnfamiljer som kan vara ute och resa och kanske ska lösa tre fyra biljetter samtidigt. Problemet är alltså att man inte kan köpa flera biljetter samtidigt, och här vill jag att du hjälper till. Man måste lösa en biljett åt gången. Då tar det jättelång tid, och man missar sitt tåg.

Icashmaskinerna finns på Fridhemsplans, Västra skogens, Stadshagens, S:t Eriksplans, Kristinebergs och Thorlidsplans tunnelbanestationer. Jag hoppas att detta är inkörsproblem och inte inköpsproblem, så att vi inte har köpt in fel maskiner utan att vi kan rätta till detta.

Anförande nr 151

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Jag kan bara svara med det besked jag har fått, nämligen att problemen beror på att man inte har fått tillräckligt bra utbildning. Det i sig är inget bra. Där delar jag din kritik. Det är klart att detta ska fungera så bra som möjligt. När rätt utbildning är genomförd ska systemet flyta mycket snabbare. Det säger sig ju självt. På Ica, där de har det här systemet, behöver man ju inte ta varje vara för sig och betala mellan varorna. Det handlar om hur man programmerar utrustningen och hur man handhar den. Det är det som är det avgörande.

Man kan visst rikta kritik mot att man alltså har varit fumlig när man utbildat dem som hanterar detta på 13 ställen, men jag har fått löfte om att det ska rätas till. Du och jag gemensamt får väl se till att följa upp så att det blir så.

Anförande nr 152

Gunilla Roxby Cromwall (V): Som jag sade inledningsvis hoppas jag verkligen att detta inte är en politisk fråga utan att vi rättar till det här problemet, så att våra resenärer kan köpa de biljetter de vill ha utan att det ska ta så här lång tid. Med detta nöjer jag mig i dag.

Anförande nr 153

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Vi har helt samma uppfattning.

Fråga 3

Anförande nr 154

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Vi bråkar ju en hel del om köer och om hur det står till med tillgängligheten i vården. Jag tror dock att alla politiker och alla partier i grunden vill att tillgängligheten ska vara god och att köerna ska minska.

I november förra året fick Stockholmslandstinget ta del av kömiljarden. Vi fick 200 miljoner kronor, vilket var fantastiskt glädjande, eftersom vi hade varit så duktiga på att nå den nationella vårdgarantins krav om att inte mer än 20 procent av patienterna skulle få vänta mer än 90 dagar. Det var 8 325 patienter, enligt SKL:S officiella statistik. Men det visar sig att 12 500 patienter hade stoppats undan i en kö som kallades för patientval väntan, vilket är lite märkligt eftersom dessa 12 500 inte hade blivit informerade.

Då är min fråga till Filippa: Anser du att SLL är värt sin del av kömiljarden när tillvägagångssättet har varit att utan patienters vetskap placera patienter i en kö där de blivit av med sina patienträttigheter?

Anförande nr 155

Landstingsrådet R e i n f e l d t (M): Ordförande! Tack, Dag, för frågan. Den handlar om kömiljarden och om Stockholms läns landsting har gjort sig förtjänt av de extra resurser för vårt landsting som kömiljarden har lett till.

Alliansen i landstinget har från första dagen tagit krafttag för att korta väntetider och köer inom sjukvården. Vårdval Stockholm har gjort det lättare att få komma till och träffa en läkare inom primärvården och inom den specialiserade vården. Regeringens kömiljard har naturligtvis stärkt det här arbetet ytterligare, både genom kortare köer och förstärkta finanser för Stockholmslandstinget. Självvald eller medicinsk väntan har alltid funnits, Även om den började rapporteras först 2008. Vi tycker att det är bättre att patienterna finns med i statistiken, för det är först då och som vi vet hur många de är och kan beställa vård därefter.

För mig som moderat, till skillnad från socialdemokraterna, är det självklart att en patient ska få bestämma själv om man vill vänta för att träffa en viss läkare, Eller få komma till en viss mottagningen, eller bli opererad på ett visst sjukhus. Tycker man något annat än det, då tycker jag att man är svaret skyldig. Hur skulle alternativet då se ut? Skulle patienterna tvingas till vård för att inte hamna i fel kolumn i SKL-statistiken?

Berätta i stället för väljarna, Dag Larsson, att du är bättre på att välja vård åt patienterna än vad de själva är.

Mitt svar på din enkla fråga är: Ja, Stockholms läns landsting har rätt till en del av regeringens kömiljard utifrån de kriterier som fanns uppställda och som man hade beslutat om.

Anförande nr 156

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Tack, Filippa! Jag skulle bli mycket glad om du kunde leda i bevis att de patienter som hade placerats i SKL-kolumnen verkligen hade ägnat sig åt självvald väntan. Men så är inte fallet. Det här handlar om en mängd patienter, medborgare, som blir fräntagna sina patienträttigheter och som av ett eller annat skäl förs över till denna SKL-kolumn om remisser inte skickas vidare eller om man inte svarar i tid. Det handlar om 12 500 stockholmare som inte får vård i tid och som definitivt inte har valt att vänta.

Menar du, Filippa Reinfeldt, att 12 500 patienter i november förra året frivilligt hade valt att ställa sig vid sidan av kön? I så fall tar jag tillbaka min kritik. Men jag tror inte att du på allvar kan mena att 12 500 av en kö på 20 000 personer frivilligt hade ställt sig i kön Patientvald väntan.

Anförande nr 157

Landstingsrådet R e i n f e l d t (M): Jag kan inte tolka Dags inlägg som något annat än att han hävdar att vi fuskar med statistiken. Jag tycker i grunden att det är ett intressant påstående. I Stockholm har vi inte en större andel patienter i självvald väntan än man har i Sverige i övrigt. Frågan är då den omvända: Fuskas det i hela Sverige, Dag? Påstår du att vårdköer som har kortats, bland annat tack vare kömiljarden, i socialdemokratiskt styrda landsting som Örebro, Kalmar eller Sörmland också handlar om fusk med statistiken? Är det ett systematiskt fuskande bland politiker av olika partikulör i hela landet?

Bevisbördan ligger på den som försöker göra gällande att det fuskas med statistiken av ledande politiker i hela Sverige. Alla vet att man kan gå in på SKL:s hemsida, titta på kriterierna och följa hur köerna har kortats i hela Sverige, månad för månad.

Anförande nr 158

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Det vore onekligen intressant om Filippa Reinfeldt hade rätt i sitt påstående om att man använde sig av patientvald väntan på samma sätt i hela landet, men det har man ju inte gjort. Man har gjort det i Stockholmsregionen och i Skåne-regionen. Där använder man sig friskt av begreppet patientvald väntan, men i exempelvis Värmland och Sörmland existerar det knappt alls. Där ställer man sig oerhört frågande till hur vi använder det begreppet.

Det vore alldeles förträffligt att väga in patientvald väntan när man bedömer den totala kön. Varför har ni då bestämt er för att ta bort det? Varför går Göran Hägglund ut och säger att detta är orimligt? Man har sagt att det här systemet ska försvinna i framtiden när man ska betala ut belöningspengar. På nationell nivå har ni själva alltså redan medgett att systemet har missbrukats av ett antal landsting för att få köerna att se mindre ut än de i själva verket är.

Det stora som verkligen gör mig bekymrad är att bakom denna siffra, 12 500, i så kallad patientvald väntan finns det enskilda människor, enskilda patienter. I Rapport den 2 april kunde vi höra Anna med sin svåra ögonsjukdom berätta hur hon remitterades runt i vårdapparaten för att till slut hamna i så kallad patientvald väntan.

Anförande nr 159

Landstingsrådet R e i n f e l d t (M): Om Dag är intresserad av vad Göran Hägglund säger föreslår jag att han skickar frågan med Ingela Nylund Watz, som kan ställa den i riksdagen senare.

Dag återkommer gärna till siffror och statistik som visar det Dag vill att de ska visa. Resultaten, hur det faktiskt ser ut, finns väldigt tydligt att läsa i SKL:s statistik som publiceras varje månad.

Om man tricksar och räknar om och struntar i att mäta och ta reda på hur det faktiskt ser ut skulle man kunna ta ett annat räkneexempel, Dag. Under din tid som styrande politiker här i landstinget var det ibland inte mer än 30-35 procent av vårdgivarna som rapporterade in hur många som stod och väntade. I dag är det nästan 100 procent. Om man multiplicerar de 9 000 patienter som stod i kö då med tre – statistiken omfattade ju ungefär en tredjedel – får man fram att det var nästan 30 000 patienter som stod och väntade. Enligt den statistik vi har nu har vi halverat det antalet.

Fråga 4

Anförande nr 160

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! NK Express, eller Spårväg City, som den formellt heter, går nu mot ett genomförande i den så kallade första etappen. Det är ett projekt som drogs i gång utan att det fanns klara projektplaner och undersökningar om projektet alls var genomförbart.

Nu pågår ett arbete med dragningen vidare från NK mot Klarabergsgatan och Centralstationen, och det har visat sig att det finns bärighetsproblem som är ganska allvarliga. Därför finns det all anledning att ta upp frågan om projektet alls går att genomföra. Det utgår från en motion som Miljöpartiet har väckt i landstinget om att dra en spårväg från Centralen ut mot Djurgården. Därför har jag ställt frågan: Kan du garantera att Spårväg City kan dras hela vägen fram till Centralen?

Anförande nr 161

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är intressant att höra hur Lars Dahlberg väger orden. Han kan inte dölja sin bitterhet över att det här projektet nu är på väg, för han har aldrig velat ha den här spårvägen. Nu gäller det för honom att hitta alla argument i världen för att projektet inte skulle vara genomförbart.

Personligen är jag gränslöst imponerad och stolt över att man vid vilken tidpunkt som helst på dygnet kan gå förbi spårvägsbygget och konstatera att det pågår för fullt. Det genomförs lika fullt och fast som man internationellt brukar bygga kollektivtrafik för att få fram den snabbt i känsliga områden där man annars stör annan trafik under lång tid om man gör det i den takt vi brukar ha i svenska sammanhang. De holländska arbetare som nu är på plats under svensk ledning och lägger ned betongblock som sedan rälsen fästs fast vid gör ett gediget och väldigt bra och snabbt jobb. Jag rekommenderar alla att gå ned och titta med vilken fart vi har en modern cityspårvagn på plats.

Sedan vet Lars Dahlberg och alla andra att när man ska genomföra planer ska de ställas ut. Det gäller även i det här fallet. Därför pågår just nu ett samråd. Där är huvudalternativet att dra Spårväg City via Centralen, precis som Lars Dahlberg beskrev. Där har vi att diskutera med berörda parter – till exempel Stockholms stad och fastighetsägare – kring det faktum att någon var så ivrig att renovera affärsfastigheter under Sergels torg att man tyckte att det var viktigare att sätta dit nytt glas och måla lite i taket än att tänka på hur man i framtiden skulle täta taket. Därför behöver ett sådant jobb göras om några år, och vi diskuterar hur detta ska gå till.

Mitt huvudalternativ är att gå via Centralen, men jag inväntar också samrådssynpunkter för att slutligen ta ställning.

Anförande nr 162

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! Det är intressant hur Christer bemöter den här frågeställningen. Det visar egentligen att den kritik som bland andra våra revisorer har framfört om det här projektets beredning är befogad. Det Christer faktiskt säger är ju att han inte kan garantera att spårvägen kan gå via Centralen. Då hamnar hela projektet i en helt annan dager än när det från början presenterades som en viktig insats för att förbättra kollektivtrafiken i Stockholms innerstad.

Om det visar sig att Spårväg City inte kan angöra Centralstationen har vi ett helt annat resenärsunderlag och en helt annan funktion för det här projektet än det var tänkt. Därför ställer jag frågan igen: Kan du garantera att Spårväg City kan dras hela vägen fram till Centralen, Christer G. Wennerholm?

Anförande nr 163

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag har redan svarat på den fråga som Lars Dahlberg ställer. Det intressanta är att det Lars nu försöker göra gällande är att man inte skulle kunna dra spärvägen den väg som det var tänkt. Du får väl bestämma dig. Om du tittar på samrådshandlingen ser du att de alternativa dragningarna i alla tre fallen passerar Centralen men på andra sätt. Det är precis som jag tror att det var när miljöpartiets företrädare i SL:s styrelse hade funderingar om depåläget i Bromma för tvärsparvägen. Då fanns det ett avtal med Stockholms stad, men efter att ha hört synpunkter från medborgare väckte Miljöpartiet frågan om det verkligen var den bästa platsen vi hade hittat. Det är precis så som samråd går till. Inte ens Stockholms stad hade möjlighet att sätta sig med sin breda rumpa på sin egen byggnadsnämnd, utan man måste genomföra samråd. Det är precis det som pågår i det här fallet också.

Detta om bärighetsdiskussionerna vet jag inte var Lars har fått. Det är väl någon skröna på stan, kanske.

Anförande nr 164

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Ett av de tre alternativ man tittar på vid sidan av Klarabergsgatan och Klarabergsviadukten är Kungsgatan. Såvitt jag känner till Stockholms innerstad passerar inte Kungsgatan Centralstationen. Det är möjligt att jag har missuppfattat något, men för mig är det en tydlig skillnad mellan att dra spärvägen på Klarabergsviadukten och tydligt angöra Centralen eller att dra den på Kungsgatan.

Jag tycker att det här visar att den borgen som landstingsfullmäktige på Christer G. Wennerholms förslag har gått in i och som innebär att man garanterar finansiering med 3 miljarder till Spärväg City vilar på väldigt lös grund. Om det skulle visa sig att den här frågan som Christer inte riktigt vill svara på får svaret nej när samrådet är avslutat är pengarna en rejäl felsatsning. Jag skulle vilja säga att det är synd att vi i fullmäktige har fått ta ställning till ett projekt som faktiskt inte var genomförbart.

Anförande nr 165

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Lars Dahlberg förnekar sig aldrig. Det är rent fantastiskt hur mycket han är emot spärvagnar i Stockholms innerstad. Det är bara det som det handlar om.

Sedan är det så att Kungsgatan korsar Vasagatan. Den går framför Centralen. Har du tittat i handlingarna ordentligt? Då kan du se hur de olika alternativen är tänkta att dras. Men kom igen när du är för spärvagnar och framför konstruktiv kritik.

När det gäller revisionsrapporten är det lite trist att revisorerna inte skulle ha in synpunkter på den förrän i slutet av maj när vi ju har diskuterat revisionens slutliga ställningstagande i dag. Det finns nämligen en del övrigt att önska om det sakliga innehållet i synpunkterna på SL.

Fråga 5**Anförande nr 166**

Peter Andersson (S): Ärade fullmäktige, ordförande! För första gången har Socialstyrelsen bestämt att ett vitesföreläggande ska dömas ut. Det handlar om en situation på Karolinska i Huddinge i september, där det vid en granskning visade sig att man inte svarade upp mot de krav man kan ställa på en vård som lever upp till patientsäkerheten. Själva sakfrågan, patienternas situation, är naturligtvis viktig, men det är också ansvarsfrågan.

Mot bakgrund av att vissa medier uppenbarligen har haft svårt att få svar av ansvarigt landstingsråd har jag frågat om du är ansvarig för att befolkningen har tillgång till den sjukvård de behöver.

Anförande nr 167

Landstingsrådet N y m a n (KD): Ordförande! Den här frågan kräver egentligen en halv dag om jag skulle utveckla mitt svar, men jag ska försöka svara kort.

För det första är det Arbetsmiljöverket som har bett att få vitet på 300 000 kronor utdömt av förvaltningsdomstolen. Socialstyrelsens önskemål var 500 000. Vitet som nu har utdömts är på 300 000 per överbeläggningstillfälle, och det är mellan fem och 20 om dagen på de flesta sjukhusen, för tillfälligheterna gör att situationen inte är så lätt att hantera.

Jag delar den uppfattning som uttrycks i Karolinska Universitetssjukhusets inlägga i målet, som nu ligger hos förvaltningsdomstolen i Stockholm, nämligen att sjukhuset inom ramen för sina resurser har vidtagit ett stort antal åtgärder, både föra och efter tillsynstillfället i september, som tillsammans innebär kraftfulla förbättringar av patientsäkerheten och tillgången på vårdplatser.

Frågan handlar egentligen om risken, patientsäkerheten. Vid varje inläggningstillfället är det jourhavande läkare som tar ställning till om patienten kan vårdas utanför sjukhuset eller måste läggas in för observation eller behandling. Om jourhavande läkare bedömer att en patient kräver sjukhusvård kan man inte avstå från att lägga in patienten utan måste lägga in patienten även om det leder till en överbeläggning. Vilket sjukhus som helst, påstår jag, med öppen akutmottagning kan därför inte undvika överbeläggningar i viss utsträckning.

Detta är bakgrunden. Yttrandet till förvaltningsrätten är för övrigt offentlig handling, och där finns det rätt mycket information om vad sjukhuset har vidtagit för åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Anförande nr 168

P e t e r A n d e r s s o n (S): Som jag sade är sakfrågan om patientsäkerheten naturligtvis central. Men nu finns det en annan dimension, nämligen om det är det sjukvårdslandstingsråd som medierna har jagat som är ansvarigt eller om det är ordföranden i personalutskottet som är ansvarig för att hälso- och sjukvårdens behov ska tillgodoses.

Med all respekt får jag svar av Stig Nyman för att det handlar om patientsäkerhetsfrågor. Ansvarsfördelningen är möjligen inte helt enkel för dem utanför den här salen att ta till sig, även om vi härinne är helt klara över hur det ser ut.

Sedan kan man ha synpunkter i sakfrågan. Socialstyrelsen skriver i sitt yttrande att vid en efterföljande inspektion i slutet av året kvarstod patientsäkerhetsriskerna. Man kan utläsa att sjukhuset hade kommit så långt att man hade upprättat en blankett för att kunna följa läget bättre.

Men grundfrågan är alltså: Vem ska man fråga, och vem tar det politiska ansvaret för att medier och väljare ska kunna ställa någon till svars?

Anförande nr 169

Landstingsrådet N y m a n (KD): Du tycker att det är konstigt att medierna inte har nått oss. De har inte ringt mig i den här frågan. Jag är alltid tillgänglig, dygnet runt och året runt.

Sedan har det vidtagits en rad åtgärder på Karolinska Universitetssjukhuset, inte minst med fokus på Huddinge. Som framgår av inlagan till förvaltningsrätten – jag hoppas att du har

tagit del av den innan du ställde frågan – är det många vårdplatser som har tillkommit och som nu tillkommer. Det är fastlagt i sjukhusledningen hur det ska gå till.

Dessbättre, Peter, är det inte politiska beslut som avgör hur många vårdplatser som ska vara tillgängliga på våra sjukhus, utan det ska avgöras på basis av andra faktorer. Diskussionen om vad en vårdplats ska bestå av och så vidare skulle vara omöjlig att föra här. I början på 1990-talet fattade vi beslut om antal tjänster – hela och halva dietister och så vidare. Dessbättre har det nu överlåtits till sjukhusen. Jag har största tänkbara förtroende för att Karolinska kommer att klara den här situationen.

Anförande nr 170

Peter Andersson (S): Jag återkommer gärna med en fråga i själva sakfrågan, för det finns mycket att diskutera där. Signalen som sänds ut är att Stig Nyman, som jag fortfarande har oerhört stor respekt för, är ansvarig för hälso- och sjukvården i Stockholms län. Signalen till medier och andra blir ju lite krånglig. Det var ju det frågan gällde i det här sammanhanget.

Det är lite märkligt när det är tre som känner ansvar för detta. Det är möjligtvis bra med kollektivt ansvar i vissa kretsar, men i det här fallet tycker jag att det finns en otydlighet och att majoriteten borde vara lite tydligare i sitt ansvarstagande.

Det du säger är också att detta inte är en politisk fråga och att det inte är ett politiskt ansvar utan något för den lokala sjukhusledningen. Då tycker jag att ni avsvär er det ansvar man måste ta som förtroendevald politiker med ansvar för medborgarnas sjukvård. Det tycker jag är olyckligt.

Anförande nr 171

Landstingsrådet Nyman (KD): Dessbättre lägger inte vare sig kommunallagen eller hälso- och sjukvårdslagen ansvaret på en enskild landstingspolitiker. Det är landstinget som institution som har hälso- och sjukvårdsansvaret tillsammans med kommunerna. Sedan väljer vi den organisation som vi tycker är lämpligast för att fullgöra det uppdraget.

Nu är det ju inte min sak att ställa motfrågor, men om jag hade kunnat göra det skulle jag ha frågat hur det var under förra mandatperioden, när hälso- och sjukvårdsutskottet var ett utskott i landstingsstyrelsen, var det då ordföranden i utskottet eller landstingsstyrelsens ordförande som hade det yttersta ansvaret för antalet vårdplatser. Du hör själv hur orimligt det är att föra resonemanget på det sättet.

Det vi behöver bli bättre på, och det tycker jag att sjukhusen nu håller på med i samarbete med Hälso- och sjukvårdsnämnden, är att bli noggrannare med analysen av vilka vårdbehov det är man ska tillgodose och inte räkna vårdplatser. Till detta kan vi återkomma en annan gång i en fruktbar diskussion.

Fråga 6

Anförande nr 172

Anders Lönnberg (S): Att livet är orättvist vet alla som lever. Däremot blir man lite förvånad när man upptäcker nya orättvisor som man kanske har misstänkt men inte varit medveten om. Jag talar om att vår egen organisation, som vi finansierar gemensamt och som ska stå i medborgarnas tjänst, behandlar medborgarna på ett orättvist och icke likvärdigt sätt.

I Cancerrapporten från Cancerfonden, som kom i år, visar det sig att högutbildade patienter snabbare får vård än patienter med kortare utbildning när de har samma allvarliga sjukdom. Det kan skilja upp till 50 dagar i väntetid beroende på vilken utbildning man har.

Då vill jag fråga Lars-Joakim Lundquist: Avser du att vidta åtgärder för att patienter med låg utbildning inte ska få sämre vård i samband med cancersjukdom?

Anförande nr 173

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! Tack, Anders, för din fråga! En enkel fråga ska kunna besvaras med ja eller nej, och svaret på din fråga är ja. Jag har redan inlett diskussioner med såväl produktions- som beställarsidan i landstinget. Jag har tagit fram en bild från den senaste cancerrapporten, som kom i veckan och där jag naturligtvis deltog i presskonferensen.

Den kartläggning som Anders hänvisar till är gjord av ett antal forskare på bland annat Karolinska Institutet och Uppsala Universitet. Man har samkört databaser och kommit till slutsatsen att det föreligger sociala ojämlikheter i omhändertagandet av lungcancerpatienter. Diagrammet här visar tiden mellan första kontakten med vården och diagnos för patienter med tidigare stadier av lungcancer. Man kan se skillnaden mellan hög- och lågutbildade. Den ligger i och för sig inom 90 dagar, men det är en kraftig skillnad som kan ses.

Samtidigt som resultatet är uppseendeväckande är underlaget snävt. Rapporten bygger på ett begränsat antal patienter med icke-småskalig lungcancer i tidiga stadier med väntetider i dagar från remiss till fastställd diagnos. Det har hämtats ur ett kvalitetsregister för Uppsala- och Örebroregionen. Det framgår inte hur många patienter undersökningen omfattar, men den är självklart intressant nog för att titta vidare på.

I mina kontakter med Karolinska Universitetssjukhuset och med hälso- och sjukvårdens förvaltning har det sagts mig att man inte känner till att det skulle finnas sådana skillnader i Stockholms län, men man håller på att göra en egen kartläggning. Vad jag dock vet är att patienter med remiss exempelvis till Radiumhemmet kallas till ett första besök inom en vecka och att tiden för svar också har reducerats kraftigt.

Jag ber att få återkomma med ett mer detaljerat svar om det finns ett behov av särskilda insatser i Stockholms cancervård och i så fall vilka åtgärder som kan vara aktuella. När förvaltningen har utrett frågan kommer jag att redovisa rapporten i min programberedning, hälso- och sjukvårdens programberedning 2.

Med detta anser jag mig ha besvarat frågan.

Anförande nr 174

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Jag höll på att säga att när en viss potentat blir gammal så blir han religiös. Det är skönt för mig att för första gången få höra dig, Lars-Joakim, slå ett slag mot orättvisor i samhället. Jag gillar det. Däremot tycker jag att du kunde vara kraftfullare – jag frågade ju vad du avsåg att göra – än att bara säga att du väntar på förvaltningen. Det är ett svar vi hör alltför ofta.

Det här handlar om dubbla obalanser i ohälsa. Dels vet vi att de här grupperna blir sjukare. Delvis beror det på att de röker mer och är fetare, men det finns också en faktor X som vi skulle behöva forska mer om. Jag skulle också vilja veta vad som är din inställning till att avsätta mer forskningsresurser för att få fram hur de här orättvisorna ser ut. Som sagt behöver vi också en del hälso- och sjukvårdsforskning. Här har vi hittat ett nytt område: Vårt sätt att ge vård till vår befolkning fungerar inte på ett rättvist sätt.

Anförande nr 175

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Nu för Anders in ytterligare frågor. Jag har besökt thoraxkliniken och Radiumhemmet vid Karolinska sjukhuset i Solna, och jag har diskuterat den här frågan med ansvarig tjänsteman på hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning. Jag vill gärna veta om undersökningens resultat är giltiga här också.

Väntetiderna på thorax och Radiumhemmet ser för närvarande inte ut som i diagrammet här. Tiden för ett första besök är inom en vecka. Tiden för ett radiologbesked eller ett patologbesked är också mycket kortare än tidigare. Hälften eller en tredjedel av dessa väntetider gäller för närvarande.

Jag har socialt engagemang i de här frågorna. Det är inte tal om annat. Men jag vill veta om siffrorna stämmer. Jag har kritiserat Cancerfonden för att man ibland har presenterat rapporter på basis av väldigt små populationer som sedan inte har visat sig stämma. Det gällde bland annat mammografiverksamheten härom året. Nu får vi avvakta ett svar från dem som jag har frågat.

Anförande nr 176

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Jag ska ge Lars-Joakim ett erbjudande så att han kan framstå som rättvisans riddare. Du ska få ett kort program.

För det första: Du ska avsätta mer pengar till forskning för att ta reda på faktorerna bakom orättvisa, både i hälsan och i hur behandlingen sker på våra enheter.

För det andra: Du ska göra ett manifest med patienträttigheter för icke- akademiker. För man cancer och kommer till en cancerklinik ska man få en tydlig skrift där det framgår vilka rättigheter man har.

För det tredje: Du ska göra ett utbildningsprogram så att även de akademiker som vi har anställda i vår egen vård vet vilka dessa rättigheter är och ser till att medborgare och patienter får tillgång till exakt samma vård.

§ 69 Anskaffning av fordon för pendeltågstrafik till Arlanda och Uppsala

Anförande nr 177

L a n d s t i n g s r å d e t D a h l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett bra förslag, och jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag. Men jag vill ändå göra fullmäktige uppmärksam på att vi här tecknar in oss för ytterligare 1,1 miljard som ska arbetas in i investeringsplaneringen. Jag vill anknyta till den tidigare årsredovisningsdebatten, där Ingela Nylund Watz pekade på att landstinget har ett oerhört stort åtagande i de medfinansieringsavtal vi har gått in i. Det här är ytterligare en börda som ska bäras i det sammanhanget. Jag vill bara göra fullmäktige uppmärksam på det. Bifall till landstingsstyrelsen!

Anförande nr 178

L a n d s t i n g s r å d e t W e n n e r h o l m (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag skulle bara vilja ställa en fråga till Lars Dahlberg om det inte kunde vara på sin plats om Socialdemokraterna tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet vid något tillfälle redovisade hur era finansieringsplaner ser ut. Ni har ju riktat mycket stark kritik och sagt att 100-miljarderspaketet är alldeles för svagt.

Jag har ännu inte sett vad en eventuell rödgrön regering skulle leverera för infrastrukturpengar till den här regionen över huvud taget och om det är förbehållsfritt, alltså fri dragningsrätt på staten. När du är klar med det kan vi väl återkomma till den debatten. Vi kommer att finansiera varenda krona av såväl drift som investering.

Anförande nr 179

L a n d s t i n g s r å d e t D a h l b e r g (S): Ordförande! Det rödgröna alternativet kommer att presentera sin syn på de kommande årens infrastrukturinvesteringar under våren. Det är en nationell fråga. Vi återkommer om det.

Likafullt svarar inte Christer G. Wennerholm på frågorna i årsredovisningsdebatten och inte nu heller. Det är ett stort problem oavsett vilken majoritet det blir efter valet att bära detta enorma investeringsuppdrag som landstinget har tagit på sig.

Anförande nr 180

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, det är ett stort åtagande, men jag ser det inte som ett problem att Stockholmsregionen växer. Under det gångna året ökade invånarantalet med 38 000. Det måste vi svara upp emot. Mina vänner, det är en normalstor svensk kommun som tillkommer. Dessa människor ska bo, arbeta, utbilda sig och leva i den här regionen. Det innebär en del ökade kostnader, men de är också enorma tillgångar i utvecklingen av vår region. Det är en utmaning, men det är inget problem att människor flyttar till en region. Det är det i områden där människor flyttar ut och arbetsplatser läggs ned.

Anförande nr 181

Landstingsrådet D a h l b e r g (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Låt mig vara tydlig med att inte heller jag ser det som ett problem att vi bor i en region som växer. Jag tycker i grund och botten att de kollektivtrafiksåtaganden som nu finns med i planeringen är angelägna och ska genomföras. Men likafullt är det viktigt att vi också tar ansvar för en helhet och för ett finansieringsåtagande som är oerhört omfattande och ska vägas in i ett sammanhang där vi också ska klara nödvändiga investeringar i hälso- och sjukvården. Det är därför jag uppmärksammar detta. Jag tycker inte att det är negativt att regionen växer och att vi satsar på kollektivtrafik. Gärna mer kollektivtrafik, men den ska betalas också.

Anförande nr 182

Stella F a r e (FP): Ordförande, fullmäktige! Även om detta inte är huvudärendet – huvudärendet handlar om att skaffa fler fordon – är det ett historiskt beslut som vi nu har fattat i SL:s styrelse. Det innebär också att vi har inlett ett taxesamarbete med Uppsalatrafiken, vilket gör att det här länet blir alltmer integrerat. Det går an att prata om sådana saker och ha visioner, men när besluten verkligen kommer har man anledning att glädjas.

Det är storartat att man i framtiden kommer att kunna åka pendeltåg ända till Uppsala utan att behöva byta i Upplands Väsby eller behöva ta tåget från Centralen. Jag tror att detta kommer att innebära att Stockholm och Uppsala i högre grad än i dag kommer att integreras. Många fler stockholmare som inte har anledning för sin försörjning att åka till Uppsala kommer att åka dit, och man kommer att få nya målpunkter av nöjes- och fritidskaraktär. Uppsala har verkligen satsat på detta med sitt nya konserthus till exempel.

Detta är alltså ett glädjande beslut som jag tror att alla välkomnar från regionplanenämndens sida. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 183

J a n S t e f a n s s o n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att det är bra att Lars Dahlberg för väljarna visar upp sin rädsla att göra denna satsning som stockholmarna både har rätt till och behov av. Det är det ledarskap som skulle vänta om valet skulle gå illa.

Nu fattar vi beslut om att anskaffa pendeltåg för en utökad pendeltågstrafik till Arlanda och Uppsala, som kommer att starta om något år. För invånarna i hela Stockholmsregionen, där även Uppsala ingår, innebär detta en enorm förbättring. Detta är bara en i raden av förbättringar inom kollektivtrafiken som har kommit till stånd under den här mandatperioden. Nu fortsätter vi med förbättringarna inom kollektivtrafiken.

Att öka tillgängligheten till Arlanda och trafiken mellan Stockholm och Uppsala är strategiskt viktiga satsningar bland flera inom kollektivtrafiken som kommer att starta under kommande mandatperiod. Jag vill med detta yra bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 184

Rolf Bromme (FP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill bara instämma i glädjekören. Vi som bor lite norr om Stockholm, på vägen mot Arlanda, har inte kunnat använda de fina tågen i Arlandapendeln, för de har gått förbi oss. Nu kommer vi så småningom att få pendeltåg till Arlanda. Det var något som vi i Folkpartiet i Upplands Väsby föreslog redan 1992. Äntligen kommer det. Tack!

§ 70 Trafikförsörjningsplan 2010 för AB Storstockholms Lokaltrafik och Waxholms Ångfartygs AB

Anförande nr 185

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande! I stora drag är vi överens med majoriteten om den här planen, men vi skulle vilja komplettera med några saker. Vi menar att vi borde lägga mer energi på att ta fram en plan för trafiken både till lands och till sjöss, så att WÅAB:s och SL:s planering kombineras på ett bra sätt.

Man kan gå vidare och se att det finns två uppdrag om detta som ligger i WÅAB men som inte har genomförts än. Jag vill bara piska på majoriteten: Sätt i gång de här uppdragen, så kanske vi blir ännu mer överens om den här trafikförsörjningsplanen. Men jag vill ändå ställa frågan: När kommer det här arbetet i gång? Det är alltså två olika uppdrag som ligger hos Waxholms Ångfartygs AB.

En annan synpunkt är att man behöver lyfta kommunernas önskemål ytterligare. Det är den lokala kunskapen som visar behovet. Det speglas bättre om man kommer närmare till kommuninvånarnas önskemål och behov. Man borde få en ordentlig redogörelse för vad som har önskats från kommunernas sida.

Fritidsresandet ökar i större utsträckning än arbetsresandet. SL bör snarast påbörja omställningen av sin processhantering för att möta de behoven och leva upp till dem i affärsidéer och erbjudanden, så att man har en attraktiv, utbyggd och lättillgänglig kollektivtrafik både på spår och på väg.

Jag tycker också att mätningarna av resandeströmmarna måste förändras. Det visar sig ju att man behöver förbättra stombusslinjerna mellan grannkommuner. Till slut vill jag också säga att SL måste arbeta tillsammans med andra aktörer. Vi menar att det i stor utsträckning handlar om att vi måste göra planeringen i samverkan med kommunerna. I tidigare skeden har vi haft en dialog med kommunerna, men den försvann när regionstyrelserna försvann. Nu finns det en annan dialog, men det är lite dåligt med redogörelsen här i landstinget för hur den dialogen har utvecklats.

I stort sett vill jag hänvisa till vår reservation i landstingsstyrelsen i detta ärende.

Anförande nr 186

Gunilla Roxby Cromvall (V): Vi i Vänsterpartiet tycker att det har skett många förbättringar i utbudsplanen för 2010, men vi har gjort ett särskilt uttalande som jag vill peka på i mitt inlägg här. Vi vill längre. Vi måste nå det övergripande målet att utöka andelen som åker med den kollektiva trafiken. Inte minst har revisorerna pekat på att vi med de beslut som har fattats inte ser hur vi ska gå till väga. Då har vi i Vänsterpartiet några förslag. Vi anser också att vårt mål ska vara en fördubbling av antalet åkande. Vi se de hemska siffrorna som visar att användandet av bilen hela tiden ökar.

Då krävs det krafttag. Vi skulle mycket väl ha kunnat gå vidare redan i dag med nya direktbussar som kan sättas in. Det kostar inte så mycket pengar. Vi skulle kunna ha sådana linjer mellan ost och nordost. De skulle kunna komma i gång snarast för att transportera stockholmarna.

Vi skulle till exempel kunna ha linjer mellan ost och nordost, som kan komma i gång snarast. Vi skulle kunna ha Spårväg Syd, som skulle kunna trafikeras med snabbussar redan i morgon nästan. Nya båtlinjer, som också Miljöpartiet har talat om, kunde utnyttja Stockholms vattenvägar.

Vi behöver också utveckla ett tydligare fokus på resenärerna. Det är ett problem, som vi tidigare har lyft i dag, att det är så väldigt mycket som vi inte vet om resandeströmmarna. Spåren för Stockholm lades för 30–60 år sedan, efter den struktur som man då trodde att man skulle resa enligt. Men vad vet vi om hur stockholmarna egentligen skulle behöva resa i dag? Vi behöver göra mätningar och utredningar för att underlätta resandet av behovet för behovet för alla i Stockholms län. Det är inte så att man i dag bara åker till och från arbetet, utan man åker också fritidsresor, som är minst lika viktigt om vi ska kunna konkurrera ut bilen.

Sist men inte minst skriver vi i vårt särskilda uttalande i landstingsstyrelsen precis det som vi just hörde Vivianne säga: kommunernas synpunkter är oerhört viktiga. De om inga andra vet ju om behovet av fritidsresor och hur de ser ut.

Anförande nr 187

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Vänstern har ett särskilt uttalande, men vi har ett förslag till beslut.

Jag blev lite ledsen. Jag förde upp på bordet de två uppdrag som har lagts i landstinget, och jag förväntar mig faktiskt ett svar på när man tänker sätta i gång med dem. Det är ju uppdrag som en majoritet i landsting har ställt sig bakom, eftersom de ligger för Waxholmsbolaget att hantera.

Jag måste därför ställa en rak fråga till Waxholmsbolagets företrädare här i salen: Kommer ni att arbeta med den här frågan?

Och till SL:s företrädare: Kommer ni att arbeta med den?

Vad det handlar om är att man aldrig kommer någon vart ifall man inte sätter i gång. Ska vi då läsa om de här uppdragen som inte har kommit i gång nästa år igen, så blir det ganska tråkigt, när man vet att det är precis det som behövs. Det behövs ett samarbete mellan de olika trafikslagen för att få fram den kollektivtrafik som vi behöver.

Vi behöver ju öka kollektivtrafiken oerhört mycket i Stockholm just nu. Det spelar ingen roll vad man kan göra om 10–15 år när Citybanan och så vidare är klara, utan vi måste ha det här nu. Då är just båttrafik en bra ingång. Naturligtvis kan även lättroblig trafik med bussar med miljövänliga drivmedel vara ett sätt att jobba på det, men just båttrafik är ju något som inte kräver någon annan infrastruktur att tala om. Därför är det ett bra sätt att öka kollektivtrafiken väldigt snabbt.

Anförande nr 188

M i k a e l F r e i m u t h (M): Ordförande! Vi har ju vid flera tillfällen haft diskussioner om Waxholmsbolaget. Det som styr trafikutbudet för Waxholmsbolaget och även SL är ju trafikförsörjningsplanen. Vi hade en debatt senast vid förra fullmäktige, om en enkel fråga från Vivianne Gunnarsson, då jag hänvisade till det här dokumentet.

Självklart är det så att det är ägaren som talar om hur det ska vara. Ger ägaren ett uppdrag exempelvis till Waxholmsbolaget, så tar ju Waxholmsbolaget det seriöst och utreder det.

Sedan kan man alltid fråga om vilken tidshorisont det sker på, men det ska förstås ske så skyndsamt som möjligt. Det är väl grundsvaret på frågan. Annars är det dokument som nu en stor majoritet har ställt sig bakom det som för den närmaste tiden utgör styrinstrument för trafikutbudet.

Sedan händer det en hel del saker inom trafikområdet, både till sjöss och till lands, och inte minst inom miljöområdet. Som jag har rapporterat tidigare arbetar Waxholmsbolaget aktivt på drivmedelssidan, exempelvis.

Så svaret på frågan är att de uppdrag som har pålagts Waxholmsbolaget naturligtvis ska utföras.

Anförande nr 189

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Då är det ju sorgligt, Mikael Freimuth, att läsa att de här två uppdragen inte har påbörjats. I så fall skulle de stå under rubriken Pågår, men det gör de inte, utan de står under rubriken Ej genomfört: att i samråd med SL, färdtjänstnämnden samt regionplane- och trafiknämnden föreslå riktlinjer för hur det kollektiva trafiksystemet till sjöss ska utvecklas.

Nu har vi fått en handling som talar om en trafikförsörjningsplan som inte är på den sikt som det här skulle handla om. Jag förstår egentligen inte varför inte det här hanterades samtidigt, varför man inte tog in det i trafikförsörjningsplanen hur det ska utvecklas på lite längre sikt. Sedan hänvisar man till ett annat uppdrag som är att SL i samråd med Waxholmsbolaget, färdtjänstnämnden och regionplane- och trafiknämnden vart fjärde år ska utarbeta en strategi.

Fortfarande undrar jag: När kommer det här att bli klart? Det som vi har fått nu är ju bara på mycket kortare sikt.

§ 73 Försäljning av aktier i Stockholms Terminal AB

Anförande nr 190

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Landstingsfullmäktige! Vänsterpartiet och Miljöpartiet har i landstingsstyrelsen och nu även här i landstingsfullmäktige förslag till beslut att avslå det här förslaget, för det är väldigt dumt.

Försäljning av aktier i Stockholm Terminal AB – vi talar alltså om Cityterminalen, en fantastisk punkt för många länsbor och förortsbor att angöra Stockholm med precis de direktbussar och snabbussar som skulle kunna transportera folk in dit de faktiskt ska. Väldigt många ska ju in till stan för att arbeta eller kanske göra något annat. Att då gå och sälja ut denna fantastiskt viktiga knutpunkt, när vi dessutom har fullt med folk på de knutpunkter vi i dag har – Slussen, Gullmarsplan, Brommaplan, Liljeholmen och andra – nej, här skulle vi kunna avlasta dem och se till att många kan komma in direkt till Cityterminalen. I min drömvärld är det också så att Centralbron får ett kollektiv körfält, så att de här bussarna går rakt in så att man kan åka med den kollektiva trafiken och slipper sitta och köa i bilar som spyr ut avgaser för oss.

I ärendet säger man att vi kommer att få fortsatt access till bussterminalen även fast vi säljer den. Det har vi inga garantier på över huvud taget! Garantin för att det så ska bli är naturligtvis att vi fortsätter att vara delägare. Nu om någonsin behöver vi Cityterminalen för att kunna angöra den med alla våra bussar som vi snabbt måste sätta in.

Därmed yrkar jag bifall till vårt förslag till beslut, att avslå detta.

Anförande nr 191

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Jag ska vara mycket kortfattad, för här har redan Gunilla sagt ungefär det jag tänkte säga. Jag yrkar avslag på försäljningen.

Det enda jag vill ta upp är att det är väldigt oklart vad egentligen motivet är till att sälja de här aktierna. Det finns liksom ingen anledning att sälja dem över huvud taget, speciellt inte när man inte är klar över hur man kommer att ha den fortsatta terminalanläggningarna och när man inte heller är klar över hur fastigheten kommer att se ut kring Centralstationen. Där kommer det att byggas ett stort komplex, men det som egentligen borde ha byggts från början var en ordentlig terminalanläggning nere i Centralstationen. Med tanke på hur detta kan komma att utformas är det faktiskt otroligt dumt att sälja de här aktierna.

Anförande nr 192

Stella Fare (FP): Herr ordförande! Det är nästan så man skulle kunna fundera på om ni föregående talare talar mot bättre vetande. Försäljningen av aktierna är ju på sådant sätt att Stockholms stad kommer att äga hälften och Jernhusen hälften. Tanken är naturligtvis att göra som vi gör över huvud taget inom SL, att vi renodlar vår verksamhet och ser till att vara så mycket som möjligt upphandlande och inte i första hand ägare av stora fastigheter.

Det är självklart så att SL är en viktig kund för den som äger terminalen, och självklart är det så att Stockholms stad kommer att vara mån om att SL får sina intressen nogga beaktade om vi skulle vilja utnyttja terminalen mera. Det finns, som någon nämnde, planer på att köra fler direktbussar från Nacka-Värmdö in över Centralbron för att sedan parkera i Cityterminalen, och det finns det ju ingenting som hindrar. Cityterminalen är till för bussangöring, och vi kör buss och kommer självklart att kunna angöra där, precis som förut, och förhoppningsvis också i högre grad.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 193

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande! Jag begärde replik när jag hörde "renodla verksamheten". Nog sjutton är det väl så att våra stationer och hållplatser är en del av kollektivtrafiken! Det är ju våra knutpunkter, det är där vi går på och av. Det är just det som gör det så otroligt viktigt att vi måste kunna ha inflytande på hur tillgängligheten ser ut och var knutpunkterna ligger, för våra resenärers skull.

Att avstå från den kortsiktiga inkomst som aktieförsäljningen ger, för att i stället hysa tillit till att staden kommer att göra något bra av det här – jag kan inte känna den tilliten, för jag vet att marken här är enormt mycket värd. Det finns många som skulle vilja äga den, eftersom den ligger mitt inne i staden. Just därför måste vi vara delägare, för våra resenärer behöver få komma rakt in i staden, de som ska dit och därifrån.

Anförande nr 194

Stella Fare (FP): Ja, det stämmer att vi har ansvar för många stationer och hållplatser, och så kommer det säkert att vara även i framtiden. Men i det fall där det finns en annan ägare som kan driva en sådan här fastighet, som är så komplex med så många kommersiella ytor, är det självklart en lättnad för SL, med alla dessa uppgifter som vi ändå har i dag, att avhända oss det ansvaret och låta den ägare som har intresse av att utveckla fastigheten ta det.

Jag för min del känner mig väldigt lugn och trygg med den här lösningen och hoppas att vi kan fokusera på andra stationer, som är mer angelägna att ta tag i helt enkelt.

Anförande nr 195

Gunnilla Roxby Cromvall (V): Logiken är att hållplatser och stationer är en del av hela resan, och därför kan vi inte avhända oss det ansvaret. Det är vårt yttersta ansvar. Vi måste tillförsäkra oss om att våra resenärer kommer till och från dit de ska. Därför ska vi vara ägare av aktier i Stockholms Terminal AB.

Anförande nr 196

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Inte tycker jag att vi har hål i huvudet precis, utan vi förstår precis vad det handlar om.

Tre ägare är inte speciellt komplext. Tre ägare som dessutom är offentliga allihop är väldigt bra ifall man ska dela på en fastighet som ligger mitt i staden, som är så central och som ska ta hand om busstrafiken, kanske också en utökad busstrafik utifrån regionen inom en ganska snar framtid när man behöver ha mera kollektivtrafik. Det är inte så att det finns jättemycket plats i terminalen, utan det kommer att bli köbildning om vem som ska få använda vad och vilken yta.

Att äga aktierna innebär inte att man drifvar det hela själv, utan det kan någon annan göra. Det innebär helt enkelt att man har ett stort inflytande över användningen, ifall man äger aktierna.

Sedan finns det ju andra delar av systemet som ni tycker att vi ska ha inflytande över. Östermalms tunnelbanestation var det tydligen väldigt viktigt att ha inflytande över när det skulle vara butiker där, exempelvis.

Anförande nr 197

Stella Fare (FP): Ja, Vivianne, det var en lite intressant passus där om hur vi utvecklar våra stationer med mera kommersiella lokaler – de stationer som vi själva rör över. Men när det gäller Cityterminalen är det inte vi som kan ta in några intäkter från uthyrning. Det är ju en jättestor kontorsfastighet förutom de butiker som finns där och som man nyligen också har byggt om. Så det är inte någon guldsko för oss i SL, utan det sköts nog bättre av de aktörer som har intresse av att dra in intäkterna.

Men vi kan nog lita på att Stockholms stad kommer att ta hänsyn till SL:s önskemål. Jag menar, hur skulle det se ut om inte kollektivtrafiken fungerar så att det går att angöra med buss inne i city? Jag tror du kan vara ganska lugn för att vi tar ett gott beslut här och fokuserar på det som är väsentligt, som sagt.

Anförande nr 198

Vivianne Gunnarsson (MP): Men Stella Fare, du kommer ju också från Stockholms stad så du vet väl att det har varit intressekonflikter just mellan SL och Stockholms stad? Det är inget nytt. Varför har både de och vi blivit så snälla just nu?

Det handlar om att man måste hantera den verklighet som är. Bästa sättet att göra det är att ha kontrakt sinsemellan, och med aktierna i handen har man ju ett slags kontrakt ändå.

Det är konstigt om inte vi skulle vilja påverka utformningen av den här terminalen, när vi vill påverka utformningen av alla andra terminaler där vi har vår trafik. Om vi har en stor del av trafiken hit, måste vi kunna utforma den så att det passar våra resenärer också. Det är ungefär som Centralstationen, den borde vi kunna påverka så den passar pendeltägsresenärerna på ett bättre sätt. Det borde vi kanske ägna oss ännu mer åt än just den här terminalen, men nu är det ju den som är på tapeten.

Så länge vi har den här problematiken med en trång innerstad där inte ytorna är helt utnyttjade färdigt, måste vi ha full rådighet över detta tycker jag.

Anförande nr 199

Stella Fare (FP): Att vi primärt skulle ägna oss åt att äga fastigheter bestrider jag verkligen. Och det här är inte en fastighet som vi har anledning att engagera oss så mycket i, utan förvaltningen av den sköts bättre av dem som redan i dag är djupt engagerade.

Sedan är det precis som du säger, visst har det varit motsättningar mellan SL och Stockholms stad emellanåt – ivrigt underblåsta av vissa politiker. Men jag skulle vilja säga att det är verkligen en förändrad situation, vi kör på många sätt med gemensamma målsättningar. Det märks också – det är ju därför vi har fått sådan väldig fart på utbyggnaden. Titta på Tvärbanan, titta på alla depåerna, se på Spårväg City – vi går hand i hand med staden, och det är en nyhet som ni kanske borde lära er av!

Anförande nr 200

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Jag kan konstatera att det nog råder ett missförstånd här, för tittar man på de ägarförhållanden som gäller i dag är det ju så att Jernhusen och Stockholms stad gör SL till en minoritetsaktieägare. Det innebär att de aktieägarna i realiteten – om man nu skulle ha de farhågor som några av opponenterna har uttryckt – kan göra vad de vill. Det som är avgörande för att de inte kan göra det är vad det finns för plan för fastigheten, vad den kan användas till, och vad vi har för avtal. Det är bara att konstatera att det avtal som tecknas när vi nu lämnar ifrån oss aktierna är starkare än det inflytande som vi hade som aktieägare. Det stärker SL:s ställning gentemot majoritetsaktieägarna i dag, Jernhusen och Stockholms stad.

Sedan skulle jag gärna vilja se hur Gunnarsson skulle kunna få Stockholms stad – om du nu skulle lyckas med ditt tankeexperiment, vilket inte kommer att ske på grund av det här avtalet och de planer som begränsar användningen av fastigheten – att möjliggöra angöring för dessa mängder av bussar någon annanstans i innerstaden, längs trottoarkanter. Det är en omöjlighet! Det finns ingen politiker i Stockholms Stadshus som skulle se det som en utveckling och förbättring av vare sig stadsbild eller kollektivtrafik.

Ni är ute i ogjort väder. Titta på avtalet och jämför det med att äga en minoritetspost av aktierna.

Än en gång: Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 201

Vivianne Gunnarsson (MP): Minoritetspost eller inte så har man ett inflytande med sina aktier. Det vet Christer Wennerholm också.

När det sedan gäller angöringen kan man bara titta på hur det var under Stockholmsförsöket och var man angjorde då – inte var det på Cityterminalen i alla fall, utan det var ju på Klarabergsviadukten.

Det finns inte speciellt mycket plats, utan den lilla plats som finns måste vi nog värna och se till att vi får en diskussion kring så att vi verkligen kan få ha bussar där. Terminalen är egentligen inte byggd för att ha mycket SL-bussar. Men det finns en bra parkeringsplats intill, vill jag tipsa om!

§ 74 Anskaffning av begagnade A32 fordon från Haag för spårvagnstrafik

Anförande nr 202

I n g v a r v o n M a l m b o r g (MP): Jag skulle vilja ta upp vikten av kvalitetstänkande när det gäller spårvagnarna. När vi bygger spårvagnar gör vi det naturligtvis för framtiden. De kommer att ses och användas av miljontals människor. Det är naturligtvis inget fel på att köpa in begagnade spårvagnar från Holland, särskilt inte om de är billiga och det finns vissa fördelar med dem. Men man skulle kunna tänka på ett annat sätt också. Man skulle kunna tänka så, att man lade ut beställningar på svenska industrier som tillverkade spårvagnarna åt SL och landstinget i stället. På det sättet fick man en stimulans till svensk industri. Det är ett annat sätt att tänka.

Jag skulle också vilja ta upp frågan om formgivning och arkitektur i hela spårvagnsplaneringen. Då tänker jag inte bara på själva spårvagnarna utan också på allting annat som har med hållplatser, säten, belysning och så vidare att göra. Det är här som jag känner att man måste arbeta väldigt medvetet i framtiden.

När tunnelbanan byggdes skapade man Sveriges största konstgalleri, åtminstone när man byggde den senare delen av tunnelbanan. Jag tycker själv mycket om Östermalmstorg med Siri Derkerts olika konstverk, och jag gillar också Solnas fantastiska färger. Jag skulle vilja att man tänkte på samma sätt när det gäller spårvagnarna och spårvägen, att man lät konstnärer och formgivare ta en aktiv del. Som sagt, vi bygger för många år framåt och det ska också synas. Hela Stockholm ska liksom återspeglas i den formgivningen, denna skärgårdsstad som börjar ute i ölandskapet, sedan blir en stad, en storstad, en stad igen och sedan fortsätter ut i Mälaren. Det här ska synas när vi gör spårvagnarna och spårvägen. Jag tänker då inte minst på spårvagnarnas yttre, som planeras nu.

Jag skulle vilja att man i framtiden när man stod på Lindhagensgatan uppe i nordvästra Kungsholmen, där det verkligen behövs en spårvagn för det är så dåliga förbindelser därifrån, tyckte att SL och landstinget hade gjort ett bra jobb, att man hade kopplat in konstnärer också här uppe, som fått utforma olika saker. Också uppe i Djurgårdsstaden, när man så småningom kommer dit, skulle jag vilja att det fanns en sorts medveten formgivning.

Formgivning när det gäller spårvägen och spårvagnarna är ingenting man slänger in i efterhand, utan form och funktion samverkar och bildar så småningom en enhet. Den enheten vill jag att vi ska se.

Som sagt, man kan naturligtvis köpa in begagnade spårvagnar, men jag skulle vilja att man arbetade på ett mycket mer medvetet sätt med ett helt annat kvalitetstänkande när det gäller den här frågan.

Anförande nr 203

S t e l l a F a r e (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag vill gärna säga att jag håller helt med Ingvar von Malmborg, designfrågorna är jätteviktiga när det gäller införskaffandet av nya spårvagnar. Vi kommer också att fästa stor vikt vid den utformning som Cityspårvägen kommer att få i framtiden.

Det här är nu inte ett sådant ärende, utan det handlar om att komplettera den spårvagnsflotta som vi redan i dag har – det kan behövas, och det är därför vi gör det här inköpet. Men sedan kommer vi naturligtvis att driva frågan om vilket skal som de nya spårvagnarna ska ha för att stämma överens med vår skärgårdsstad. Det är naturligtvis en viktig fråga. Överallt i Europa ser man hur de nya spårvägarna blir emblem för sina orter och hur de fångar upp en lokal stolthet som man har över sin geografi, över sin natur eller över sitt näringsliv. Det är en uppgift som kräver ett speciellt fokus, så jag vill gärna hålla med dig i detta intresse men yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

§ 75 Årsredovisningar och revisionsberättelser 2008 för Samordningsförbunden i Södertälje, Botkyrka, Huddinge och Haninge

Anförande nr 204

Curt Linderoth (M): Ordförande, landstingskamrater! Samordningsförbunden har ju en viktig verksamhet för att genom rehabilitering och annan gemensam hantering av sjuka och långvarigt arbetslösa hjälpa dem in på arbetsmarknaden. Jag tror att det råder stor enighet mellan partier och politiska block om deras betydelse.

I dag ska vi ta ställning till fyra förbunds verksamheter för året 2008, alltså ganska länge sedan. Landstinget har stöttat de här förbunden med olika belopp, i Södertäljes fall med 5 miljoner, i Botkyrkas med 1,25 miljoner, i Huddinges med 1 miljon och i Haninges med 5 miljoner. Om man räknar på de människor som på olika sätt har blivit hjälpta eller åtgärdade, kan man till exempel jämföra Södertälje, som har fått 5 miljoner för 415 personer, med Haninge, som också fått 5 miljoner där det är 1 628. Det pekar alltså på att man kanske borde fundera lite grann över detta.

Nu är det klart att det lite grann är att jämföra äpplen och päron, för det är ju individer med olika typer av behov av hjälp, men vad jag vill peka på och be landstingsledningen fundera över är att jag som revisor i Södertälje har kunnat konstatera att året 2007 hade samordningsförbundet i Södertälje ett eget kapital på 10 miljoner, och 2008 som vi nu ska behandla, ett eget kapital på 14,5 miljoner. Sedan har vi påbörjat och kommit ganska långt med revisionen av 2009 och kan då finna att förbundet har ett eget kapital på 21 miljoner – alltså lika mycket som man får i bidrag av sina fyra huvudmän. De här pengarna sätts in på ett bankkonto som är helt räntelöst, och jag tycker att det är ett väldigt tveksamt sätt att hantera pengar på. Visserligen är det nu bara en fjärdedel av pengarna som är landstingets, men ändå. Man stoppar in dem i en påse till ingen som helst nytta. Framför allt har vi revisorer påpekat detta, som ni kan läsa i revisionsberättelsen för 2008 från Södertäljeförbundet.

Jag vill peka på att vi i nästa punkt ska ta ställning till ett förslag om att Haninge ska gå samman med Nynäshamn och en kommun till och bilda Östra Södertörns samordningsförbund, och för i föl bestämdes det att Värmdö och Nacka ska ha samordningsförbund. Vi har ju 27 kommuner och 18 stadsdelsnämnder inom länet, och med en eller annan miljon här och var som inte används på ett effektivt sätt tycker jag att man bör fundera över detta förhållande.

Men självklart är det ju så att det är en viktig och bra verksamhet. Det är bara detta jag önskar att landstingsledningen funderar över. Därmed, fru ordförande, var min diskussion slut.

Anförande nr 205

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Miljöpartiet tycker att det är en god idé med samordningsförbund, och vi yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag att godkänna årsredovisningen. Vi tycker dock att man behöver lägga in mera medel i samordningsförbunden och bredda insatserna betydligt. Vi ser positivt på att man arbetar förebyggande och hälsofrämjande i de här insatserna. Det är rätt inriktning, och man måste fortsätta att arbeta på det sättet tycker vi.

Det finns väldigt bra evidensbaserad rehabilitering som det också kan arbetas med i samordningsförbunden. Det senaste som har lyfts upp och som har hållit på i flera år med mycket goda resultat är Alnarpsmodellen i södra delen av landet, som jag har tjatat om här i fullmäktige för att jag tycker det är så viktigt. När man ser att det finns bra modeller och insatser som verkligen har effekt, där personerna efter att de kan ha varit sjukskrivna i flera år kommer i arbete med goda resultat – 60–70 procent – måste man också lyfta upp sådan verksamhet och se till att människor får del av den så att man får ut en bra effekt av de insatser man gör.

Därför vill jag igen lyfta Alnarpsmodellen. Terapiträdgårdar är jätteviktig rehabilitering, evidensbaserad, och förebyggande och hälsofrämjande är oerhört viktigt att fortsätta arbeta med i de här förbunden. Det är väldigt positivt.

Anförande nr 206

Landstingsrådet Andersson (C): Jag tänkte först kommentera det som Lena-Maj Anding nu framförde till stöd för Miljöpartiets lilla särskilda yttrande i landstingsstyrelsens behandling av årsredovisningen.

Det är ju så att Alliansen har i budgeten för 2010 tillfört 5 miljoner ytterligare till samordningsförbunden, vilket är en ökning av landstingets medfinansiering med 34 procent – ett ganska kraftigt tillskott.

Problemet är bara det, att Försäkringskassan genom sina normer för att tilldela pengar till denna treparts Finsam, som innebär att statens två myndigheter, kommunerna och landstingen ska vara med, har en procentuell andel av sin omsättning som man får skicka med som medfinansiering. Det är Försäkringskassans medel som här har varit begränsande för hur snabbt man kan bygga ut samordningsförbunden, och tyvärr är det så att vi under 2010 inte kan bygga ut med de 5 miljoner som landstinget alltså har anslagit, utan här har vi blivit tvungna från majoritetens sida att utveckla alternativa förslag för användningen av de 3 miljoner som går över. De kommer i stället att satsas på tvåparts Finsam, i samarbete med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Det är alltså rehabiliteringsprojekt som kanske riktar sig till liknande målgrupper, men lite mera grupper som står lite närmare arbetsmarknaden.

Det är tråkigt att man inte kan dimensionera upp resurserna till samordningsförbunden snabbare och mer, men det är dessvärre någonting som vi inte i det här huset kan rå över. Jag vill ändå vara tydlig med att från majoritetens sida har vi sett positivt på det här och verkligen försökt att öka resurserna, så här råder såvitt jag kan förstå ingen meningssmötning i trots av det särskilda yttrande som Miljöpartiet har anmält.

Sedan till de värdefulla synpunkter som Curt Linderoth framförde. 2008, när vi beviljade anslagen till samordningsförbunden som rör det här verksamhetsåret, fanns väl knappt ens en budgeteringsnorm för hur man skulle fördela pengarna mellan samordningsförbunden, utan det var någonting som man hade gjort ad hoc framåt. Det har vi från Alliansens sida, om jag får uttala mig för hälso- och sjukvårdsnämndsgruppen där, sett är en brist. Därför har vi i ett första steg tagit fram en budgeteringsnorm som bygger på ohälsotal och befolkningsmängd i de olika kommunerna, så att man ska få ett slags rättvisa.

Men jag tror att du har en poäng i att landstinget har en lite för svag samlat strategi för sin delaktighet i samordningsförbunden, och det kan väl bli mer aktuellt när nu intresset sprider sig i olika delar av länet, så här behöver man kanske fundera på, som du var inne på, hur vi bedömer kvaliteten. Är det kanske så att samordningsförbund som till exempel Haninge, som har presenterat utomordentligt goda resultat, ska kunna ha vissa möjligheter att öka ramen medan man håller tillbaka den i de samordningsförbund som ännu inte fullt ut har presterat goda och uppföljbara resultat?

För min del som Centerpartiets företrädare i hälso- och sjukvårdsnämndsgruppen tar jag med mig den frågan och vill gärna föra en diskussion inom Alliansen och inom hälso- och sjukvårdsnämnden om hur vi kan ytterligare utveckla landstingets strategi när det gäller delaktighet i samordningsförbunden.

Sedan uppmanar jag alla partiföreträdare som är här att genom sina nationella företrädare verka för att Försäkringskassan kan släppa till mer medel till fyraparts Finsam, för det är väldigt värdefulla insatser, som verkligen ligger i linje med regeringens arbete mot utanförskap och för att få fler människor att kunna delta i samhällslivet och i arbetslivet.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 207

Lena - Maj Andersson (MP): Ordförande, landstingsledamöter! Det är ändå så, Gustav, att du tidigare sade att du litade på dina regeringskamrater. Det här är väl en fråga som ni då kunde lyfta på nationell nivå och prata om hur det slår, med Försäkringskassans bristande resurser och att de inte vill lägga in lika mycket medel? Det är ju från riksnivån som medlen anslås.

För att få till stånd bättre samordningsförbund är det oerhört viktigt med mera medel och större möjligheter att hjälpa människor att komma på fötter igen och tillbaka till arbetslivet.

Jag kan bara önska lycka till. Jag tycker det är bra att ni ändå har sett till att ordna ett samarbete mellan två parter för att kunna gå vidare i frågan.

Anförande nr 208

Olov Lindquist (FP): Fru ordförande! När Curt Linderöth som revisor går upp i talarstolen och talar om hur det har varit tidigare, måste man ju lite grann fundera på hur det var från början. När de här fyra förbunden bildades var det ju så att fullmäktige mer eller mindre satte fingret upp i luften och sade att Södertälje och Haninge får 5 miljoner kronor, totalt 20 miljoner kronor, och när det så småningom bildades samordningsförbund för Huddinge och Botkyrka fick de 1 miljon. Då blir det ju snedfördelat redan från början, och att jämföra de fyra förbunden blir svårt utifrån de förutsättningarna. Så småningom har vi som sysslar med den här verksamheten kommit på det, och det är därför som den här budgeteringsnormen har kommit till, helt enkelt att mäta detta på ett riktigt och adekvat sätt, att ge förutsättningarna på ett bra sätt.

Haninge har nämnts som ett gott exempel. Jag för min del vill lyfta upp Huddinge, som faktiskt i en annan revisionsrapport har fått den bästa kritiken. Det vill jag gärna nämna.

Det förbund jag själv tillhör, Södertälje, har helt enkelt fått för mycket pengar i förhållande till vad vi har gjort av med. Det kan möjligtvis förklara det egna kapital som har funnits på vårt konto. Förhoppningsvis rättas allt det här till i och med denna budgeteringsnorm, som ger en mer rättvisande och träffsäker bild över den framtida budgeteringen.

Lite grann avslutningsvis till Miljöpartiets särskilda uttalande. När Miljöpartiet talar om att man vill föra in hälsofrämjande arbete i den här verksamheten, kan inte jag förstå annat än att lagstiftningen måste ändras, därför att den tillåter inte i dagens läge den typen av verksamhet utan det är bara verksamhet i rehabiliteringssyfte som det här handlar om. Då får väl Miljöpartiet i någon annan sal, någonstans på Helgeandsholmen, föreslå en sådan förändring – det är inte något som vi kan ta ställning till här.

I den sista lilla att-satsen antyds, som Gustav Andersson har varit inne på, att det i varje fall inte på senare tid är landstinget som har agerat bromskloss i utvecklingen av samordningsförbunden, utan det är faktiskt Försäkringskassan som har gjort det i ganska stor utsträckning. Jag vill minnas att när vi lade budgeten för förra året så hängde inte Försäkringskassan på det förslag som vi gjorde för Huddinge kommun, för att ta ett exempel. Om vi någon gång har kunnat anklagas för att vara bromskloss, så är vi inte längre det i det här sammanhanget.

Anförande nr 209

Curt Linderöth (M): Fru ordförande, kamrater! Jag tycker att det är glädjande att höra Gustav Anderssons och Olov Lindquists reaktioner på mitt yttrande. Jag är glad för det, för det var precis detta jag ville åstadkomma, att man med lite skärpa konstaterar att på vissa håll finns det kanske för mycket pengar och på andra håll kanske för lite pengar.

Dessa samordningsförbund tror jag tillkom genom lagstiftning som grundade sig på erfarenheter från en stadsdelsnämnd på Hisingen i Göteborg, vilket samordningsförbund jag har studerat tillsammans med en mängd andra. När jag fick uppdraget att vara revisor här förstod jag först ingenting av vad samordningsförbunden hade för uppgifter, men jag har

senare kunnat konstatera att de har en utomordentlig uppgift – men det gäller ju att från styrelserna, som måhända är något för stora, har man inte i alla avseenden huggit tag. Den revisionsberättelse vi har för 2009 är tyvärr också negativ.

Anförande nr 210

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Olov Lindquist, det finns ingenting i lagstiftningen som hindrar att man arbetar hälsofrämjande med rehabilitering. Gör man det så är det förebyggande. Det gör man på många håll i samordningsförbund runt omkring i vårt land.

Hälsofrämjande och förebyggande behöver man inte dra likhetstecken emellan, utan att arbeta hälsofrämjande med rehabilitering finns det ingenting som hindrar i någon lagstiftning.

Anförande nr 211

O l o v L i n d q u i s t (FP): Jo, Lena-Maj Anding, det finns det. I 2 § i lagen står följande: "Insatserna inom den finansiella samordningen skall avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och skall syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete." Punkt slut.

Detta handlar om att göra en förbättrande åtgärd för sådana som är sjuka. Ingenting annat.

Anförande nr 212

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Jag menar att vi ska ha en hälsofrämjande hälso- och sjukvård, och det är till personer som också är sjuka.

Jag tror att du får gå hem och läsa på vad hälsofrämjande betyder. Det du precis läste upp är att arbeta hälsofrämjande.

Anförande nr 213

O l o v L i n d q u i s t (FP): I så fall är det en tolkning från Lena-Maj Andings sida vad hälsofrämjande är. Jag menar att hälsofrämjande åtgärder är sådant som faktiskt innebär att man förebygger någonting *innan* någon blir sjuk, inte när man är sjuk.

§ 77 Motion 2009:17 av Lars Dahlberg och Erika Ullberg (S) om lånecyklar vid bytespunkter i SL-trafiken

Anförande nr 214

L a n d s t i n g s r å d e t D a h l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! Jag får tacka för svaret på motionen, som jag tycker har en välvillig och bra ton. Jag gick inte upp i debatten under ärende 14 om spårvagnarna, för jag ville inte förlänga den, men där var det ju också så att det fanns en lyhördhet mot vårt särskilda uttalande i SL-styrelsen, och LRB rättade till ärendet på ett bra sätt. Jag tycker att LRB:s svar på den här motionen också skulle ha kunnat ta ett litet steg längre än till ett välvilligt besvarande. Det går att bifalla oppositionens motioner, jag lovar! Det är tillåtet, det finns inget i kommunallagen som förbjuder det.

Jag tror nämligen att vi i grunden har samma uppfattning om lånecykelverksamhet, att det om man använder det på rätt sätt skulle kunna vara ett både bra och attraktivt komplement i kollektivtrafiken, på de bytespunkter där det passar in.

Nu har vi också via medierna fått kännedom om att det finns ett lager med cyklar som väntar på att ställas ut. Där tycker jag att det finns en potential som vi borde kunna utnyttja med lite snabba åtgärder.

Det här är ju en verksamhet som är innerstadsrelaterad i huvudsak, men jag vill hävda att en rad av länets kommuner både har intresse av och skulle ha nytta av att den här verksamheten byggdes ut.

När vi skrev motionen och resonerade om det här tyckte vi att det är rimligt att ha en vision om att varje tunnelbanestation och pendeltågsstation skulle kunna ha låncyklar. Det kanske är lite långtgående, och jag vet att flera av tunnelbanestationerna i innerstaden har oerhört svårt att ordna uppställningsplatser, men jag skulle gärna se att de tusen cyklar som ligger på lager nu så snart som möjligt kom ut i aktivitet. Jag tycker det vore intressant om man kunde peka ut någon kommun och föra dialog med den om att inleda ett försök med låncyklar utanför Stockholms innerstad, där rätt förutsättningar finns.

Jag kommer ju själv från Järfälla, och Jakobsbergs station är en av de mest frekventerade pendeltågstationerna. Eftersom jag också sitter i kommunfullmäktige där är jag mycket intresserad av att ta upp den diskussionen i Järfälla kommun, om det är så att det finns ett intresse i SL och landstinget för att medverka till att låncyklar per definition blir ett komplement till kollektivtrafiken, som byggs ut på ett bra sätt.

Jag tackar för svaret. Jag har en stillsam önskan om att det skulle ha kunnat bli ett bifall i stället, eller åtminstone att vi här ifrån talarstolen kan få höra att välvilligheten också sträcker sig till att vi ska försöka komma i gång med mer sådan här verksamhet.

Anförande nr 215

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi brukar ju i kollektivtrafikresandesammanhang prata om hela resan, och det Lars Dahlberg beskriver dels i talarstolen, dels i motionen tycker jag är en del av hela resan som man kan se det ur ett vidare perspektiv. Hela resan kan faktiskt vara allt ifrån att man använder sina egna fötter och promenerar från hemmet till arbetsplatsen till kollektivtrafik av olika slag, för att komma fram till i närheten av hemmet och därifrån kanske ta sin egen cykel.

Men det finns också tankar omkring det här som har visat sig succéartat. När man har byggt ut låncykelverksamheten i Stockholms innerstad, har det blivit en verksamhet som på bara några år har blivit väldigt populär. Människor ser snabbt att det är ett bra komplement när man vill ta sig fram lite snabbare och på de sträckor i staden där kanske inte kollektivtrafiken kan motsvara den snabba resa som man skulle vilja göra, framför allt inte om man skulle ha använt en bil i stället.

Det finns, som motionärerna beskriver i motionen och som Lars sade från talarstolen, ambitioner från olika intressenter som redan i dag driver eller som kan tänka sig att driva låncykelverksamhet om att bygga ut den. Vi har från landstingets och SL:s sida all anledning att understödja det.

Jag vet att det finns tankar och idéer att pröva det i fler kommuner än Stockholms stad, så det är väl bara att vi med gemensamma krafter från SL:s sida uppmanar kommunala företrädare där det ännu inte är provat att tillsammans med oss vända sig till aktuella företag som skulle kunna vara intresserade av att driva en sådan här låncykelverksamhet för att se om det är möjligt att göra det även på andra ställen än i den koncentrerade innerstaden.

Sedan finns det ett bekymmer, som Lars pekade på, med tillgängligheten av utrymme i närheten av våra stationslägen. Det ska ju till gatu- eller parkutrymme eller trottoarutrymme för att ställa upp cyklar i ställ med låsmöjligheter där man kan använda sina lånekort för att få loss en cykel. Det har visat sig att det just nu inte går lika snabbt som vi skulle önska att hitta nya platser i Stockholm. Min målsättning är, som jag sade till tidningen härom dagen, att vi gemensamt ska göra allt för att se till att det kommer till nya platser, så att den här verksamheten kan utökas och vara ett komplement för den som inte har en egen cykel med sig eller när man är i ett område där det skulle passa bra att cykla efter att man har använt vår förnämliga kollektivtrafik.

Så vi är väldigt samspelade i den här frågan, men att med de initiativ vi redan har tagit bifalla motionen tycker jag skulle vara att undervärdera de insatser som Alliansmajoriteten redan har gjort på det här området. Vi går armkrok, eller hand i hand – jag är inte rädd för det heller, Lars – för att se till att det här blir en ännu bättre verksamhet. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 216

I n g v a r v o n M a l m b o r g (MP): För ett tag sedan fanns det en stor pelare uppe vid Slussen, precis där alla cyklade förbi. Varje gång jag själv cyklade förbi blev jag förvånad över hur fantastiskt många cyklar det var i rörelse. Jag stirrade på de tusentals som passerade varje dag och undrade om det verkligen var möjligt, men det var det alltså.

Det gäller naturligtvis att förändra tänkandet när det gäller cykling. Det är inte så som Christer Wennerholm säger, att det är ett komplement till kollektivtrafiken eller till bilar, utan cykling är i dag ett sätt att ta sig fram på – och mycket enkelt. Det är ofta snabbare om man bor i innerstaden, och det är också ofta mycket snabbare att ta cykeln om man ska ta sig olika sträckor från en del av Stockholms ytterstad till en annan del, för de förbindelserna är fortfarande så dåliga efter många år.

Cykeln är alltså ett sätt att ta sig fram. Om man inser det, bereder man också plats för cyklarna. Tänk, hemska tanke, om man skulle ta några parkeringsplatser och göra om dem till parkering för lånecyklar – ja, det vore väl fasansfullt? Men om man tänker på cykeln är ett sätt att ta sig fram blir det fullständigt rimligt att göra så. Det är också så vi måste tänka, att bereda plats för den här verksamheten som en väldigt stor mängd människor ägnar sig åt.

Sedan kan man naturligtvis prata om allt möjligt annat när det gäller cykling – folkhälsa och det enda med det femte, och det ska vi gärna göra. Men vad det gäller i det här sammanhanget är alltså att bereda plats för cyklarna. Det går, om man vill!

Anförande nr 217

J a n S t r ö m d a h l (V): Jag ska börja med att yrka bifall till motionen. Vi har ju varit överens på den här kanten att stödja motionen.

Jag kan hålla med om att det inte är så stora skillnader mellan vad motionären här framför och det svar som Christer Wennerholm har presterat. Jag tycker att det är väldigt glädjande, att på det här sättet har cyklismen lyfts fram och blivit mer och mer accepterad även i landstingssammanhang. Jag kan bara erinra om att det tog några år av motionerande och grejande här innan det blev accepterat att få med cyklar på pendeltågen. Nu beskrivs det som en fullständig självklarhet. Så det rör på sig.

Bara ett par små kommentarer. Det finns en skillnad mellan motionen och motionssvaret, och det avslöjas av att landstingsdirektören säger att beslutet medför oförändrade konsekvenser för miljön. Jag menar att motionen medför klart förbättrade konsekvenser för miljön. Alltså bör man stödja motionen.

Anförande nr 218

S t e l l a F a r e (FP): Ordförande, fullmäktige! Cykling är på allas läppar, särskilt denna årstid. Det är en väldigt trevlig och bra motion som har skrivits.

Vi genomför nu precis det som motionären vill att vi ska göra. Om man läser ärendet ordentligt så ser man att SL trycker på. Det är inte SL:s ansvar att ordna de här platserna men vi trycker på flera kommuner för att de ska skynda sig och se till att det här företaget som tillhandahåller lånecyklar ska få tillgång till mark.

Det är bara att beklaga att detta har gått så långsamt med hänsyn taget till de nya leveranser av cyklar som ligger och väntar. Den här idén om låncyklar har blivit så jättebra efter det att vi har fått en bättre infrastruktur, och nu tycker jag att alla sorters cyklar verkar välkomna precis överallt. Det är verkligen en fröjd att se att många tillfälliga besökare använder sig av dessa cyklar som ett komplement till andra färdmedel. Bifall i landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 219

Marie Åkesdotter (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tycker att det är mycket positivt att höra Christer Wennerholm säga att man kan ta upp den här frågan med sina kollegor i länet. Därför vill jag berätta att Miljöpartiet väckte en motion i Tyresö kommunfullmäktige om att pröva att införa låncyklar, men den motionen avslogs tyvärr av den borgerliga majoriteten. Du får väldigt gärna tala med dina kollegor. Två av dem är här i dag, har jag sett.

I Tyresö skulle man kunna förbättra tvärförbindelserna mellan kommundelarna som är mycket otillfredsställande vissa tider, särskilt kvälls- och nattetid.

Jag ser också låncyklar som ett komplement till annan trafik. Man kan ju jämföra kostnader för parkeringsplatser för bilar och cyklar, det är ju en avsevärd skillnad. Jag tror att kostnaderna för parkeringsplatser för bil ligger på mellan 40 000 och 300 000 kronor per plats, medan för cykel är kostnaden ungefär 10 000 kronor. Det här tycker jag verkligen att vi ska fortsätta jobba på. Miljöpartiet bifaller motionen!

Anförande nr 220

Jan Stefansson (KD): Ordförande, ledamöter! Det är lovt att det finns en bred uppslutning kring uppfattningen att landstinget ska utveckla möjligheten till ett hållbart resande inom vår region. Att göra det lättare för resande att ta med cykeln inom kollektivtrafiken är något som vi kristdemokrater har arbetat med en tid.

Genom vårt initiativ fick SL:s vd av en enig styrelse uppdraget att återkomma med förslag på hur SL kan underlätta medtagande av cyklar inom kollektivtrafiken. Sedan dess har mycket hänt, och nu har det blivit möjligt att ta med cyklar på busstrafiken på vissa sträckor, bland annat i skärgården.

Det rör på sig, sade Jan Strömdahl. Det är väl det närmaste ett beröm som alliansledningen kan få av Vänstern, antar jag. Men nu vill vi gå steget längre och öppna möjligheter för att medföra cykel på fler trafikslag i mån av plats.

När det gäller låncyklar arbetar SL redan för att vidareutveckla systemet med låncyklar. Självklart vore det bra om låncyklar fanns att tillgå på fler platser runt om i Stockholmsregionen. Kristdemokraterna och alliansen arbetar redan för det. Glädjande nog ser det ut som om hela fullmäktige ställer sig bakom just det arbetet. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 221

Stefan Bergström (C): Fru ordförande, ledamöter! Jag tycker att det här är en väldigt bra motion av Lasse Dahlberg, och det är också väldigt glädjande att arbetet har kommit så långt redan. Det tycker jag att Christer Wennerholm redogjorde för på ett förtjänstfullt sätt.

En kommun som redan bestämt sig för att söka samarbete med landstinget när det gäller låncyklar är Sundbyberg – på mitt och Centerpartiets initiativ. För oss är ett ökat cyklande väldigt viktigt. Vi har hört tidigare här i dag från Vänsterhall att man vill öka andelen som använder kollektivtrafiken till 80 procent, och för folkhälsans skull skulle ju en kraftigt höjd andel resenärer som cyklar vara ännu bättre. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 222

Landstingsrådet Dahlberg (S): Skälet till att jag begärde ordet igen är att jag glömde yrka bifall till motionen, så därför gör jag det nu!

Jag tänkte också tacka för de varma orden om motionen och beklaga att ni ändå inte är beredda att ta steget fullt ut och bifalla motionen. Det är ändå så som medierna har redovisat, nämligen att det ligger tusen lånecyklar i ett lager och väntar på att ställas ut. Där har vi en gemensam uppgift att inte bara prata utan att faktiskt se till att de kommer ut i verksamhet. Den uppmaningen tycker jag att alla vi som tycker att det här är en bra verksamhet ska ta till oss.

Tack för de positiva inläggen!

§ 78 Motion 2009:13 av Kerstin Pettersson m.fl. (V) om insatser för att förebygga fallolyckor bland äldre**Anförande nr 223**

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Tack, Filippa och Pia Lidwall, som väl har skrivit det här svaret! Det är rätt så mycket som har utretts om den här problematiken, om insatser för att förebygga fallolyckor bland äldre.

Vi kan ju se i svaret på motionen att det görs mycket, men vår uppfattning är ändå att det behöver göras mer. Ni visar att det redan har gjorts många kartläggningar och kostnadsberäkningar och kunskapsinhämtning, inte minst på det nationella planet. Men det jag inte riktigt ser är hur ni ska använda er av den kunskapen lokalt här i Stockholm.

Vi föreslår också att landstinget ska utreda behovet och förutsättningarna för att starta särskilda fallolycksmottagningar som man bland annat har haft i Australien, Storbritannien, Finland och Danmark. Jag skulle gärna vilja att er företrädare förklarar varför ni över huvud taget inte vill pröva det, för sådana verkar ha fått gott resultat på de ställen utanför Sverige där man har provat det.

Ni hänvisar till att primärvården har uppdraget att klara dessa uppgifter, och så hänvisar ni till att detta står i regelboken för Vårdval Stockholm. Jag kan inte riktigt se att det fungerar.

I ert svar talar ni också om förebyggande åtgärder, kommunsamverkan, hälsosamtal och FaR, men vi har ju problem när det gäller samverkan med kommunerna. Det visar ju den revisionsrapport som kom för ett tag sedan. Det har ju tyvärr blivit sämre. Det är så många utförare så den äldre patienten får inte riktigt ihop det.

När det gäller hälsosamtalen så väcker Vänsterpartiet i dag en interpellation i frågan, eftersom de i praktiken inte genomförs i den omfattning som de borde. Vi pratar väldigt mycket om hälsosamtal men det är väldigt få som genomförs.

Just när det gäller hälsosamtalen så är det en diskussion som vi får föra vid nästa fullmäktigesammanträde, men vi har alltså några synpunkter på detta som gör att vi sammantaget tycker att vi ska bifalla den här motionen. Därmed yrkar jag bifall till motionen!

Anförande nr 224

Pia Lidwall (KD): Fru ordförande och Håkan Jörnehed som ställer upp i dag och talar för motionen! Jag är väldigt glad för att vi har fått den här motionen! Jag uppskattar verkligen det, för det ger oss en chans att tala om äldre och deras sjuk- och hälsovårdsbehov. Naturligtvis är det så när det handlar om fallolyckor att man kan se dem på två olika sätt, både den enskildes fall och det som händer och de kvalitativa kostnaderna men också

samhällets kostnader för fallolyckor. Kommuner och landsting har också ett ansvar när detta drabbar människor.

När vi nu ska diskutera frågan om landstingets ansvar så gör du, Håkan, det förtjänstfullt! Det görs väldigt mycket och det har gjorts väldigt mycket de senaste åren. Även under den här mandatperioden, kanske tack vare att vi haft tillgång till stimulansmedel, så bedrivs ett antal olika projekt som landstinget genomför tillsammans med olika kommuner där man sätter fokus på just det här med fall och fallolyckor. Det är naturligtvis så att det är oerhört besvärligt när en äldre person blir så kringskuren i sitt livsutrymme och man dessutom efteråt blir väldigt rädd för att det ska hända igen.

I dag finns det tillgång till väldigt bra metoder. Vi har ett forskningscentrum söder om staden som heter Nestor FoU-center som har utarbetat olika modeller, och jag vill bara visa en bild om det går att läsa texten på den. Det här är 36 olika frågor som ställs till en äldre person som har drabbats av en fallolycka, alltifrån om man haft tofflor med bakkappa och om man sitter när man klär på sig till om det finns belysning i området där man bor och i hemmet – allt i syfte att jobba förebyggande så att det inte ska hända igen. Det görs alltså väldigt mycket.

Jag menar nog att vi har svarat bra på de frågor som är ställda, de fyra att-satserna. Det som du menar att vi inte har svarat på är om vi tycker att det ska vara speciella fallmottagningar, vilket man har på några ställen i världen. Det är klart att man ta upp en sådan idé och säga att vi ska ha det här också, det verkar jättebra. Men man måste sätta in sådana mottagningar i den kontext som finns i de olika länderna. Vi måste sätta in det i vår kontext, i vårt landsting. Nu har vi faktiskt ett väldigt bra uppdrag när det gäller att jobba förebyggande. Vi har våra hälsosamtal, vilket jag menar är ett gigantiskt bra sätt att jobba förebyggande. Jag är inte heller nöjd med att inte alla får tillgång och erbjudande om det här, men det ska vi jobba särskilt mycket med.

Vi har också all den kunskap som våra sjuksköterskor får när de gör hembesök inom ramen för den basala hemsjukvården. Allt det här gör ju att vi har väldigt mycket kunskap. Sedan ska all kunskap sättas samman till någonting som är väldigt bra. Jag menar att det engagemanget finns, för det finns inte en enda en i personalen som jobbar med äldre personer som inte tycker att det är förfärligt när någon faller och gör illa sig. De här redskapen finns, checklistorna finns. Man har också ett uppdrag inom ramen för primära rehabiliteringen att jobba förebyggande med fallolyckor.

Så till sist något om det här med samverkan. Hälsosamtal genomförs inom ramen för kommunerna/stadsdelarna. Av den samverkansrapport som revisorerna lämnat kunde vi från landstingets sida konstatera att man hade intervjuat kommunerna och stadsdelarna men man hade inte intervjuat landstinget i den här samverkan. Möjligtvis var det en brist i just den rapporten. Vi jobbar väldigt aktivt med just samverkan så att det inte ska märkas någon skillnad för den person som faller och drabbas av att det finns dels ett landsting, dels en kommun.

Vi har inte nått till slutet av det här arbetet, och det kommer vi heller aldrig att göra eftersom människor är som de är.

När det sedan gäller TUFF, som är det mycket specifika projektet, så ska jag återkomma till det i ett senare inlägg, men jag vill ändå redan nu säga att det finns väldigt mycket att hämta där när det gäller att förebygga fallolyckor.

Anförande nr 225

Håkan Jörnehed (V): Tack, Pia! Jag känner absolut, Pia, att du har ett engagemang i den här frågan. Jag har en fråga till dig. Den uppgift som vi fick när vi skrev den här motionen var att det är 1 500 dödsfall per år på grund av fallolyckor. Har du någon aning om hur många av dem som inträffar i Stockholm? Det kunde jag nämligen inte utläsa av svaret.

Vi behöver nog inte använda revisionsrapporten mot varandra. Det är ju ändå kommunernas upplevelser som redovisas och då kan vi bara göra någonting som är bättre. Jag tycker ändå att jag möter äldre och framför allt anhöriga som inte känner att det hela fungerar. Ibland är det nog svårt att ta på vad det är som inte fungerar i samverkan, men de blir oroliga. Därför kan det bli konsekvenser, och om man också råkar ut för en fallolycka så blir det ju ännu värre.

Jag tror att vi är överens om ambitionen att inga äldre ska behöva vara rädda, och om vi kan mota Olle i grind på det här sättet så tror jag att det är rätt så bra.

Anförande nr 226

Vivian Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Det är självklart att vi i Miljöpartiet också tycker att andemeningen i den här motionen är väldigt bra. Det är bra att frågan tas upp på dagordningen. Det måste vi kanske göra gång på gång om det inte blir bättre. Fallolyckor bland äldre är ju ett stort problem, för rörligheten minskas och rädslan för att åter falla finns där.

Vi tycker att svaret på motionen från majoriteten är ganska bra, så vi vill anse motionen besvarad. Vi har en text där vi menar att kommunerna också ska vara inblandade i frågan, att man måste hitta vägar att hantera den här frågan tillsammans med kommunerna.

Nu har vi inte skrivit det själva i svaret, men jag tror faktiskt att vi också skulle kunna använda oss av KSL i den här frågan. Man har använt sig av KSL i många andra sammanhang, till exempel för seminarieverksamhet i det här ämnet. På så vis kan vi lyfta frågan ännu mer.

Vi tycker att det är bättre att vi har en fallprevention som arbetar på alla vårdnivåer än att man går in på bara en enda nivå och arbetar där.

I svaret berörs frågan om hälsosamtal och fysisk aktivitet på recept. När det gäller hälsosamtalen så behöver tillräckliga resurser avsättas för sådan verksamhet med verklig planering för det och det ska även finnas tid avsatt för detta.

När det gäller fysisk aktivitet på recept så behöver det finnas koordinatörer som kan lotsa en enskild till rätt form av aktivitet och man behöver också fortsätta att göra reklam för att fysisk aktivitet är något som man kan skriva på recept. Tyvärr möter vi fortfarande mottagningar som inte ser det som en möjlighet att gå vidare i frågan.

Vi menar också att landstinget behöver intensifiera sitt arbete med läkemedelsgenomgångar för äldre som ett led i den fallpreventiva verksamheten. Bland annat Socialstyrelsen hade ett antal intressanta föreläsningar under hösten där man tog upp frågorna om hur viktigt det är med just läkemedelsgenomgångar och att man tar bort vissa mediciner för de äldre så att de inte ramlar bara för att de har fel mediciner. Fall behöver ju inte bara handla om felmedicinering, man kan vara yr och till och med ha fel tofflor, vilket jag själv hade en gång. Det är inte alls så enkla samband alltid, men läkemedelsgenomgångar är i alla fall ett väldigt bra sätt att komma vidare i frågan och verkligen se till att de äldre inte har felaktig medicinering.

Därmed, fru ordförande, vill jag yrka bifall till vårt förslag till svar!

Anförande nr 227

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Kerstin är inte här i dag så jag tackar Håkan för en viktig och angelägen motion! Jag fick lära mig under förra mandatperioden, då jag var ordförande i äldreberedningen, ett belopp som fick mig att rysa inombords. Beloppet gällde landstingets kostnader för fallolyckor. Jag vet inte om siffran är aktuell längre, men då nämndes siffran 1 miljard. Utöver lidandet för många äldre kostar dessa olyckor väldigt mycket pengar för landstinget.

Mycket görs nu, säger förvaltningen. Jag tycker att fallskador skulle kunna minska väldigt mycket på kort sikt, och vi skulle kunna ha nolltolerans på lång sikt, som man har när det gäller andra saker i det här samhället.

Förvaltningen räknar upp de olika åtgärder som man vidtar, och det är riktigt, men väldigt mycket verksamhet bedrivs som projekt. De finns i olika kommuner men inte i hela länet. För projekt finns ett startdatum och ett slutdatum. Vad händer när man kommit till slutdatum? Vi vet att det inte är särskilt många projekt som implementeras.

Frågan om samverkan med kommunerna har Håkan berört. Den frågan har även revisorerna berört i dag. När de presenterade sin rapport för inte alltför länge sedan, så var inte landstinget tillfrågat, sade Pia. Det är förskräckligt att kommuner och stadsdelar säger att de inte vet vart de ska vända sig när det gäller samverkan med landstinget, och när de vet det så har det visat sig att de personerna egentligen inte har någon makt att samverka. Det är lite förskräckligt när det gäller fallprevention där de flesta olyckor inträffar i särskilda boenden eller i hem där kommunen är ansvarig.

Vi hade något som vi startade för några år sedan i en stadsdel. Tillsammans inrättade kommunen och landstinget något som kallades för Fixaren. Kommunerna skulle byta lampor och gardiner och mycket annat, så att de äldre slapp ta fram en stege att klättra upp på. Landstinget skulle se sig omkring för att veta hur de äldre bodde. Den tjänsten avskaffade ni, men det var en mycket bra åtgärd när det gäller fallprevention.

Samverkan genom vårdval har blivit åsidosatt, påstår jag och många andra. Det är inte bra när vi talar om fallprevention.

En annan sak som andra också har berört här är hälsosamtal. Det står här att det egentligen är en väldigt bra åtgärd som landstinget erbjuder för att kunna förebygga fall. Erbjuder landstinget detta? Ja, det når 20–25 procent av de 7 500 stycken sjuttiofemåringar som tillkommer varje år i det här landstinget. 20–25 procent! Om det ska vi tala nästa gång när Kerstin och undertecknad lämnat in en interpellation. Det är klart att när man når 20 procent så är det i dag ingen bra åtgärd när det gäller fallprevention.

Pia nämnde TUFF-satsningen som vi fick ta del av för en månad sedan i äldreberedningen. En jättebra satsning när det gäller trycksår, undernäring och fallprevention! Men det var ett projekt som avslutades i mars. Det står i svaret från förvaltningen, men det står ingenting om hur landstinget går vidare. Hur implementeras den här satsningen? Projektet är slut. Vad som händer i framtiden vet vi inte.

Det här är ett mycket angeläget område där vi tillsammans måste göra väldigt mycket. Jag hoppas innerligt att det som förvaltningen skriver och delvis skryter om blir verklighet i ännu högre grad!

Anförande nr 228

Pia Lidwall (KD): Fru ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till svar på den här motionen! Jag skulle bara vilja kommentera några saker som har kommit fram i debatten. Det ena rör TUFF-arbetet.

Lite olyckligt har det skrivits att det projektet slutar i mars, så är det inte. Det fortsätter under hela 2010. Det har kommit i gång väldigt bra. De stora sjukhusen har börjat med sitt TUFF-arbete, och där kan man få tillgång till olika checklistor och material. Dessutom finns det möjlighet för kommunerna att få tillgång till det här helt gratis just när det gäller fallarbetet.

Det vi hoppas på när det gäller TUFF-projektet är att även primärvården ska ta till sig TUFF-projektet. Det kommer säkert vartefter det sprider sig i landstinget. Det är väl värt att tala om TUFF för det sätter fingret på och ökar patientsäkerheten.

När det gäller frågan om varför vi inte ska ha särskilda mottagningar så är det ändå på det sättet att den här typen av vård ska ske lokalt på vårdcentralerna. De äldre listar sig oftast på en mottagning nära sina bostäder. Då blir vårdgrannarna naturligt kommunen och stadsdelen. Därför kan jag fundera på om det är så lyckat att ha särskilda mottagningar. Vi tycker att det är bättre att man för ut den här kunskapen och att uppgiften ska ligga lokalt ute på vårdcentralerna och på primärvårdsrehabiliteringarna.

Så till frågan om Nestor som är ett forskningscenter. De har fått väldigt mycket goda idéer inom sina projekt, och just nu funderar de på, vill jag säga till Miljöpartiet, om de ska hålla en hearing, en sorts erfarenhetsseminarium, dit de bjuder in människor som arbetar inom både landstinget och kommunen där man får delge de berörda alla de nya metoder och idéer som finns och sprida den klokskap som har kommit, något som jag tycker är väldigt bra.

När det gäller medicinering kan jag verkligen säga att det är väldigt viktigt med läkemedelsgenomgångar eftersom många äldre personer får läkemedel för att kunna sova. Man vaknar på natten för att gå på toaletten och så får man yrsel och ramlar. Det är verkligen väldigt viktigt att man får rätt läkemedel.

Till sist bara några ord om sambandet mellan demens och frakturer. Det genomförs ett fantastiskt arbete på Karolinska Huddinge bland annat och på SÖS, när det gäller att fånga upp personer med demens som ramlar och slår sig. De behöver komma till rätt mottagning från början och få tillgång till rehabilitering så fort som möjligt. Det här är personer som det är väl värt att lyfta upp och jobba vidare med. Därmed anser jag motionen besvarad.

Anförande nr 229

Håkan Jörnehed (V): Tack, Pia! Det är ju så att om man generaliserar så kan man säga att äldre kvinnor ofta tar hand om sina gubbar. Och kvinnorna överlever ofta männen och blir sedan ensamma. Därför är det allvarligt, det som du skriver i ditt svar, nämligen att kvinnor skadas mer än män i fallolyckor. Vad är det jag försöker säga? Jo, att det är väldigt viktigt att vi har ett jämställdhetsperspektiv i den här verksamheten.

Jag hoppas att vi kan vara överens, och det tror jag att vi är, om att varje fallolycka är en fallolycka för mycket och att vi ska göra allt för att undvika dem. Jag tycker som sagt, att det är ett problem att de här hälsosamtalen inte har kommit i gång.

Man skriver här att hälsosamtalen är en viktig del i det förebyggande arbetet och att man då exempelvis kan identifiera risker i patientens hem och närmiljö. Jag ska redan nu ge dig ett litet tips till nästa fullmäktigesammanträdes diskussioner. Det är ju väldigt populärt i bostadsrätterna i Stockholm att man har *home styling*. Jag tror att man skulle ha *home styling* för äldre. Tänk på det, Pia, nästa månads debatt!

Anförande nr 230

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill åter en gång ta upp frågan om samverkan med kommunerna. Var händer de flesta fallskadorna? Jo, de sker hemma och framför allt på vård- och omsorgsboendena. Det är där de äldre faller. Där har landstinget ingen insyn.

Landstinget får veta att en äldre människa har fallit när dessa patienter kommer till akutsjukhus, vårdcentraler eller geriatrisk klinik och så vidare. Därför är det otroligt viktigt att landstinget samverkar med kommunerna. Jag är ytterligt bekymrad, för jag är också kommunalpolitiker i Stockholm och har deltagit i några samverkansträffar med landstinget och har då representerat Farsta stadsdelsnämnd. Jag har knappt sett att man har pratat konkret om sådana frågor. Det här är en fråga som kommun och landsting måste gå samman om.

Pia nämnde att landstinget kunnat sätta i gång olika projekt tack vare stimulansmedel från staten, och det är ju bra. Kommunerna har också fått stimulansmedel, och vilken är verkligheten i dag? Jo, läkemedelsgenomgångar genomförs av kommunen och de görs av landstinget. Förebyggande hälsosamtal förs av kommunerna och av landstinget. På vissa ställen genomförs de här samtalen tillsammans, men så är det inte överallt. Det tycker jag är en brist när det gäller samverkan. Om vi ska ha nolltolerans mot fallskador så måste samverkan ske väldigt intimt mellan kommunerna och landstinget. Jag ser inte att svaret redovisar det.

§ 79 Motion 2009:7 av Anna Kettner (S) om inrättande av familjemottagningar för neuropsykiatriska diagnoser

Anförande nr 231

A n n a K e t t n e r (S): Man måste ju vara glad åt det lilla! Man får vara väldigt glad som oppositionspolitiker i det här landstinget över att inte få direkt avslag på en motion utan få ett förslag till beslut om att motionen ska anses besvarad. Suck! Ja, ja, vi har hört det förut, vi är redan på gång.

Jag är glad åt att jag och Birgitta och de som är professionella i det här landstinget håller med om att det är ett problem, för det är det. Vi har stora problem med den här gruppen människor, och vi har stora problem med de vuxna som har de här funktionshindren.

Vi vet till exempel att arbetsförmedlingen bedömer att den grupp i samhället som har störst skillnad mellan faktisk arbetsförmåga och tillträde till arbetslivet är vuxna kvinnor med ADHD. Det är inte någon utomeuropeisk invandrargrupp eller en grupp med något annat funktionshinder, utan det är dessa kvinnor. Detta är en väldigt stor tragedi, och det innebär kostnader för samhället.

När jag hade läst det här svaret några gånger, det är ju ganska tunt, blev jag faktiskt hemskt bekymrad, Birgitta, det måste jag säga. Och det blev jag därför att jag tänkte: vad vill de egentligen, varför tänker de så här? Varför ska man slå ihop de olika diagnosgrupperna i ett vårdprogram, de är ju inte naturligt sammanhängande? För att få diagnosen ADHD är första kriteriet att man säkerställer att personen i fråga inte har en utvecklingsstörning.

Det är faktiskt ungefär lika logiskt att slå ihop de här vårdprogrammen som att säga att vi ska ha ett gemensamt vårdprogram för döva och blinda, för båda grupperna har perceptionsfunktionsbortfall i organ som sitter i huvudet. Det här säger jag inte alls för att det skulle vara skämmigt för människor med ADHD att gå till samma mottagningar som människor som har utvecklingsstörningar. Så är det inte. Det är helt olika problem. Det märks också på svaret till exempel när man skriver att det inte alls är så att de flesta föräldrar till sådana här barn själva har funktionshinder.

Om man ser till hela gruppen stämmer det. Utvecklingsstörning kan bestå av allt från fetalt alkoholsyndrom och förlossningsskador till Downs syndrom och andra genetiska svårigheter. En del av de här genetiska svårigheterna är ärftliga, andra är slumpmässiga. När det gäller ADHD så finns det evidensbaserad forskning som visar att herediteten är 76 procent.

Den här motionen är i första hand inte skriven för att föräldrarna ska få hjälp, den är i första hand skriven därför att det är väldigt vanligt att flera syskon i en familj har problem.

Men ska jag vara så här småaktig? Jag ska säga en sak, jag ska återkomma till en annan sak senare.

Det som riktigt bekymrar mig med det här svaret är att det andas inställningen att vi i det här landstinget håller fast vid en helt förlegad syn på de här funktionsnedsättningarna, att vi alltså fortfarande håller fast vid – och det är rätt så tydligt när man ser BUP:s utbildningar

till exempel – att det här handlar om en kontaktstörning i barndomen, att det är ett utvecklingspsykologiskt problem. Därför vill jag läsa ur en inte helt ny kunskapssammanställning från Socialstyrelsen som gäller och där man säger att "I olika studier har man funnit att de flesta familjer med barn med ADHD inte har något stort familjesamspel i grunden, men att den långsiktiga och krävande uppgift det innebär att uppfostra ett barn med ADHD kan vara övermäktig även för en välfungerande familj.

Med detta vill jag alltså säga att jag är övertygad om, och det är jag efter ganska många kontakter med de här familjerna, att vårt landstings – och vårt landsting ligger i den dåliga ligan – sätt att bemöta de här barnen, och grundsynen hos de professionella i vårt landsting på de här barnen skapar de kontaktstörningar som barn och föräldrar så småningom uppvisar.

Det finns en parallell till hur barn som var vänsterhänta blev sköra, ängsliga. När min farmor gick på småskollärarseminariet då fick hon lära sig att det fanns ett genetiskt samband mellan vänsterhänthet, alkoholism, sinnessjukdom och tidig död i självmord. Det var sant, och min farmor såg också i klassrummet att de här barnen var sköra och ängsliga, hur de stammade och inte orkade. De var väldigt mycket skörare.

Sedan sade min farmor att hon efter trettio år som lärare såg hur det där bara försvann, hur de tio år yngre barnen var som alla andra, och då insåg hon: Gud hjälpe mig, det var vårt fel! Det var för att vi tvingade dem att använda höger hand!

Vi måste sluta köra barnen i mixern! Vi måste se till att utforma vården efter deras behov och inte efter de vuxna vårdarnas. Bifall till motionen!

Anförande nr 232

Ingvar von Malmberg (MP): Jag har bara en liten kommentar till den här motionen och landstingsstyrelsens skrivning om den. På flera olika ställen blandar man och ger utan att egentligen ha funderat lite över hur man blandar och ger. När man kopplar ihop allt som har med ADHD, med schizofreni och med bipolär sjukdom att göra så ska man veta att schizofreni och bipolär sjukdom alltså inte är några neuropsykiatriska åkommor. De är psykiatriska sjukdomar eller psykologiska sjukdomstillstånd, vilket man vill, men det finns faktiskt ingen forskning som kan bevisa att detta är någonting som härrör ur den fysiska konstitutionen.

Det gäller också ärftligheten. Det är svårbelagt att schizofreni är ärftligt. Det finns vissa saker som går igen i vissa familjer, men det kan lika gärna vara resultatet av ett stort kommunikationssystem som någonting annat.

Anförande nr 233

Marie Åkesdotter (MP): Miljöpartiet kommer att reservera sig om landstingsstyrelsens förslag blir beslut. Vi menar att motionens intentioner om familjecentreras arbetssätt förtjänar ett kraftfullt stöd, men att arbetet utifrån ett familjeperspektiv inte behöver innebära att en egen organisatorisk nivå inrättas för detta.

Kompetensen och arbetssättet bör i stället införlivas på de vårdnivåer som i dag har kontakt med barnet och dess familj såsom familjecentraler, vårdcentraler, hälsocentraler inom BUP, habiliteringen och inom barnmedicin. Vi menar att samverkan med kommunerna är viktig vid neuropsykiatriska diagnoser och neurologisk utvecklingsavvikelse. Ett bra exempel på detta finns inom Uppsala län där pedagoger arbetar i samverkan med landstinget, kommunerna och skolan.

Det förebyggande perspektivet är också viktigt liksom tidig upptäckt. Därför behöver BVC och skola mer kunskap om neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Anförande nr 234

Landstingsrådet Rydberg (FP): Landstingsstyrelsen föreslår inte avslag på den här motionen. Det finns faktiskt en väldigt bred samsyn mellan alla partier här i salen om att det finns vårdbehov som vi faktiskt inte tillgodoser i tillräcklig omfattning. En av förklaringarna är att kunskapen hela tiden ökar. Det vi inte vet i år vet vi kanske nästa år.

Det har också varit svårt att snabbt få ut kunskapen till alla som är berörda. Längre stödes debatten av att det fanns medicinska företrädare som hävdade att det inte fanns några neuropsykiatriska störningar, men nu är det flera doktorsavhandlingar som är på väg. En som kommer om någon vecka visar en del om samsjukligheten mellan ADHD och bipolära tillstånd. Man börjar få mer och mer kunskap om samsjuklighet. Ännu vet vi ju inte allt.

Lagen om särskilt stöd till funktionshindrade gäller bara vissa, den gäller dem som har Aspergers syndrom men inte dem som har ADHD, vilket är ett problem eftersom man kan ha precis lika stora behov av stödsatser. Den lagen tillkom innan man visste tillräckligt mycket om de neuropsykiatriska störningarna.

I vårt landsting har vi ändå ett brett vårdprogramarbete som jag tror kommer att ge oss väldigt mycket mer stöd för hur vi ska avtala både när det gäller utredning och behandling från olika verksamheter i landstinget. Jag tänker vänta med att recensera det här vårdprogrammet till dess att det är framlagt. Som jag har förstätt när vi har fått föredragningar på psykiatriberedningen, så kommer det här att ha det breda anslag som motionären önskar. Det kommer också att innebära att vi får en rejält höjd ambitionsnivå i vårt landsting, och det är något som vi måste hantera i avtal med flera olika vårdgivare för att kunna ge ett stöd som är anpassat.

Det känns som om vi har byggt ut och byggt ut utan att komma ikapp, eftersom det hela tiden kommer kunskaper om nya insatser som vi borde leverera.

Marie nämnde verksamheten VITS i Uppsala. Det är en väldigt bra förebild för hur man kan jobba med utredning och stöd till barn och ungdomar. I budgetbeslutet från november förra året finns ju också ett uppdrag att försöka införliva en del av det arbetssättet här i Stockholms län med våra kommuner; men det är inte riktigt lika lätt i Stockholms län med 26 kommuner och många stadsdelsnämnder. Du har alldeles rätt i att de har hittat ett arbetssätt där de jobbar mycket mer utifrån barnets och familjens behov oavsett huvudmannaskapsfrågorna.

I den här frågan har vi anledning att vara lite ödmjuka. I dag har vi inte svar och vet inte allt, men vi vet allt mer för varje år och det gör att vi måste fortsätta att höja ambitionsnivån för att ge de här barnen och deras familjer det stöd som de behöver liksom de vuxna som i allt större utsträckning nu får en diagnos. Då handlar det också om att vår roll måste vara att förmedla kunskap till andra aktörer utanför landstinget. Om man kommer som tjuogoettårig arbetslös kille, så räcker det inte med att landstinget har kunskapen.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 235

Viviann Gunnarsson (MP): Birgitta Rydberg, jag brukar inte begära replik när andras motioner debatteras, men jag tycker att jag måste göra det dels för att det står i svaret att en betydande samsjuklighet finns mellan personer med neuropsykiatriska diagnoser/psykiatrisk sjukdom, dels för att du sedan säger att det finns en forskningsrapport. Du behöver ha ganska mycket mer på fötterna för att skriva det i ett svar på en motion i landstinget.

Jag tycker att du måste gå upp och förklara vad du menar med de här sakerna.

Det är så att jag för tjugo år sedan stod här och krävde att det skulle finnas neuropsykiatrer på neurokirurgen på Karolinska sjukhuset. Till slut fick jag det, men då var det för sent för åtminstone mina anhöriga. I dag finns en halvtidstjänst för det.

Om man nu också ska väva in något alldeles nytt, att det också föreligger ett samband mellan dessa två, ja, då vet jag inte vilka resurser som vi skulle behöva.

Du får faktiskt förklara vilka doktorsavhandlingar som du refererar till i debatten om en motion, för dem har vi inte sett här.

Anförande nr 236

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det jag refererar till är evidensläget, vilket kommer att visa sig när vårdprogrammet kommer att presenteras. Tungan råkade slinta, jag sade att en doktorsavhandling kommer att läggas fram om någon vecka som visar att det finns ett släktskap även genetiskt även med ADHD och bipolära tillstånd. Vi kommer hela tiden att få ny kunskap.

Det jag menar är att de här patienterna kan dyka upp på andra kliniker i andra verksamheter, och vi ser ju att patienter i dag kan upptäckas i kriminalvården när de har ett injektionsmissbruk av amfetamin. När man utreder dem ser man att det finns en neuropsykiatrisk problematik, en ADHD-problematik. Vi kan se de här patienterna i beroendevården. De kan finnas i psykiatrin, de kan finnas i smärtsjukvården med kroniska smärttillstånd där man också upptäcker sådana här störningar. Kunskapen måste öka inom väldigt många verksamheter i landstinget för att man ska kunna ge de här patienterna adekvat stöd. Vi är beroende av att forskningen levererar mer kunskap.

Anförande nr 237

Viviann Gunnarsson (MP): Birgitta Rydberg, vi kan vara helt överens om att det krävs mycket mer kunskap kring de här frågorna, att man behöver hitta de här personerna och att det behöver finnas en vård när man har hittat dem, för det finns i dag inte en tillräckligt kraftfull och bra vård för de här personerna som faktiskt inte visste om någonting för tjugo–trettio år sedan. Och så har vi de unga som också ska få någonting. Men de unga finns i barnverksamheterna där det i alla fall finns en barnneuropsykiater på någon typ av deltid på Karolinska. Det är det enda vi har, vi har nästan ingenting i det här landstinget.

Att i det läget komma och säga att tungan slant om en doktorsavhandling är respektlöst mot en patientgrupp som vi har ignorerat så väldigt länge och som har så stora problem, bland annat med att få arbete. Det är ett så fruktansvärt stort problem, och jag vet att du vet att jag vet mycket om det här.

Anförande nr 238

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag hade inte anat att det var problem med att leverera den senaste kunskapen som man själv har fått, men den kanske jag inte ska delge andra ledamöter.

Det är ju helt enkelt så att vi hela tiden är beroende av att fånga in ny kunskap och se till att föra ut den i olika verksamheter. Att det kommer olika doktorsavhandlingar är ju ett belägg för att allt fler forskare faktiskt intresserar sig för att ta fram mer kunskap som vi sedan kan omsätta i utformningen av utbildningar och hur vi i vården ska kunna möta vårdbehoven bättre.

Jag föraktar inte kunskap, jag tycker att kunskap är grunden för att vi ska kunna ge de här patienterna en individuellt anpassad vård.

Anförande nr 239

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Jag beklagar att det blev en så infekterad diskussion när det rör just Anna Kettners motion som är oerhört viktig. Jag tror egentligen att vi alla är överens om, åtminstone har vi varit det tidigare, att vi behöver förbättra vården när det gäller både vuxna och barn med neuropsykiatriska diagnoser. Vi har talat väldigt mycket om vikten av att utveckla vården för barn och vuxna när det gäller ADHD, för vi vet att det är en grupp i vårt samhälle som far extremt illa och har gjort det under många år för att vi inte har uppmärksammat deras problem. Vi har inte gjort det tillräckligt i landstinget, inte i kommunerna och inte heller skolan har gjort tillräckligt.

Vi vet också att detta får väldiga konsekvenser för de här personerna både som barn och som vuxna.

Vi vet också att det finns familjer där man har ADHD, både någon av de vuxna i familjen och barn och att de här familjerna många gånger hamnar i kaos och behöver väldigt mycket hjälp och stöd. Den hjälpen och det stödet finns inte.

Det är precis det som Anna Kettner gör med sin motion, hon tar upp just detta. Jag förstår inte varför vi inte kan diskutera det. Hennes förslag är att landstingsfullmäktige ska uppdraga åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utreda hur familjemottagningar för familjer/personer med neuropsykiatriska besvär kan inrättas i enlighet med motionens intentioner. Det är det som Anna vill.

Jag tror faktiskt att hon har helt rätt. Det är en grupp i vårt samhälle och i vårt landsting som faktiskt inte får den hjälp och det stöd som de behöver och som skulle klara sitt liv och må oerhört mycket bättre om de fick det här stödet som de faktiskt egentligen har rätt till.

Någon nämnde inledningsvis att vi har blandat in schizofreni, bipolär sjukdom och utvecklingsstörningar, allt i en enda stor klump. Varför har vi gjort det? Svaret från förvaltningen tar i stor utsträckning upp frågan om ADHD.

Kan vi inte lugna ner oss och vara lite konstruktiva. Här har vi en grupp människor, både vuxna och barn, som har stora problem. Vi har varit eniga tidigare i den här församlingen om att vi inte har utvecklat tillräckligt bra vård och omsorg om de här personerna, att kommunerna inte heller har gjort tillräckligt, att skolan inte har räckt till. Därför har vi bland annat satsat nu, under Birgitta Rydbergs ledning, väldigt mycket på att tidigare göra utredningar av barn till exempel för att tidigt fastställa om de till exempel har ADHD i botten som skapar problem för barnet i skolan. Det gör vi, och antalet utredningar växer hela tiden. Trots att vi gör fler och fler utredningar så växer kön hela tiden både när det gäller barn och ungdomar.

Ett problem med det här, förutom att kön hela tiden växer, är att vi sedan inte har tillräckliga resurser för att ta hand om de personer som har fått en fastställd diagnos. Det är i det sammanhanget som jag tycker att man ska se Anna Kettners förslag. Vi kanske behöver särskilda enheter, kalla det för mottagning eller vad ni vill, där man tar särskild hänsyn till de här personernas speciella behov för att de ska kunna leva ett så bra liv som möjligt. Bifall till motionen!

Anförande nr 240

Alfonso Morales (S): Ordförande, ledamöter och lyssnare! Birgitta Sevefjord tog upp en sak i motionen som är otroligt relevant. Det är bråttom. Det är många barn, det är många unga killar och tjejer som lider av någon neuropsykiatrisk problematik och som inte får den hjälp som de har rätt till. Därför yrkar jag självklart bifall till den här motionen.

Jag säger så här, Birgitta Rydberg. Jag vet att du är väldigt intresserad av den här problematiken och att du åker runt och besöker olika inrättningar. Det är inte helt annorlunda för dig att det är många unga tjejer som är inlagda, många unga killar som också har skadebeteende. Det är också många som försöker ta livet av sig just för att ingen vet vad som

ligger bakom deras problematik. Eller för att, som Birgitta Sevefjord, sade, de har diagnostiserats men inte får den hjälp som de har rätt till. Det finns många barn i skolan med olika problem. För socialtjänstens del handlar det om barn som mobbas eller som blir föremål för vissa brott i skolan som inte klarar skolan.

Det finns föräldrar som förtvivlat försöker hitta någon som kan hjälpa dem, som kan trösta dem, någon som kan säga "Det här är den samlade kunskapen, det här är något som vi tillsammans kan finnas till för att hjälpa, för att lyssna, för att ge den hjälp som den familjen behöver".

Vi kan vänta hundra år till, och vi kan vänta på otroligt mycket forskning som är på gång, men det är bråttom. Vi måste göra någonting.

Jag blev förvånad när jag såg att förslaget är att motionen ska anses besvarad. Jag trodde faktiskt att den här motionen skulle bifallas med tanke på den problematik som finns runt om i vårt län. Jag yrkar åter en gång bifall till motionen!

Anförande nr 241

Anna Attergren Granath (FP): Ordförande, fullmäktige! Av oppositionen kan man lätt få intrycket att vi har suttit med armarna i kors, men det är ju för att de barn som har ADHD och de familjer som har det så tungt ska få ett så bra liv som möjligt som vi nu utarbetar det här vårdprogrammet.

Vi vill att de ska få en vård som är baserad på den senaste vetenskapliga evidensen och inte på tradition eller annat.

Kunskapen om de här diagnoserna ökar hela tiden, som sagt. Och som vi har hört här saknas det i stor utsträckning habilitering, och jag kan understryka att det behövs mer habilitering för de här personerna. Föräldrarna går numera tillsammans i olika nätverk på Internet och får information av varandra på ett internationellt plan. Det här måste vi som landsting motsvara. Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 242

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag blir alltid så förvånad när vi tillskrivs uttalanden som vi inte har gjort.

Vi har inte sagt att ni i majoriteten sitter med armarna i kors. Vi har ju sagt att det görs jättemycket och vi gör jättemånga utredningar. Men poängen är att vi inte gör det i tillräcklig omfattning, och det är ett problem som vi har negligerat alldeles för länge. Det är många människor som far illa.

Du säger, Anna Attergren, att vi vet att en massa människor far illa, men att vi inte tänker göra någonting åt det eftersom vi måste fortsätta att utreda saker och ting. I avvaktan på att vi får den absoluta sanningen – och den får vi ju aldrig – så måste vi göra någonting.

Och här har vi ett förslag från Anna Kettner om att under tiden som vi fortsätter att arbeta med frågan ska vi vidta vissa åtgärder. Här är ett konkret förslag. Vi kan inte bara sitta med armarna i kors utan att göra någonting i avvaktan på att vi ska få den absoluta sanningen.

Anförande nr 243

Anna Attergren Granath (FP): Som Birgitta Rydberg så förtjänstfullt sade tidigare möter vi de här individerna överallt i vårt landsting. Alltså måste kunskapen finnas överallt. Därför utarbetar vi det här vårdprogrammet som kommer att vara klart inom en månad och som kommer att garantera att de får den vård som de behöver.

Dessutom har vi olika projekt på gång när det gäller samverkan, vilket framgår av svaret. Både i Farsta och i Sollentuna håller man på med detta och det är klart att vi inte ska börja springa i väg åt olika håll när detta är statligt initierat. Nu tittar vi på de här och så tar vi nästa steg när det behövs.

Anförande nr 244

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Anna Attergren, det är inte vårdprogram som garanterar att man får den vård som man behöver. Det är politiska beslut i den här församlingen.

Anförande nr 245

Anna Attergren *Granath* (FP): Vårdprogrammet kommer att ge ytterligare stöd för hur vi ska kunna stärka och hjälpa de här barnen.

Anförande nr 246

Anna *Kettner* (S): Birgitta och Anna, ni talar om att nya kunskaper kommer hela tiden. Det jag vädjar om är att majoriteten – och vi på den här sidan i salen har också varit dåliga – ska ta till sig den kunskap som är belagd sedan 2004. Den har i stort sett inte alls fått genomslag i vårt landsting. Vi jobbar med femtiotalmetoder. Det är ett av skälen till att vi kan lägga hur mycket pengar som helst på detta, och det kommer inte att bli bättre, det kommer att bli sämre.

Hos föräldrar med barn som har ADHD och andra neuropsykiatriska funktionshinder finns det en ganska utbredd upplevelse av att de barn som har sluppit kontakt med BUP har klarat sig bäst i vårt landsting.

Jag tror också att vi rätt snart kommer att se en ganska tydlig rörelse att många föräldrar till de barn som nu blir utredda avsäger sig stöd efteråt. Jag har rätt mycket kontakter i den här svängen och vet att bara arbetet med att samordna socialtjänstens, landstingets och kommunens insatser – inte själva mötena utan bara detta att få ihop samarbetet – tar mellan 10 och 20 timmar per barn och vecka. Det är den situation de som tar emot vår hjälp hamnar i. Det är övermänskligt, och alltför många börjar fundera på att tacka nej. Men man är rädd för att i så fall bli stämplad som en dålig förälder.

Vi kan fortsätta att bygga ut och bygga ut och göra fel saker, och det kommer att bli jättedyrt. Men det snarare stjälper än hjälper de här barnen.

Om ni inte vill bygga hus behöver vi på något sätt hitta en situation där det finns en viss person inom myndighetssfären som är ansvarig och har befogenhet. Nu skickas familjerna runt och runt. Det kommer inget vårdprogram att hjälpa mot, för i det ingår bara våra egna mottagningar.

Det sägs att de här människorna kan dyka upp på alla möjliga ställen. Ja, det är just därför vi ska ha en mottagning. Det handlar om 5 procent av befolkningen. Den nyaste kunskapen pratar ni om. I det här papperet står det 2–5 procent. Socialstyrelsen säger 3–6 procent. SKL, som har de senaste evidensbaserade siffrorna, säger 5 procent. Vi har inte ens koll på hur många det handlar om i landstinget, och det är vi rätt ensamma om.

Det vi har gjort inom vuxenpsykiatrin har lett till att det inte finns kompetens nästan någonstans, eftersom vi har spritt ut den så mycket. Det finns en del som påminner om den förra motionen.

Ni har inte ensamma ansvaret, för inte heller vi har fixat detta. Och jag har ingen prestige i att det måste vara ett hus. Men ni måste förstå att den hjälp som vi nu bygger ut på många sätt faktiskt har motsatt effekt. Och den hjälpen kostar väldigt mycket pengar. Vi skriver ut speciella hjälpmedel för de här barnen som kostar hundratals kronor per individ när

det skulle kunna räcka med något som kostar 10 000 kronor. Och jag har fortfarande inte fått svar på varför utvecklingsstörning och ADHD ska behandlas av samma personal.

Anförande nr 247

Ingvar von Malmberg (MP): En av de viktigaste uppgifterna för en läkare är att ställa rätt diagnos. Utan diagnos kan man inte genomföra någon behandling. Det gäller även i det här fallet.

Man talar om evidensbaserade forskningsmetoder. Jag tycker att man ska vara försiktig. På 80-talet var man helt övertygad om att autism var en fosterskada. Det tror man inte längre i dag, men det fanns utbredd en sådan åsikt då, och den ansågs vara evidensbaserad. Nu har vi andra teorier runt autism och ADHD, och man kan mycket mer om detta. Det är verkligen sant att man har mycket större kunskap i detta ämne. Det ska man naturligtvis utnyttja på olika sätt för att ge behandling för dem som kommer och söker vård, speciellt barn, som man har större möjligheter att behandla på ett bra sätt.

Beträffande schizofreni vill jag påpeka för dig, Birgitta, att det finns 75 års forskning på schizofreni och högt med forskningsresultat i Sverige, Australien, Tyskland etcetera. Alla innehåller naturligtvis någon sanning och någon observation som är viktig. Men de innehåller inte någon uppgift om att detta skulle vara en neuropsykiatrisk sjukdom. Det finns nog inte någon som anser sig ha belagt det. Skulle det vara så tror jag att det skulle bli uppståndelse inom hela psykologkåren och även inom den psykiatriska världen. Det skulle nog anses vara värt ett Nobelpris. Men det finns som sagt inte.

Vi ska helt enkelt inte betrakta bipolär sjukdom och schizofreni som neuropsykiatriska sjukdomar utan betrakta dem för vad de är, nämligen något annat. Man gör inte människor någon tjänst genom att ge felaktig diagnos och felaktig behandling.

Anförande nr 248

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det är inte så att bipolära tillstånd och schizofreni är neuropsykiatriska sjukdomar. Däremot förekommer det samsjuklighet hos en del personer som har neuropsykiatriska diagnoser. Det finns en del forskning om detta. Jag tror inte att vi ännu har facit beträffande hur vanligt det är med olika kombinationer. Det kommer vi att veta mer om när forskningen har kommit lite längre.

Anförande nr 249

Helena Ekekihl (MP): Ordförande, ledamöter! Det är faktiskt brist på tidiga åtgärder. Man ser redan på dagis att barnen har vissa problem, man ser det på lågstadiet och ser det hela tiden. Men man har inte gjort så mycket.

Vad händer sedan? Ja, då blir det dyrt. Många som har dessa problem hamnar i fängelse. På Norrtäljeanstalten har man nu börjat med en grupp unga pojkar som får amfetamin för att kunna anpassa sig till samhället. Men om man tidigare hade diagnostiserat och börjat hjälpa hade de aldrig hamnat i fängelse. Detta gäller naturligtvis inte bara Norrtälje.

Tidiga åtgärder är det viktigaste. Därför yrkar jag bifall till motionen. Jag tycker att den är jätteviktig, och allt som har kommit fram från den här sidan har varit bra. Om man tänker ekonomiskt inser man att det är mycket bättre att hjälpa barn när de är små än att vänta, så att det blir alla dessa problem, som inte bara dessa barn och ungdomar utan också familjen och omgivningen får lida av sedan.

Bifall till motionen!

Anförande nr 250

A n n a K e t t n e r (S): Jag har några frågor som jag fortfarande inte har fått svar på, Birgitta.

Den ena är: Bygger verkligen det nya vårdprogrammet på kunskap? Den frågan ställer jag eftersom jag i det mycket rudimentära svar som jag har fått – det är väldigt tunt – kan hitta flera grava faktafel på enkla områden. Det är inte i enlighet med modern, beprövad kunskap att dessa barn utgör 2–5 procent av populationen, utan det är helt fel.

Man brukar säga att 90 procent av resurserna i ett samhälle för barn med sådana här svårigheter satsas på utåtagerande ungdomar och 10 procent på dem som har inåtvända svårigheter. Men proportionen mellan samhällets kostnader för människor i vuxenlivet är det omvända.

Det är ett problem, när vi hela tiden fokuserar på dessa fångelser. Vad kostar det oss att så många vuxna människor lever med dessa funktionshinder? Och varför ska utvecklingsstörning, ADHD och autismspektrumtillstånd ingå i samma program? Jag vill ha svar på de frågorna!

§ 80 Motion 2009:11 av Anders Lönnberg (S) om att se osteoporos som ett prioriterat folkhälsoproblem**Anförande nr 251**

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Ordförande, ledamöter! Osteoporos är en av de största sjukdomar som förekommer i vårt samhälle. För er som inte har läst motionen kan jag säga att de direkta vårdkostnaderna beräknas till ungefär 5 miljarder kronor, och sedan finns det olika beräkningar av vad sjukdomen kostar samhället. En del uppgifter hävdar att kostnaden är 14 miljarder. Den senaste rapporten från Karolinska Institutet säger att sjukdomen kostar 18 miljarder. Det innebär att den sjukdomen kostar samhället mer än hela diabetes- och MS-sjukvården tillsammans.

Därför handlar det om ett av de riktigt stora vårdområden som vi har. Vi har 450 000 personer i Sverige som lider av benskörhet. Sverige är tillsammans med Norge de två länder som har den högsta andelen av befolkningen som lider av benskörhet.

Som ni vet har vi en befolkning som ständigt åldras. När jag tittar ut över salen ser jag att de flesta av oss väl får räknas in i den delen. Vi får en personsammansättning som innebär att det blir väldigt många som kommer att lida av den här sjukdomen framöver.

Detta är både ett stort lidande och ett humanitärt problem som det faktiskt går att göra en hel del åt. Men det är också ett skräckscenari för världens budget och en hel del andra av samhällets åtaganden, som kommer att bli lidande av detta.

Det finns ett antal siffror man skulle kunna peka på. Det är ungefär 70 000 frakturer som orsakas av osteoporos, främst hos kvinnor men också hos land män. Hos män är det allvarligare för dem som råkar ut för det, eftersom 30 procent av alla män som får en höftledsfraktur avlider inom ett år sedan de har fått frakturen. Det är alltså ett gigantiskt folkhälsoproblem och individuellt sjukvårdsproblem som vi pratar om, och det är ett ännu större problem för landstinget och landstingets budget.

Utan att skämta om den förra diskussionen känner jag att svaret på motionen är lite schizofrent hållet. Egentligen håller man med till stora delar, men å ena sidan får det inte gå för fort i den här frågan heller, och å andra sidan är det någon från oppositionen som har lagt förslaget, och därmed kan man inte tillstyrka det. Man föreslår helt enkelt att motionen ska anses besvarad.

Man har lite konstig argumentationsföreläring. Man säger bland annat att vi inte är överksamla, men tittar man i svaret från förvaltningen står det: "En sammanhållen bred satsning kring osteoporos och dess komplikationer finns inte inom landstinget." I svart på vitt står detta.

Det andra man säger är att man följer den senaste trenden internationellt att förebygga genom fallprevention. Det hade vi en diskussion om förut. Det är riktigt att det var en ny trend för ungefär sju år sedan. Men numera är trenden att man går in och behandlar.

För att titta på och jämföra siffrorna: I OECD-området i Europa genomgår ungefär 14 procent av kvinnorna i de berörda åldrarna screening för osteoporos. I Sverige är det 4 procent. Österrike ligger i topp med 32 procent. Sverige är faktiskt sämst i hela Västeuropa, trots att vi har den högsta andelen sjuka, och Stockholm är sämst i Sverige. Jag accepterar för min del inte att vi på något vårdområde är sämst i hela Europa. Det är inte acceptabelt.

Så till det andra jag skulle vilja säga.

Den här motionen lämnades in för ett år och tio dagar sedan. Nu hänvisar man till att det ska komma en Fokusrapport. Men varför är den inte framme i dag? Ni har haft ett helt år på er.

Det största problemet har vi diskuterat varenda budgetdebatt: Vi har svårt att styra genom kvalitetsparametrar och se till att saker blir gjorda. Svensk sjukvård lider av att det tar i snitt elva år innan ny kunskap kommer ut i praktisk vård, och det är icke acceptabelt längre. Vi kan inte ha en organisation som fungerar på detta långsamma sätt, för det kostar miljarder kronor för vårt samhälle och för vår vård, och det medför stort lidande för de individer som råkar ut för detta.

Jag vill hoppas – för jag tycker ändå att ni håller med i sak, som det står i svaret – att ni skulle vilja ändra er och kunde tillstyrka motionen, säga att det faktiskt är bråttom och säga till förvaltningen: Vi accepterar inte att det tar så lång tid att göra ganska enkla saker, som redan borde ha varit framme.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 252

I n g v a r v o n M a l m b o r g (MP): Jag delar helt och hållet Anders Lönnbergs uppfattning om osteoporos som en folksjukdom – det tror jag är en helt riktig beskrivning.

Jag tycker det är lite problematiskt att man ofta har sett osteoporos som en kvinnosjukdom. I själva verket är en tredjedel av alla som lider av osteoporos män. Det konstaterar man också i motionen. Men när jag läser skrivningarna på olika ställen i motionen går fortfarande perspektivet att det är en kvinnosjukdom igen.

Förvaltningen skriver om screening som "kan identifiera kvinnor som riskerar fraktur". Jaha, kan man använda samma metod på män också, mäntro? Motionären själv skriver: "Målet är att alla kvinnor med frakturer ska erbjudas benskörhetsutredning." Jag hoppas att det är en felskrivning.

Om man tittar på siffrorna ser man att ungefär 30 procent av de män som får en höftskada dör inom ett år. Det finns alltså all anledning att använda dessa metoder för screening även för män.

Jag känner också tveksamhet inför analysen av de bakomliggande orsakerna till att just svenskar i så hög grad lider av osteoporos. Man talar väldigt mycket om motion och säger att det skulle vara viktigt. Men jag har lite svårt att tänka mig att svenskar skulle motionera mindre än danskar, holländare eller spanjorer, som har betydligt bättre siffror när det gäller osteoporos. Jag tror alltså att man måste söka orsakerna på helt andra ställen.

Inom Miljöpartiet har vi länge funderat över kadmium, som används inom jordbruket som gödsel. Det försvinner tyvärr inte ur jorden utan finns kvar under lång tid. Jag tycker att man borde undersöka om kadmiumfrekvensen inom jordbruket kan vara en av de saker som ligger bakom osteoporos. Jag säger inte att det är så utan att vi måste undersöka det vidare. Vi från de grönas sida har en misstanke om att det finns ett samband.

Det är ett skäl till att vi från Miljöpartiet värnar om ekologisk mat. Ekologiskt odlade grönsaker innehåller inte kadmium, eftersom man inte har använt konstgödsel där kadmium ingår. Det är ett skäl till att vi menar att man ska ha ekologiskt odlad mat på sjukhus och psykiatriska inrättningar, på skolor, inom äldreården och så vidare, just för att förebygga skador från kadmium.

Jag vill alltså att man undersöker detta vidare för att hitta sambanden. Jag tror inte att det är så enkelt som att avsaknad av D-vitamin och motion är orsaken. Problemen går betydligt djupare. Det kan finnas andra ämnen än kadmium som är inblandade, men jag tror att man ska söka förklaringarna där.

Anförande nr 253

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag delar helt Anders Lönnbergs syn att osteoporos är ett folkhälsoproblem av stora mått, eftersom så många av oss blir bensköra med åren. Särskilt blir kvinnor det, eftersom vi lever längre. Det finns också hormonella orsaker. Detta är något som alla förr eller senare drabbas av.

Sedan kan man välja att ha perspektivet att bara inrikta sig på att behandla osteoporosen som sådan eller försöka vidga perspektivet till att försöka förhindra att osteoporos uppstår – genom fysisk aktivitet, rätt kost och dagsljus – och försöka förhindra skador genom sådan miljö som minskar risken för att i första hand äldre drabbas av osteoporosorsakade frakturer. Många levnadsvanor i övrigt, vilka mediciner man äter och konsumtion av sömnmedel kan bidra till att äldre lättare råkar ut för fallskador.

Jag vill trycka på att det viktiga är det preventiva arbetet, att få oss alla att vara aktiva. Det vi satsar på att få in i vår "benbank" genom att som unga röra på oss tillräckligt mycket, det har vi igen under resten av livet. Men benceller är färskvara, och om vi sedan blir passiva har vi inte tillgodo allt som vi en gång satte in på "benbanken".

Det finns rätt mycket som pågår inom vårt landsting, så jag skulle vilja påstå att mycket pågår. Men man kan alltid göra mer. Just nu pågår ute på alla våra sjukhus det TUFF-arbete som patientsäkerhetskommittén har startat, som handlar om att försöka identifiera risker hos personer, för att kunna förhindra att de sedan drabbas av fallskador. Man försöker också förebygga trycksår i det arbetet.

Det pågår också ganska mycket i många kommuner. Där vill jag lyfta fram Nacka kommun som en föregångskommun när det gäller att identifiera sådant som kan minska skador.

Vad vi i landstinget har kvar framför oss är att få bättre registrering av fallskador och olyckor för att på det sättet få bättre kunskap för att kunna förhindra att sådana inträffar. Men vi har inte tillräckligt bra journalsystem för att kunna registrera och gå tillbaka.

Anders tar också upp bentäthetsmätningar i sin motion. Man kan diskutera i vilken omfattning sådana ska göras. Det har gjorts en enkät där ortopederna har undersökt i vilken omfattning detta sker i olika landsting. Det sker en hel del fall i vårt landsting. Sedan kan man diskutera om man ska göra det preventivt även för personer där det inte finns misstanke om benskörhet. Jag tror att du är inne lite på det spåret.

För närvarande säger SBU att vi inte bör införa sådana mätningar som standard på vårdcentralerna. Höftmätningar med riktig apparatur ger också mycket säkrare besked än de hälundersökningar som man har på framför allt en del gynekologmottagningar, där man försöker få kvinnor att delta i sådana undersökningar.

Det är ett brett sammansatt område med både prevention och identifiering av riskfaktorer men också identifiering av de individer som behöver läkemedelsbehandling, för det finns faktiskt en del patienter som riskerar att få ännu allvarligare kotfrakturer och andra problem om vi inte identifierar dem i tid. Det är just därför som vårt landsting har tagit fram ett vårdprogram som ska vara ett stöd för primärvården och specialistvården kring de här frågorna.

Jag tror alltid att vi kan göra mer än vad vi gör. Men jag vill ändå säga att det pågår en hel del bra, och det ska vi inte underskatta. Sedan har vi också alla ett eget ansvar för att se till att hålla oss rörliga och aktiva. Om trenden med ökad passivitet bland både unga och medelålders fortsätter, då kan vi befara att sjukvårdskostnaderna på grund av osteoporos kommer att bli ännu högre i framtiden.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 254

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Birgitta! Det finns inga kvinnor i världen som rör sig så mycket som norska och svenska kvinnor. Att det handlar om motion är gammal skåpmat som vi i dag vet inte stämmer. Varför är ni inte villiga att ta till er den senaste kunskapen på området?

Vi hör i varenda fråga att det pågår en massa arbete. Ja, det pågår ständigt en massa arbete på alla olika områdena. Men det pågår inte tillräckligt fort, inte tillräckligt koncentrerat och inte med tillräckligt av aktuell kunskap.

Ni säger att vi kör som den övriga internationella trenden. Den internationella trenden är att WHO har beslutat att detta ska betraktas som ett prioriterat folkhälsoproblem. Men detta kommer väl upp som förslag i landstinget om sju år, om vi håller det här tempot.

Frågan handlar inte bara om att säga ja eller nej till motionen, utan det gäller om vi i den här församlingen ska acceptera detta långsamma arbetssätt över huvud taget. Jag tycker att det inte längre räcker. När man säger "inte nu, men sedan", då betyder det i landstinget "aldrig".

Anförande nr 255

L a n d s t i n g s r å d e t R y d b e r g (FP): Skillnaden i synsätt mellan dig och mig är nog att du är väldigt mycket inne på att man ska göra screening med bentäthetsmätningar, vilket det i dag inte finns stöd för att man ska göra brett som du föreslår.

Detta är inte ett område där ingenting sker. Det sker väldigt mycket inom det här området. Jag tycker inte att vi ska sitta ner och vänta i sju år. Vi ska hela tiden följa kunskapsläget och se till att vi i både kommun och landsting gör allt som går att göra. Jag hävdar att det pågår väldigt mycket. Vi sitter inte med armarna i kors i landstinget.

Anförande nr 256

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Problemet är att det i Sverige är mindre än 4 procent som man gör bentäthetsmätning på. Det är minst i Europa, och i Stockholm gör vi minst i Sverige, tillsammans med ett par andra landsting. Att då säga att vi är nöjda och gör mycket är direkt felaktigt.

Jag har aldrig föreslagit att vi ska göra en allmän screening. Däremot ska man göra sekundärscreening på dem som råkar ut för frakturer och för vissa utvalda grupper där vi vet att riskerna är stora, det vill säga inte en allmän screening. Det står redan i motionen. Man argumenterar mot något som inte står i motionen.

Varför ska man göra det? Jo, i dag har vi nya behandlingar som är framgångsrika. De fanns inte förr. Det är det som har hänt. I dag finns det mediciner och andra metoder som faktiskt är verksamma. Det gör att man ska ändra strategi. Det har alla andra gjort. Vill vi följa den internationella trenden, så läs på!

Anförande nr 257

Landstingsrådet Rydberg (FP): Det är en fråga för den medicinska professionen i vilken omfattning man ska använda läkemedelsbehandling som en del av behandlingen för osteoporos. Jag är inte förvånad över att du med din bakgrund i ett av läkemedelsbolagen tycker att det är önskvärt med mer läkemedelsbehandling.

Anförande nr 258

Kristina Söderlund (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter! När Birgitta var uppe och pratade skrev jag ner: Varför inte göra både-och? Men sedan fortsatte hon i sina inlägg med att säga att vi ska börja med förebyggande arbete, prevention, att det är viktigt.

Det stora problemet på det här området är att det inte fungerar. Medan vi står här och pratar är det människor som faller och bryter sig, vilket får förödande konsekvenser för dem som individer och i form av kostnader för samhället. Vi måste göra något nu. Vi måste göra aktiva insatser. Det finns forskning. Det finns exempel runt om i världen på hur man hanterar det här problemet betydligt bättre än vad vi gör.

Jag tror att vi ser framför oss äldre, skröpliga kvinnor som går och faller av olika anledningar och bryter sig. Men det är inte så det ser ut. Detta berör människor som har fyllt 50. Jag är på väg att hamna i den grupp som skulle kunna drabbas av detta. Det är inte gamla, skröpliga människor som lider av osteoporos. Det finns många andra grupper som riskerar att få det.

Det finns bra undersökningsmetoder. Det finns bra program där man kan hitta riskgrupperna och sätta in åtgärder och behandling. Varför ska vi vänta? Det tjänar inte individen på, och det tjänar definitivt inte vi på. Jag förstår inte vad som är bekymret.

Här finns det forskning. Här finns det kompetens. Här finns det exempel. Vad väntar vi på? Bifall till motionen!

Anförande nr 259

Ingvar von Malmborg (MP): Jag skulle vilja att vi fortsatte diskussionen, men på ett sätt så att vi helt enkelt skapar en grupp som försöker forska lite grann om de eventuella bakomliggande orsakerna till osteoporos, som då inte ska sökas så mycket inom sjukvården utan kanske på andra ställen i samhället. Vi måste kanske göra något nytt.

Det är faktiskt 450 000 människor av en befolkning på 9 miljoner – 5 procent av hela befolkningen – som lider av detta. Det är alltså ett mycket allvarligt problem.

Man kanske ska söka svaren i en annan del av samhället. Det finns säkert forskning i USA och i Tyskland och på andra ställen runt exempelvis kadmium eller andra ämnen, så att vi inte bara stirrar oss blinda på sjukvården som sjukvård utan försöker gå utanför de fälten. Jag tycker att du, Birgitta, har en uppgift som jag tänker lägga på dig, nämligen att sätta igång en utredning kring detta.

Anförande nr 260

Anders Lönnberg (S): Birgitta! Vad jag saknar är en känsla av att det är bråttom och angeläget. Hade det du säger stämt hade vi inte stått här ett år efter det att motionen lades och det fortfarande inte finns någon Fokusrapport. Då kan det inte vara särskilt bråttom eller angeläget.

Vad jag vädjar till dig om är att vi inte längre accepterar detta arbetstempo. Det här är en gigantisk fråga där det finns en massa ny kunskap. Frågans betydelse gör att vi ständigt borde sitta i ett team och uppdatera oss för att få implikationer för vad vi ska göra med vår vård.

Det är väl jättebra om vi kan få fram kunskap om hur man förebygger bättre. Men eftersom vi vet att toppen nås senast vid 25 års ålder är det lite sent för 50-åringarna att börja den vägen nu. Det här problemet kommer – oavsett om vi förebygger det eller inte – för den generation som vi talar om för de kommande 20–30 åren. Problemet är här. Det är ett faktum. Det är det vi måste åtgärda.

Jag brukar säga att humanismen och ekonomin går hand i hand. Detta är ett jättestort folkhälsoproblem med mycket lidande och höga dödstal inte minst för män, samtidigt som det kostar samhället enorma resurser. Förutom att 30 procent avlider kan 30 procent inte återvända till ett eget boende eller lära sig gå eller klara sig själv.

Då borde angelägenhetsgraden och medvetenheten vara stor om att det är bråttom och angeläget och att vi inte längre accepterar detta tempo i frågan. Det är det hela min vädjan handlar om. Det är känslan och vikten av att det är nu vi måste agera.

Anförande nr 261

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Jag vill bara för Vänsterpartiets räkning yrka bifall till motionen.

§ 81 Motion 2009:19 av Juan Carlos Cebrian m.fl. (S) om att inhämta kunskaper för en kompetenshöjning i syfte att förbättra vård och omsorg för äldre invandrare

Anförande nr 262

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Tack för svaret! Vem ska jag tacka, och vem ska jag inte tacka för svaret? Det återkommer jag till lite längre fram.

Motionen skrevs egentligen inte av mig utan av Maria Hassan. Men hon är ersättare i landstingsfullmäktige, och trots att vi har bra regler här är det lite konstigt att man som ersättare inte kan lämna in motioner. Det är därför mitt namn står på motionen. Men i dag är Maria här, och det är glädjande.

Motionen handlar om behovet av att förbättra vården och omsorgen för äldre invandrare. Maria och jag använder ordet "invandrare". Vi försöker inte diskriminera någon. Det finns många andra begrepp, och jag skulle inte vilja att någon regerade negativt på ordet "invandrare".

Motionen har två att-satser. Den ena gäller att hälso- och sjukvårdsnämnden ska ta initiativ för att samla in framför allt kunskaper om äldre invandrades vård- och omsorgsbehov. När man har gjort det, då ska man ta fram ett kompetensutvecklingsprogram för personal inom vården.

När vi i dag pratar om äldre och om äldres behov av vård, då brukar vi prata om 80- eller 85-åringar och ibland om personer i lite högre ålder. Men när det gäller äldre invandrare – det gäller många men inte alla, för det är svårt att generalisera – är 80 år ganska hög ålder. Det är ganska känt att alderdomen kommer tidigare på vissa ställen i Stockholms län än på andra. Då drabbar den många äldre invandrare. Den drabbar med folksjukdomar. Vi har pratat om osteoporos, men vi kan ta fram många andra sjukdomar som drabbar äldre invandrare tidigare i livet än infödda.

Prognoserna för hur befolkningen i Stockholms län kommer att utvecklas visar att antalet invandrare över 65 år kommer att öka. Vårdbehovet kommer också att öka.

Maria och jag tycker att vi från förvaltningen och från de få remissinstanser som har uttalat sig har fått jättebra svar. Alla tycker som framför allt Maria, som har skrivit motionen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen pekar på det jag nyss har sagt, att äldre invandrare vid yngre åldrar än inhemskt födda drabbas av åldrandets sjukdomar, som diabetes och hjärt-kärlsjukdomar. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen säger till och med att vårdproducenter – egna och privata – efterfrågar ökad kompetens i kulturellerade vårdfrågor för äldre. Det är alltså ett plus om vi skulle kunna bifalla motionen och pekar på något vi skulle kunna erbjuda många vårdgivare.

SIOS, som är en paraplyorganisation för många etniska förbund i hela Sverige, säger att det är omöjligt för landstinget att ha kompetens för alla nationaliteter. Men det är allmänt känt att bemötandet för många äldre invandrare inte är bra och att det är otroligt viktigt att förbättra det.

Trots det som hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning, SIOS och andra säger – att motionen är enkel och att det som yrkas behövs – är det lite grann som beträffande förra motionen: Birgitta Rydberg säger att motionen ska vara besvarad. Det har jag svårt att fatta.

I arbetet med att skriva motionen undersökte Maria och jag hur mycket man har tagit fram det behov som äldre invandrare har, hur mycket man har forskat och så vidare. Då såg vi att det är väldigt lite som finns. Samtidigt har vi inom landstinget forskningsinstitutioner som är världsledande, och vi har avtal med Äldrecentrum, som troligen är landets bästa.

Vi läser att de instanserna tycker att detta är bra och viktigt och att det bör göras. Vi förstår inte varför Birgitta Rydberg tycker att motionen ska anses besvarad.

Jag vill tacka de instanser som har gett motionen sitt stöd och tyckt att förslagen är bra. Och jag hoppas fortfarande att Birgitta Rydberg ska göra detsamma, kanske med stöd av Pia Lidwall.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 263

Lena - Maj Anding (MP): Ordförande, åhörare, landstingsledamöter! Vi kan inte riktigt se vart vårt förslag tog vägen i hanteringen i landstingsstyrelsen. Det står i alla fall att vi hade ett förslag när det gäller den här motionen.

Vi har diskuterat den. Det är en fråga som har funnits med under ganska lång tid. Jag minns för åtta år sedan och ännu längre sedan att vi tog upp just de här frågorna, fast på det kommunala planet, i stadsdelsnämnder där jag var verksam. Då fanns det en hel del rapporter och utvecklingsprojekt på området som handlade om våra äldre i stadsdelen och hur man kunde tillgodose deras behov bättre.

Vi vill i alla fall ansluta oss till förslaget att bifalla motionen.

Anförande nr 264

Maria Hassan (S): Ordförande, ledamöter! Det är en viktig motion. Den handlar ganska mycket om Juan Carlos och mig, som går mot åldrandet så småningom.

Jag tackar för att motionen är besvarad, vilket tyder på att majoriteten tar frågan på allvar och har förståelse för problematiken. Men det räcker inte, och jag är rätt förvånad över att Birgitta inte tar ett steg till och tillstyrker motionen, precis som hennes egen förvaltning.

Det är svårt att åldras. Det är ännu svårare att åldras när man har kommit till ett annat land som gammal, som mina föräldrar till exempel. Men hur mycket vet vi om vilka behov dessa människor har? Jag kom till Sverige som 34-åring och börjar röra mig mot åldrandet, och

mina föräldrar kom som gamla. Vi kommer inte att ha samma erfarenheter och behov av äldreården eller vården över huvud taget, men vi vet för lite om detta.

Det är därför viktigt att någon har en samlad kunskap. Det görs en del i dag. Det finns tre olika centra. Det finns hälsokommunikatörer. Men jag känner inte att det är tillräckligt. Det enda som vi vet i dag är att äldre invandrare har särskilda behov. Men vilka de behoven är vet vi inte. Det enda vi vet är att personalen efterfrågar dessa kunskaper. Men vi vet inte om de får det, eftersom de inte finns samlade.

Vi vet också att det finns stora vinster att ha dessa kunskaper och föra dem vidare till personalen som jobbar inom vården. Vi vet att den positivt upplevda vården leder till välbefinnande hos patienten. Det handlar om äldreården och äldre personer med invandrarbakgrund också.

Oftast handlar det inte bara om språket eller kulturella skillnader, utan oftast handlar det om igenkännande, att personalen som arbetar med äldre invandrare känner till vilka skillnader det finns i uppfattningar om sjukdomstillstånd, om egenvård, om diagnostik och annat. Det har vi inte samlat i dag i Stockholms läns landsting och inte heller i kommunerna.

Jag yrkar bifall till motionen och hoppas att Birgitta Rydberg, ansvarigt landstingsråd, gör detsamma.

Anförande nr 265

Pia Lidwall (KD): Ordförande, ledamöter! Tack för motionen, Juan Carlos och även du, Maria! Vi har här ett antal personer som kommer från andra länder och som naturligtvis ska få den vård och omsorg som de har behov av. Ni lyfter ett gigantiskt problem som vi har men som inte är nytt. Både vårt Äldrecentrum, som har en fantastisk kunskap om äldre personers sjukvårdsbehov, och CeFAM, som är allmänläkarnas motsvarighet, har arbetat med de här frågorna under lång tid.

Det ni föreslår i er motion är något som redan görs. Det är väl anledningen till att vi inte har tillstyrkt motionen. Äldrecentrum har fått uppdraget att samla fakta för att komma fram till någon sorts idé om hur man ska arbeta vidare. De ska samla in och beskriva de äldre invandrararnas hälsoproblem och deras hälso- och sjukvårdsbehov.

Vad som sedan kommer att ske är ett samarbete med Transkulturellt centrum, som ni också har föreslagit. Vem det är som ska stå för den utbildningen och utvecklingen för våra vårdcentraler och andra får bli en senare fråga. Men just nu diskuteras detta.

Just det ni föreslår pågår just nu, att gifta ihop Äldrecentrums kunskap och Transkulturellt centrums kunskap om de kulturella skillnader som finns. Det är oerhört väsentligt att vi följer upp, så att det blir på det sättet.

Jag är väldigt glad över att de hälsosamtal som vi tog beslut om för några år sedan fick en speciell anpassning till de områden där det bor många invandrare, så att man inte tänkte specifikt 75 år. Enligt den kunskap vi har kroknar folk ibland tio år tidigare, och då ska det också avspeglade sig när det gäller hälsosamtalen. Jag vet också att kommunerna och stadsdelarna gör sådana anpassningar. Vi behöver den kunskapen. Vi behöver komma i dialog med människor som kan uttrycka sina behov på ett helt annat sätt i en trygg miljö.

Vi är inte ensamma i landet. Det har gjorts en stor studie i Malmö över vilket sjukvårdsbehov de som kommer från andra länder har. Tyvärr kan man inte riktigt använda den studien, eftersom det var så stort bortfall. Men vi hämtar kunskap där den finns att tillgå. De som hjälper oss med det är naturligtvis Äldrecentrum, som vi ska vara stolta över att vi har i vårt län.

Jag nöjer mig med det så länge och yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 266

Maria Hassan (S): Visst, Pia Lidwall, görs det ganska mycket i Stockholms stad och Stockholms län. Men motionen handlar om att det är så splittrat, att kunskapen inte finns samlad, att det inte finns vägar till personalen. Kunskapen överförs inte på ett systematiskt sätt till den personal som jobbar inom vården. Det hjälper alltså inte att det finns kunskap.

Efter det positiva som du säger känns det ännu mer förvirrande. Varför inte ta ett steg framåt och yrka bifall till motionen?

Anförande nr 267

Pia Lidwall (KD): Äldrecentrum har redan fått ett uppdrag att samla och beskriva hade behov som finns hos äldre invandrare. När vi får den redovisningen kommer det naturligtvis att utmytna i någon sorts kunskap och kompetens beträffande hur man går vidare. Det är det ni efterfrågar. Eftersom vi redan gör det är motionen besvarad.

Anförande nr 268

Landstingsrådet Rydberg (FP): Maria och Juan! Jag tycker att ni har tagit upp viktiga frågeställningar i er motion. Det är en bra motion. Men jag blir lite förundrad över om ni inte uppfattar att motionen är mycket positivt besvarad av landstingsstyrelsen.

Pia har precis berättat om att det är på gång en del genom att Äldrecentrum har ett uppdrag, så det är redan på gång. Transkulturellt centrum har också sedan tidigare ett uppdrag. Och RESA-projektet, som är tvåårigt, har i uppdrag att ta fram en samlad strategi för hur vi bättre ska kunna möta vårdbehovet hos personer som kommer från andra länder.

Till det kommer att Vårdguiden har fått i uppdrag att se hur vi ska kunna informera och nå olika grupper i samhället som inte har svenska som modersmål, få kunskap om vilken vård det finns och hur man kommer i kontakt med den. Helt klart är att många har vårdbehov som de inte får adekvat hjälp med. De hittar inte vården, och vården förstår inte heller vilka behov dessa patienter har.

Den kunskap som är på väg fram tror jag kommer att vara oerhört värdefull för att vi ska kunna möta dessa människors vårdbehov. Vi kommer att få alltfler som åldras som har en annan bakgrund, där det också är en språkfråga, att kunna ge vården på ett språk som fungerar för dessa personer på ett bra sätt.

De problem som ni lyfter upp instämmer jag fullt ut i att vi behöver bli betydligt mer kunniga om, för att också kunna hjälpa vårdgivarna att tillgodose vårdbehoven hos dessa personer.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag, som innebär en positiv behandling av er motion.

Anförande nr 269

Maria Hassan (S): Birgitta Rydberg! Jag understryker en gång till att vi tackar för en positiv behandling av motionen. Det är inte fel på själva behandlingen. Du talar om de tre centra som finns i dag och säger att det redan finns uppdrag. Men de uppdragen har vi inte sett. Och uppdraget som säger att till exempel Äldrecentrum är ansvarigt för den samlade kunskapen om de äldre invandrarnas behov är inte tydligt.

Vi har inte sett det. Det finns tydligen inte. Ni utgår på något sätt från att de ska göra detta jobb.

Bifall till motionen! Det finns inget argument för att inte bifalla den!

Anförande nr 270

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Jag tänkte egentligen bara för Vänsterpartiets räkning säga att jag yrkar bifall till motionen.

Men när jag sitter här och lyssnar tänker jag: Man pratar om äldre invandrare. Det är ett väldigt brett begrepp. Vi har de som kom på 50- och 60-talet, genom arbetskraftsinvandring. De har kanske en viss problematik.

Jag undrar: Finns detta med i allt som ska göras, de som har kommit som flyktingar och blir äldre här? De kanske har med sig olika trauman, med krig och andra upplevelser som är färskräckliga. Vi kanske inte kan föreställa oss vad de har varit med om. De upplevelserna kanske återkommer när de blir äldre.

Finns det perspektivet med i allt det som ska göras? Jag tycker att Birgitta Rydberg nickar. Om det är med så är det väldigt bra.

Men jag yrkar ändå bifall till motionen.

Anförande nr 271

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Du har väldigt rätt i vad du säger, Håkan. Men när vi har skrivit motionen har vi inte velat peka särskilt på detta, utan vi yrkar att man tar fram fakta från de instanser inom landstinget som är väldigt kompetenta och kunniga. De ska få säga: Det är människor som mer än andra är i behov av insatser. Vi har själva inte kompetens att säga vilka grupper det är.

Det är två saker jag har hört väldigt mycket. Det ena är att det görs mycket redan nu, och det andra är att det är på gång. Det har vi hört sedan kvart i 10 i morse, när vi har behandlat olika ärenden.

Det är möjligt att det redan görs mycket. Men jag blir väldigt fundersam. I förra motionen där jag var med och debatterade byggde jag på vilket svar motionen hade fått. När man skriver en motion får man ett svar, och då bygger man sin debatt på den kunskap som svaret ger. Det trodde jag var det som gällde när det handlar om att debattera och skriva och svara på motioner.

Men så är inte fallet. Jag påstod i en tidigare debatt att det stod skrivet att projektet slutade i mars i år, men Pia sade att det inte är sant, att det kommer att fortgå hela året. Det hade jag ingen aning om. Jag läser bara vad ni skriver.

Här är det samma sak. Birgitta Rydberg säger att arbetet redan görs, men hälso- och sjukvårdsförvaltningen säger att det här är väldigt viktigt, att Stiftelsen äldrecentrum och Transkulturellt centrum utifrån samlade kunskaper skulle kunna utarbeta ett kompetensutvecklingsprogram för sjukvårdspersonalen. Det står ingenting om att det är på gång. Jag kan inte läsa mig till det.

Du har inte skickat något dokument till motionärerna om att det här är på gång. Därför sitter du med en del fakta och jag med andra. Jag tycker verkligen att det här är osjyst. Vi måste ha samma fakta för att kunna debattera på samma nivå. Maria och jag känner inte till det som ni påstår pågår. Vi kan inte läsa oss till det. Bifall till motionen! Jag kommer att begära votering.

Anförande nr 272

Pia Lidwall (KD): Jag kommer aldrig att kunna göra Juan och Maria nöjda, och det är kanske inte heller därför vi finns här.

Det är ändå så att de två att-satser som ni har skrivit i er motion handlar om att ni tycker att man ska ta initiativ. Om vi nu säger att det här initiativet redan är taget, att uppdrag redan är lagt på Äldrecentrum att utreda sjukvårdsbehovet hos äldre invandrare och att sedan utifrån det se till att gå ihop med Transkulturellt centrum och se vem som ska göra vad så har vi alltså redan arbetat i enlighet med den intention som ni har skrivit om i er motion.

Anförande nr 273

Juan Carlos Cebrian (S): Pia, jag känner till din kompetens och ditt engagemang och jag tvivlar inte på det, men jag kan inte läsa mig till det som du säger. Det finns inte skrivet någonstans. Varför skriver ni inte det? Varför skriver ni inte att det här pågår, att ni redan ett visst datum har gett ett uppdrag för att de ska göra det. Om du hade gjort det så skulle du nästan ha gjort den här debatten onödigt och Maria och jag skulle ha varit väldigt glada. Varför har du inte gjort det?

Ni sitter med fakta som vi som motionärer inte har när vi ska debattera motionen. Det är inte sjyst. Bifall till motionen! Jag kommer att begära votering.

§ 84

Interpellation 2010:12 av Dag Larsson (S) om kvalitetsuppföljningar av vårdval

Anförande nr 274

Landstingsrådet Larsson (S): Ordförande! Tack för svaret på min interpellation, Filippa Reinfeldt! Jag skrev den här interpellationen mot bakgrund av den revisionsrapport som kom för ett tag sedan och som handlar just om kvalitetsuppföljning av vårdvalet, nr 9 år 2009 om det är någon i landstingsfullmäktige som eventuellt har missat den interpellationen.

Vad interpellationen handlar om, vill jag först understryka, är egentligen inte huruvida vårdval i sig är en lämplig eller olämplig metod, utan den handlar snarast om hur man arbetar med vårdval. Revisorerna framför oro på en lång rad punkter beträffande hur vi hittills har valt att arbeta med vårdval i vårt landsting. Man pekar på brister i de krav som ställs på utövare, man pekar på allvarliga brister i uppföljningen av de utövare som har blivit auktoriserade. Man pekar på att auktorisationskraven är undermåliga och man funderar på hur det egentligen går till när en vårdgivare ska avauktoriseras, för det är väldigt otydligt, vilket i sig leder till rättsosäkerhet – inte minst för våra utövare. Revisorerna efterlyser också mycket mer arbete med medicinska kriterier i samband med att landstinget auktoriserar och följer upp vårdvalssystem.

Därför har jag skrivit en interpellation där jag ställer frågan om det är rätt att patienterna ska riskera att drabbas av brister i vårdkvaliteten på grund av bristande kvalitetsuppföljning. På den frågan i min interpellation får jag egentligen inget svar. Jag frågar också om majoriteten avser att åtgärda de problem som revisionen pekar på. I det fallet får jag i bästa fall svävande svar, så kan jag väl formulera det som.

Jag frågar också om det är rimligt att i rask takt sätta nya vårdval i sjön när revisorerna ändå är så pass oroliga för hur vi jobbar med just kvalitetsfrågorna i samband med vårdval. På den frågan får jag då en närmast religiös beaktelse som går ut på att vårdval alltid är bra och att vi borde införa vårdval överallt omedelbart, om jag ska tolka svaret elakt. Det är ungefär det som står i svaret.

Man kan ju tycka vad man vill om vårdval – själv är jag ganska positiv till vårdval på en del områden, och mitt parti har också röstat ja till införande av vårdval på en del områden. Det har onekligen gett en del positiva effekter. Det har framförts kritik mot vårdval inom primärvården, och jag tror att vårdval, i synnerhet om man inför dem snabbt, riskerar att leda till att vi faktiskt får sämre vård. Sämre kvalitetsarbete är också något som revisorerna pekar på.

Jag tycker att det finns skäl att fundera på inte minst medborgaraspekten, för om vi auktoriserar en lång rad verksamheter så måste ju medborgarna utgå ifrån att det är verksamheter som håller en godtagbar kvalitet. Det som revisorerna påpekar är att vi faktiskt inte följer upp att det ligger till på det sättet. Revisorerna framhåller att det finns brister i hur inrapporteringen sker, att det är brister i hur landstinget följer upp att man håller god medicinsk kvalitet och omsorg i de här verksamheterna. Det är inte rimligt. Detta är faktiskt vad den här interpellationen handlar om och det är det som jag hoppas att vi kan få en bra diskussion om.

Anförande nr 275

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Tack, Dag Larsson, för interpellationen! Du är väl inte elak, Dag, men du verkar, precis som revisorerna, blanda ihop auktorisation, det vill säga upphandling enligt LOV, med det faktiska avtal som följer och som reglerar innehållet i avtalet. Det är två olika saker.

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning arbetar med den här rapporten i dagarna för att kunna besvara revisorernas projektrapport som Dag hänvisade till, rörande det som de uppfattar som förbättringsområden vad gäller hälso- och sjukvårdsnämndens uppföljning av tio vårdvalsområden som omfattar över 600 vårdavtal. Jag betraktar inte det arbetet utifrån sjukvårdsbeställarperspektiv som helt färdigt innan hälso- och sjukvårdens förvaltning fått chansen att analysera och lämna sina svar och synpunkter på de påståenden som finns i rapporten och efter det att ärendet passerat hälso- och sjukvårdsnämnden förstås, vilket sker om ungefär två veckor, då vi ska fatta beslut.

Dag Larsson har i sin interpellation gjort sig till tolk för landstingsrevisorerna och har skrivit en egen sammanfattning av rapporten. Utifrån det har han sedan formulerat sina frågor i interpellationen.

Införandet av vårdval har gett många positiva effekter, och det har vi pratat om många gånger i den här salen. Det har blivit fler vårdgivare, bättre tillgänglighet, nöjdare patienter och den här revisionsrapporten. Det är faktiskt vårdvalet som har möjliggjort den här rapporten, för aldrig tidigare har vårdgivarna haft jämförbara uppdrag eller krav på uppföljning. Det är först nu som landstinget faktiskt kan jämföra vårdgivarnas resultat. Vi har aldrig tidigare haft lika bra och utvecklad uppföljning som vi har i dag, men det kan självfallet bli ännu mycket bättre. Så tror jag att det nästan alltid kommer att vara.

Revisorerna säger i sina kommentarer att vi ska fastställa fler kriterier för att bedöma den medicinska kvaliteten, det vill säga vilken effekt vården får för patienterna. Det låter alldeles utmärkt, tycker jag, och det är ett väldigt prioriterat arbete inte bara här hos oss, det jobbar förvaltningen löpande med. Det är också ett prioriterat arbete för nästan alla aktörer inom sjukvården, inte minst Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting. I stort sett alla andra landsting runt om i Sverige arbetar redan med detta.

Men med risk för att jag å allas våra vägnar låter lite självgod så vill jag ändå säga att jag tror att det är vi här i Stockholm som är ledande när det gäller uppföljning och öppna jämförelser, men jag tror förstås att detta arbete ännu bara är i sin linda. Det är ett väldigt omfattande arbete som vi har framför oss att ta fram fler bra kvalitetsmått som bedömer vårdgivarnas medicinska resultat inom alla relevanta delar av sjukvården. Det är ett stort arbete och det får vi utveckla själva, och vi ska också bedriva benchmarking och förstås nyttja allas kloka förslag.

Anförande nr 276

Landstingsrådet Larsson (S): Nej, Filippa Reinfeldt, jag blandar inte alls ihop auktorisering och avauktorisering – och ingen har hittills blivit avauktoriserad – med uppföljning av kvaliteten i vården. Precis som revisorerna ställer jag ett antal frågor om hur det egentligen står till på den här punkten.

Jag hävdar ju att vårdval kan vara bra men om man genomför vårdval utan att följa vad som faktiskt sker så riskerar vi att få en väldig massa auktoriserade verksamheter som inledningsvis lovar att de ska leva upp till våra regelböcker. Och i och med att vi har en obefintlig eller bristfällig uppföljningsverksamhet, vilket revisorerna hävdar, riskerar vi faktiskt att vi har en massa verksamheter som är auktoriserade, kvalitetsgodkända i någon mening från oss här i landstinget utan att de håller god kvalitet i sin verksamhet.

Inte minst finns det skäl att vara fundersam kring alla de mängder av verksamheter inom primärvården som är auktoriserade. Kan det vara som så att alla lokala verksamheter i primärvården som blivit auktoriserade har blivit godkända och för evigt är bra och håller hög kvalitet? Man kan ju fundera på om det ligger till på det sättet. Samma sak gäller för andra områden där vi har vårdvalssystem.

Nej, jag bekymrar mig utifrån en medborgarsynvinkel. Jag är också bekymrad själv, för om vi har auktoriserade verksamheter som är i gång och vi kommer fram till att en verksamhet måste avauktoriseras så måste vi fundera över hur det ska gå till. Vilka kvalitetskrav kan leda till att man faktiskt blir av med sin auktorisation?

Jag blir ändå glad över delar av ditt svar där du berättar att man ska ta upp revisionsrapporten till hälso- och sjukvårdsnämnden. Det tycker jag ändå är ett framsteg. Jag ser med stort intresse fram emot att se hur hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning kommer att utforma ett svar på revisionsrapporten. Jag är nämligen övertygad om att vi behöver ägna oerhört mycket mer tid och kraft i diskussionerna rörande sjukvården och se till att de utövar det som vi har, och att de, oavsett om de är privat eller offentligt drivna, håller hög kvalitet. Annars ska de inte få verka i vårt sjukvårdssystem.

Anförande nr 277

Landstingsrådet **Reinfeldt (M)**: Herr ordförande! Tack, Dag! Jag vet inte om du försöker ge sken av att det var bättre på din tid, men det var faktiskt så att uppföljningen var mycket sämre när Dag Larsson hade ansvaret här i landstinget. Om vi går tillbaka fyra år i tiden och funderar på hur det var vid den tidpunkten så kan vi konstatera att vårdgivarna hade helt olika vårdavtal. Vårdavtalen hade olika avtalslängd, vårdgivarna hade olika krav på uppföljning. Vårdgivarna hade olika ersättning. Det fanns inga enhetliga patientenkäter, vi kunde inte jämföra vårdcentralerna på Vårdguiden, det fanns ingen enhetlig uppföljning. Om landstinget ville följa upp någon information så tog det flera år att genomföra den.

Allt detta har vi i alliansen ändrat på. Vi tycker inte att det ni gjorde var tillräckligt bra. Det tyckte uppenbarligen inte medborgarna heller. Vi har en mycket bättre uppföljning. För den som är intresserad och läser regelboken för husläkarverksamhet med basal hemsjukvård, som avser just det som avtalet sedan grundar sig på, så finns det också väldigt tydligt redogjort för hur avtal sägs upp och i vilket läge som ett avtal sägs upp, till exempel om vårdgivarna inte lever upp till auktorisationsvillkoren eller till regelboken med alla de tillgänglighetskrav och de medicinska krav som finns redovisade i regelboken.

Anförande nr 278

Landstingsrådet **Larsson (S)**: Uppenbarligen har jag lyckats reta upp Filippa eftersom hon plötsligt talar om att allt var hemskt förr och allting har blivit mycket bättre nu. Det var ju inte riktigt min ingång. Jag påstår inte att allt var oerhört bra förr i världen, jag påstår dessutom att vårdvalsmodeller i vissa lägen kan vara alldeles utmärkta att arbeta efter.

Men jag påstår, precis som revisionen i det här landstinget gör, att om man inte kombinerar vårdvalsmodeller med ordentlig uppföljning, om man inte kombinerar vårdvalsmodeller med ordentliga kvalitetskriterier så riskerar man att hamna i galen tunna. Det är vad revisionen säger, och det är vad jag varnar för.

Det är därför det är så allvarligt när ni, utan att ta hänsyn till revisionens förmanande allvarsfingrar, bestämmer er för att rulla ut en matta av nya vårdvalsmodeller, så att säga.

Vad händer med kvaliteten? Vad händer med den verkliga valfriheten för medborgarna i vår sjukvård i framtiden? Ni riskerar ju faktiskt att förstöra en ganska bra modell för att utveckla och styra vården eftersom ni har för bråttom. Det är väl på den punkten som jag är mest kritisk.

Låt oss se vad ni tar fram till hälso- och sjukvårdsnämnden, för då kanske ni där mer seriöst behandlar de här mycket allvarliga punkterna från revisionen.

Anförande nr 279

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Herr ordförande! Jag tycker att det i grunden är väldigt bra att Dag erkänner att han tycker att det finns bra saker med vårdval. Det tror jag är bra för utvecklingen och för vårt vidare arbete också med fler vårdvalsområden. Jag tror att det finns ett värde i att det finns en stor samsyn i att det är bra för patienterna att faktiskt få välja vårdgivare, och det är i grunden det som vårdvalet handlar om vid sidan om att vårdgivarna ska kunna arbeta på rättvisa villkor.

Jag tror inte att jag hörde rätt, men jag uppfattade ändå att Dag sade att revisorerna har sagt att vi har hoppat i galen tunna när vi fortsätter att införa vårdval. Jag missförstod dig kanske, jag hoppas det.

De frågor som Dag ställer i interpellationen har jag svarat på skriftligen och även försökt svara på här i talarstolen, men det är självklart att det kommer att bli en löpande vidareutveckling och den måste ske genom månatliga eller årliga uppföljningar. Vad skulle annars alternativet vara? Att vi skulle ha skuggrevisorer som följde varje vårdkontakt som äger rum här i landstinget, cirka 18 miljoner vårdkontakter årligen? Det tror jag inte på.

§ 85 Interpellation 2010:13 av Håkan Jörnehed (V) om konsekvenser för familjecentralernas existens och arbete med anledning av Vårdval Stockholms införande

Anförande nr 280

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Jag begärde ordet i en ordningsfråga för jag tycker att det finns ett problem i den här interpellationen som jag snart ska debattera. Den är ställd till det ansvariga landstingsrådet, Filippa Reinfeldt. Det beslutades vid förra landstingsfullmäktigemötet att den fick väckas. Den handlar om Vårdval Stockholms ersättningssystem och konsekvenserna av det för familjemottagningar. I den tidigare interpellationen svarade Filippa på frågor om kvalitetsuppföljningar. Den besvarade Filippa – men inte den här.

Jag kan leva med att Filippa inte vill debattera det här med mig, men det finns medborgare och organisationer som är intresserade av att höra vad det enda sjukvårdslandstingsrådet tycker i den här frågan. För dem tycker jag att vi har en skyldighet att förklara varför det blir på det här sättet när det gäller den här frågan. Det är därför jag begär ordningsfråga.

Jag förstår inte det här, men jag kan leva med det. Men vad svarar man de organisationer och medborgare som undrar hur Vårdval Stockholm är konstruerat när det gäller familjecentraler? Detta är absolut ingen kritik mot Gunilla Helmersson. Jag kan inte förklara det här, men det kanske finns någon som är mycket klokare än jag som kan göra det.

Anförande nr 281

Ordföranden: Ni vet ju alla att det finns en bestämmelse i vår arbetsordning som gör att ansvarigt landstingsråd kan lämna över rätten eller skyldigheten till annan att svara på en interpellation eller en fråga. Samma sak gäller för både interpellationer och frågor.

Under förra mandatperioden gällde samma bestämmelser som gäller under den här perioden. Presidiet har fått besked av Filippa Reinfeldt att hon önskar att Gunilla Helmerson ska svara. Gunilla Helmerson svarade för övrigt för någon tid sedan på en fråga som handlade om familjecentraler. Det kändes väldigt naturligt för oss i presidiet att säga att det är okej att Gunilla Helmerson svarar på interpellationen. Det gäller alla oss tre i presidiet, även Conny Andersson som inte är här i dag.

Det är så mycket som jag vill säga. Jag vill inte delta i någon vidare debatt. Du ställde kanske frågan även till Filippa Reinfeldt, som möjligen också vill svara, vad vet jag.

Anförande nr 282

Håkan Jörnehed (V): Vi har ju haft en diskussion, och den fråga som Mikael Sundesten ställde i april 2009 handlade om familjecentraler och inte om ersättningsystemet.

Det som jag tycker är problem är att detta blir väldigt nyckfullt. Jag tror inte att medborgarna och de organisationer som har försökt att uppvakta Filippa Reinfeldt, som är sjukvårdslandstingsråd, och som inte har fått kontakt med henne förstår varför det inte är hon som har svarat utan låtit Gunilla Helmerson delta i interpellationsdebatten.

Med detta sagt har vi ändå fått till protokollet att jag och förmodligen fler med mig tycker att detta är lite märkligt.

Anförande nr 283

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill bara konstatera att det råder exakt samma ordning under den här mandatperioden som tidigare även om ni ibland inte tycker om tillämpningen av regelverket vad det gäller interpellationer, § 17, om att ordföranden i landstingsstyrelsen och ordföranden i hälso- och sjukvårdsnämnden får överlämna till ordföranden i ett utskott, sjukvårdsstyrelse eller programberedning under respektive nämnd att besvara interpellationer i ett ämne som tillhör de olika områdena.

Det var exakt samma regler som gällde när ni själva hade makten. Jag som då var oppositionsledare i sjukvårdsfrågor kan konstatera att det från tid till annan var olika svarande vid olika tillfällen. Så kan det de facto bli. Det här följer helt och hållet regelverket, det vill jag ha taget till protokollet.

Anförande nr 284

Landstingsrådet Sevefjord (V): Det som Håkan berör är den enorma nyckfullheten. Håkan väcker en interpellation som handlar om vårdvalet, vårdvalets ersättningsystem och barnsjukvården. För detta är Filippa Reinfeldt ansvarig. Gunilla Helmerson, som är en mycket duktig politiker, har inget ansvar för de här frågorna. Därför är det naturligtvis rimligt att det är Filippa Reinfeldt som svarar på frågan.

Vårt problem är att vi inte vet hur vi ska formulera interpellationer och frågor för att Filippa Reinfeldt ska besvara dem. Det blir så extremt nyckfullt när man hanterar en ordning på det sätt som man har valt att göra i den moderatledda ledningen.

Anförande nr 285

Landstingsrådet Wennerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Nu är nog inte finessen den att man kan vända sig till Christer Wennerholm eller Filippa Reinfeldt eller Lars Joakim Lundquist eller någon annan lika lite som vi kunde vända oss till Inger Ros. Jag minns det väldigt väl.

Jag hade en oerhörd iver att få debattera med sjukvårdslandstingsrådet som hon gjorde mellan varven, men andra gånger gjorde hon det inte för då fick jag debattera med Birgitta Sevefjord. Det var inte så illa det heller, men det är faktiskt inte personer vid namn utan funktioner som jag läste ur reglementet som det handlar om. Därmed har de personerna enligt vårt reglemente rätten och möjligheten att lämna interpellationen vidare för behandling av annan befattningshavare. Det är precis det som sker i det här fallet.

Anförande nr 286

Landstingsrådet Sevefjord (V): Just det, Christer Wennerholm, det är funktioner som det handlar om och om den funktion som Filippa Reinfeldt har, det vill säga ansvarig för barnsjukvård och Vårdval Stockholm och ersättningssystemet. Det var det vi var ute efter i den här interpellationen.

Och det var väl kul, Christer Wennerholm, att du fick debattera med mig ibland!

Anförande nr 287

Håkan Jörnehed (V): Ordförande, fullmäktige! Tack, Gunilla Helmerson, för ditt svar! Tack för att jag fick ett svar på denna interpellation! Ja, jag har alltså ställt ett antal frågor som handlar om varför Vårdval Stockholm och dess ersättningssystem är utformat så att det hotar familjecentralernas existens och arbete. Ersättningssystemet får alltså konsekvenser för vårdutbudet i Stockholms län. Jag frågar: Varför har det här vårdvalets ersättningssystem utformats så att ett antal familjecentraler tvingats avveckla sin verksamhet under 2006–2010? Det är tolv stycken familjecentraler som avvecklats under denna borgerliga mandatperiod.

Jag tänker att det måste betyda att familjecentraler inte är en viktig verksamhet för det borgerliga styret här i landstinget.

När jag läser ditt svar, Gunilla, skulle jag först kunna tro att du anser att familjecentraler är lika viktiga som jag tycker att de är, att du anser att det är viktigt med tidigt föräldrastöd. Men verkligheten talar ju sitt tydliga språk – tolv stycken familjecentraler har försvunnit.

Jag frågar också varför det i Vårdval Stockholms ersättningssystem inte finns några ekonomiska incitament för att stimulera det tvärprofessionella samarbete som tidigare funnits på familjecentralerna. Jag frågar om ni tänker ge ett särskilt uppdrag och ekonomisk ersättning för att därmed öka antalet familjecentraler i stället för att minska det. De frågorna får jag inga svar på.

Jag undrar om alliansen anser att familjer över huvud taget bör ingå i sjukvårdsutbudet i Stockholms län. Finns det plats för familjecentraler i ert stelbenta sjukvårdssystem?

Det svar som man alltid får är att det står i regelboken. Ibland undrar jag om det finns någonting som inte står i regelboken. Men det viktiga är väl egentligen att det inte spelar någon roll vad som står i regelboken om det inte skapas förutsättningar för det som står där. Och, som jag sade, talar verkligheten sitt tydliga språk – tolv stycken familjecentraler har lagts ned.

Vad som står i regelboken spelar ingen roll. Verkligheten är bevis nog, eller vad säger du, Gunilla Helmerson?

Anförande nr 288

Gunilla Helmerson (M): Herr ordförande, fullmäktige! Tack, Håkan, för frågan! Du har frågat om existensen för familjecentralerna. Vi tycker att familjecentraler är viktiga för många och kanske alldeles särskilt för nyblivna familjer i Stockholms län. Vårdvalet i Stockholm syftar till att öka valfriheten för invånarna, att göra vården mer tillgänglig och att

stimulera fler att välja fasta vårdkontakter. Målet är att alla ska ha tillgång till en väl fungerande primärvård som det här är en del av.

Samverkan är väldigt viktig inom mödra- och familjehälsovården. Och, precis som du själv säger, står det att man ska samverka med andra vårdgivare och myndigheter i frågor som rör barns hälsa.

Samtliga krav i uppdraget till just barn- och mödrahälsovården ger också goda förutsättningar för ett väl fungerande systematiskt familjestöd, som kan kallas familjecentral ibland och ibland kallas något annat. Det kan kallas familjecentra, men man kan välja att samverka på olika andra sätt också. Inget sätt är väl bättre än det andra. Huvudsaken är väl att man samverkar kring de här familjerna och barnen.

För att kunna verka enligt det här uppdraget så har vissa verksamheter tidigare valt att samlokalisera sig. En del av dem har brutit upp den samverkan, så är det, men det har också inrättats nya familjecentraler under den här mandatperioden. Det viktiga tycker jag faktiskt är att det här kommer underifrån, det vill säga att man är överens om den här samverkan.

Vi är inte för att vi från landstinget ska peka med hela handen och säga att vi nu vill tvinga kommunerna att skaffa öppen förskola och tvinga socialtjänsten att samverka med landstinget om de inte vill det. Vi tror inte att det blir bra verksamheter på det sättet. Däremot kan det bli väldigt bra verksamheter när man själva känner att man vill samverka på det här sättet och inrätta de olika former av samarbete som familjecentraler är ett exempel på.

Jag är väldigt glad över att några har valt att arbeta på det här sättet. Det har öppnat tre stycken familjecentraler under den här mandatperioden – en i Huddinge, en i Sollentuna och en i Nacka. Jag har haft möjlighet att besöka de flesta av de här. Det är väldigt bra verksamheter de bedriver och vi ser fram emot att fler väljer att samarbeta på olika sätt på det här området.

Anförande nr 289

Håkan Jörnehed (V): Tack, Gunilla! Du ser inga svårigheter med ert ersättnings-system eftersom det inte stimulerar den samverkan som du talar om. Du säger också att det ska komma till stånd underifrån. Hur då? Du måste väl stimulera det, eller ska du bara hoppas på att det händer av sig självt? Ni måste väl ha större vilja än så!

Det finns en nationell förening som heter Föreningen för familjecentralernas främjande. De ser svårigheter med familjecentralernas arbete i och med det nationella införandet av vårdval. Det som jag tycker är väldigt positivt i det här är att kristdemokraten och folkhälsoministern, Maria Larsson, verkligen beskyddar den här verksamheten, familjecentralerna. Hon är väldigt aktiv i de frågorna. Därför tycker jag att det hade varit väldigt intressant att höra i Sveriges största landsting vad sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt hade ansett i den här frågan, om hon delar Maria Larssons synpunkter och månar om familjecentraler eller inte. Men det fick vi inte reda på den här gången.

Vad tycker då vi, de rödgröna, som nu har lagt ett alternativ till hälsoval? Ja, på den punkten är vi väldigt tydliga. Vi vill ha familjecentraler för hela familjen. I Hälsoval Stockholm kommer familjecentralerna att få ett särskilt uppdrag. Vi kommer inte att sitta och vänta på att det bara ska komma initiativ underifrån eller sitta och hoppas eller vad det nu är ni gör. Vi kommer att se till att familjecentraler kommer till stånd och jag tror att den tråkiga utvecklingen med tolv stycken nedlagda familjecentraler kommer att vändas i och med införandet av Hälsoval Stockholm.

Anförande nr 290

Pia Lidwall (KD): Herr ordförande! Håkan Jörnehed, jag brukar också delta i de här debatterna, och det är ingen hemlighet att jag delar Maria Larssons syn på frågan om familjecentraler. Jag tycker att de är bra.

Det finns egentligen inte, beroende på hur man läser regelböckerna, något hinder mot inrättande av familjecentraler. Det går mycket bra att starta olika sådana konstellationer beroende på den stadsdel eller den kommun som man verkar i. Jag ser med glädje att det tillkommit några fler familjecentraler. Det är ändå så att för de barn som växer upp i familjer där man har särskilda behov av just den anledningen, är det viktigt att man också får möjligheten till den gemensamma konstellationen. Jag ser väldigt positivt på det.

Nu har vi konstruktionen med Vårdval Stockholm, och vi har den regelbok som vi har. Jag ser egentligen inte det som någonting negativt, man läser och tolkar regelboken beroende på på vilken sida man står.

Just nu har vi lite olika sätt att se på det här, Håkan och jag, men jag ser fram emot att det ändå blir fler familjecentraler vartefter tiden går.

Jag vill bara deklarerera att det är vår syn inom Kristdemokraterna att vi gärna hade sett att det hade tillkommit ännu fler än de tre som kommit hittills.

Anförande nr 291

Landstingsrådet Sevefjord (V): Den här regelboken måste ju vara alliansens mest populära bok. Har ni alla den vid sängen och läser den varje kväll? Jag har uppenbarligen missat något. Jag måste skaffa den och läsa den ordentligt, för den verkar helt otroligt intressant, det måste jag säga. Den löser alla problem.

Anledningen till att jag gick upp i debatten var att Gunilla Helmerson sade att det ska komma underifrån. Då sitter jag och funderar: Hur ska det gå till? Det vore väldigt intressant att få reda på. Vad menar du när du säger att det ska komma underifrån? Från vem? Ska det komma från invandrarfamiljen i Rinkeby som tycker att familjecentraler är bra? Hur ska de fixa det, har du tänkt dig, om det ska komma underifrån? Vad menar du egentligen? Tolv familjecentraler har lagts ned, har det kommit underifrån? Har man gått ut och sagt att man inte vill ha dem längre, lägg ned dem?

Jag vill veta av dig, eftersom du hänvisar till detta hela tiden: Vad menar ni och vad menar du med att det ska komma underifrån? Hur ska det gå till? Tala om det för mig! Jag utgår ju ifrån att det är patientperspektivet du utgår ifrån, inte något slags organisatoriskt perspektiv.

Anförande nr 292

Gunilla Helmerson (M): De flesta familjer vet ju inte vad familjecentraler är. Däremot kan de möjligen veta vad en öppen förskola är, och en del har också haft kontakt med socialtjänsten. Det enda som alla familjer garanterat har haft kontakt med, mer än 99 procent, det är barnhälsovården och dessförinnan mödrahälsovården. Där har vi i landstinget en unik möjlighet att så att säga träffa alla. Men det känner ni ju till allihop.

Ni säger att det hotar existens, arbete och samarbete. Jag tycker faktiskt inte att det gör det eller att man skulle ha tvingats avveckla. Det är ingen som har tvingat någon att avveckla någonting. Visst finns det plats. Vi är väldigt positiva till olika former av samarbete och att utveckla det. Det är ju engagemanget som är viktigast, inte det formella uppdraget.

Så till begreppet underifrån. Jag tycker inte och inte heller övriga i Moderaterna att det är landstingets sak att skriva kommunerna på näsan vad de ska göra. Däremot kan vi naturligtvis föra diskussioner med kommunerna, och det gör vi ju när vi är ute på samverkansmöten och annat. Frågan är hur vi på bästa sätt kan möta behov hos olika

befolkningsgrupper, alltifrån barn via ungdomar till vuxna i olika former av samarbete där det här är ett exempel.

Det är intressant att se att både Håkan och Birgitta förespråkar, så vitt jag kan tolka er, att landstinget i princip ska tvinga fram ett samarbete som jag inte tror på. Jag tror inte att det blir bra. Det är inte ens så att alla kommuner har öppna förskolor, vilket ju enligt er definition av familjecentraler är en förutsättning för att det här ska bli en bra verksamhet.

Jag håller med om att det är alldeles utmärkt att öppna förskolan finns, men som sagt så finns sådana inte överallt. Ska ni tvinga kommuner att starta öppna förskolor för att ni ska få ihop det här konceptet?

Det är väl mycket viktigare att det här bygger på ett ömsesidigt förtroende för varandras kompetenser och att man kan åstadkomma bra saker tillsammans som gynnar både barnen och deras familjer.

Anförande nr 293

Olov Lindquist (FP): Herr ordförande! Det är inte ofta som jag håller med Birgitta Sevefjord, men jag kan hålla med Birgitta Sevefjord om att även hon ska läsa regelboken. Det skulle nog bli väldigt bra om ledamöterna på vänstersidan här i salen gjorde det lite mer.

Det är ju så att denna regelbok faktiskt inte har utformats på något speciellt sätt så att familjecentraler ska läggas ned i parti och minut. Det är faktiskt så att problemet, när det gäller familjecentraler, egentligen är att det inte är något enhetligt begrepp. En familjecentral kan utformas på olika sätt, och det framgår bland annat av den här skriften som jag har visat tidigare som är gjord av Socialstyrelsen. I den gör man en kartläggning av vad familjecentraler är. Det kan utformas på lite olika sätt.

När Gunilla Helmerson säger att det ska komma underifrån, är det helt enkelt så att den samverkan som det står i regelboken om hur den ska gå till kan utformas på lite olika sätt. Det är kommuner och landsting som ska komma överens om hur samverkan mellan mödrahälsovård och barnhälsovård och kommunen ska gå till. Här i länet har man löst det på olika sätt. Bland annat är det faktiskt så att i Fisksätra i Nacka och i Vårby i Huddinge har man kommit på: Ja! Man ska bilda en familjecentral för att lösa uppgiften. På andra håll har man tyckt: Nej, man ska samverka på något annat sätt.

Därför har inte vi tyckt att ordet familjecentral ska in i regelboken, för att tvinga kommunerna och landstinget att köra efter just det spåret, utan det tycker vi att kommunerna och landstinget kan göra på lite olika sätt. Man har också löst det på olika sätt i olika kommuner.

Men i grunden står det ju i regelboken att samverkan ska ske, och det är det som är huvudsaken.

Anförande nr 294

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag börjar verkligen älska regelboken! Jag hoppas att vi alla får den upptryckt i julklapp så att vi kan läsa den.

Olov Lindquist, eftersom du har läst den kan du väl tala om för mig vilket kapitel jag ska fokusera på, så att jag förstår? Det vore jättebra.

Gunilla Helmerson säger: De flesta vet inte ens vad familjecentraler är. Samtidigt säger du att det ska komma underifrån. Hur ska man då kunna bygga familjecentraler eller något liknande, om man inte ens vet vad det är? Jag förstår faktiskt inte. Du säger "man ska" – men vem är "man"? Är det du, eller vem är det? Är det den ensamstående kvinnan i Hässelby, som har två barn och låg inkomst och som verkligen skulle behöva en familjecentral?

Nej, självklart ska vi inte piska fram detta, utan vi ska använda morötter som vi gör i alla andra sammanhang. Använd morötter, om vi tycker att familjecentraler är bra. Ekonomiska morötter är aldrig fel.

Anförande nr 295

H å k a n J ö r n e h e d (V): Olov Lindquist och Gunilla Helmerson, menar ni att organisationen Familjecentralers främjande har fel? Menar ni att folkhälsominister Maria Larsson har fel när hon tror att familjecentraler är bra?

När det gäller ersättningssystemet skulle ni ha kunnat förändra Vårdval Stockholm till att ha morötter, ekonomiska incitament, för att den här samverkan skulle kunna vara kvar. Då skulle vi ha sluppit lägga ned alla de här familjecentralerna: Blackebergs och Bromma familjecentraler, Husby familjecentral, Rinkeby familjecentral, familjecentralen Hallonbergen, familjecentralen i Upplands-Bro, Botkyrka familjecentral, Alby, Tullinge, Hallunda, Storvreten, Fittja och Tyresö familjecentral.

Jag undrar också: Varför tror ni att de låg i de här områdena? Varför tror ni att de behövdes?

Återigen, tror ni att organisationen Familjecentralers främjande har fel?

Nej, det var nog lite känsligt och lite tråkigt att de här lades ned – det var säkert därför Filippa inte ville svara!

Anförande nr 296

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Jag vet ju och Miljöpartiet vet att vi alla egentligen tycker att familjecentraler är ganska bra och att det är tråkigt att det är så många som har lagts ned. Det är klart att det är det ekonomiska systemet som har gjort det. Det fanns inte tillräckligt med pengar i systemet, och då hade man inte råd att ha dem kvar. Men det vill man inte erkänna.

Familjecentraler vet vi är hälsofrämjande. Vi vet att de har väldigt många fördelar, på många olika sätt, speciellt i de områden där befolkningen behöver sammanhållet stöd på olika vis. Det behöver man egentligen överallt, för det är positivt för alla. Att samordna olika insatser i en familjecentral är det bara fördelar med. Det är oerhört tråkigt att de inte finns längre.

Man borde väl snarare se till att stimulera fram sådana centra, där man kan samordna insatserna från både kommunerna och landstinget tillsammans, som har så bra effekt som familjecentralerna hade. Varför inte säga det i stället: Familjecentralerna var jättebra, vi ska försöka hitta sådana lösningar igen.

Tråkigt att de är borta! Vi vill ha dem tillbaka i Miljöpartiet.

Anförande nr 297

G u n i l l a H e l m e r s o n (M): I Vårdval Stockholm kan faktiskt familjerna välja både mödrahälsovård och barnhälsovård precis var de vill. Genom den informationsinsats som man kan göra från kommunen eller landstinget, barnavården eller mödrahälsovården kan man också tala om vilka alternativ som finns. Det går också att gå in på nätet. Dagens föräldrar har ju i stor utsträckning tillgång till datorer och tycker också att det är intressant att söka den vägen.

Det som har skett de senaste åren är att vi har fått fler mödravårdsmottagningar, fler barnhälsovårdsmottagningar, och jag tror mig också veta att det har blivit ett antal nya öppna förskolor och så.

Diskussionen för vi som sagt med kommunerna när vi är ute på kommunsamråden. Där det finns intresse försöker vi hjälpa till och stötta så att det här kommer till stånd.

Anförande nr 298

Olov Lindquist (FP): Nej, Maria Larsson har inte fel när hon säger att familjecentraler är bra. Jag konstaterar bara att det inte passar överallt.

Om det nu är så att ni anklagar oss för att ha inrättat en regelbok som missgynnar eller gör det totalt hopplöst att bedriva familjecentraler, kan man ju undra varför det har bildats nya, i Sollentuna norr om staden, i Fisksätra och i Vårby. Då skulle ju inte de heller ha bildats, utan då skulle allt bara ha sopats av banan. Så har det inte blivit, utan det här anpassas i olika kommuner på bästa sätt.

Avslutningsvis till Birgitta Sevefjord: Jag tror att jag rekommenderar läsning av hela regelboken för dig.

Anförande nr 299

Boris von Uexküll (M): Herr ordförande! Diskussionen om familjecentraler handlar egentligen, som jag ser det, om ett icke-problem. I verkligheten är det ju så att en familj, en mamma, ensamstående eller med sin man, sambo eller vad det är, skrivs in på mödravårdscentralen. Där får de den vård de behöver, både när det gäller själva den medicinska mödravården och den sociala tryggheten, kontakt med socionom om så behövs, kontakt med psykolog om så behövs. När barnet sedan föds är det väldigt tydligt till vilken barnavårdscentral mamman ska gå med sitt barn, tillsammans med sin familj om den finns. Och där har man kontakt med samma socionom om det behövs, med samma psykolog om det behövs och samma kringstöd över huvud taget.

Vad diskussionen handlar om är bara en fråga om lokaliseringen. Ska mödravården och barnavården vara i samma hus eller i två olika hus?

Nu är det så att under en period av livet är man på mödravården. Sedan lämnar man den helt och hållet och går över till barnavården. Om det nu är två olika hus, har det faktiskt väldigt liten praktisk betydelse.

Det viktiga är att de som behöver det får den vård och omsorg som de behöver det, och det får de i dag – först på mödravården och sedan inom barnavården.

Anförande nr 300

Tove Sander (S): Herr ordförande, fullmäktige! Ibland har man suttit och hoppat tillräckligt länge där bak i salen, så då måste man liksom bara gå upp.

Gunilla Helmersson, du säger att det är upp till familjecentralerna att marknadsföra sin verksamhet, då ska familjerna kunna välja fritt och så. Det är jättebra, Gunilla. Problemet är att det är en stor skillnad mellan dig och mig här. Jag tror nämligen att just de familjer som har behov av en familjecentral är precis de familjer som inte väljer, utan de går till det närmsta stället.

Olov Lindquist, du tar Sollentuna som det goda exemplet – där har man ordnat till det med familjecentral. Om du visste vad Sollentuna kommun har beklagat sig över Vårdval Stockholm!

§ 86 Interpellation 2010:14 av Lena-Maj Anding (MP) om vård för patienter med ME/Kroniskt trötthetssyndrom

Anförande nr 301

Lena-Maj Anding (MP): Ordförande! Myalgisk encefalit, mera kallat kroniskt trötthetssyndrom, är en mycket komplex sjukdom, som vi har förstätt kräver medicinsk specialistkompetens. Det krävs ett team för att på bästa sätt ta hand om de här patienterna – gärna ett team som är kopplat till forskning, eftersom vi behöver följa människor som har

den här sjukdomen för att ta reda på vad det är som händer och hur vi på bästa sätt kan hjälpa dem.

Det handlar om hjärnskador med kraftiga symtom, kroppsliga och psykiska, som slår ut normala funktioner. Det är otroligt viktigt att inte sätta in åtgärder som förvärrar tillståndet för de här personerna, så att man blir handikappad för livet eller kanske går in i en ännu svårare sjukdom, som vi vet är dödlig, ALS, utan tvärtom sätter in åtgärder som gör att sjukdomen sakta kan läka ut och man kan komma tillbaka till ett någorlunda fungerande liv.

Många lever i dag ett liv med mycket svåra funktionsnedsättningar. Man kanske orkar vara uppe ett tillfälle och göra någonting, men sedan slår det till så att man behöver ligga i flera dagar och inte kan göra någonting alls. Man saknar koncentrationsförmåga, man klarar inte att skriva – man kan inte fungera i vardagen.

Svaret från landstingsrådet andas ändå en viss optimism, som jag är glad för. Du säger i ditt svar att du vill att en dialog med patientföreningen MRE kommer att fortsätta med målsättningen att skapa konsensus kring vården av personer med kroniskt trötthetssyndrom. Det är oerhört viktigt att man jobbar så.

Du skriver också att man kommer att besöka den relativt nyöppnade mottagningen på Ullevålssjukhuset i Oslo och Gottfridskliniken i Göteborg, där man i dag tar emot de här patienterna och har den största kunskapen om hur man ska bemöta och hantera den här sjukdomen. Jag vill säga att det är ett oerhört viktigt arbete för de här människorna, som är så oerhört svårt sjuka.

Jag tackar för svaret och vill stödja de två fina målsättningarna som du skriver om i slutet på interpellationssvaret: att man försöker att möta de här människorna och deras mycket svåra situation med kompetens i vården.

Anförande nr 302

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag blev nästan mällös – det var ju nästan så att Lena-Maj läste upp hela mitt svar.

Det här är en grupp som vi har träffat, inte minst i den här salen, och jag har träffat dem vid flera tillfällen på mitt eget rum och tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning, för att försöka hitta det som de söker. Hade Lena-Maj läst vår budget från i höstas, som vi antog i november, så finns där ett uppdrag – det citeras i mitt svar – där vi nu sitter och diskuterar frågan med förvaltningen, med föreningen och med ett av våra sjukhus för att kunna lägga den här verksamheten på en redan befintlig mottagning.

Det jag har glömt att skriva i svaret, vilket jag beklagar, är att det inte bara är en forskning gentemot primärvården utan också en forskning för hela det här patientområdet så att man kan följa den internationella utvecklingen.

Sedan får vi se hur det går med Ullevål. Jag träffade den kvinnliga läkaren i den här salen för bara någon månad sedan, och jag har läst hennes debattartiklar i Svenska Dagbladet förra sommaren. Det som gjorde mig lite bekymrad i Lena-Majs interpellation är att hon lyfter fram just Oslomottagningen som det allena saliggörande just nu. Den kvinnliga allmänläkare som är chef för verksamheten, som hon också har varit här och berättat om, säger att hon inte kan bota, hon kan bara lära dem att leva med sin sjukdom. Jag har en högre ambition: att kunna hitta en diagnos – att inte jag personligen, men någon i vårt landsting ska kunna ställa rätt diagnos.

Jag tycker även det är rätt intressant med de kontakter vi har med Spesak i allmänmedicin. Thomas Wohlin säger att för många i den här patientgruppen som kommer in tillräckligt tidigt har KBT visat sig vara en effektiv metod att behandla de här patienterna. Det är en uppfattning som inte delas av patientföreningen, men sakta men säkert tror jag vi ska hitta någonting där vi kan komma fram till en konsensus. Jag känner också att Lena-Maj är med på det taget. Välkommen på resan, så ska vi se om vi inte kan bli klara fram mot sommaren

någon gång med någonting som passar alla berörda parter och som hjälper den här patientgruppen vidare i livet!

Anförande nr 303

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Om jag hade skrivit den här interpellationen hade jag kanske inte varit lika nöjd med svaret som Lena-Maj verkar vara.

För något drygt år sedan diskuterade vi just den här problematiken med utgångspunkt från en motion som behandlades här i salen, där det föreslogs att inrätta en specialistmottagning för den här typen av patienter i landstingets regi i princip omedelbart. Då fick vi veta att vi skulle vänta in en fokusrapport för att över huvud taget kunna göra det. Nu har fokusrapporten kommit. Nu ska man utreda, utvärdera och bereda frågan om den framtida vården för de här patienterna innan man kommer till skott med att göra någonting – precis den farhåga som jag lyfte härifrån talarstolen när motionen behandlades förverkligas i och med detta! Detta kommer att dra ännu längre ut på tiden. Det är oerhört beklagligt.

I svaret hänvisas till att en majoritet av de patienter som finns i dag finns inom primärvården, där det har visat sig att de med framgång kan bli hjälpta. Nja – så är det väl ändå inte riktigt?

Kontakt med flera patienter med ME eller kroniskt trötthetssyndrom ger vid handen att de inte blir hjälpta, därför att man fortfarande inom svensk sjukvård ser lite grann över axeln på den här typen av diagnoser. Den finns liksom inte, och om den finns så är den inte verklig. De som känner de här symtomen kanske bara inbillar sig.

Det är oerhört beklagligt att det är så, men det är ett faktum. Att hänvisa till att man hjälps inom primärvården är, tycker jag, faktiskt nästan lite hänfullt mot de ganska många människor som upplever att de inte tas på allvar när de kommer till primärvården med den här typen av symtom.

Jag tycker – och det framgår väl ganska tydligt – att det görs för lite och det görs för långsamt i den här frågan. En specialistmottagning för den här typen av patienter borde redan ha varit på rull, för länge sedan. Nu vet jag att Lars Joakim kommer att gå upp och säga: Varför gjorde ni ingenting under förra mandatperioden då? Det är bara att beklaga. Men Lars Joakim har haft tre år och sju månader på sig att försöka åstadkomma någonting utifrån det resonemanget, och än så länge har han inte lyckats åstadkomma speciellt mycket.

Anförande nr 304

Landstingsrådet Sevefjord (V): Vård för den här gruppen patienter som har ME, kroniskt trötthetssyndrom, har vi faktiskt debatterat ganska många gånger i den här salen. Skälet till det är att vi i Stockholms läns landsting faktiskt egentligen inte har någon vård för den här gruppen. Den har setts över axeln, som Sverre sade. Den vård som en gång gavs, på Infektion på Huddinge sjukhus, rustades ned eller lades ned därför att nyckelpersoner försvann, och inget alternativ har byggts upp. Det har vi diskuterat många gånger.

Och det är precis som Sverre sade, de personer som är svårt sjuka i ME är så handikappade att de inte kan göra någonting. Jag har en god vän, som jag har berättat tidigare, som har varit sjukskriven i många år nu – en briljant begåvad kvinna i sina bästa år, men som är så sjuk att hon faktiskt inte kan göra någonting. För henne finns det över huvud taget ingen vård i vårt landsting. Det finns egentligen ingen vård i Sverige för patienter som är så sjuka som hon är. Därför söker hon sig hela tiden utomlands för att försöka hitta någon som kan hjälpa.

Det är faktiskt så, att man kan ännu inte bota, men man kan lindra. Innan vi hittar bot för de patienter som har den svåraste varianten av den här svåra sjukdomen kommer det att gå lång tid.

Men det pågår intressant forskning i USA kring detta, där man har hittat ett XMRV-virus som det visar sig att 67 procent av patienterna är bärare av, mot 4 procent av kontrollbefolkningen. Man tror att det här kanske så småningom leder till ett genombrott – men det kommer att ta tid innan vi hittar en metod som botar.

Under tiden måste vi lindra. Vad vi har är Gottfridskliniken, som finns i Göteborg, och Ullevål i Oslo. Vi pratar om dem, för det är egentligen de enda klinikerna som finns.

Jag skulle vilja fråga Lars Joakim Lundquist: I ditt svar skriver du att målsättningen är att en redan befintlig mottagning ska kunna ta hand om de här patientgrupperna. Då undrar jag: Var finns den befintliga mottagningen? Såvitt jag finns det ingen sådan mottagning i Stockholms läns landsting. Eventuellt syftar du på infektionskliniken vid Huddinge sjukhus, men det skulle vara intressant att veta vad du menar.

Jag tycker det är jättebra att du skriver att man ska göra studiebesök både på Gottfridskliniken och Ullevål, för det är de två som ändå har kommit längst och seriöst jobbar med den här gruppen patienter. Även om de inte kan bota, så kan de många gånger lindra.

Du säger också att frågan är under beredning. Min undran är: Hur länge ska vi hålla på och bereda? Vi har faktiskt diskuterat den här gruppen patienter i flera år, under hela den här mandatperioden, men ännu har inget hänt. När går vi från beredning till handling?

Anförande nr 305

P i a L i d w a l l (KD): Fru ordförande, ledamöter! Jag tänker ta avstamp i det som Birgitta Sevefjord slutade i, nämligen frågan hur länge vi ska bereda. Vi har faktiskt skrivit specifikt i budgeten för 2010 att det ska ske ett genombrott för någon sorts mottagning och hjälp till de här patienterna under 2010 tillsammans med och i dialog med patientföreningen. Med den fokusrapport som kom för ett tag sedan behövde vi göra ett omtag, eftersom patientföreningen inte var nöjd med det sätt som man arbetade på. Just därför var det angeläget att skriva in i budgeten att det här måste ske i dialog. När vi skriver dialog, menar vi verkligen dialog – inte monolog – tillsammans med föreningen.

Jag skulle också vilja fylla på om de riktigt svårt sjuka patienterna. Jag måste säga att jag blir oerhört tagen när jag träffar dem, därför att det är patienter som i stort sett är liggande 23 timmar per dygn, som inte tar sig någonstans och inte klarar någonting. Vem av oss skulle stå ut med det?

För övrigt finns det andra patienter där det inte syns på utsidan. Vi möter dem på gatan utan att se att de är sjuka. Därför finns det en risk för att man negligerar problemet och säger åt dem: Skärp dig! Förändra ditt beteende!

Jag tror faktiskt att för en hel del patienter räcker det inte med KBT, utan det måste till någonting annat. Det är just det som patientföreningen efterfrågar. Vi måste specialdesigna vården till olika typer av symtom som man får.

Det är klart att det där viruset som man har hittat kan vara ett spår för en del patienter och att det finns någonting annat för andra. Därför är det väldigt angeläget att vi får till någonting för patienterna.

Visst är det ändå lite märkligt att vården klarar av så fantastiskt mycket, men när det gäller att möta de här patienterna står man sig ganska slätt. Därför är det angeläget att vi har förståelse för det unika som de här patienterna utstrålar.

Vi följer frågan aktivt och är inte nöjda om vi inte har fått till någonting, som Ocke säger, kanske till sommaren.

Anförande nr 306

Lena - Maj Anding (MP): Ordförande! Jag är väldigt glad för att man är på rätt väg, att man efter ganska lång oenighet inom förvaltningen och bland professionen nu ändå har intentionen att arbeta för ett konsensus där man tillsammans med patientföreningen – som vi i Miljöpartiet har haft kontakt med hela tiden och stött deras krav hela vägen – hitta lösningar på hur den här vården ska se ut.

Men vi tror att i den befintliga mottagning som du pratar om, Lars Joakim, måste man ändå ta in högspecialiserad kompetens kring den här sjukdomen. Det måste vara ett specialistteam som tillsammans med forskningskompetens finns med för att verkligen dokumentera det man ser ger positiva resultat.

Kanske är det till och med så att man skulle ta in kompetens från Gottfridsmottagningen eller på något vis se hur man kunde samarbeta kring de här frågorna för att få en så snar lösning som möjligt.

Det är självklart att jag är allt annat än nöjd, jag tycker att vi skulle ha det här färdigt i dag. Men eftersom det har varit en oenighet i frågan är det viktigt att vi får med alla på taget i en konsensuslösning. Annars kan vi aldrig ge rätt vård till de här människorna.

I Miljöpartiets budget har vi medel till detta specialistteam. Jag är lite orolig för att man inte kommer att skjuta till extra pengar och kompetens i den befintliga mottagningen, så kan du utveckla svaret något kring detta vore jag glad.

Anförande nr 307

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag går upp igen, för jag ställde en fråga till Lars Joakim Lundquist om var den där "befintliga mottagningen" finns. Såvitt jag vet finns det ingen sådan mottagning. Däremot vet jag att det finns ett visst intresse på infektionskliniken på Huddinge sjukhus att kanske börja att jobba mot den här gruppen, mot bakgrund av just det forskningsgenombrott som har gjorts i USA och som publicerades i tidningen Science förra året, det vill säga när man identifierade det här speciella viruset, och man på kliniken på Huddinge har ett visst intresse av att delta i den forskningen och därför kanske skulle kunna tänka sig att öppna upp en sådan mottagning.

Jag kan ha fel, men det vore i alla fall intressant att veta var den där mottagningen finns som du skriver om i ditt svar.

Anförande nr 308

Landstingsrådet Lundquist (M): Ordförande, fullmäktige! Det pågår nu en dialog mellan hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning och befintliga verksamheter i landstinget som skulle kunna ha det här intresset – även kompetensen, men framför allt intresset – med koppling till forskning och få influenser från både Göteborg och Oslo.

Jag vet inte exakt var den ligger, för jag deltar inte i förhandlingarna. Det tycker jag inte är mitt uppdrag. Däremot stämmer vi ju av inför vår beredning, för vi kommer naturligtvis att rapportera av frågan. Det finns ett intresse av att veta var landet ligger just nu. Nu har vi en rätt stor omgång med alla våra Spesak, så det kommer sakta men information till vår beredning. Där får ni hämta den informationen.

Från beredning till handling – jag tycker nog ändå att vi tog tag i frågan i höstas när vi gjorde budgeten. Det här är inte någon lätt fråga. Jag har ju träffat patientföreningen säkerligen fem sex gånger, och de har olika syn på vilken behandling man vill ha. En del säger absolut nej till psykoterapeuter och till KBT och vad det kan vara, medan andra säger att man har botat många patienter med detta, kanske i ett tidigt stadium. Nu hör väl kanske föreningens styrelse till dem som är allra sjukast, vad vet jag?

Vi har haft en bra dialog. Jag har svarat på ett antal mejl och fått positiva gensvar tillbaka från både patienter och anhöriga till patienter. Jag förstår deras frustration över att det inte har hänt någonting.

Jag ska inte bemöta Sverre Launy, men du hade som sagt var chansen. Det var ju så att ni drog ut på tiden för att ni inte lyckades skaka fram en sekreterare, men det har vi diskuterat tidigare, och det kan vi lägga bakom oss nu. Lite skuld har väl du och dina kamrater till att inte någonting hände tidigare i den här frågan?

Som jag visst skrev i svaret dröjde det också på grund av att patientföreningen ville lägga en stor reservation, som var på över 50 sidor, där man hade svar på de flesta av frågorna. Det finns inte ett svar.

Jag är lite, lite bekymrad – jag ska dock inte följa med till Oslo – över att man nu lyfter fram Oslo som det absolut allena saliggörande, när det har uttalats tydligt både i den här salen där vi hade konferensen och i Svenska Dagbladet att vi inte kan bota de här patienterna, men vi kan lära dem att leva med sin sjukdom. Jag har ställt högre krav på vår förvaltning i deras förhandling, att man också lägger in forskningen med ambitionen att man ska kunna bota de här patienterna, inte enbart lära dem leva med sin sjukdom.

Det finns även andra moment i den förhandling som pågår. Bland annat ligger fibromyalgi där, sköldkörtelsjukdomar och lite annat. Det är ett komplex av sjukdomsbilder som är lite besvärliga att identifiera och där man inte har tydliga vårdplaner nu, men förhoppningsvis ska man komma en bit framåt när vi hittar denna klinik och kommer fram till att skriva avtal med den.

Anförande nr 309

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Lars Joakim, jag sitter inte i den beredningen. Eftersom alla vi ledamöter här i fullmäktige nu har hört vilket otroligt lidande de här patienterna har, vill jag ha svar på frågan i dag: Finns det en klinik som tar emot de här patienterna, eller är det så att det är på beredning att den kliniken ska bli av?

Vad jag förstod är kliniken i Oslo intressant för att den finns, och då skulle man kunna studera den. De här patienterna har, som vi har hört många vittna om, behov av hjälp.

Nu vill vi ha svar på frågan: Finns det en klinik eller inte, och om det inte finns, kommer det att bli en?

Anförande nr 310

L a n d s t i n g s r å d e t L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! Jag kan säga så här. Det finns en klinik som man nu förhandlar med. Om den ligger på Huddinge, Danderyd, Karolinska i Solna eller var den nu ligger vet jag inte, men det finns en klinik man förhandlar med, och vi har föreslagit att inför de slutförhandlingar som ska ske med kliniken i fråga ska man besöka Göteborg och Oslo för att se vad man kan fånga upp.

Det är inte bara kroniskt trötthetssyndrom, det är också fibromyalgi och sköldkörtelsjukdomar som ligger i det komplexet med diskussioner.

Det finns en klinik som det pågår diskussioner med. Var den ligger vet inte jag.

Anförande nr 311

S v e r r e L a u n y (V): Ordförande, ledamöter! Jag kan på ett sätt tycka att det är lite anmärkningsvärt att det inte går att tala om var en klinik, som är befintlig, ligger i en sådan här diskussion. Interpellationen har ju inte varit okänd, och det vore rimligt att Lars Joakim Lundquist var beredd på att frågan skulle dyka upp.

Det finns en annan aspekt i det här, som tiden tyvärr är lite för kort för att lyfta fram ordentligt. Eftersom det här är en sjukdom som inte är allmänt accepterad, där det är svårt för primärvården eller sjukvården över huvud taget att acceptera att det är en sjukdom, så är det många av de här människorna som i dag drabbas väldigt hårt av de regler i sjukförsäkringen som innebär att de måste ut och arbetsprövas fast de egentligen inte är friska, därför att vården inte accepterar dem som sjuka. Det är ett mycket stort problem, som gör att hela den här affären brådskar väldigt mycket!

Anförande nr 312

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Jag måste bara försöka förstå, för jag är verkligen också angelägen om de här patienterna. Det pågår alltså förhandlingar, men du vet inte vilka, om en klinik som ska starta upp. Är det rätt uppfattat?

Anförande nr 313

L e n a - M a j A n d i n g (MP): Ordförande! Jag tycker det är bra att man har ambitionen att kunna bota den här sjukdomen. Det är rätt ambition. Det är en svår sjukdom, och vi har inte alla svar hur man ska göra det ännu, men ambitionen ska helt klart vara att kunna bota.

Ambitionen bör också vara att hitta en vårdkedja i landstinget som fungerar. Det här kunskapscentret måste kunna fungera ut mot primärvården, som konsulter helt enkelt – man kan få hjälp och skicka patienter till det här centret, och sedan kan de komma tillbaka till primärvården och så vidare.

Det är jätteviktigt med vårdkedjan.

Ambitionen att kunna bota stöder vi helhjärtat, och vi kommer att följa frågan nogsamt i programberedning 2, för det är där vi förstår att den kommer att fortsätta att beredas. Tack för ordet.

Anförande nr 314

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! När jag fick hjälp att ta fram svaret av vår förvaltning, fick jag veta att det pågick förhandlingar med en klinik, som inte är specialiserad på detta, där det finns ett intresse att bygga upp den kompetensen och skriva ett vårdavtal med landstinget. Hallå! Hängde du med på mitt svar nu?

Det finns alltså en klinik, som det pågår förhandlingar med. Den kunskapen fick jag när vi skrev fram svaret. De är inte experter på detta, men de har ett intresse att skapa kompetens, inte minst genom besök i Oslo och Göteborg, för att ta sig an det uppdrag som ligger i vår budget, som inte bara innehåller gruppen KBT utan även fibromyalgi och sköldkörtelsjukdomar.

Det finns en klinik, som det förs förhandlingar med, som verkar vara intresserad och som vi ska skriva vårdavtal med. De måste ju få se lite grann vad de ger sig in på genom att besöka andra kliniker. Kanske kan de få hjälp från Gottfridskliniken i Göteborg eller få några idéer från Oslo.

Det finns en klinik.

§ 87 Interpellation 2010:15 av Lars Dahlberg (S) om beredskapen med anledning av den senaste tidens kraftiga störningar i SL-trafiken

Anförande nr 315

Landstingsrådet D a h l b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! Det har ju gått en tid sedan vi hade den väldigt speciella situationen i februari, då vi faktiskt under en veckas tid hade en SL-trafik som lämnade mycket övrigt att önska. Det är naturligtvis som Christer

Wennerholm skriver i sitt svar, att vi hade en extrem vädersituation åtminstone en del av de här dagarna.

Det viktiga efter en sådan situation är naturligtvis att man lär sig av den och ser över de rutiner man har och funderar över hur man kan få en bättre beredskap till nästa gång. Det är det den här interpellationen tar sikte på. Jag har valt att avgränsa det till att föra fram frågeställningar kring hur landstinget som organisation borde agera och vad vi kan lära oss av detta.

SL finns ju i ett sammanhang, SL är inte något slags fristående verksamhet som kan göra egna bedömningar och agera helt fritt från resten av samhället. Det är väl lite det som bekräftas i svaret, att SL:s krisledning samlades med trafikentreprenörerna.

Det jag saknade då, som jag nu ser bekräftat, är en dialog mellan SL och andra aktörer i samhället. Jag har inte tagit upp dialogen med kommunerna, med polisen eller med andra aktörer, men jag tycker ändå att landstinget som en av landets tio största arbetsgivare borde ha haft en diskussion om hur vi ska klara personalförsörjningen under sådana förutsättningar, i den livsviktiga vården i Stockholms läns landsting.

Man kan också fundera över huvudmannaskapet för sjukvården. Har vi en bemanning och en personalförsörjning för våra akutmottagningar i ett läge där många anställda faktiskt inte kan ta sig till jobbet?

Därför har jag ställt de här frågorna. Anser du att SL:s ledning, utan samråd med övriga berörda aktörer inom SLL, bör gå ut med en vädjan om att människor ska stanna hemma från arbetet? Vilka åtgärder har du vidtagit för att förbättra dialogen mellan SL och övriga aktörer inom SLL för att på så vis öka möjligheterna till bättre insatser?

Det är väl ett försök att svara på dem, men jag tycker faktiskt inte att jag får svar på någon av de två frågeställningarna. Därför hoppas jag att du kan komplettera lite från talarstolen.

Anförande nr 316

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Lars har ju redan i sina kommentarer till mitt svar beskrivit att det var en väldigt extrem situation. Det var det. Icke desto mindre är det ju så att även extrema situationer måste kunna hanteras.

Därför var det så att alliansledningen i SL gav den verkställande ledningen redan i början av februari, efter erfarenheterna av snöovädret i december, i uppdrag att återkomma med förslag till åtgärder. För det vi kunde konstatera redan då var att det fanns brister i organisationen. Med det är det på det sättet att vi snart kommer att få en rapport om hur utfallet av verksamheten var under här mycket prekära dagarna.

Men det som är ännu viktigare är det Lars Dahlberg pekar på, vad vi drar för slutsatser av det som hände och vilka åtgärder vi föreslår för framtiden.

Här kan jag bara konstatera, vad det gäller dina kommentarer om samverkan med andra, att jag i svaret har beskrivit hur SL:s krisledning samlades, hur vi i styrelsen och andra har fått information och hur man samarbetade med andra organ. Det du utelämnar i din beskrivning är till exempel att det fanns ett nära samarbete med polisen, och vi kan konstatera att det polisen tillsammans med SMHI gjorde i en sådan vädersituation, när det är varning för ett oväder av den här graden, var att rekommendera människor att inte gå ut. Det är faktiskt på det sättet vi arbetar i många andra sammanhang också, i en samverkan mellan SL och polisen, att vi har kommunikation med varandra för att göra en bedömning. Så jag har ingen anledning att kritisera SL:s verkställande ledning för den rekommendationen, som gick i linje med polisen.

Sedan kan jag dra samma slutsats som Lars Dahlberg, att om det beror på brister i vår organisations förmåga att hantera mer extrema väder, ska vi se efter vad vi kan vidta för åtgärder. Vad kan vi köpa in för utrustning? Vad kan vi ha för bättre beredskap? Hur kan vi ordna uthållighet vad gäller personal, att de kan jobba över dygn för våra entreprenörers räkning, så att vi har en uthållighet i till exempel snöröjningsorganisation och insatsåtgärder av olika slag som sträcker sig över en längre tid? Det är slutsatser som vi får lov att dra av det material som har kommit fram. Där finns det säkert anledning att fundera på hur vi ska bli bättre på att möta en sådan här prekär situation.

Slutligen kan vi konstatera att för framtiden handlar det i stor utsträckning, som det ju är i många andra sammanhang, om att satsa tillräckligt mycket resurser på bättre infrastruktur. Se till, för Banverkets räkning, att växlar, spår, signalsystem fungerar även när det är extremt väder.

Anförande nr 317

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ja, i mycket av det här har vi egentligen inga olika uppfattningar. Men det jag efterlyser är din syn på SL som en del av landstinget, som organisation och som koncern. Jag ställde vid ett tidigare fullmäktige frågan till Catharina Elmsäter-Svärd som ordförande i landstingets krisledningsutskott, om hon inte tyckte det fanns anledning att kalla in krisledningsutskottet i den här mycket extraordinära situationen. Det tyckte hon inte. Jag uppfattar nu av det du säger, att du tycker inte heller att det fanns någon anledning för SL att samverka med övriga aktörer inom Stockholms läns landsting.

Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt. Utöver sjukvårdshuvudmannaskapet och den viktiga arbetsgivarroll vi har, där vi som arbetsgivare faktiskt kan underlätta en sådan här situation, har ju landstinget också informationsresurser som man mycket väl kunde tänka sig att vi skulle ha kunnat använda. Det var ju så att SL:s hemsida gick ned under den belastning som var, men landstinget har ju en hemsida. Varför kunde man inte ha utnyttjat den?

Frågan är, Christer, om jag drar rätt slutsats av det du säger och av det du har skrivit i ditt svar. Är det så att du tycker att det var rätt av SL att inte bry sig om att diskutera med landstinget hur man kunde kraftsamla gemensamt med de resurser landstinget har för att möta den här extraordinära situationen? Det är en fråga som jag inte tycker att du har svarat riktigt på. Möjligen kan jag tolka det som att du tycker att det var rätt av SL att strunta i SL, om jag hårdrar det lite grann.

Anförande nr 318

Marie Åkesdotter (MP): Jag tycker att det var en bra interpellation. Lars Dahlberg säger att det saknas dialog mellan SL och andra aktörer i samhället, och det kan jag hålla med om. Men det är ju inte bara med andra aktörer utan även med de egna samarbetspartner som det saknas dialog.

Jag stod och väntade på bussen ett flertal gånger. Det kom ingen buss. Jag tittade på hemsidan, det fanns ingen information. Jag ringde till kundtjänst. Nej, bussarna skulle gå som de brukade. Då ringde jag till Swebus bussdepå och fick reda på att bussarna var inställda. Detta hände flera gånger. Det tycker jag är helt oacceptabelt. Det kan ändå inte vara så svårt att lägga upp information på SL:s egen hemsida!

Jag är inte här så himla ofta eftersom jag är ersättare för Yvonne Blombäck, men jag vill i alla fall minnas att Miljöpartiet lade en motion som handlade om att tillsätta en klimatkommission för klimatanpassning och utreda eventuella konsekvenser av climateffekter. Det handlar om extremväder, som häftiga regn, häftiga snöfall, torka och annat. Det var inte den borgerliga majoriteten så intresserad av att göra, men jag tycker att ni ska ompröva det. Vi kommer att få uppleva det här fler gånger, kanske nästa vinter till och med. Så jag uppmanar er att inventera riskerna ordentligt och förbereda er, så att vi inte råkar ut för det här igen.

Anförande nr 319

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, jag lovar fullmäktige att Alliansen kommer att förbereda sig så att när vi har ansvaret nästa gång, under nästa mandatperiod, som det blir ett kraftigt snöoväder ska vi hantera det bättre än vad vi gjorde den här gången.

Jag vill också tala om för stockholmarna att jag inte är speciellt stolt över hur vi klarade av den kris som uppstod.

Däremot kan jag konstatera att jag har skrivit i svaret och att mitt svar till Lars är att vi ska dra slutsatser av vad som hände. Det uppdraget lade Alliansen redan före det sista kraftiga snöovädet.

Det gäller också att dra lärdom av vad som var fel, för att det ska bli bättre i framtiden. Det kan till exempel vara samverkan med andra, som Lars Dahlberg pekar på, men jag är övertygad om att det också kan vara helt andra åtgärder än dem Lars pekar på i sin interpellation som kommer att bli slutsatsen som leder till åtgärder.

Jag kan ju konstatera att förutom att vi hade kontakt med polisen och andra delar av landstinget var det kontakter med regeringen. Jag hade själv direktkontakt med företrädare för Näringsdepartementets infrastrukturminister. Efter beslut i regeringen av berörda statsråd hade vi möjlighet att använda militär, genom att göra en framställan till Banverket. Att sedan Banverket inte valde den utvägen kan vi i efterhand bara beklaga, för att skotta perronger i pendeltågssystemet, till exempel, där de skulle ha kunnat användas. Däremot kan ingen annan personal än den som är kvalificerad och utbildad vara ute på själva spåren, men runt omkring i infrastrukturen hade man kunnat sätta in militär. Att det inte skedde kan vi bara beklaga, men de kontakterna togs.

Där tycker jag att den verkställande ledningen och styrelsens företrädare gjorde de insatser som i det läget kunde vidtas.

Sedan får det väl, om Lars Dahlberg skulle visa sig få rätt, komma fram i utredningen att det i så fall skulle ha varit ännu kraftigare krisåtgärder i form av att krisledningsutskottet borde ha inkallats. Det återstår att se. Det får vi se i utvärdering och förslag till åtgärder.

Jag lovar er att det kommer att komma ett helt batteri av kraftfulla åtgärder för att möta en ny sådan här kris, så att det som hände i februari i år inte inträffar igen.

Anförande nr 320

Landstingsrådet **D a h l b e r g (S)**: Nu räknar jag med att vi kommer att ha en rödgrön majoritet nästa vinter. Det är därför jag tycker det är så viktigt att gå till botten med det här nu, Christer.

Vi kommer att få snökaosrapporten på nästkommande SL-styrelse, och då kommer vi att diskutera bland annat det som Marie Åkesdotter tar upp om störningsinformation och annat. Jag ser fram mot en fortsatt konstruktiv diskussion om det.

Min egen uppfattning är att när vi får en sådan här extraordinär situation – och vi visste faktiskt redan på lördagen innan den historiska måndagen när tunnelbanan fick ställa in – att det var problem i tunnelbanan eftersom flera tåg inte kunde bromsa som de skulle. På söndagen var det krismöte. Redan då borde man, enligt min uppfattning, ha tagit konsekvenserna av analysen och kallat in krisledningsutskottet. Man borde också ha mobiliserat på ett bättre sätt, bland annat genom kontakter med till exempel näringslivets organisationer, som hade kunnat medverka till att minska det kaos som uppstod sedan.

Det är min uppfattning. Jag ser fram mot en fortsatt diskussion i SL:s styrelse om de här frågorna.

§ 88 Interpellation 2010:16 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om underhållet av spårfordon

Anförande nr 321

Gunilla Roxby Cromvall (V): Fullmäktige, ordförande! I denna sena timme tackar även jag för svaret, men jag är inte nöjd.

Det här handlar också om underhåll, fast på ett annat sätt. Det var ju så att tunnelbanetågen hade en väldigt stark isbildning.

Att jag inte är nöjd med svaret är för att Christer där hänvisar till att det här är entreprenörernas ansvar. Då tänker jag på Busslink, där vi faktiskt inte hade kontroll. Det skickades fakturor till oss, som vi betalade, men de utförde inte den trafik som de skulle. Jag återkommer senare till vad revisorerna Ernst & Young anser om de här avtalen.

Det är viktigt att vi vet att de vi har avtalat med faktiskt gör det de ska.

Syftet med interpellationen är att se till att vi i fullmäktige har kontroll, för det är vi skyldiga befolkningen. Vi får deras skattepengar och de betalar sina biljetter i den kollektiva trafiken. När den inte fungerar är det vi som blir skyldiga.

Vi har också, menar jag, ett moraliskt ansvar gentemot personalen – därav min tredje fråga – personal som försäljs vid upphandlingar, personalen på Tågia. Vi säger att det ska vara avtalsliknande förhållanden, och sedan genomförs det kraftiga försämringar för dem. Vi får se om jag hinner komma in på den tredje och viktigaste frågan.

I dagens tunnelbanetrafik är i princip alla tunnelbanevagnar ute dagtid. Det är ju glädjande att vi har så stor turtäthet att vi utnyttjar vagnarna och spåren maximalt, men det innebär också att det inte finns mycket tid kvar för att sköta det viktiga underhållet. Kvar står nätter för underhåll, både det tunga och det lätta. Det som jag har erfarit är att man nu prioriterar det lätta underhållet. Det är allvarligt. Var ska det tunga underhållet ske någonstans? Det är svårt. Isbildning vet vi att det blev på tunnelbanetågen.

Min fråga är: Hur ska det tunga underhållet organiseras framöver? Det finns en oro bland personalen, för man håller på att plocka bort det från Tågia, som numera ägs av ett annat företag. Hur ska det organiseras? Var ska det äga rum?

Vi vet av erfarenheter från England att det kan sluta i fruktansvärda saker om man inte sköter det tunga underhållet, så det är ytterst viktigt.

Om underhållsplaner får jag svaret att de finns, men hur vet vi att det faktiskt sköts? Vad har vi för kontroll på att det verkligen utförs? Det viktigaste är nu inför framtiden att vi har kontroll på att det sköts på ett bra sätt, för det har det inte gjort tidigare.

Med det är min tid ute just nu, men jag kommer tillbaka!

Anförande nr 322

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det var väldigt många frågeställningar på en gång utifrån den interpellation som Gunilla har ställt till mig.

Jag kan väl konstatera att en övergripande orsak till att SL:s styrelse har satt i gång en översyn av SL, som vi nu har fått redogjort för vid flera tillfällen. Redan när Gunnarsson var tillförordnad vd drog han vid styrelseseminarier i hösta upp riktlinjerna för hur vi ska få en bättre uppföljning och kontroll av de avtal som vi har ingått. Där får vi ta ett gemensamt ansvar, tycker jag, eftersom majoriteterna hittills har skiftat, för hur avtal har slutits och hur vi har följt upp dem. Av det har vi dragit slutsatsen att detta måste bli mycket, mycket bättre.

Presidiet har också fått en första dragning av den utvärdering som konsulten har gjort, som kommer att innebära att vi får göra en översyn av just SL:s överbyggnad, vår beställarorganisation, för att den ska bli bättre på uppföljning. Jag kan lova er att det kommer ett sådant förslag på hur det kan gå till under det kommande halvåret, så jag ser framför mig att vi i höst när den nya styrelsen tillträder ska ha en organisation som är mycket bättre skickad att genomföra upphandlingar och avtalslutande men framför allt det som kan brista i dag, uppföljning av de avtal vi har ingått.

Det är väl vad det egentligen handlar om. Sedan kan jag skönja att det i botten kanske också finns en skillnad i syn på vem det är som ska utföra underhåll, transporter och liknande – det brukar göra det när Vänsterpartiet och Allianspartierna debatterar de här frågorna. Vi har olika syn på huruvida det ska drivas på entreprenad eller om det i stället skulle vara bättre att driva det i egen regi – men det är ju en helt annan frågeställning.

Jag är mycket nöjd med det kraftfulla sätt vi har tagit fram ett underlag för hur vi ska kunna få en bättre uppföljning. Det är bara synd att vi gemensamt, oavsett vem som har varit ansvarig, inte har gjort det betydligt tidigare. Men bättre sent än aldrig! Och det sker under vår ledning, inte under er ledning!

Anförande nr 323

Gunnilla Roxby Cromvall (V): Jag är nöjd med det svaret, Christer, men jag tänker ändå ta talartid i anspråk för jag tror att hela fullmäktige inte läser den viktiga rapport vi har fått från Ernst & Young.

För att svara på din fråga är det självklart så att jag anser att kollektivtrafiken ska ägas och skötas av landstinget och av SL. Men nu är det inte så, och då får vi jaga på entreprenörerna. Det har vi inte gjort.

Vi får upp ärendet i maj till SL:s styrelse. När man nu låter MTR ta över driften av tunnelbanan gör man besiktning av 10 procent av vagnbeståndet, och man hittar allvarliga fel – allt ifrån enklare fel som ristade rutor och trasiga säten till ett kraftigt eftersatt underhåll. Det här har man inte sett tidigare. Några av de allvarligaste felen är sprickor i balkarna. Det man ser är att Veolia som tidigare körde tunnelbanan åt oss inte har stått för det underhåll som behövdes.

Nu kommer det intressanta i allting. Som det ofta är när det blir privatiserat utfört – det är därför vi har vår ideologi i Vänsterpartiet – riktar SL krav på Veolia att stå för de jättehöga kostnaderna, minst 100 miljoner kronor, men då säger Veolia: Nej, det är inte vi som är skyldiga till det här, utan det är Tågäga, som var helägt av SL på slutet, som ska stå för kostnaderna. Då är det så att Tågäga har inga pengar, så det blir ändå SL som får stå för kostnaderna. Så där kan vi hålla på. Nu vill inte MTR stå för något som inte de har något ansvar för.

Det här blir allvarligt. Det kan faktiskt hända allvarliga olyckor och allvarliga driftstörningar. Vi har haft alldeles för mycket sådant i trafiken. Vi måste få kontroll på att de avtal som vi träffar verkligen sköts.

Jag hoppas att det blir så att vi får kontroll på det här i SL:s styrelse, för det har vi definitivt inte haft alls.

Anförande nr 324

Landstingsrådet Wennerholm (M): Ja, det är bra när man är överens om vad man inte är överens om. Och vi är inte överens om att det är en bra idé att ta tillbaks allt i egen regi.

Det som vore väldigt intressant att veta är hur Vänsterpartiet skulle hantera en situation där det inte finns någon anledning att tro att effektiviteten i dag skulle vara större än när vi drev det i egen regi innan.

Nu är det ju de facto så att det jobb som gemensamt har gjorts i att se till att entreprenörer sköter sin roll – och då har det inte spelat någon roll om det har varit en moderat eller en socialdemokrat som varit trafiklandstingsråd – har lett till att kostnaderna för trafiken, om vi linjärt för fram den till den volym vi har i dag, skulle ha legat 4 miljarder högre om vi hade fortsatt att driva den i egen regi.

Det är klart att man kan ha ideologiska bevekelsegrunder, men då får man ha en fruktansvärt stor plånbok. Man det har man väl i oppositionen. Sedan vet vi att Socialdemokraterna aldrig kommer att släppa igenom en sådan politik. Gunilla kan fortsätta yla om detta, för det kommer aldrig att realiseras. Så ser verkligheten ut.

Sedan kan jag hålla med om att ansvarsfördelningen kan tydliggöras. Det såg vi också om man går tillbaka till det förra ärendet. En av otydligheterna är till exempel att vi själva har ansvaret för att snöröja på de spår som en entreprenör ska köra på. Det är ingen bra idé. Därför är jag övertygad om att tydlighet kommer att uppstå när det gäller snöröjningen i tunnelbanan genom att det i framtiden blir ett ansvar för entreprenören.

Den nya översynen av SL kommer att sluta med att vi kommer att få ökad tydlighet, oavsett om det blir en allianspolitiker eller en socialdemokrat som är trafiklandstingsråd. Vi kommer att bli en tydligare beställarorganisation för trafik med starkare muskler för att följa upp att leveranserna är korrekta, så att vi kan leverera en fullt ut fungerande vardag till stockholmarna när de behöver utnyttja sin kollektivtrafik. Det behöver vi göra i så stora volymer som möjligt till om möjligt ännu lägre kostnader än i dag.

Men att lösningen skulle var att ta tillbaka allt i egen regi och öka kostnaden med 4 miljarder ser jag som en fullständigt vänsterutopisk lösning. Den har ingenting alls med verkligheten att göra.

Anförande nr 325

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Att ta tillbaka detta i egen regi skulle öka kostnaden med 4 miljarder, säger Christer Wennerholm. Han har säkert räknat noga på det, men han har inte räknat på vad det kommer att kosta oss om bristande underhåll, bristande skötsel och taskiga upphandlingar leder till ännu mer kostnader i slutändan. Den risken är överhängande som det ser ut nu.

Det är bara att konstatera att systemet med entreprenader, underentreprenörer och underentreprenörer, som faktiskt finns i dag, har lett till ett system där ingen tar ansvar för någonting.

Vi har haft den här diskussionen i anslutning till att vi har talat om renhållningen på pendeltågen, som definitivt inte har blivit bättre. Där skyller underentreprenörerna på varandra. Ingen tar ansvar, och till slut blir tågen så nedgångna att det krävs en totalrenovering. Ingen tar ansvar, och SL får ta kostnaden. Ska det hålla på på det viset är vi snart uppe i de 4 miljarder som Christer är så rädd för.

I dag när jag åkte in till stan råkade jag ut för något som jag aldrig tidigare har hört som ursäkt för ett inställt tåg. Det var att luften hade gått ur. Min första reaktion är att tåg inte kan få punktering, men sedan begrep jag att det var hydraulsystemet som hade pajat. Förmodligen var det dörrarna eller kanske bromsarna. Det är ett typiskt tecken på bristande underhåll när man inte har koll på sådant. Det är entreprenörernas ansvar, och de har säkert någon att skylla på.

Det hade varit oerhört mycket enklare om vi hade haft koll på detta i egen regi och hade kunnat sätta tummen i ögat på dem som har det reella ansvaret. Det kan vi inte i dag. Det kan inte Stockholmståg heller, för de får leta bland alla underentreprenörer för att se vem det är som har det praktiska ansvaret för just den biten av underhållningen, renhållningen eller vad det nu kan vara. Därför är kollektivtrafik i egen regi klart att föredra.

§ 89 Interpellation 2010:17 av Agnetha Boström (MP) om konstinventering

Anförande nr 326

Ingvar von Malmberg (MP): Birgitta och jag har debatterat det här förut. För att man ska förstå allvaret i det här måste man veta att revisorerna var mycket när att inte ge Kulturnämnden ansvarsfrihet eftersom man inte hade åtgärdat den här frågan. Varje år har det varit en lång diskussion med revisorerna om varför man inte har gjort något åt detta.

Från Kulturnämndens sida har det varit lätt att svara, för det finns helt enkelt inte personal att genomföra inventeringen. Skulle man ta all Kulturförvaltningens personal i anspråk skulle man inte ha en enda person över för det övriga arbetet. Så lite personal finns det där. Man måste alltså ha andra personer som gör inventeringen. Det är därför jag har ställt de tre frågorna till Birgitta Rydberg. När ska inventeringen påbörjas och så vidare?

Jag skulle nu vilja att du svarade på frågorna. I svaret tycker jag mig se ambitioner att åtgärda detta, men de är väldigt vaga. Vi har för avsikt, skriver man, och det pågår en utredning som eventuellt leder fram till något. Men jag vill ha tydligare svar än så. Jag vill veta när detta ska åtgärdas.

Anförande nr 327

Landstingsrådet Rydberg (FP): Inventeringsarbetet pågår för fullt. Fullmäktige fattade ju för ungefär ett år sedan beslutet att det är respektive nämnd eller förvaltning som har ansvaret för inventeringen och att Kulturnämnden ska ge stöd. Men eftersom det är en gammal försyndelse att vi inte har inventerat konsten på flera år har vi i dag inte all konst dokumenterad. Det gäller vad det är för slags konst, vem som är konstnär och var den är placerad.

Förra året kom det i gång ganska bra inventeringar. På flera av de stora sjukhusen har vi ganska bra koll på vad det är för konst som finns och i vilket skick den är. Viss konst behöver man ju underhålla och byta ramar eller se till att det är rätt sorts passepartout, så att man inte förstör konstverket. I takt med att man gör inventeringar kan man dokumentera detta.

Vi har ungefär 86 000 konstnär, och ungefär hälften av dem var inventerade vid årsskiftet. För att ytterligare stödja förvaltningarna i inventeringsarbetet kommer vi under sommarmånaderna att ha ett tiotal konststuderande som hjälper förvaltningarna, så att man kan dokumentera så stor andel som möjligt av konsten i år.

Anförande nr 328

Ingvar von Malmberg (MP): Jag förstår det du säger, Birgitta. Men problemet är att beslutet att inventera konsten har funnits väldigt länge. Jag tror att det är i åtminstone tolv eller 14 år som man har sagt att konsten ska inventeras och att detta ska göras av respektive institution själv. Detta har alltså uppenbarligen inte fungerat, eftersom än så länge bara hälften av konsten är inventerad. Man måste alltså ta till helt andra metoder. Jag vill se andra och mycket kraftfullare åtgärder från landstingets sida.

Det är jättebra att man tillsätter tio konststuderande som kan göra inventeringar under sommaren, men vad händer när det gäller de personer som ska komma in som arbetsmarknadsanställda? Finns det några sådana planer, eller är det bara vaga utfästelser?

Anförande nr 329

Landstingsrådet Rydberg (FP): Landstingsdirektören har fått ett uppdrag att få fram fler anställda via arbetsmarknadsmedel, och jag hoppas att det ska vara möjligt. Nu är det alltså inte Kulturnämnden som har ansvar för inventeringar, utan det är respektive nämnd eller förvaltning. Ansvaret är utfördelat, men det behövs ett stöd för att komma ikapp gamla försyndelser.

Under 2008 och 2009 började vi få koll på en del av konsten, och att vi nu har hälften av konsten dokumenterad är ett bra första steg. Men den andra halvan återstår. Det gäller att vi inom några år har totalkoll på var vi har våra konstverk, i vilket skick de är och att vi också kan göra den renovering som behövs för att bevara konstskatten. Många konstverk kräver ett underhåll, och det är ett område där Kulturnämnden har kompetens men där respektive förvaltning också måste göra sin del. Vi är ändå på god väg, även om problemet inte är löst i dag.

Anförande nr 330

Staffan Sjödén (M): Ordförande, fullmäktige! Det här är en spännande interpellation. Det är kanske synd att Agneta, som framställde den, inte är här, för Ingvar von Malmborg talar mycket om det förgångna. Som en sann konservativ blickar han bakåt och säger att vi har haft problem under 14 år. Just det. Det har varit problem under alla de år som vänsterpartierna har haft majoriteten.

Det är de fyra allianspartierna som med kraft har bestämt detta och skickat ut direktiv till sjukhusen och förvaltningarna och sagt att de har ansvar och ärligen ska skicka in rapporter till landstingets kulturnämnd. Det är Alliansen som tar initiativ och säger att vi inte bara ska vårda det gamla utan också ge möjlighet för konstnärer att skapa nya konstverk. Vi har därför tagit initiativet till en konstdatabas som nu byggs ut i landstinget, dels för att dokumentera det som finns, dels för att kunna inbjuda lovande nya konstnärer som vill skapa konst för framtiden.

Det är vi i Alliansen som har tagit initiativet att när det nya sjukhuset byggs ut ska förtroendemännen i samarbete med konstnärer och förvaltning skapa konst som är i klass med sjukhuset, världens bästa sjukhus, som det ska bli. Ni vet att när vi tog beslutet om att bygga detta sjukhus för två år sedan var det bara Alliansen som sade att vi skulle arbeta med kraft för att konsten också skulle få en fullvärdig behandling. Både sjuka, anförvanter och personal på sjukhuset ska känna sig trygga och uppmuntrade av den och känna att konsten är en del av behandlingen.

Vi är glada för denna fina interpellation som visar med vilken kraft vi i Alliansen arbetar med konst i sjukvården och hälsoprogrammen.

Anförande nr 331

Karin Ekdahl Wästberg (FP): Fru ordförande! Tack, Agneta, som framställde denna interpellation. Jag får beklaga att du, Ingvar, inte har varit i fullmäktige så mycket de senaste fyra åren, för vi har haft en ganska livlig debatt om konstinventeringen och också påmint revisorerna efter den lilla anmärkning de hade om att det fanns ett fullmäktigebeslut sedan tidigare om att ansvaret för inventeringen ligger på respektive enhet.

Det är synd att Agneta inte är här, för jag skulle vilja fråga henne hur hon menar att konsten i landstinget skulle kunna användas mer i verksamheten. Här skriver hon att det är svårt att inventera konsten för att den finns på en fast plats, men samtidigt skriver hon att den borde ambulera runt mer i verksamheten. Jag tycker att det verkar lite kontraproduktivt.

Jag skulle också vilja upplysa om att det finns ett jätteintressant kultur-i-vården-projekt som handlar om att visa upp konst och diskutera konst med patienter. Det handlar då inte om konst som ambulera runt utan om konst som är inköpt för att vara på en viss plats och vara till gagn för hälsofrämjande upplevelser.

Anförande nr 332

Ingvar von Malmborg (MP): Jag tycker att det är roligt att bli kallad konservativ, Staffan. Det kan vara roligt att få det epitetet ibland också.

Bortsett från skrytet om hur bra Alliansen har skött sin kulturpolitik befinner vi oss fortfarande i ett läge där bara hälften av konsten är inventerad. Varför är inte all konst inventerad om det nu går så bra?

Systemet med att respektive institution ska inventera sin egen konst är själva problemets kärna. Det vet också Birgitta och Karin och andra som har varit uppe och talat här. Jag skulle vilja att man någon gång förändrade systemet, så att man hade en annan inventeringsmodell, där man anställde folk för att inventera, så att man fick något gjort.

Anförande nr 333

Karin Ekdahl Westberg (FP): Jag ska inte vara alltför provokativ eftersom Ingvar inte har några minuter kvar, men jag skulle vilja göra ett räkneexempel med er. Vår förvaltning har räknat ut att för att inventera 86 000 konstverk krävs ungefär 30 årsarbetare. Om man multiplicerar detta med kostnaden för en anställning, säg 500 000, kan vi räkna ut att det kommer att kosta många miljoner kronor. Då undrar jag var de pengarna ska tas. Är det barnteatern som inte ska ha något stöd? Är det Folkoperan som ska få minskade bidrag? Kulturnämnden har inga ytterligare medel, utan det ska tas inom den befintliga ramen.

Jag tycker att det är en bra ordning att våra enheter, som är duktiga på att inventera andra saker, också inventerar konsten på väggarna. Det är rimligt.

Anförande nr 334

Lena-Maj Anding (MP): Karin ställde en fråga till Agneta. Jag kan svara på den. Vi i Miljöpartiet tycker att det är jätteviktigt att konsten används på ett positivt och hälsofrämjande sätt i verksamheterna. Vi tycker att man ska prata mer om konsten, vad den föreställer, hur man upplever den och hur den bidrar i det hälsofrämjande arbetet. Det projekt som du talar om tycker vi är positivt. Så vill vi att man ska arbeta mer medvetet med konst.

Därför tycker vi visst att man ska ha tavlor och också få in ny inspiration i verksamheten för dem som är lite längre tid på våra sjukhus och på andra ställen i vården. Detta är något som vi både som patienter och besökare kan ha mycket mer glädje av.

När det gäller inventeringen får man helt enkelt anslå mer pengar i budgeten. Det har Miljöpartiet gjort. Vi tycker att detta är viktigt.

Anförande nr 335

Staffan Sjöden (M): Ordförande, fullmäktige! Det är helt riktigt: Konsten finns där för att fylla en funktion. Den har en hälsoeffekt. När man bygger om eller bygger till är det också hela tiden en samverkan mellan personal, konstredgivare och förtroendemän som är med. Det är helt olika typer av konst beroende på vilken typ av klinik det handlar om. Man tänker mycket på hur det hela ska vara ett led i att alla ska må bättre.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Appelgren Lena (KD) 3:1, 7, 13
Nordgren Barbro (S) 3:2, 11
Sigfridsson Helene (MP) 3:3, 9
Jörnehed Håkan (V) 3:4, 83, 85, 92, 94, 96, 223, 225, 229, 261, 270, 280, 282, 287, 289, 295
Landstingsrådet Lundquist (M) 3:5, 12, 173, 175, 302, 308, 310, 314
Landstingsrådet Andersson (C) 3:6, 35, 37, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 73, 75, 93, 95, 114, 116, 206
Bromme Rolf (FP) 3:8, 184
Landstingsrådet Nylund Watz (S) 3:10, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 40, 42, 49, 51, 119, 121, 123, 131
Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M) 3:14, 16, 18, 20, 22, 63, 65, 68, 70, 118, 120, 122, 139
Landstingsrådet Rydberg (FP) 3:24, 26, 28, 30, 32, 234, 236, 238, 248, 253, 255, 257, 268, 327, 329
Landstingsrådet Sevefjord (V) 3:33, 43, 45, 239, 242, 244, 284, 286, 291, 294, 304, 307
Gunnarsson Vivianne (MP) 3:34, 36, 38, 87, 89, 91, 133, 135, 185, 187, 189, 191, 196, 198, 201, 226, 235, 237
Lidwall Pia (KD) 3:39, 41, 44, 46, 224, 228, 265, 267, 272, 290, 305
Blombäck Yvonne (MP) 3:47, 53, 55, 97, 99, 101
Askensten Åke (MP) 3:57, 59, 61
Landstingsrådet Larsson (S) 3:62, 64, 66, 154, 156, 158, 274, 276, 278
Magnusson Thomas (V) 3:67, 69, 71, 125, 132, 138, 140
Anding Lena-Maj (MP) 3:72, 74, 76, 108, 110, 112, 205, 207, 210, 212, 263, 296, 301, 306, 313, 334
Roxby Cromvall Gunilla (V) 3:77, 79, 81, 148, 150, 152, 186, 190, 193, 195, 309, 312, 321, 323
Landstingsrådet Wennerholm (M) 3:78, 80, 98, 100, 103, 105, 149, 151, 153, 161, 163, 165, 178, 180, 200, 215, 283, 285, 316, 319, 322, 324
Landstingsrådet Wallhager (FP) 3:82, 84, 86
Landstingsrådet Nyman (KD) 3:88, 90, 107, 109, 111, 167, 169, 171
Landstingsrådet Dahlberg (S) 3:102, 104, 106, 160, 162, 164, 177, 179, 181, 214, 222, 315, 317, 320
Launy Sverre (V) 3:113, 115, 117, 303, 311, 325
Söderlind Paues Helena (S) 3:124
Jönsson Georg (M) 3:126, 137
Strömberg Kenneth (S) 3:127
Hammarsjö Göran (S) 3:128
Jerlinger Gunilla (S) 3:129
Kockum Peter (M) 3:130, 134
Johansson Anders (S) 3:136, 141
Ros Inger (S) 3:142, 144, 146,
Landstingsrådet Reinfeldt (M) 3:143, 145, 147, 155, 157, 159, 275, 277, 279
Andersson Peter (S) 3:166, 168, 170
Lönnberg Anders (S) 3:172, 174, 176, 251, 254, 256, 260
Fare Stella (FP) 3:182, 192, 194, 197, 199, 203, 218
Stefansson Jan (KD) 3:183, 220
Freimuth Mikael (M) 3:188
von Malmborg Ingvar (MP) 3:202, 216, 232, 247, 252, 259, 326, 328, 332
Linderöth Curt (M) 3:204, 209
Lindquist Olov (FP) 3:208, 211, 213, 293, 298
Strömdahl Jan (V) 3:217
Åkesdotter Marie (MP) 3:219, 233, 318
Bergström Stefan (C) 3:221
Cebrian Juan Carlos (S) 3:227, 230, 262, 271, 273
Kettner Anna (S) 3:231, 246, 250
Morales Alfonso (S) 3:240
Attergren Granath Anna (FP) 3:241, 243, 245
Ekekihl Helena (MP) 3:249

Söderlund Kristina (S) 3:258
Hassan Maria (S) 3:264, 266, 269
Ordföranden Linge (M) 3:281
Helmerson Gunilla (M) 3:288, 292, 297
von Uexküll Boris (M) 3:299
Sander Tove (S) 3:300
Sjödén Staffan (M) 3:330, 335
Ekdahl Wästberg Karin (FP) 3:331, 333